

IV

*(Informacje)*INFORMACJE INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

KOMUNIKAT KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I TRYBUNAŁU OBRA-
CHUNKOWEGO

Skonsolidowane roczne sprawozdanie finansowe Unii Europejskiej za rok 2015

(2016/C 380/01)

SPIS TREŚCI

SPRAWOZDANIE FINANSOWE – OMÓWIENIE I ANALIZA	2
OŚWIADCZENIE KSIĘGOWEGO DOŁĄCZONE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA ROCZNEGO	25
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ORAZ INFORMACJE DODATKOWE	26
BILANS	27
SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI	28
RACHUNEK PRZEPLYWÓW PIENIĘŻNYCH	29
ZESTAWIENIE ZMIAN W AKTYWACH NETTO	30
INFORMACJA DODATKOWA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	31
ZAGREGOWANE SPRAWOZDANIA Z WYKONANIA BUDŻETU ORAZ INFORMACJE DODATKOWE	100

SPRAWOZDANIE FINANSOWE – OMÓWIENIE I ANALIZA

ROK BUDŻETOWY 2015

Należy zauważyć, że w związku z zaokrągleniem danych liczbowych do mln EUR może się wydawać, że niektóre dane finansowe w poniższych tabelach nie sumują się.

1. UE: ład instytucjonalny i działalność

UE opiera się na rządach prawa. Oznacza to, że podstawą wszystkich jej działań są traktaty, które zostały przyjęte dobrowolnie i demokratycznie przez wszystkie państwa UE. UE ma jedyną w swoim rodzaju strukturę instytucjonalną:

- obywatele Unii wybierają posłów do Parlamentu Europejskiego (PE) w wyborach bezpośrednich;
- ogólne priorytety UE ustala Rada Europejska, na posiedzeniach której zbierają się przywódcy Unii i państw członkowskich;
- rządy państw członkowskich reprezentowane są w Radzie Unii Europejskiej („Rada”);
- interesy całej UE reprezentuje Komisja Europejska („Komisja”), której przewodniczący jest wybierany przez PE i której członków proponują rządy krajowe za porozumieniem z przewodniczącym-elektem; skład Komisji zatwierdza w głosowaniu PE.

Prawo UE stanowi odrębny porządek prawny, odmienny od międzynarodowego porządku prawnego, i jest ono nieodłącznym elementem systemów prawnych państw członkowskich. Porządek prawny UE opiera się na jej własnych źródłach prawa. Ponieważ źródła te mają różny charakter, należało określić ich hierarchię. Na szczycie tej hierarchii znajduje się prawo pierwotne Unii, na które składają się: Traktat o Unii Europejskiej (TUE), Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, inne traktaty i protokoły. Następne w hierarchii są zawarte przez UE umowy międzynarodowe, ogólne zasady prawa oraz prawo wtórne oparte na Traktatach.

Ład organizacyjny UE tworzą instytucje, agencje i inne organy UE, które zostały wymienione w informacji dodatkowej 9 w informacjach dodatkowych do sprawozdania finansowego. Najważniejszymi instytucjami, na których spoczywa główna odpowiedzialność za opracowanie polityk i podejmowanie decyzji, są **Parlament**, **Rada Europejska**, **Rada** oraz **Komisja**.

2. Główne cele polityczne UE

W dniu 3 marca 2010 r. Komisja przedstawiła strategię „Europa 2020”, której założeniem w perspektywie 10-letniej jest ożywienie gospodarki UE. Celem strategii jest „inteligentny i trwały wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu” oraz zwiększenie koordynacji polityk krajowych z polityką europejską. Ustalono, że UE będzie dążyć do osiągnięcia szeregu zasadniczych celów do końca 2020 r. Cele te dotyczą zatrudnienia, badań i rozwoju, klimatu i energii, edukacji, włączenia społecznego oraz ograniczania ubóstwa. Te europejskie cele w każdym państwie UE przekładają się na cele krajowe, odzwierciedlające specyficzną sytuację każdego kraju.

Europa zidentyfikowała nowe mechanizmy stymulowania wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Ich wdrożeniu służyć ma 7 inicjatyw przewodnich:

- Europejska agenda cyfrowa;
- Unia innowacji;
- Mobilna młodzież;
- Europa efektywnie korzystająca z zasobów;
- Polityka przemysłowa w erze globalizacji;
- Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia; oraz
- Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem.

W kontekście każdej z tych inicjatyw organy UE oraz władze krajowe muszą koordynować wysiłki, tak aby uzupełniały się one wzajemnie.

Komisja, która rozpoczęła swoją kadencję w listopadzie 2014 r., określiła następujących 10 inicjatyw (na okres do 2019 r.), które stanowią przedłużenie strategii „Europa 2020”:

— **Pobudzenie zatrudnienia, wzrostu i inwestycji:**

Główną inicjatywą UE w tym zakresie jest Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS), który utworzono we współpracy z grupą EBI. Jego celem jest usunięcie obecnej luki inwestycyjnej w Unii poprzez mobilizowanie finansowania prywatnego na inwestycje strategiczne w kluczowych obszarach, takich jak infrastruktura, edukacja, badania i innowacje, energia ze źródeł odnawialnych oraz finansowanie ryzyka dla małych przedsiębiorstw. Oczekuje się, że dodatkowe finansowanie państw członkowskich, krajowych banków rozwoju i inwestorów prywatnych podniesie inwestycje w UE do poziomu 315 mld EUR.

— **Stabilna unia energetyczna, której podstawą jest przyszłościowa polityka w dziedzinie klimatu:**

UE jest od dawna zaangażowana w działania na arenie międzynarodowej mające na celu przeciwdziałanie zmianom klimatu. Uważa, że jej obowiązkiem jest służyć przykładem i kształtowanie solidnej polityki w tej dziedzinie w Europie. Na szczeblu europejskim zainicjowano kompleksowy pakiet środków politycznych mających na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych dzięki Europejskiemu programowi zapobiegania zmianie klimatu (ECCP). UE wyznaczyła sobie cele dotyczące stopniowego ograniczenia emisji gazów cieplarnianych do 2050 r. Najważniejsze cele w dziedzinie klimatu i energii określono w pakiecie klimatyczno-energetycznym na okres do roku 2020 oraz w ramach polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030. Cele te mają wyznaczać UE kierunek na drodze do transformacji unijnej gospodarki do 2050 r. zgodnie z planem działania dotyczącym przejścia na gospodarkę niskoemisyjną. UE śledzi swoje postępy w zmniejszaniu emisji gazów cieplarnianych poprzez regularne monitorowanie sytuacji i składanie sprawozdań. Unia Europejska przewodzi podejmowanym na arenie międzynarodowej działaniom, które zmierzają w kierunku przyjęcia globalnego porozumienia w sprawie klimatu. Po niepełnym uczestnictwie w protokole z Kioto i w związku z nieosiągnięciem porozumienia w Kopenhadze w 2009 r. UE pracowała nad stworzeniem szerokiej koalicji krajów rozwiniętych i rozwijających się, popierając ambitne podejście, które ukształtowało pomyślny wynik paryskiej konferencji w sprawie zmian klimatu (COP21) w grudniu 2015 r. 195 państw przyjęło tam pierwsze w historii powszechne, prawnie wiążące światowe porozumienie w dziedzinie klimatu. W marcu 2015 r. UE jako pierwsza duża światowa gospodarka przedstawiła swój planowany wkład w nowe porozumienie. UE podejmuje już teraz kroki służące osiągnięciu celu, który polega na ograniczeniu emisji do 2030 r. o co najmniej 40 %.

— **Nowa polityka w dziedzinie migracji:**

Kwestie związane z migracją są jednym z priorytetów politycznych obecnej Komisji. Głównym celem Europejskiego programu w zakresie migracji jest podejście do kwestii migracji w sposób kompleksowy. W pierwszej części tego programu określono natychmiastowe środki mające zapobiec ludzkim tragediom oraz wzmocnić mechanizmy stosowane w sytuacjach nadzwyczajnych. Zostanie to osiągnięte przez: wzmocnienie obecności na morzu w celu ratowania życia, ukierunkowane działania przeciwko przestępczym siątkom przemytniczym, reagowanie na wysoką liczbę migrantów pojawiających się w UE oraz wykorzystywanie narzędzi operacyjnych i finansowych UE do pomocy państwom członkowskim pierwszej linii. W pierwszej kolejności w 2015 r. Komisja udostępniła za pośrednictwem budżetów korygujących dodatkowe finansowanie – zob. sekcja 6 poniżej. Następnie długoterminową politykę w dziedzinie migracji należy przekształcić w oparciu o cztery filary: 1) ograniczenie zachęt dla nielegalnych migrantów; 2) ratowanie życia i zabezpieczenie granic zewnętrznych; 3) skuteczną wspólną politykę azylową; oraz 4) nową politykę dotyczącą legalnej migracji.

— **Pogłębiony i bardziej sprawiedliwy rynek wewnętrzny:**

Jednolity rynek jest jednym z największych osiągnięć Europy oraz jej największym atutem w epoce rosnącej globalizacji. Napędza budowę silniejszej i bardziej sprawiedliwej unijnej gospodarki. Umożliwiając swobodny przepływ osób, towarów, usług i kapitału, daje obywatelom, pracownikom, przedsiębiorstwom i konsumentom nowe możliwości. Przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy i pobudza wzrost gospodarczy, którego Europa tak bardzo potrzebuje. Bardziej zintegrowane i głębsze rynki kapitałowe zapewnią przedsiębiorstwom, w szczególności MŚP, oraz projektom infrastrukturalnym szerszy dostęp do finansowania. Zwiększenie mobilności pracowników umożliwi Europejczykom swobodne przenoszenie się do miejsc, w których istnieje zapotrzebowanie na ich umiejętności, a walka z uchylaniem się od opodatkowania i oszustwami podatkowymi zagwarantuje, że wszyscy będą wnosili sprawiedliwy wkład do wspólnego budżetu.

— **Pakiet dotyczący jednolitego rynku cyfrowego:**

Internet i technologie cyfrowe zmieniają świat. Bariery utrzymujące się w internecie sprawiają jednak, że obywatele nie mają dostępu do wszystkich towarów i usług, spółki internetowe i przedsiębiorstwa typu *start-up* mają ograniczone możliwości rozwoju, a przedsiębiorstwa i rządy nie mogą czerpać pełni korzyści z narzędzi cyfrowych. Konieczne jest zatem dopasowanie jednolitego rynku do wymogów ery cyfrowej – usunięcie barier regulacyjnych i połączenie 28 rynków krajowych w jeden. Przyniesie to unijnej gospodarce 415 mld EUR rocznie oraz przyczyni się do powstania tysięcy nowych miejsc pracy.

— **Obszar sprawiedliwości i przestrzegania praw podstawowych:**

UE to coś więcej niż tylko wspólny rynek towarów i usług. Europejczycy mają również wspólne wartości, które zapisano w unijnych traktatach i w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Walcząc z terroryzmem, handlem ludźmi, przemytem i cyberprzestępczością, UE nie może stracić z oczu tych wartości. Założeniem UE jest ułatwienie życia Europejczykom, którzy uczą się, pracują czy biorą ślub w innym państwie UE. Jednym z jej głównych celów jest więc budowanie mostów między różnymi krajowymi systemami prawnymi w całej UE. W jednolitym europejskim obszarze sprawiedliwości niepodzielonym granicami państw obywatele będą mogli opierać się na jednym zbiorze praw.

— **Silniejsza pozycja na arenie międzynarodowej:**

UE potrzebuje silnej wspólnej polityki zagranicznej, aby móc skutecznie stawić czoła globalnym wyzwaniom, w tym kryzysom w swoim sąsiedztwie, aby szerzyć swoje wartości oraz dbać o pokój i dobrobyt na całym świecie.

— **Wyważona umowa o wolnym handlu między UE i USA:**

UE prowadzi negocjacje w sprawie ambitnego i wyważonego porozumienia handlowo-inwestycyjnego z USA. Transatlantyczne partnerstwo handlowo-inwestycyjne (TTIP) da przedsiębiorstwom – dużym i małym – nowe możliwości handlowe i inwestycyjne oraz przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy. Konsumenci skorzystają dzięki spadkowi cen i poszerzeniu wyboru, przy jednoczesnym utrzymaniu wysokich unijnych standardów ochrony konsumentów, praw socjalnych i zasad ochrony środowiska. TTIP zwiększy też znaczenie Europy na świecie, wpływając na kształt światowego handlu, propagując europejskie wartości i przyciągając inwestycje.

— **Unia demokratycznych zmian:**

W 2014 r. państwa UE po raz pierwszy musiały uwzględnić wynik wyborów podczas przedstawiania kandydata na stanowisko przewodniczącego Komisji. Choć był to ważny krok, jest on tylko jednym z wielu na drodze do uczynienia UE bardziej demokratyczną i przybliżenia jej obywatelom. Europejczycy mają prawo wiedzieć, z kim – w ramach procesu ustawodawczego – spotykają się komisarze, pracownicy Komisji, posłowie do Parlamentu Europejskiego i przedstawiciele Rady. Komisja dąży do ożywienia stosunków z Parlamentem Europejskim i stara się bliżej współpracować z parlamentami narodowymi państw członkowskich.

— **Pogłębiona unia gospodarcza i walutowa: kontynuacja wysiłków na rzecz promowania stabilności gospodarczej i przyciągania inwestorów do Europy:**

Podstawą prac Komisji nad dokończeniem budowy europejskiej unii gospodarczej i walutowej jest sprawozdanie pięciu przewodniczących, w którym określono cztery obszary wymagające intensyfikacji prac. Sprawozdanie pięciu przewodniczących jest wynikiem licznych konsultacji pomiędzy państwami członkowskimi, zaangażowanymi instytucjami UE i pięcioma przewodniczącymi.

3. Budżet UE: od sporządzenia do absolutorium

3.1. Budżet i środki finansowe

Wieloletnie ramy finansowe (WRF) stanowią cele polityczne UE i określają roczne maksymalne kwoty (pułapy) dla łącznych wydatków UE oraz dla ich głównych kategorii (działów). Suma pułapów dla wszystkich działów daje łączny pułap środków na zobowiązania. Z budżetu UE finansowany jest szereg strategii politycznych i programów w całej UE. Zgodnie z priorytetami określonymi przez PE i Radę w WRF Komisja realizuje konkretne programy, działania i projekty. Budżet sporządza Komisja, po czym PE i Rada zatwierdzają go zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 314 TFUE, co zwykle ma miejsce w połowie grudnia. Zgodnie z zasadą równowagi budżetowej łączne dochody i łączne wydatki (środki na płatności) w danym roku budżetowym muszą się równoważyć.

UE dysponuje dwoma podstawowymi rodzajami finansowania: dochodami z tytułu zasobów własnych i dochodami różnymi. Zasoby własne można podzielić na tradycyjne zasoby własne (takie jak cła), zasoby własne oparte na podatku od wartości dodanej (VAT) oraz zasoby oparte na dochodzie narodowym brutto (DNB). Dochody różne wynikające z działań UE (np. pochodzące z grzywnien za naruszenie zasad konkurencji) stanowią na ogół mniej niż 10 % łącznej kwoty dochodów. Dochody z tytułu zasobów własnych stanowią zdecydowanie największą część środków finansowych UE i przysługują jej automatycznie. Umożliwia to UE finansowanie swojego budżetu bez konieczności podejmowania przez władze państw członkowskich dodatkowych decyzji. Całkowita kwota zasobów własnych niezbędna do sfinansowania budżetu jest obliczona na podstawie łącznej kwoty wydatków pomniejszonej o dochody różne. Całkowita kwota zasobów własnych nie może przekroczyć 1,23 % dochodu narodowego brutto (DNB) całej UE.

Zasadniczo UE nie wolno zaciągać pożyczek na rynkach kapitałowych ani od instytucji finansowych w celu finansowania swojego budżetu.

3.2. W jaki sposób zarządzane i wydawane są środki budżetowe UE

Podstawowe wydatki operacyjne

Wydatki operacyjne UE obejmują różne działy WRF oraz przyjmują różne formy, w zależności od sposobu wypłacania środków pieniężnych i zarządzania nimi. Począwszy od 2014 r. Komisja klasyfikuje swoje wydatki następująco:

Zarządzanie bezpośrednie: gdy budżet jest wykonywany bezpośrednio przez służby Komisji.

Zarządzanie pośrednie: gdy Komisja powierza zadania związane z wykonaniem budżetu organom przewidzianym prawem UE lub prawem krajowym, takim jak agencje UE.

Zarządzanie dzielone: W ramach tej metody wykonania budżetu realizację zadań powierza się państwom członkowskim. Ok. 80 % wydatków podlega właśnie tej metodzie zarządzania, która ma zastosowanie w takich dziedzinach jak wydatki rolne i działania strukturalne.

Różne podmioty działań finansowych w Komisji

Kolegium komisarzy ponosi zbiorową odpowiedzialność polityczną, jednak w praktyce nie wykonuje samodzielnie przyznanych mu uprawnień w zakresie wykonania budżetu. Każdego roku kolegium powierza zadania związane z wykonaniem budżetu poszczególnym urzędnikom, którzy odpowiadają przed kolegium komisarzy oraz podlegają przepisom rozporządzenia finansowego (RF) i regulaminu pracowniczego (RP). Odnośni pracownicy, z reguły dyrektorzy generalni i szefowie służb, pełnią funkcję tzw. delegowanych urzędników zatwierdzających. Oni z kolei mogą przekazać zadania związane z wykonaniem budżetu tzw. subdelegowanym urzędnikom zatwierdzającym.

Kompetencje **urzędników zatwierdzających** obejmują cały proces zarządzania, poczynając od określenia, co należy zrobić, aby zrealizować cele polityki ustalone przez daną instytucję, aż po zarządzanie podjętymi działaniami pod względem operacyjnym i budżetowym. Każdy urzędnik zatwierdzający ma obowiązek sporządzić roczne sprawozdanie z działalności dotyczące działań wchodzących w zakres jego kompetencji. W sprawozdaniu tym przedstawia wyniki realizacji celów politycznych oraz informuje o wystarczającej jego zdaniem pewności co do tego, że środki przeznaczone na działalność opisaną w sporządzonym przez niego sprawozdaniu zostały wykorzystane zgodnie z ich przeznaczeniem oraz zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami oraz że obowiązujące procedury kontroli dają niezbędną gwarancję legalności i prawidłowości operacji leżących u podstaw rozliczeń. Na podstawie art. 66 RF Komisja przekazuje PE i Radzie sprawozdanie podsumowujące odnoszące się do poszczególnych rocznych sprawozdań z działalności. Komisja przejmuje tym samym na siebie ogólną odpowiedzialność polityczną za zarządzanie budżetem UE zgodnie z art. 317 TFUE. Wspomniane sprawozdanie oraz roczne sprawozdania z działalności dostępne są na stronie: http://ec.europa.eu/atwork/planning-and-preparing/synthesis-report/index_pl.htm

Zgodnie z art. 318 TFUE Komisja wydaje sprawozdanie oceniające w sprawie postępów i wyników programów Komisji oparte na rocznych sprawozdaniach z działalności urzędników zatwierdzających. Od roku budżetowego 2015 sprawozdanie podsumowujące i sprawozdanie oceniające scalono i odpowiednie informacje przedstawia się w nowym sprawozdaniu pt. „Roczne sprawozdanie z zarządzania i wyników dotyczące budżetu UE”.

Księgowy wykonuje zlecenia płatnicze i nakazy odzyskania środków sporządzone przez urzędników zatwierdzających oraz odpowiada za zarządzanie środkami pieniężnymi, ustanawianie reguł i metod rachunkowości, walidację systemów rachunkowości, prowadzenie ksiąg rachunkowych oraz sporządzanie rocznych sprawozdań finansowych instytucji. Ponadto księgowy ma obowiązek podpisania rocznego sprawozdania finansowego, poświadczając przy tym, że przedstawia ono rzetelnie, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację finansową, wyniki operacji oraz przepływy pieniężne.

3.3. Sprawozdawczość finansowa i rozliczalność

Skonsolidowane sprawozdanie roczne UE zawiera informacje finansowe na temat działalności instytucji, agencji i innych organów UE z punktu widzenia rachunkowości memoriałowej i budżetowej. Nie obejmuje ono sprawozdań rocznych państw członkowskich.

Roczne sprawozdanie finansowe UE obejmuje dwie oddzielne, choć powiązane ze sobą części:

- a) sprawozdanie finansowe oraz
- b) sprawozdanie z wykonania budżetu, które zawiera szczegółową ewidencję wykonania budżetu.

Do obowiązków księgowego Komisji należy przygotowanie skonsolidowanego sprawozdania rocznego UE oraz zadbanie o to, aby przedstawiało ono rzetelnie, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację finansową, wyniki operacji oraz przepływy pieniężne UE.

Oprócz wymienionych rocznych sprawozdań finansowych przygotowuje się także sprawozdania *ad hoc* dotyczące określonych zagadnień, np. sprawozdanie z zarządzania budżetem i finansami, sprawozdanie na temat instrumentów finansowych, udzielonych gwarancji oraz korekt finansowych.

Sprawozdawczość i rozliczalność w Komisji:

3.4. Kontrola i absolutorium

Kontrola

Roczne sprawozdanie finansowe i zarządzanie zasobami UE badane są przez Europejski Trybunał Obrachunkowy („Trybunał”), zewnętrzny organ kontroli, który w ramach swoich działań sporządza dla Parlamentu Europejskiego i Rady:

- 1) roczne sprawozdanie dotyczące działań finansowanych z budżetu ogólnego, przedstawiając w nim swoje uwagi na temat sprawozdania rocznego i operacji leżących u podstaw rozliczeń;
- 2) opinię, opartą na wynikach swoich kontroli i zawartą w sprawozdaniu rocznym w postaci poświadczenia wiarygodności, dotyczącą: (i) wiarygodności rozliczeń; oraz (ii) legalności i prawidłowości operacji leżących u podstaw rozliczeń, obejmujących zarówno dochody pobierane od podatników, jak i płatności na rzecz beneficjentów końcowych, oraz
- 3) specjalne sprawozdania zawierające ustalenia kontroli obejmujących określone obszary.

Absolutorium

Ostatnim etapem cyklu budżetowego jest udzielenie absolutorium z wykonania budżetu za dany rok budżetowy. Absolutorium odzwierciedla polityczny aspekt zewnętrznej kontroli wykonania budżetu i stanowi decyzję, którą PE, działając na zalecenie Rady, „zwalnia” Komisję (oraz inne organy UE) z odpowiedzialności za zarządzanie danym budżetem, ogłaszając koniec okresu obowiązywania tego budżetu. W UE organem udzielającym absolutorium jest PE. Oznacza to, że

po badaniu i ostatecznym zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego Rada wydaje zalecenie, a następnie PE podejmuje decyzję w sprawie udzielenia Komisji i innym organom UE absolutorium z wykonania budżetu UE za dany rok budżetowy. Decyzja ta podejmowana jest na podstawie badania rocznego sprawozdania finansowego, rocznego sprawozdania Komisji z zarządzania i wyników dotyczącego budżetu UE (dawniej: sprawozdania podsumowującego i rocznego sprawozdania oceniającego), sprawozdania rocznego, opinii pokontrolnej i sprawozdań specjalnych Trybunału, a także odpowiedzi Komisji na pytania i wnioski o udzielenie dodatkowych informacji.

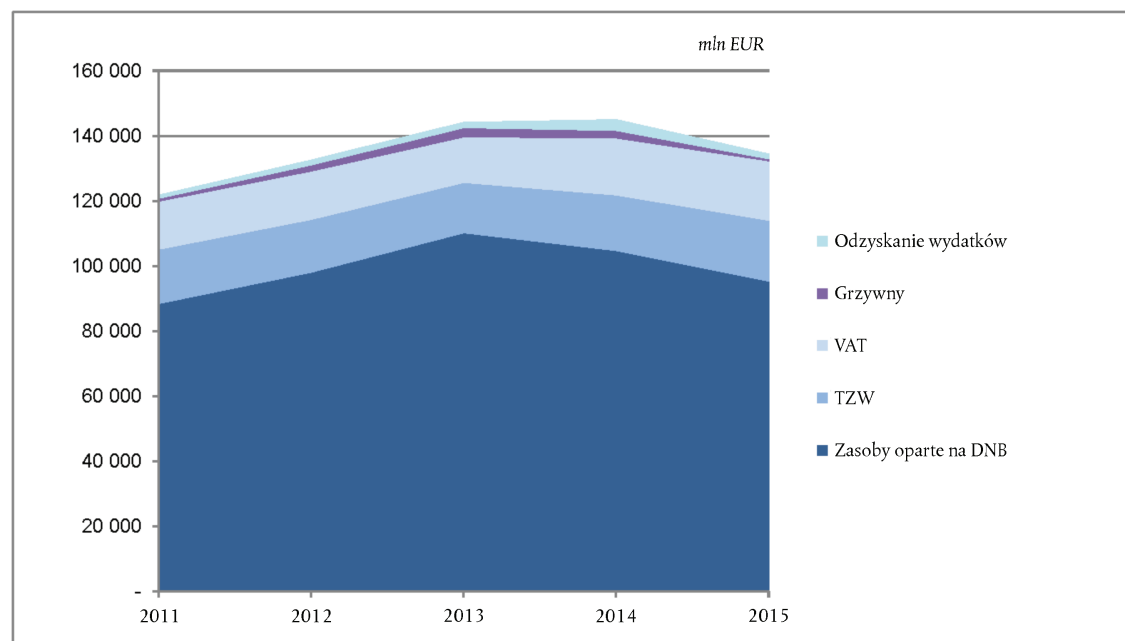
Procedura udzielenia absolutorium może zakończyć się na trzy sposoby: udzieleniem, przesunięciem terminu udzielenia lub odmową udzielenia absolutorium. Nieodłączną część corocznej procedury udzielenia absolutorium z wykonania budżetu w PE stanowią przesłuchania komisarzy, którzy odpowiadają na pytania członków Komisji Kontroli Budżetowej PE dotyczące obszarów polityki, za które są odpowiedzialni. Ostateczne sprawozdanie dotyczące absolutorium wraz z zaleceniami podjęcia określonych działań skierowanymi do Komisji przyjmuje się na posiedzeniu plenarnym PE. Zalecenia Rady dotyczące absolutorium przyjmuje Rada Ecofin. Zarówno sprawozdanie PE dotyczące absolutorium, jak i zalecenia Rady w tej sprawie są przedmiotem corocznego sprawozdania z działań następczych, w którym Komisja przedstawia w zarysie konkretne działania, jakie podjęła w celu wykonania zaleceń.

4. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe UE: Sytuacja budżetowa w 2015 r.

4.1. Dochody

Większość dochodów instytucji i organów UE stanowią przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany. W poniższej tabeli zawarto przegląd najważniejszych kategorii tych dochodów.

Zmiany poziomu przychodów z transakcji innych niż transakcje wymiany w mln EUR na przestrzeni pięciu lat:

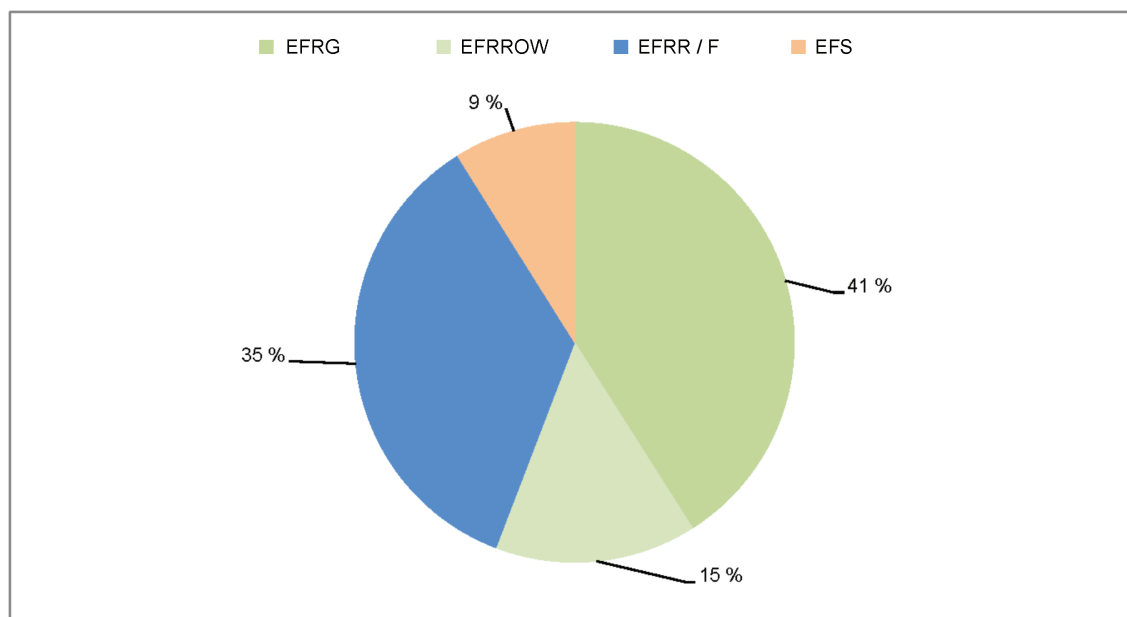
Zasoby własne oparte na DNB w 2014 r. obejmowały znaczące rewizje DNB sięgające wstecz do 2002 r. W związku z tym skala dostosowania wkładów była bezprecedensowa – wyniosła niemal 10 mld EUR dla wszystkich państw członkowskich UE. Wyjaśnia to w znacznej części spadek w 2015 r. w stosunku do poprzedniego roku.

Odzyskanie wydatków obejmuje wystawione przez Komisję nakazy odzyskania środków, realizowane w drodze wpłaty gotówkowej przez dłużnika lub potrącenia należności od późniejszych płatności zarejestrowanych w systemie rachunkowości Komisji, mające na celu odzyskanie środków wcześniej wydatkowanych z budżetu UE.

4.2. Koszty

Koszty, wynoszące 155,9 mld EUR, były niższe niż w poprzednim roku (w 2014 r.: 165,3 mld EUR). Odnotowano spadek o 4,6 mld EUR w przypadku Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Funduszu Spójności (FS), co wynika z powolnego wykonania na początku okresu programowania 2014–2020. Wydatki w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) spadły o 2,8 mld EUR, ponieważ przedłożono mniej zestawień poniesionych wydatków dotyczących wieloletnich ram finansowych na lata 2007–2013.

Główne pozycje kosztów (112,4 mld EUR) stanowią płatności transferowe w ramach zarządzania dzielonego. Najważniejsze fundusze to: Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG), Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, EFRR, FS i EFS. W roku budżetowym 2015 stanowiły one niemal 71 % wszystkich kosztów.

Wydatki poniesione w ramach zarządzania bezpośredniego wiążą się przede wszystkim z wykonaniem budżetu przez Komisję, agencje wykonawcze oraz, począwszy od 2015 r., przez fundusze powiernicze. Zarządzanie bezpośrednio obejmuje również koszty administracyjne wszystkich instytucji i agencji UE. W ramach zarządzania pośredniego budżet wydatkowany jest przez inne agencje i organy UE, państwa trzecie, organizacje międzynarodowe i inne podmioty. Ogółem koszty poniesione w ramach zarządzania bezpośredniego i pośredniego stanowią około 14 % łącznych kosztów (22 mld EUR).

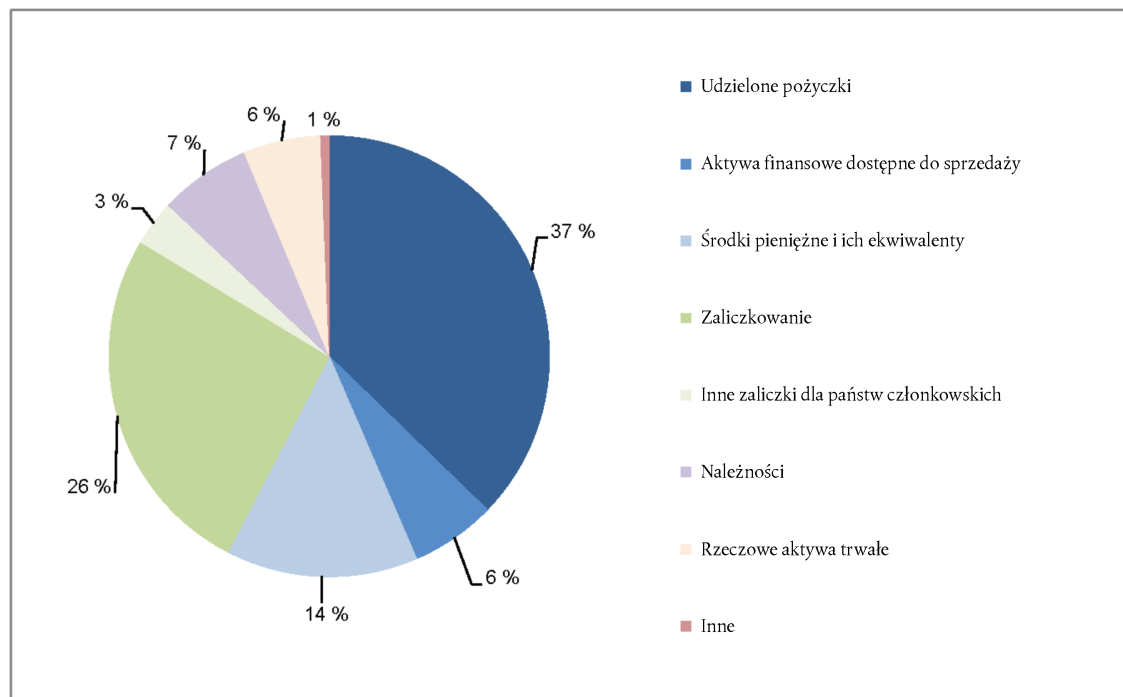
UE ujmuje także jako koszty przyszłe zobowiązania płatnicze, których jeszcze nie zapisano na kontach budżetowych opartych na zasadzie kasowej. Wykazano je w szczególności w zobowiązaniach i biernych rozliczeniach międzyokresowych kosztów dotyczących rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich oraz w zobowiązaniach z tytułu świadczeń emerytalno-rentowych i innych świadczeń pracowniczych w związku z prawami emerytalnymi nabytymi przez komisarzy, posłów do PE oraz personel; prowadzą one do ujemnego wyniku ekonomicznego (płatności te będą finansowane z przyszłych budżetów i nie są jeszcze uwzględnione w dochodach).

4.3. Wynik ekonomiczny

Wynik ekonomiczny (deficyt) za okres w wysokości (13 033) mln EUR utrzymał się na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego.

4.4. Aktywa

154 mld EUR aktywów w bilansie skonsolidowanym UE

Najbardziej znaczącą pozycją po stronie aktywów w bilansie są aktywa finansowe (udzielone pożyczki, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, środki pieniężne) oraz kwoty płatności zaliczkowych, które stanowią niemal 83 % aktywów UE. Kwota udzielonych pożyczek spadła o 1,6 mld EUR do 57 mld EUR, a kwota instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży finansowanych z budżetu UE (instrumentów budżetowych) wzrosła o około 460 mln EUR. Po stronie aktywów w pozycji rzeczowych aktywów trwałych ujęto aktywa dotyczące programu Copernicus (1,7 mld EUR) oraz aktywa Galileo w budowie (2,1 mld EUR).

W poprzednich latach instytucje i organy UE zdołały utrzymać na niskim poziomie stan środków pieniężnych i ich ekwiwalentów na koniec roku. Odnotowane na dzień 31 grudnia 2015 r. wysokie saldo środków pieniężnych wynoszące 21,7 mld EUR wynika przede wszystkim z następujących elementów:

- opóźnionej płatności salda DNB i VAT z 2014 r. (5,4 mld EUR), która rozciągnęła się na 2015 r. – znaczną część opłacono we wrześniu 2015 r. Wkład państw członkowskich do budżetu UE oparty na VAT i na DNB podlega rocznemu dostosowaniu, które ma miejsce co roku w pierwszym dniu roboczym grudnia. Korekta w 2014 r. obejmowała znaczące rewizje DNB sięgające wstecz do 2002 r. W związku z tym skala korekty była bezprecedensowa – wyniosła 9,5 mld EUR dla wszystkich państw członkowskich UE;
- salda DNB i VAT z 2015 r. (1,4 mld EUR);
- DNB z 2016 r. opłaconego z góry przez dwa państwa członkowskie (0,7 mld EUR);
- grzywien i innych dochodów (1,5 mld EUR).

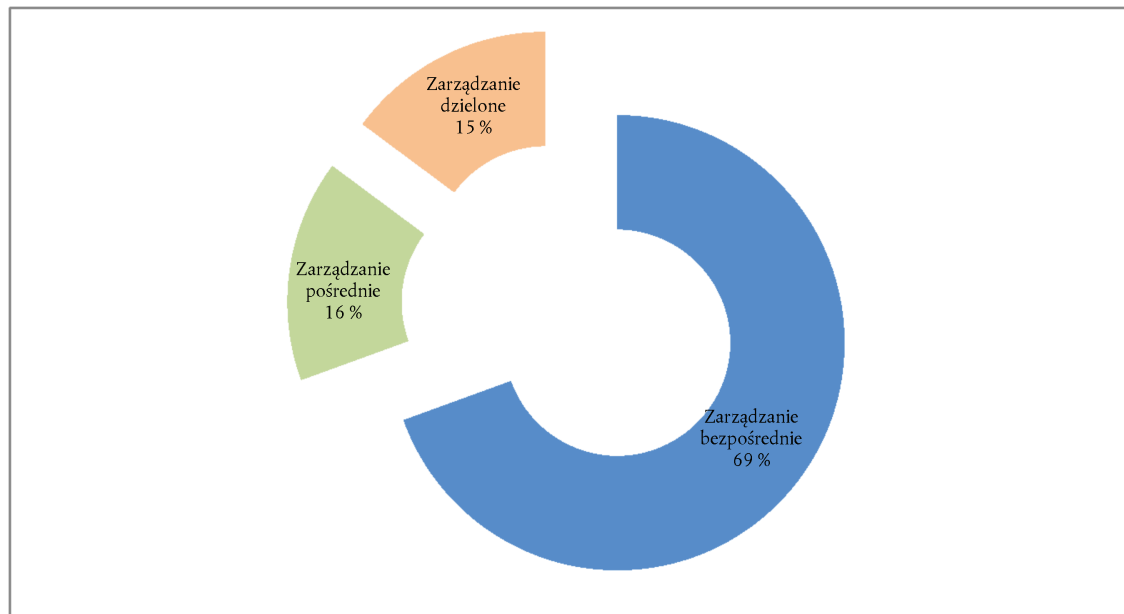
Na podstawie rozporządzenia w sprawie zasobów własnych salda te mogą zostać zwrócone państwu członkowskim dopiero w 2016 r. za pomocą budżetu korygującego.

Zaliczkowanie

Należy zwrócić uwagę, że znaczny wpływ na poziom zaliczkowania ma cykl WRF – na przykład na początku okresu obowiązywania WRF można spodziewać się wypłat dużych zaliczek dla państw członkowskich w ramach polityki spójności. Komisja dokłada wszelkich starań, aby zapewnić utrzymanie poziomów zaliczkowania na odpowiednim poziomie. Trzeba znaleźć równowagę między zapewnieniem wystarczającego finansowania projektów a terminowym ujmowaniem wydatków.

Łączna kwota płatności zaliczkowych (z wyłączeniem innych zaliczek dla państw członkowskich i wkładów do funduszy powierniczych) wykazana w bilansie UE wynosi 40 mld EUR (w 2014 r.: 45 mld EUR) i prawie w całości związana jest z działaniami Komisji. Około 70 % zaliczkowania ze strony Komisji dotyczy zarządzania dzielonego, co oznacza, że wykonanie budżetu przekazuje się państwom członkowskim (Komisja zachowuje funkcję nadzorczą).

Zaliczkowanie ze strony Komisji według metody zarządzania

Najbardziej znaczące kwoty zaliczkowania w ramach zarządzania dzielonego odnoszą się do EFRR i FS.

Zaliczkowanie długoterminowe wzrosło o 12,6 mld EUR w związku z nowymi WRF, a zaliczkowanie krótkoterminowe spadło o 17,7 mld EUR. Wzrost zaliczkowania długoterminowego wynika przede wszystkim z nowych płatności zaliczkowych w ramach zarządzania dzielonego w WRF na lata 2014–2020 (ogółem 10 mld EUR, w tym 7 mld EUR na politykę spójności). Również spadek kwot zaliczkowania krótkoterminowego jest w dużej mierze skutkiem zarządzania dzielonego – WRF na lata 2007–2013 są obecnie zamykane i powiązane zaliczkowanie jest stopniowo rozliczane.

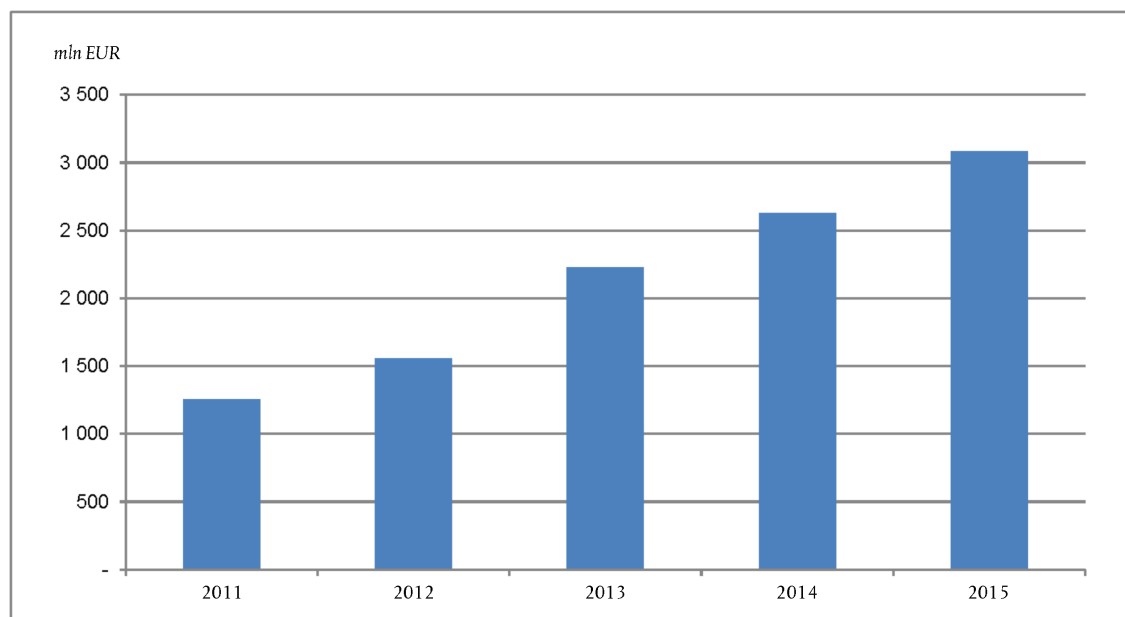
Instrumenty finansowe objęte zarządzaniem bezpośrednim i pośrednim

W rocznym sprawozdaniu finansowym UE jako instrumenty finansowe wykazano następujące pozycje:

- pożyczki udzielone z budżetu;
- pożyczki udzielone z pożyczonych środków;
- instrumenty kapitałowe;
- instrumenty gwarancyjne; oraz
- fundusze gwarancyjne: gwarancje udzielone podmiotom zewnętrznym (głównie grupie EBI) na instrumenty nieutworzone z budżetu UE.

Znaczenie instrumentów finansowych finansowanych z budżetu UE w ramach zarządzania bezpośredniego i pośredniego oraz związane z tymi instrumentami kwoty są z roku na rok coraz większe. W przeciwieństwie do tradycyjnej metody wykonywania budżetu, która polega na udzielaniu dotacji i subwencji, podejście to opiera się na tym, za każde euro wydane z budżetu z wykorzystaniem instrumentów finansowych końcowy beneficjent otrzymuje ponad 1 euro wsparcia finansowego, co wynika z efektu dźwigni. Inteligentne korzystanie z budżetu UE ma na celu osiągnięcie jak największych efektów za pomocą dostępnych środków. W rocznym sprawozdaniu finansowym UE instrumenty kapitałowe i inwestycje (tj. instrumenty kapitałowe i dłużne papiery wartościowe) przypisane do instrumentów gwarancyjnych oraz fundusze gwarancyjne wykazano jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Instrumenty finansowe – aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Fundusze gwarancyjne

Fundusze gwarancyjne utworzone przez UE powstały w określonym celu i są zasilane przez płatności z budżetu UE, zapewniając bufor płynnościowy na wypadek potencjalnych strat na operacjach objętych gwarancją w przypadku gwarancji udzielonych przez budżet UE grupie EBI. Główny nowy fundusz gwarancyjny powstały w 2015 r. to fundusz gwarancyjny EFIS.

EFIS to inicjatywa mająca na celu zwiększenie zdolności do ponoszenia ryzyka grupy EBI, umożliwiającą EBI zainwestowanie do 61 mld EUR w UE. EFIS nie jest odrębną osobą prawną ani funduszem inwestycyjnym *sensu stricto*. Rezerwa na ryzyko EFIS zapewnia EBI ochronę przed ewentualnymi stratami na operacjach podstawowych. Składa się z przydziału zasobów w wysokości 5 mld EUR z kapitału własnego EBI i gwarancji budżetu UE w wysokości do 16 mld EUR (maksymalna kwota gwarancji). Docelowo dodatkowe finansowanie państw członkowskich, krajowych banków rozwoju i inwestorów prywatnych powinno podnieść inwestycje w UE do poziomu 315 mld EUR.

Operacje EFIS prowadzone są w ramach dwóch segmentów: segmentu infrastruktury i innowacji (IIW), wdrażanego przez EBI, oraz segmentu MŚP (SMEW), wdrażanego przez EFI. Oba segmenty będą obejmować portfel dłużny (gwarancja UE w wysokości 12,25 mld EUR) oraz portfel kapitałowy (gwarancja UE w wysokości 3,75 mld EUR). EFI działa na podstawie porozumienia z EBI w oparciu o gwarancję EBI, która z kolei jest objęta kontrgwarancją UE.

UE i EBI odgrywają w EFIS odrębne role. EFIS utworzono w ramach EBI, który finansuje jego operacje (instrumenty dłużne i inwestycje kapitałowe) oraz pożyczka w tym celu niezbędne środki na rynkach kapitałowych. W odniesieniu do IIW EBI podejmuje decyzje inwestycyjne niezależnie i zarządza jego operacjami zgodnie z zasadami i procedurami, które są takie same jak zasady i procedury stosowane wobec jego własnych operacji (prowadzonych na własne ryzyko). Aby zapewnić, że inwestycje w ramach EFIS będą ukierunkowane na konkretny cel, jakim jest usunięcie niedoskonałości rynku, które hamują inwestycje w UE, oraz że inwestycje te kwalifikują się do ochrony zapewnianej przez gwarancję UE, utworzono specjalną strukturę na potrzeby zarządzania. Komitet inwestycyjny, złożony z niezależnych ekspertów, analizuje każdy projekt zaproponowany przez EBI pod względem kwalifikowalności do ochrony gwarancyjnej UE. Po potwierdzeniu kwalifikowalności operacji do objęcia jej gwarancją EFIS decyzja w sprawie kontynuacji projektu i zarządzania nim jest objęta normalnym cyklem projektowym i procesem zarządzania EBI.

Rola UE wiąże się z udzieleniem gwarancji UE obejmującej część potencjalnych strat, które EBI może ponieść na inwestycjach w instrumenty dłużne i kapitałowe. W związku z tym UE nie ingeruje w ostateczny wybór operacji EFIS i zarządzanie nimi, nie inwestuje środków w operacje EFIS i nie jest bezpośrednią stroną umowy dotyczącej instrumentów bazowych. Jako że wymogi unijnych zasad zapisów księgowych (oraz MSRSP) w zakresie kontroli i rachunkowości w odniesieniu do konsolidacji nie zostały spełnione, powiązanych aktywów nie uwzględniono w skonsolidowanym sprawozdaniu rocznym UE – zob. również informacja dodatkowa 5.2 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Maksymalna kwota gwarancji UE wynosi niezmiennie 16 mld EUR, więc łączne płatności netto z budżetu UE nie przekraczają tej kwoty. Wypłat z gwarancji UE ma dokonywać nowo utworzony fundusz gwarancyjny, który zapewnia bufor płynnościowy na wypadek potencjalnych strat netto (oczekiwane straty niepokryte przez oczekiwane dochody) na operacjach objętych gwarancją EFIS. Fundusz gwarancyjny EFIS będzie finansowany z budżetu UE począwszy od roku

2016 i stopniowo do 2022 r. osiągnie 8 mld EUR, tj. 50 % maksymalnej kwoty gwarancji UE. Na dzień 31 grudnia 2015 r. na fundusz gwarancyjny przeznaczono 1 350 mln EUR w 2016 r. (500 mln EUR) i 2017 r. (850 mln EUR); kwota ta zostanie wypłacona na fundusz i została uwzględniona w kwocie ujętej jako zobowiązanie pozostające do spłaty w informacji dodatkowej 5.3.1 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

W poniższych tabelach zawarto przegląd instrumentów finansowych wykorzystywanych przez UE z podziałem na WRF.

mln EUR

WRF 2014–2020	Aktywa	Zobowiązania	Gwarancje
Instrumenty kapitałowe:			
COSME – instrument kapitałowy na rzecz wzrostu	39	(2)	
„Horyzont 2020” – instrument kapitałowy InnovFin na rzecz badań i innowacji	108	(2)	
	146	(4)	
Instrumenty gwarancyjne:			
COSME – instrument gwarancji kredytowych	125	(43)	(¹)
Zatrudnienie i innowacje społeczne	10	(3)	(¹)
Instrument gwarancji kredytów studenckich	16	(1)	(¹)
„Horyzont 2020” – instrument pożyczkowo-gwarancyjny InnovFin na rzecz badań i innowacji	638	(97)	(442)
„Horyzont 2020” – gwarancje InnovFin dla MŚP	294	(22)	(17)
Mechanizm finansowania kapitału naturalnego	12	—	
Instrument finansowania prywatnego na rzecz efektywności energetycznej (PF4EE)	12	—	
	1 107	(166)	(459)
Ogółem	1 253	(170)	(459)

WRF sprzed 2014 r.	Aktywa	Zobowiązania	Gwarancje
Instrumenty pożyczkowe/kapitałowe/instrumenty w zakresie pomocy technicznej:			
Instrument współpracy gospodarczej i finansowej w ramach partnerstwa eurośródziemnomorskiego (MEDA)	251	(2)	
Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa (ENPI)	153	(4)	
	404	(6)	
Instrumenty pożyczkowe: pożyczki na wsparcie MŚP	19		
Instrumenty kapitałowe:			
Instrument na rzecz Wysokiego Wzrostu i Innowacji w MŚP w ramach Programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji	413	—	
Mechanizm finansowania początkowego Europejskiego Systemu Technologii (ETF) z 1998 r.	11	—	

WRF sprzed 2014 r.	Aktywa	Zobowiązania	Gwarancje
Globalny Fundusz Efektywności Energetycznej oraz Energii Odnawialnej	76	—	
Instrument kapitałowy dla wieloletniego programu ramowego	192	—	
Fundusz Marguerite	50	—	
Europejski instrument mikrofinansowy Progress na rzecz zatrudnienia i włączenia społecznego	71	—	
Europejski Fundusz na rzecz Efektywności Energetycznej	128	(22)	
Projekty pilotażowe dotyczące transferu technologii	1		
	943	(22)	
Instrumenty gwarancyjne:			
System poręczeń dla MŚP w ramach Programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji	108	(215)	(¹)
Instrument gwarancji kredytowych dla projektów TEN-T (LGTT)	238	(3)	(209)
Program wieloletni dla przedsiębiorstw	23	(35)	(¹)
Inicjatywa w zakresie obligacji projektowych (PBI)	236	(1)	(220)
Mandat na realizację Europejskiego instrumentu mikrofinansowego Progress	13	(11)	(¹)
Mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka	927	(94)	(845)
System poręczeń dla MŚP	16	(16)	(¹)
	1 561	(375)	(1 274)
Ogółem	2 927	(403)	(1 274)

(¹) Ryzyko podejmowane przez UE w pełni uwzględniono (tzn. zawarto w zobowiązaniach).

mln EUR

Związane z więcej niż jednym WRF	Aktywa	Zobowiązania	Gwarancje
Instrumenty kapitałowe:			
Europejski Fundusz na rzecz Europy Południowo-Wschodniej (EFSE)	118	—	
Fundusz wspierania przedsiębiorczości w ramach instrumentu rozwoju przedsiębiorczości i innowacji dla Bałkanów Zachodnich	10	—	
Fundusz wspierania innowacji w przedsiębiorstwach w ramach instrumentu rozwoju przedsiębiorczości i innowacji dla Bałkanów Zachodnich	21	—	

mln EUR

Związane z więcej niż jednym WRF	Aktywa	Zobowiązania	Gwarancje
Fundusz „Ekologia na rzecz Wzrostu” dla wschodniego sąsiedztwa (SE4F)	52	—	
Fundusz dłużny „Inicjatywa mikrofinansowania na rzecz Azji” (ang. Microfinance Initiative for Asia Debt Fund)	9	—	
Fundusz na rzecz mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej (SANAD)	10	—	
	220	—	
Instrumenty gwarancyjne:			
Instrument gwarancyjny w ramach instrumentu rozwoju przedsiębiorczości i innowacji dla Bałkanów Zachodnich	20	(14)	(¹)
	20	(14)	
Fundusze gwarancyjne:			
Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	2 108	(25)	(19 450)
Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)	1	—	(202)
	2 109	(25)	(19 652)
Ogółem	2 349	(39)	(19 652)
Suma całkowita	6 529	(612)	(21 385)

(¹) Ryzyko podejmowane przez UE w pełni uwzględniono (tzn. zawarto w zobowiązaniach).

Pożyczki udzielone z pożyczonych środków

UE jest uprawniona na mocy Traktatu UE do prowadzenia operacji zaciągania pożyczek, aby zgromadzić zasoby finansowe niezbędne do wypełnienia swojego mandatu. Komisja, działając w imieniu UE, obsługuje obecnie trzy główne programy – pomoc makrofinansową (MFA), pomoc dla bilansów płatniczych (BOP) oraz europejski mechanizm stabilizacji finansowej (EFSM), w ramach których może udzielać pożyczek, a kapitał niezbędny do finansowania operacji udzielania pożyczek przez UE jest pozyskiwany na rynkach kapitałowych lub od instytucji finansowych. W 2015 r. Irlandia oficjalnie wystąpiła o przedłużenie terminu spłaty swojej pierwszej pożyczki z EFSM. Rata w wysokości 5 mld EUR została podzielona na trzy części wynoszące: 2 mld EUR, 1 mld EUR i 2 mld EUR, z terminami spłaty odpowiednio w 2023 r., 2029 r. i 2035 r. W styczniu 2016 r. Portugalia oficjalnie wystąpiła o przedłużenie terminu spłaty swojej pierwszej pożyczki z EFSM, który wypadał w dniu 3 czerwca 2016 r. Rata w wysokości 4,75 mld EUR została refinansowana przez trzy transze w wysokości 1,5 mld EUR, 2,25 mld EUR i 1 mld EUR, z terminami spłaty odpowiednio w 2023 r., 2031 r. i 2036 r. W dniu 17 lipca 2015 r. w ramach EFSM Grecji przyznano kredyt pomostowy w charakterze pożyczki tymczasowej przed podpisaniem umowy pożyczki między Grecją i Europejskim Mechanizmem Stabilności (EMS). Pierwsza i jedyna wypłata miała miejsce w dniu 20 lipca 2015 r. Pożyczkę w pełni spłacono po ratyfikacji umowy z EMS przez parlamenty narodowe państw członkowskich strefy euro. Spłaty dokonano w dniu 20 sierpnia 2015 r.

Przegląd pożyczek udzielonych z pożyczonych funduszy – kwoty nominalne

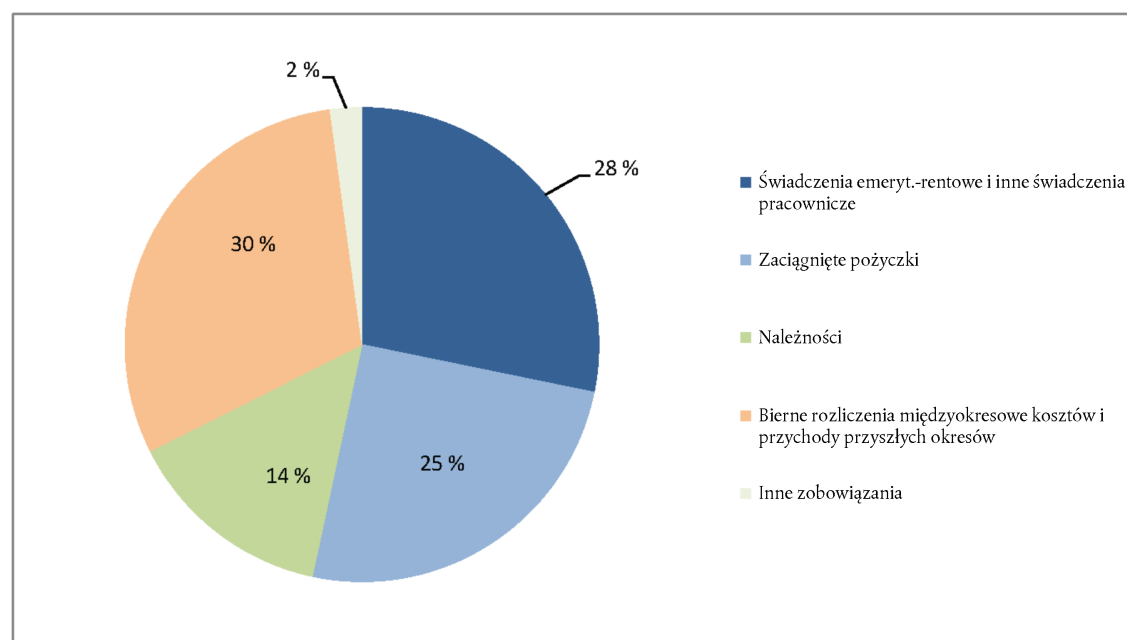
mld EUR

	Wsparcie bilansu płatniczego				Europejski mechanizm stabilizacji finansowej				Pozostałe ⁽¹⁾	OGÓŁEM
	Węgry	Łotwa	Rumunia	Ogółem	Irlandia	Portugalia	Grecja	Ogółem	Ogółem	
Pożyczki udzielone ogółem	6,5	3,1	8,4 ⁽²⁾	18,0	22,5	26,0	7,2	55,7	5,1	78,8
Wypłacone na dzień 31.12.2014	5,5	2,9	5,0	13,4	22,5	24,3	—	46,8	2,4	62,6
Wypłacone w 2015 r.	—	—	—	—	5,0	—	7,2	12,2	1,3	13,5
Wypłaty ogółem na dzień 31.12.2015	5,5	2,9	5,0	13,4	27,5	24,3	7,2	59,0	3,6	76,0
Pożyczki spłacone na dzień 31.12.2015	(4,0)	(2,2)	(1,5)	(7,7)	(5,0)	—	(7,2)	(12,2)	(0,1)	(20,0)
Kwota niespłacona na dzień 31.12.2015	1,5	0,7	3,5	5,7	22,5	24,3	0	46,8	3,5	56,0

⁽¹⁾ Pomoc makrofinansowa, Euratom i EWWiS w likwidacji.⁽²⁾ W tym pomoc zapobiegawcza.

4.5. Zobowiązania

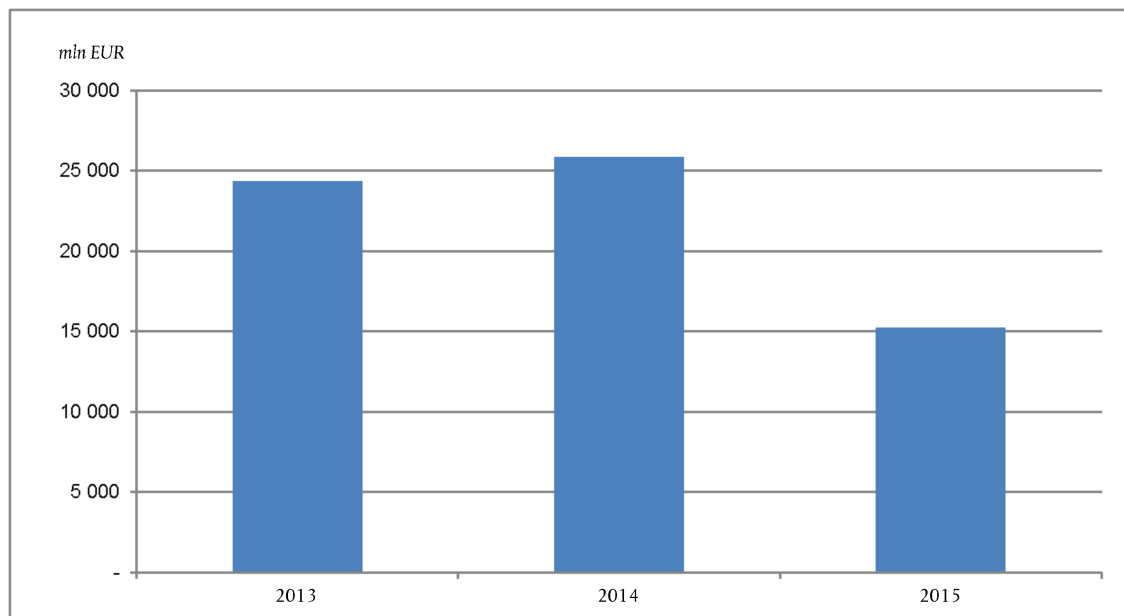
226 mld EUR zobowiązań w bilansie skonsolidowanym UE z 2015 r.

Strona zobowiązań obejmuje cztery główne pozycje: zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalno-rentowych i innych świadczeń pracowniczych, zaciągnięte pożyczki, zobowiązania i bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów. Największą zmianą w stosunku do 2014 r. jest wzrost biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów o prawie 12,4 mld EUR ze względu na rozpoczęcie wdrażania WRF na lata 2014–2020, w przypadku których poniesione koszty są szacowane, gdyż

nie zostały jeszcze zadeklarowane przez państwa członkowskie. Inną istotną zmianą jest spadek zobowiązań o około 12,5 mld EUR na realizację polityki spójności związany ze spadkiem zestawień poniesionych wydatków przedstawianych przez państwa członkowskie w odniesieniu do okresu programowania 2007–2013. Ponadto przedłożono niewiele zestawień poniesionych wydatków dotyczących WRF na lata 2014–2020, ponieważ państwa członkowskie z opóźnieniem wyznaczały instytucje zarządzające i organy kontroli.

Zestawienia poniesionych wydatków i faktury otrzymane i uznane za zobowiązania ogółem

Przewaga zobowiązań nad aktywami nie oznacza, że instytucje i organy UE znajdują się w trudnej sytuacji finansowej, tylko że niektóre zobowiązania będą finansowane z przyszłych budżetów rocznych. Wiele kosztów ujmowanych jest zgodnie z zasadami rachunkowości memoriałowej w 2015 r., choć mogą one zostać faktycznie poniesione w roku 2016 lub później i sfinansowane z przyszłych budżetów, a powiązane przychody zostaną ujęte dopiero w przyszłych okresach. Najbardziej znaczące kwoty, na które należy zwrócić uwagę, dotyczą działań EFRG (finansowanych w 2016 r.) oraz świadczeń pracowniczych (które będą wypłacane co najmniej przez następnych 30 lat).

5. OCHRONA BUDŻETU UE

Przegląd korekt finansowych i odzyskania środków w 2015 r.

Przy wykonywaniu budżetu UE należy zadbać o właściwe zapobieganie uchybieniom systemowym prowadzącym do błędów, nieprawidłowości i nadużyć finansowych, a także o ich wykrywanie i korygowanie. Trybunał przedstawia w swoim sprawozdaniu rocznym poświadczenie wiarygodności dotyczące legalności i prawidłowości operacji leżących u podstaw rocznych sprawozdań finansowych, jak również istotnego poziomu błędów w płatnościach. Te poświadczenia wiarygodności są publikowane wraz z rocznymi sprawozdaniami finansowymi UE w Dzienniku Urzędowym.

Działania ochronne Komisji łagodzą skutki błędów za pomocą dwóch głównych mechanizmów:

- (1) mechanizmów zapobiegawczych (np. kontroli *ex ante*, wstrzymywania i zawieszania płatności); oraz
- (2) mechanizmów naprawczych (głównie korekt finansowych nakładanych na państwa członkowskie lub uzgadnianych z państwami członkowskimi oraz, w mniejszym stopniu, kwot odzyskanych od beneficjentów płatności z budżetu UE).

W zarządzaniu dzielonym (wydatki rolne i działania strukturalne) odpowiedzialność za zapewnienie przez cały cykl wydatkowy legalności i prawidłowości wydatków wypłacanych z budżetu UE ponoszą przede wszystkim państwa członkowskie.

Działania naprawcze, tj. korekty finansowe i odzyskiwanie środków, są podejmowane w wyniku działań nadzorczych i kontrolnych zarówno Komisji, jak i – w przypadku wydatków w ramach zarządzania dzielonego – państw członkowskich w zakresie kwalifikowalności wydatków finansowanych z budżetu UE. Podejmując decyzję w sprawie kwoty korekty

finansowej, Komisja uwzględnia charakter i wagę naruszenia mających zastosowanie przepisów oraz skutki finansowe dla budżetu UE, także w przypadku uchybień w systemach zarządzania i kontroli. Większość korekt ma miejsce po dokonaniu płatności.

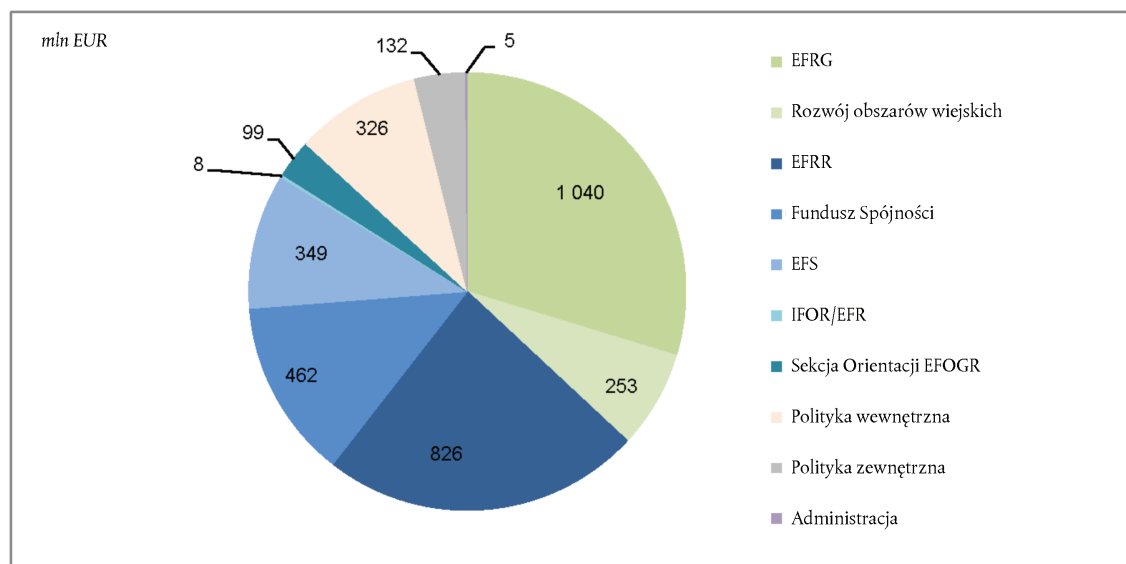
Procedura korekty finansowej i odzyskania środków:

Korekty finansowe i odzyskanie środków mogą mieć miejsce na dwóch głównych etapach procedury. Etapy te mogą przypadać na ten sam rok lub na różne lata.

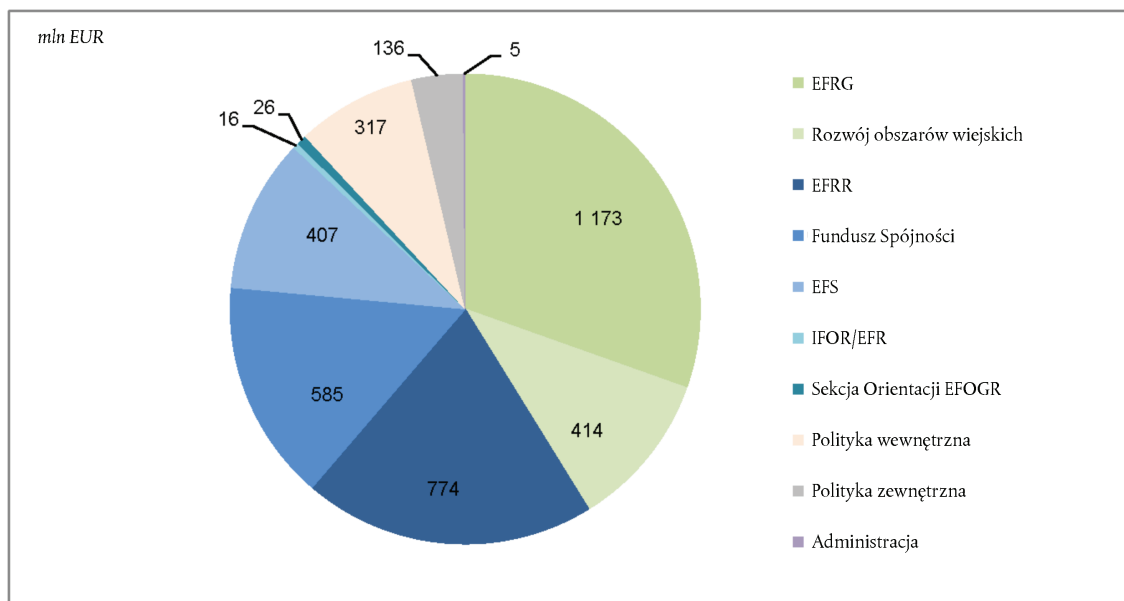
- 1) Korekty finansowe i odzyskanie środków na **etapie potwierdzania**: Kwoty te zostały potwierdzone przez dane państwo członkowskie lub zostały przyjęte w drodze decyzji Komisji. **W 2015 r. potwierdzone korekty finansowe i odzyskanie środków ogółem** wyniosły **3 499 mln EUR** (w 2014 r.: 4 728 mln EUR).

Potwierdzone korekty finansowe i odzyskanie środków w 2015 r. z podziałem na obszary polityki

- 2) Korekty finansowe i odzyskanie środków na **etapie wykonania**: Kwoty te odzwierciedlają ostatni etap procedury, w ramach której ostatecznie skorygowano stwierdzone przypadki nienależnie dokonanych wydatków. W sektorowych ramach regulacyjnych przewidziano kilka mechanizmów wykonania. **W 2015 r. wykonane korekty finansowe i odzyskanie środków ogółem** wyniosły **3 853 mln EUR** (w 2014 r.: 3 285 mln EUR). Wykonanie korekt finansowych i odzyskania środków może trwać kilka lat, przede wszystkim ze względu na decyzję o korekcie/odzyskaniu w ratach lub o ich odroczeniu, które to decyzje państwa członkowskie uzyskują w ramach polityki rolnej. W ramach polityki spójności ramy prawne przewidują wykonanie na koniec okresu programowania lub po upływie tego okresu.

Wykonane korekty finansowe i odzyskanie środków w 2015 r. z podziałem na obszary polityki

Powyższe informacje stanowią informacje dodatkowe, których ujawnienie nie jest wymagane na mocy standardów rachunkowości, i zawierają dane, które nie zawsze zostały uzyskane bezpośrednio z systemu rachunkowości. Bardziej szczegółowe informacje na temat danych liczbowych oraz mechanizmów zapobiegawczych i korygujących można znaleźć w dorocznym komunikacie w sprawie ochrony budżetu UE, który Komisja przygotowuje i przesyła organowi udzielającemu absolutorium oraz Trybunałowi. Komunikat jest dostępny na stronie Dyrekcji Generalnej ds. Budżetu na portalu Europa.

6. Zarządzanie ryzykiem i niepewnością w wykonaniu budżetu UE

Ryzyko i niepewność związane z wykonaniem budżetu UE można podzielić na dwie główne kategorie:

- ryzyko i niepewność o charakterze ogólnym i oczekiwany oraz
- nieprzewidziane ryzyko i niepewność.

6.1. Ryzyko i niepewność o charakterze ogólnym i oczekiwany

Problemy, które wystąpiły w roku budżetowym

Otoczenie makroekonomiczne

Otoczenie makroekonomiczne w UE wpływa na zdolność państw członkowskich do wywiązywania się ze swoich zobowiązań w zakresie finansowania wobec instytucji i organów UE, a tym samym na zdolność UE do dalszego wdrażania unijnych polityk, co podkreślono w sekcji 2 powyżej. Na europejską gospodarkę pozytywnie wpływa szereg korzystnych czynników, takich jak ceny ropy, kurs wymiany euro i koszty finansowania, które stymulują wywóz i spożycie prywatne. Inwestycje są jednak utrudnione ze względu na brak pewności gospodarczej i politycznej oraz – w niektórych państwach – nadmierne zadłużenie. Wkraczając w czwarty rok ożywienia gospodarczego, europejska gospodarka musi stawić czoła trudnościom i zagrożeniom związanym ze spowolnieniem wzrostu gospodarczego w gospodarkach wschodzących. Jak dotąd nie udało się osiągnąć wystarczająco silnego wzrostu gospodarczego, by znacząco ograniczyć bezrobocie, a sygnałów świadczących o ożywieniu inwestycji – które jest konieczne, by zapewnić trwałość ożywienia gospodarczego – jest niewiele. Ponadto tempo wykonania budżetu UE w ramach WRF na lata 2014–2020 jest raczej powolne. Obrazu dopełniają utrzymujące się problemy Grecji i kryzys uchodźczy.

Ożywienie gospodarcze w strefie euro nadal jest umiarkowane pomimo istotnego wpływu opisanych powyżej korzystnych czynników, które obecnie powinny się umocnić i utrzymać dłużej, niż przewidywano. W szczególności w związku z dużą podażą cena ropy ponownie spadła; obecnie oczekuje się, że utrzyma się na niskim poziomie i wzrośnie w późniejszym

terminie. Polityka budżetowa w strefie euro zmienia się w nieco bardziej sprzyjającą wzrostowi, przede wszystkim ze względu na wydatki publiczne związane z napływem osób ubiegających się o azyl w niektórych państwach członkowskich. Ponadto połączenie luzowania ilościowego i ułatwień kredytowych wprowadzanych przez Europejski Bank Centralny (EBC) oznacza, że koszty finansowania w strefie euro powinny utrzymać się na niskim poziomie dłużej, niż oczekiwano; pomoże to ograniczyć fragmentację finansową i różnice między państwami członkowskimi. W międzyczasie stymulujący wpływ tych czynników jest w coraz większym stopniu neutralizowany przez pogarszające się otoczenie globalne, a skutki kryzysu (przede wszystkim wysoki poziom niepewności politycznej, zadłużenia i bezrobocia) w dalszym ciągu mają wpływ na wzrost gospodarczy.

Realny PKB (prognoza), inflacja i stopa bezrobocia w %, w zestawieniu ze średnią dla UE ⁽¹⁾

	Realny PKB			Inflacja			Stopa bezrobocia		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Belgia	1,3	1,3	1,7	0,6	1,4	1,7	8,3	8,0	7,4
Niemcy	1,7	1,8	1,8	0,1	0,5	1,5	4,8	4,9	5,2
Estonia	0,9	2,1	2,3	0,1	1,0	2,5	6,3	6,3	7,5
Irlandia	6,9	4,5	3,5	0,0	0,6	1,4	9,4	8,5	7,8
Grecja	0,0	(0,7)	2,7	(1,1)	0,5	0,8	25,1	24,0	22,8
Hiszpania	3,2	2,8	2,5	(0,6)	0,1	1,5	22,3	20,4	18,9
Francja	1,1	1,3	1,7	0,1	0,6	1,3	10,5	10,5	10,3
Włochy	0,8	1,4	1,3	0,1	0,3	1,8	11,9	11,4	11,3
Cypr	1,4	1,5	2,0	(1,6)	0,2	1,3	15,5	14,5	13,2
Łotwa	2,7	3,1	3,2	0,2	0,4	2,0	9,9	9,2	8,6
Litwa	1,6	2,9	3,4	(0,7)	(0,1)	2,1	9,0	8,0	7,2
Luksemburg	4,7	3,8	4,4	0,1	0,4	2,4	6,1	6,0	6,0
Malta	4,9	3,9	3,4	1,2	1,7	2,1	5,4	5,4	5,4
Niderlandy	2,0	2,1	2,3	0,2	0,9	1,5	6,9	6,6	6,4
Austria	0,7	1,7	1,6	0,8	0,9	1,8	6,0	6,2	6,4
Portugalia	1,5	1,6	1,8	0,5	0,7	1,1	12,6	11,7	10,8
Słowenia	2,5	1,8	2,3	(0,8)	(0,3)	1,1	9,1	8,8	8,4
Słowacja	3,5	3,2	3,4	(0,3)	0,3	1,7	11,5	10,3	9,3
Finlandia	0,0	0,5	0,9	(0,2)	0,1	1,5	9,5	9,4	9,3
Strefa euro	1,6	1,7	1,9	0,0	0,5	1,5	11,0	10,5	10,2

⁽¹⁾ Źródło: Komisja Europejska, Europejska prognoza gospodarcza, zima 2016 r.

	Realny PKB			Inflacja			Stopa bezrobocia		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Bułgaria	2,2	1,5	2,0	(1,1)	(0,1)	0,9	10,1	9,4	8,8
Republika Czeska	4,5	2,3	2,7	0,3	0,4	1,4	5,1	4,8	4,7
Dania	1,2	1,7	1,9	0,2	0,9	1,7	6,0	5,8	5,6
Chorwacja	1,8	2,1	2,1	(0,3)	0,3	1,6	16,2	15,1	13,8
Węgry	2,7	2,1	2,5	0,1	1,7	2,5	6,7	6,0	5,2
Polska	3,5	3,5	3,5	(0,7)	0,6	1,7	7,5	7,0	6,5
Rumunia	3,6	4,2	3,7	(0,4)	(0,2)	2,5	6,7	6,6	6,5
Szwecja	3,6	3,2	2,9	0,7	1,1	1,4	7,4	6,9	6,7
Zjednoczone Królestwo	2,3	2,1	2,1	0,0	0,8	1,6	5,2	5,0	4,9
UE	1,9	1,9	2,0	0,0	0,5	1,6	9,5	9,0	8,7

Przewiduje się, że PKB w strefie euro lekko wzrośnie z 1,6 % w 2015 r. do 1,7 % w 2016 r. Ożywienie światowej działalności gospodarczej powinno przynieść odczuwalne pozytywne skutki po koniec 2016 i w 2017 r. Również niektóre reformy strukturalne wdrożone w państwach członkowskich powinny pozytywnie wpływać na wzrost gospodarczy. Ustępowanie skutków kryzysu powinno przynieść korzyści w zakresie konsumpcji i inwestycji. Chociaż w niektórych obszarach gospodarki utrzymuje się wysoki poziom zadłużenia, elastyczne warunki finansowania powinny ograniczyć wyraźną presję związaną ze zmniejszaniem zadłużenia. Ogólnie wzrost PKB w strefie euro powinien w 2017 r. osiągnąć poziom 1,9 %. W 2016 r. państwa członkowskie nadal powinny notować umiarkowane ożywienie. Również Grecja – prognozuje się, że w ciągu bieżącego roku wystąpi w niej wzrost gospodarczy. Plan inwestycyjny dla Europy opracowano, by pomóc zlikwidować istniejącą lukę inwestycyjną w UE poprzez mobilizację finansowania prywatnego inwestycji strategicznych w kluczowych obszarach. Również ten plan powinien zacząć przynosić pozytywne skutki w zakresie inwestycji publicznych i prywatnych. W 2017 r. działalność gospodarcza powinna rosnać we wszystkich państwach członkowskich.

Przewiduje się, że w 2015 r. deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w strefie euro spadł do 2,2 % PKB i że będzie nadal spadał do 1,9 % i 1,6 % odpowiednio w 2016 i 2017 r. Zakładając, że kierunek polityki się nie zmieni, oczekuje się, że saldo strukturalne utrzyma się na zasadniczo stałym poziomie zarówno w strefie euro, jak i w UE. Relacja długu do PKB w strefie euro powinna spaść z najwyższego jak dotąd poziomu 94,5 % w 2014 r. do 91,3 % w 2017 r.

Nadal poprawiają się warunki na rynku pracy – umiarkowane ożywienie gospodarcze powoduje umiarkowany wzrost zatrudnienia. Ogółem oczekuje się, że w 2015 r. zatrudnienie w strefie euro wzrosło o 1,1 %. Prognozuje się, że w roku bieżącym i przyszłym będzie ono rosło w zbliżonym tempie, korzystając ze wzrostu działalności gospodarczej, poprawy zaufania przedsiębiorstw i większej akumulacji kapitału.

Perspektywy gospodarcze dla strefy euro w dalszym ciągu są bardzo niepewne, a ogólne zagrożenia wyraźnie wskazują na możliwe pogorszenie. Zagrożenia dla perspektyw wzrostu związane z gospodarką światową i światowymi rynkami finansowymi wyraźnie się zwiększyły, w szczególności ze względu na spowolnienie wzrostu gospodarczego w Chinach i na innych rynkach wschodzących, które może spowodować silniejsze, niż przewidywano, skutki uboczne na innych rynkach albo osiągnąć większą skalę, niż oczekiwano. W połączeniu z brakiem pewności dotyczącym korekty w Chinach dalsza normalizacja polityki monetarnej w USA może mieć bardziej niekorzystny wpływ na podatne na zagrożenia gospodarki wchodzące – w szczególności te o wysokim poziomie zadłużenia w walutach obcych – i wpłynąć na stabilność rynków finansowych. Gdyby którekolwiek z tych zagrożeń się urzeczywistniło, miałyby to negatywne skutki uboczne na rynkach państw członkowskich, rozprzestrzeniające się przez szereg kanałów. W Europie ostatnio wzrosło także ryzyko krajowe. Nieoczekiwane odnowienie kryzysu w Grecji mogłoby mieć istotniejszy wpływ na decyzje inwestycyjne i tym samym na wzrost gospodarczy. Ponadto, jeżeli najważniejsze problemy polityczne (np. zarządzanie przepływami migracyjnymi) nie zostaną skutecznie rozwiązane na szczeblu UE, rozwój sytuacji może doprowadzić do zahamowania wzrostu.

Fundusze gwarancyjne – udzielone gwarancje

UE udzieliła grupie EBI gwarancji dotyczących pożyczek udzielanych poza UE i operacji dłużnych i kapitałowych EFIS. W dniu 31 grudnia 2015 r. UE wykazała w informacjach dodatkowych do sprawozdania finansowego (zob. informacja dodatkowa 5.2.1) zobowiązania warunkowe dotyczące obu gwarancji w wysokości 19,7 mld EUR. Aby ograniczyć ryzyko, jakim dla budżetu UE jest uruchomienie gwarancji przez EBI, Komisja utworzyła osobne fundusze gwarancyjne – Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych i fundusz gwarancyjny EFIS.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych jest finansowany z budżetu UE do wysokości 9 % objętych gwarancją pożyczek niespłaconych na koniec roku. Na dzień 31 grudnia 2015 r. łączna wartość aktywów wynosząca 2,1 mld EUR pokrywała maksymalną ekspozycję UE w wysokości 19,45 mld EUR. Fundusz gwarancyjny EFIS od 2016 do 2022 r. stopniowo osiągnie wartość 8 mld EUR, tj. 50 % maksymalnej ekspozycji z tytułu gwarancji udzielonych przez UE, wynoszących 16 mld EUR.

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek

UE jest uprawniona na mocy Traktatu UE do prowadzenia operacji zaciągania pożyczek, aby zgromadzić zasoby finansowe niezbędne do wypełnienia swojego mandatu. Komisja, działając w imieniu UE, obsługuje obecnie trzy główne programy – pomoc makrofinansową (MFA), pomoc dla bilansów płatniczych (BOP) oraz europejski mechanizm stabilizacji finansowej (EFSM), w ramach których może udzielać pożyczek, a kapitał niezbędny do finansowania operacji udzielania pożyczek przez UE jest pozyskiwany na rynkach kapitałowych lub od instytucji finansowych. Działalność UE w zakresie zaciągania i udzielania pożyczek jest działalnością pozabudżetową. Co do zasady pozyskane środki są pożyczane państwu będącemu beneficjentem na zasadach pożyczki wzajemnej (ang. *back-to-back*), tj. z takim samym kuponem odsetkowym, terminem zapadalności i w takiej samej kwocie. Niezależnie od metody *back-to-back* obsługa zadłużenia z tytułu instrumentów finansowych jest prawnym obowiązkiem UE, która zadba o to, aby wszystkie płatności były dokonywane w pełnej kwocie i w sposób terminowy.

Aby ograniczyć ryzyko braku możliwości spłaty zaciągniętych pożyczek, Komisja wprowadziła procedury, aby zapewnić spłatę zaciągniętych pożyczek nawet w przypadku niewywiązania się dłużnika z zobowiązań. W przypadku każdego programu dotyczącego danego kraju łączną przyznaną kwotę, (maksymalną) liczbę rat, w których nastąpi wypłata, oraz maksymalny (średni) okres zapadalności pakietu pożyczek określają decyzje PE, Rady i Komisji. Następnie Komisja i państwo będące beneficjentem uzgadniają parametry pożyczki/finansowania oraz ich raty i wypłaty transz. Ponadto wszystkie transze pożyczki, z wyjątkiem pierwszej, są uzależnione od przestrzegania ścisłych warunków – zbliżonych do tych przewidzianych w ramach wsparcia Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) – uzgodnionych w ramach programu wspólnej pomocy finansowej UE/MFW, co jest kolejnym czynnikiem wpływającym na ramy czasowe finansowania. Oznacza to, że ramy czasowe i terminy wykupu emisji zależą od powiązanej działalności UE w zakresie udzielania pożyczek. Finansowanie jest denominowane wyłącznie w euro, a terminy zapadalności wynoszą od 3 do 30 lat.

Poniższa tabela zawiera przegląd planowanego harmonogramu spłat (kwoty są podane w wartości nominalnej) dla niespłaconych kwot pożyczek w ramach EFSM i na wsparcie bilansu płatniczego na dzień podpisania niniejszego sprawozdania:

mld EUR

	Wsparcie bilansu płatniczego				Europejski mechanizm stabilizacji finansowej			OGÓLEM
	Węgry	Łotwa	Rumunia	Ogółem	Irlandia	Portugalia	Ogółem	
2017			1,15	1,15				1,15
2018			1,35	1,35	3,9	0,6	4,5	5,85
2019		0,5	1,0	1,5				1,5
2021					3,0	6,75	9,75	9,75
2022						2,7	2,7	2,7
2023					2,0	1,5	3,5	3,5
2024					0,8	1,8	2,6	2,6
2025		0,2		0,2				0,2
2026					2,0	2,0	4,0	4,0
2027					1,0	2,0	3,0	3,0
2028					2,3		2,3	2,3

mld EUR

	Wsparcie bilansu płatniczego				Europejski mechanizm stabilizacji finansowej			OGÓŁEM
	Węgry	Łotwa	Rumunia	Ogółem	Irlandia	Portugalia	Ogółem	
2029					1,0	0,4	1,4	1,4
2031						2,25	2,25	2,25
2032					3,0		3,0	3,0
2035					2,0		2,0	2,0
2036						1,0	1,0	1,0
2038						1,8	1,8	1,8
2042					1,5	1,5	3,0	3,0
Ogółem	0	0,7	3,5	4,2	22,5	24,3	46,8	51,0

Zaciągane przez UE pożyczki stanowią bezpośrednie i bezwarunkowe zobowiązanie UE i mają gwarancje 28 państw członkowskich. Pożyczki zaciągnięte na sfinansowanie pożyczek udzielanych państwom spoza UE objęte są Funduszem Gwarancyjnym dla działań zewnętrznych. W razie niewywiązania się ze zobowiązań przez państwo członkowskie będące beneficjentem, do obsługi zadłużenia wykorzystane zostanie, w miarę możliwości, dostępne saldo środków pieniężnych na rachunku Komisji prowadzonym przez administrację finansową danego kraju. Gdyby nie było to możliwe, Komisja pobrałaby niezbędne środki od państw członkowskich. Państwa członkowskie UE są prawnie zobowiązane, zgodnie z przepisami UE dotyczącymi zasobów własnych (art. 12 rozporządzenia Rady 1150/2000), do udostępnienia środków wystarczających na wypełnienie zobowiązań UE. W związku z tym inwestorzy są narażeni tylko na ryzyko kredytowe UE, a nie na ryzyko kredytowe beneficjenta finansowanych pożyczek. Stosowanie systemu pożyczek wzajemnych sprawia, że budżet UE nie jest narażony na jakiegokolwiek ryzyko stopy procentowej ani ryzyko walutowe.

Międzyrządowe mechanizmy stabilności finansowej – Europejski Instrument Stabilności Finansowej i Europejski Mechanizm Stabilności – nie wchodzi w zakres Traktatu UE i tym samym nie są uwzględniane w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych UE.

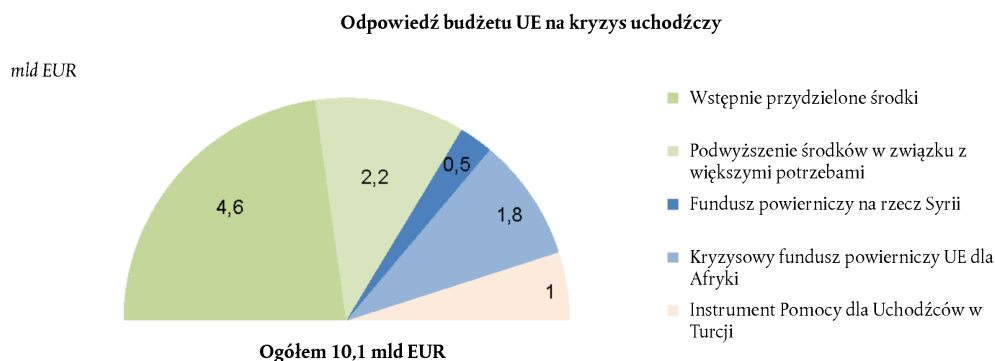
6.2. Nieprzewidziane ryzyko i niepewność

Co roku UE jest narażona na nieprzewidziane ryzyko i niepewność; celem instytucji i organów UE jest szybkie rozwiązywanie problemów, jakie wystąpią w ciągu roku. W roku budżetowym 2015 największe ryzyko i niepewność, z jakimi trzeba było się zmierzyć, były związane z kryzysem uchodźczym, problemami europejskich rolników i kwestią niepokrytych zestawień poniesionych wydatków i faktur otrzymanych na koniec roku.

Zarządzanie kryzysem uchodźczym

Aby zapewnić szybką i skoordynowaną europejską reakcję na kryzys, w ciągu ostatnich sześciu miesięcy Komisja Europejska przedstawiła serię wniosków ustawodawczych mających wyposażyć państwa członkowskie w narzędzia niezbędne do lepszego zarządzania tak dużym napływem uchodźców. Potroiliśmy obecność na morzu; stworzyliśmy nowy system solidarności w sytuacjach wyjątkowych, aby relokować uchodźców z państw najbardziej dotkniętych kryzysem uchodźczym; w bezprecedensowy sposób uruchomiliśmy ponad 10 mld euro z budżetu UE na działania związane z kryzysem uchodźczym oraz pomoc dla najbardziej dotkniętych nim państw; zapewniliśmy nowe ramy koordynacji i współpracy dla państw Bałkanów Zachodnich; zawiązaliśmy nowe partnerstwo z Turcją; wreszcie, przedłożyliśmy ambitny wniosek w sprawie nowej europejskiej straży granicznej i przybrzeżnej. Dzięki tym działaniom Unia wzmacnia europejską politykę azylową i migracyjną, aby podołać nowym wyzwaniom. Pomimo podejmowanych działań niepewność wynikająca z napływu dużej liczby osób ubiegających się o azyl oraz niepewność dotycząca skutków gospodarczych tego napływu utrzymuje się na wysokim poziomie.

W pierwszej kolejności Komisja wzmocniła finansowanie agencji Frontex, Europol i EASO na lata 2015 i 2016 (170 mln EUR) i zwiększyła wkład finansowy na rzecz Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (AMIF) oraz Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ISF) z początkowych 2 mld EUR do 3,7 mld EUR. Bezpośrednie wsparcie finansowe na rzecz działań związanych z kryzysem uchodźczym poza UE doprowadziło do wzrostu wydatków na pomoc humanitarną (2,2 mld EUR), utworzenia funduszu powierniczego UE w odpowiedzi na kryzys w Syrii (500 mln EUR), utworzenia kryzysowego funduszu powierniczego UE dla Afryki (1,8 mld EUR), utworzenia Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji (1 mld EUR) i wprowadzenia innych środków związanych z bezpieczeństwem i kontrolą granic (300 mln EUR), zwalczaniem terroryzmu (100 mln EUR) i powrotem przesiedleńców i uchodźców (280 mln EUR).

Pakiet pomocowy dla europejskich rolników

Ze względu na ogólne otoczenie polityczne i rynkowe w roku budżetowym 2015 europejscy rolnicy borykali się z problemami związanymi z przepływami pieniężnymi i coraz bardziej niestabilnymi rynkami. Problemy te stanowiły ryzyko nie tylko dla europejskich rolników, ale też dla instytucji UE w kontekście skutecznego wdrażania wspólnej polityki rolnej. W odpowiedzi na tę sytuację Komisja uruchomiła 420 mln EUR pomocy w celu rozwiązania problemów w nadchodzących latach w sektorze przetworów mlecznych i wieprzowiny. Zastosowano ponadto inne środki, takie jak wprowadzenie nowych systemów dopłat do prywatnego przechowywania przetworów mlecznych i wieprzowiny oraz możliwość przyspieszenia płatności bezpośrednich dla rolników. Ogółem środki zastosowane w 2015 r. stanowią łączny pakiet wsparcia (z przyszłych budżetów) dla europejskich rolników o wartości około 500 mln EUR. Ta natychmiastowa reakcja świadczy o tym, że Komisja bardzo poważnie traktuje swoje zobowiązania wobec rolników i na dowód tego uruchamia odpowiednie środki.

Zestawienia poniesionych wydatków i faktury do zapłaty

W 2015 r. problemy związane z zestawieniami poniesionych wydatków i fakturami do zapłaty były następujące:

- nieoczekiwane tempo składania zestawień poniesionych wydatków i faktur, niezgodne z prognozami – instytucje UE musiały dostosować się do potrzeb w zakresie płatności oraz
- brak środków na płatności na koniec roku na opłacenie zestawień poniesionych wydatków i otrzymanych faktur, które trzeba było sfinansować za pomocą budżetów korygujących.

Po kilku latach stałej presji na środki na płatności w roku budżetowym 2015 odnotowano znaczną poprawę w zakresie płatności. Kwota zestawień poniesionych wydatków i faktur do zapłaty na koniec roku zmniejszyła się z 25,8 mld EUR w 2014 r. do 15,2 mld EUR na koniec 2015 r. Obniżka ta jest związana przede wszystkim z poprzednimi okresami programowania w polityce spójności, gdyż kwota zestawień poniesionych wydatków i faktur do zapłaty dotyczących programów na lata 2014–2020 była na koniec 2014 i 2015 r. znikoma.

W Komisji krótkoterminowe przepływy pieniężne prognozuje się co tydzień (a czasami codziennie), aby mieć pewność, że najbliższe zobowiązania płatnicze UE mogą być zaspokojone, w granicach limitów środków na płatności dostępnych w budżecie. Prognozy krótkoterminowe są podstawą wykorzystywaną do szacowania kwoty zasobów własnych, do których przekazania należy wezwać państwa członkowskie. W pierwszym dniu roboczym każdego miesiąca państwa członkowskie muszą przekazać na rachunki Komisji prowadzone na potrzeby zasobów własnych jedną dwunastą łącznej kwoty zasobów opartych na VAT i DNB zapisanej w budżecie Unii. W zależności od stanu środków pieniężnych Komisji państwa członkowskie mogą zostać poproszone w pierwszym kwartale roku o przyspieszenie o miesiąc lub dwa miesiące wpłat na poczet zasobów opartych na VAT i DNB. Te zaliczki muszą zostać odliczone przy okazji wezwań do przekazania środków w późniejszych miesiącach, w zależności od prognozowanego zapotrzebowania na środki pieniężne.

W ramach swoich zwykłych działań Komisja szczegółowo monitoruje zapotrzebowanie na środki na płatności UE w perspektywie średnio- i długoterminowej. Jest to na przykład wymagane do przygotowania wniosków Komisji dotyczących WRF, w ramach przygotowania budżetu rocznego oraz podczas przygotowywania budżetów korygujących. Na etapie negocjacji WRF wykorzystane modele i założenia, na których one się opierają, są regularnie monitorowane oraz w razie potrzeby aktualizowane. Wyniki modeli są wykorzystywane w negocjacjach budżetowych, w czasie których ustala się pułap środków na płatności w WRF.

Zdarzenia po dniu bilansowym – Referendum w Zjednoczonym Królestwie

W dniu 23 czerwca 2016 r. obywatele Zjednoczonego Królestwa zagłosowali za wyjściem z Unii Europejskiej. Aby nadać skuteczność decyzji narodu brytyjskiego, konieczne jest uruchomienie art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej. W artykule tym określono procedurę na wypadek, gdy państwo członkowskie postanawia wyjść z Unii Europejskiej. Dopiero uruchomienie tego artykułu umożliwi rozpoczęcie negocjacji w sprawie wyjścia Zjednoczonego Królestwa z UE. Zgodnie z wytycznymi Rady Europejskiej Unia będzie prowadzić negocjacje i zawrze ze Zjednoczonym Królestwem umowę określającą warunki jego wystąpienia, uwzględniającą ramy jego przyszłych stosunków z Unią. Na dzień podpisania niniejszego sprawozdania finansowego nie otrzymano formalnego powiadomienia o uruchomieniu art. 50.

OŚWIADCZENIE KSIĘGOWEGO DOŁĄCZONE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA ROCZNEGO

Skonsolidowane sprawozdanie roczne Unii Europejskiej za 2015 r. sporządzono na podstawie informacji przedstawionych przez instytucje i organy na mocy art. 148 ust. 2 rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Unii Europejskiej. Niniejszym oświadczam, że sprawozdanie to zostało sporządzone zgodnie z tytułem IX tego rozporządzenia finansowego oraz z zasadami, regułami i metodami rachunkowości określonymi w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego.

Księgowi tych instytucji i organów przekazali mi wszystkie informacje niezbędne w celu sporządzenia sprawozdania prezentującego aktywa i zobowiązania Unii Europejskiej oraz wykonanie budżetu, jak również potwierdzili ich wiarygodność.

Niniejszym poświadczam, że w oparciu o wyżej wymienione informacje oraz kontrole, które uznałem za niezbędne przed podpisaniem sprawozdania finansowego Komisji Europejskiej, mam wystarczającą pewność, że sprawozdanie rzetelnie przedstawia, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację finansową, wyniki operacji oraz przepływy pieniężne Unii Europejskiej.

[podpisano]

Manfred KRAFF

Księgowy Komisji

z dnia 8 lipca 2016 r.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ORAZ INFORMACJE DODATKOWE ⁽¹⁾

SPIS TREŚCI

BILANS	27
SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI	28
RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	29
ZESTAWIENIE ZMIAN W AKTYWACH NETTO	30
INFORMACJA DODATKOWA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	31
1. ISTOTNE ZASADY RACHUNKOWOŚCI	31
2. INFORMACJE DODATKOWE DO BILANSU	42
3. INFORMACJE DODATKOWE DO SPRAWOZDANIA Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI	69
4. INFORMACJE DODATKOWE DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	78
5. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE ORAZ INNE ISTOTNE POZYCJE	78
6. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM	83
7. UJAWNIECIE INFORMACJI NA TEMAT PODMIOTÓW POWIĄZANYCH	95
8. ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU BILANSOWYM	97
9. ZAKRES KONSOLIDACJI	98
ZAGREGOWANE SPRAWOZDANIA Z WYKONANIA BUDŻETU ORAZ INFORMACJE DODATKOWE	100

⁽¹⁾ Należy zauważyć, że w związku z zaokrągleniem danych liczbowych do mln EUR może się wydawać, że niektóre dane finansowe w poniższych tabelach nie sumują się.

BILANS

mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2015	31.12.2014
AKTYWA TRWAŁE			
Wartości niematerialne i prawne	2,1	337	282
Rzeczowe aktywa trwałe	2,2	8 700	7 937
Inwestycje rozliczane zgodnie z metodą praw własności	2,3	497	409
Aktywa finansowe	2,4	56 965	56 438
Zaliczkowanie	2,5	29 879	18 358
Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	2,6	870	1 198
		97 248	84 623
AKTYWA OBROTOWE			
Aktywa finansowe	2,4	9 907	11 811
Zaliczkowanie	2,5	15 277	34 237
Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	2,6	9 454	14 380
Zapasy	2,7	138	128
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2,8	21 671	17 545
		56 448	78 101
AKTYWA OGÓŁEM		153 696	162 724
ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE			
Świadczenia emerytalno-rentowe oraz inne świadczenia pracownicze	2,9	(63 814)	(58 616)
Rezerwy	2,10	(1 716)	(1 537)
Zobowiązania finansowe	2,11	(51 764)	(51 851)
		(117 293)	(112 005)
ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE			
Rezerwy	2,10	(314)	(745)
Zobowiązania finansowe	2,11	(7 939)	(8 828)
Zobowiązania	2,12	(32 191)	(43 180)
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychody przyszłych okresów	2,13	(68 402)	(55 973)
		(108 846)	(108 726)
ZOBOWIĄZANIA OGÓŁEM		(226 139)	(220 730)
AKTYWA NETTO		(72 442)	(58 006)
Rezerwy	2,14	4 682	4 435
Kwoty, do wniesienia których należy wezwać państwa członkowskie ⁽¹⁾	2,15	(77 124)	(62 441)
AKTYWA NETTO		(72 442)	(58 006)

⁽¹⁾ W dniu 25 listopada 2015 r. Parlament Europejski przyjął budżet, który zapewnia zapłatę zobowiązań krótkoterminowych Unii z zasobów własnych, które zostaną pobrane lub do wniesienia których wezwie się państwa członkowskie w 2016 r. Ponadto zgodnie z art. 83 regulaminu pracowniczego (rozporządzenie Rady nr 259/68 z dnia 29 lutego 1968 r. z późn. zm.) państwa członkowskie wspólnie gwarantują wypłacanie świadczeń emerytalnych i rentowych.

SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI

mln EUR

	Informacja dodatkowa	2015	2014
PRZYCHODY			
Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany			
Zasoby własne oparte na DNB	3.1	95 355	104 688
Tradycyjne zasoby własne	3.2	18 649	17 137
Zasoby własne oparte na VAT	3.3	18 328	17 462
Grzywny	3.4	531	2 297
Odzyskanie wydatków	3.5	1 547	3 418
Inne	3.6	5 067	5 623
Suma częścikowa		139 478	150 625
Przychody z transakcji wymiany			
Przychody finansowe	3.7	1 846	2 298
Inne	3.8	1 562	1 066
Suma częścikowa		3 408	3 364
Przychody ogółem		142 886	153 989
KOSZTY ⁽¹⁾			
Wydatkowane przez państwa członkowskie			
Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji	3.9	(45 032)	(44 465)
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich		(16 376)	(14 046)
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Spójności		(38 745)	(43 345)
Europejski Fundusz Społeczny		(9 849)	(12 651)
Inne		(2 380)	(2 307)
Wydatkowane przez Komisję, agencje wykonawcze i fundusze powiernicze	3.10	(15 626)	(15 311)
Wydatkowane przez inne agencje i organy UE	3.11	(1 209)	(1 025)
Wydatkowane przez państwa trzecie i organizacje międzynarodowe	3.11	(3 031)	(2 770)
Wydatkowane przez inne podmioty	3.11	(2 107)	(1 799)
Koszty personelu oraz rent i emerytur	3.12	(10 273)	(9 662)
Zmiany w założeniach aktuarialnych dotyczących świadczeń pracowniczych	3.13	(2 040)	(9 170)
Koszty finansowe	3.14	(1 986)	(2 926)
Udział w deficycie netto wspólnych przedsięwzięć i jednostek stowarzyszonych	3.15	(641)	(640)
Inne koszty	3,16	(6 623)	(5 152)
Koszty ogółem		(155 919)	(165 269)
WYNIK EKONOMICZNY ZA ROK		(13 033)	(11 280)

(1) Wydatkowane przez państwa członkowskie: Zarządzanie dzielone

Wydatkowane przez Komisję, agencje wykonawcze i fundusze powiernicze Zarządzanie bezpośrednie

Wydatkowane przez inne agencje i organy UE, państwa trzecie, organizacje międzynarodowe i inne podmioty: zarządzanie pośrednie.

RACHUNEK PRZEPLYWÓW PIENIĘŻNYCH

mln EUR

	Informacja dodatkowa	2015	2014
Wynik ekonomiczny za rok		(13 033)	(11 280)
Działalność operacyjna	4.2		
Amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych		74	61
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych		489	408
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu udzielonych pożyczek		1 591	(1 298)
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu zaliczkowania		7 439	6 844
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany		5 253	(1 898)
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu zapasów		(10)	—
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalno-rentowych oraz innych świadczeń pracowniczych		5 198	11 798
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu rezerw		(253)	414
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań finansowych		(977)	1 146
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań		(10 989)	6 967
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów i przychodów przyszłych okresów		12 429	(309)
Nadwyżka budżetowa za poprzedni rok ujęta jako przychód niepieniężny		(1 435)	(1 005)
Pozostałe zmiany stanu pozycji niepieniężnych		32	130
Działalność inwestycyjna	4.3		
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(1 381)	(2 347)
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu inwestycji rozliczanych zgodnie z metodą praw własności		(87)	(60)
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		(213)	(1 536)
PRZEPLYWY PIENIĘŻNE NETTO		4 126	8 035
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		4 126	8 035
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku	2.8	17 545	9 510
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku	2.8	21 671	17 545

ZESTAWIENIE ZMIAN W AKTYWACH NETTO

mln EUR

	Rezerwy (A)		Kwoty, do których wniesienia należy wezwać państwa członkowskie (B)		Aktywa netto =(A)+(B)
	Kapitał z aktualizacji wyceny	Inne kapitały rezerwowe	Skumulowana nadwyżka/(Skumulowany deficyt)	Wynik ekonomiczny za rok	
STAN NA DZIEŃ 31.12.2013	99	3 974	(45 560)	(4 365)	(45 852)
Zmiany stanu kapitału rezerwowego Funduszu Gwarancyjnego	—	247	(247)	—	—
Zmiany wartości godziwej	139	—	—	—	139
Inne	—	(24)	16	—	(8)
Alokacja wyniku ekonomicznego za 2013 r.	—	(0)	(4 365)	4 365	—
Wynik budżetowy za 2013 r. zapisany na dobro państw członkowskich	—	—	(1 005)	—	(1 005)
Wynik ekonomiczny za rok	—	—	—	(11 280)	(11 280)
STAN NA DZIEŃ 31.12.2014	238	4 197	(51 161)	(11 280)	(58 006)
Zmiany stanu kapitału rezerwowego Funduszu Gwarancyjnego	—	189	(189)	—	—
Zmiany wartości godziwej	54	—	—	—	54
Inne	—	2	(24)	—	(22)
Alokacja wyniku ekonomicznego za 2014 r.	—	3	(11 283)	11 280	—
Wynik budżetowy za 2014 r. zapisany na dobro państw członkowskich	—	—	(1 435)	—	(1 435)
Wynik ekonomiczny za rok	—	—	—	(13 033)	(13 033)
STAN NA DZIEŃ 31.12.2015	292	4 390	(64 091)	(13 033)	(72 442)

INFORMACJA DODATKOWA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO**1. ISTOTNE ZASADY RACHUNKOWOŚCI****1.1. PODSTAWA PRAWNA I ZASADY RACHUNKOWOŚCI**

Księgi rachunkowe UE prowadzi się zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1), zwanym dalej „rozporządzeniem finansowym”, oraz zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 1268/2012 z dnia 29 października 2012 r. (Dz.U. L 362 z 31.12.2012, s. 1) w sprawie zasad stosowania ww. rozporządzenia finansowego.

Zgodnie z art. 143 rozporządzenia finansowego UE sporządza swoje sprawozdanie finansowe w oparciu o system rachunkowości memoriałowej bazujący na międzynarodowych standardach rachunkowości dla sektora publicznego (IPSAS). Wspomniane zasady rachunkowości przyjęte przez księgowego Komisji muszą być stosowane przez wszystkie instytucje i organy UE objęte konsolidacją, co pozwala na wprowadzenie jednolitych zasad rachunkowości, wyceny oraz prezentacji sprawozdań w celu harmonizacji procesu sporządzania sprawozdań finansowych i konsolidacji. Konta prowadzone są w euro w układzie roku kalendarzowego.

1.2. ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Celem sprawozdania finansowego jest dostarczenie przydatnych dla szerokiego kręgu odbiorców informacji o sytuacji finansowej, wynikach i przepływach pieniężnych danego podmiotu. W przypadku UE, będącej podmiotem sektora publicznego, bardziej konkretnym celem jest dostarczenie informacji przydatnych w procesie decyzyjnym oraz wykazanie, że podmiot rozlicza się z powierzonych mu środków. Niniejszy dokument został sporządzony w oparciu o wyżej wymienione cele.

Ogólne założenia (lub zasady rachunkowości), których należy przestrzegać przy sporządzaniu sprawozdania finansowego, są określone w regule rachunkowości UE nr 1 „Sprawozdania finansowe”, są identyczne z zasadami opisanymi w Międzynarodowym standardzie rachunkowości dla sektora publicznego (IPSAS) nr 1 i obejmują: rzetelną prezentację, zasadę memoriału, założenie kontynuowania działalności, ciągłość prezentacji, agregowanie, kompensowanie i porównywalność informacji. Zgodnie z art. 144 rozporządzenia finansowego sprawozdania finansowe powinny charakteryzować się właściwością, rzetelnością, zrozumiałością i porównywalnością.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z wyżej wymienionymi regułami i zasadami wiąże się z koniecznością dokonania przez kierownictwo szacunków, które mają wpływ na kwoty wykazywane w niektórych pozycjach bilansu i sprawozdania z finansowych wyników działalności, a także związane z nimi informacje dotyczące instrumentów finansowych, oraz aktywów i zobowiązań warunkowych.

1.3. KONSOLIDACJA**Zakres konsolidacji**

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe UE obejmuje wszystkie znaczące jednostki kontrolowane (tj. instytucje UE (w tym Komisję) i agencje UE), jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia. Pełna lista jednostek objętych konsolidacją znajduje się w informacji dodatkowej 9 do sprawozdania finansowego UE. Na chwilę obecną znajdują się na niej 52 jednostki kontrolowane, 7 wspólnych przedsięwzięć i 1 jednostka stowarzyszona. W stosunku do 2014 r. zakres konsolidacji nie zmienił się, z wyjątkiem uwzględnienia jednego nowego wspólnego przedsięwzięcia i usunięcia innego wspólnego przedsięwzięcia – zob. informacja dodatkowa 2.3.

Jednostki kontrolowane

Decyzja o objęciu jednostki konsolidacją opiera się na koncepcji kontroli. Jednostki kontrolowane to wszystkie jednostki, o których polityce finansowej i operacyjnej bezpośrednio lub pośrednio decyduje UE, aby móc czerpać korzyści z ich działalności. Wykonywanie tego typu uprawnień musi być możliwe na bieżąco. Jednostki kontrolowane są w pełni objęte konsolidacją. Konsolidacja rozpoczyna się od samego początku objęcia kontroli, a kończy się z momentem zakończenia sprawowania kontroli.

Najpowszechniejszymi wskaźnikami sprawowania kontroli w ramach UE są: utworzenie jednostki na mocy traktatów ustanawiających lub prawa wtórnego, finansowanie jednostki z budżetu ogólnego, posiadanie praw głosu w organach zarządzających, przeprowadzanie kontroli przez Trybunał i udzielanie absolutorium przez Parlament Europejski. Dla każdej jednostki dokonuje się oceny, aby móc zdecydować, czy co najmniej jedno z wyżej wymienionych kryteriów jest wystarczające do stwierdzenia faktu sprawowania kontroli.

Zgodnie z tym podejściem uznaje się, że instytucje (poza EBC) oraz agencje UE (poza agencjami wchodzącymi w skład dawnego drugiego filara) są pod wyłączną kontrolą UE, a zatem są objęte konsolidacją. Za jednostkę kontrolowaną uznaje się również Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (EWWiS) w likwidacji.

Wszystkie istotne transakcje i salda pomiędzy jednostkami kontrolowanymi przez UE podlegają wyeliminowaniu, a niezrealizowane zyski i straty z takich transakcji nie są istotne, więc nie zostały wyeliminowane.

Wspólne przedsięwzięcia

Wspólne przedsięwzięcie jest wynikiem ustaleń umownych, na mocy których UE i jedna lub więcej stron („wspólnicy przedsięwzięcia”) podejmują działalność gospodarczą podlegającą wspólnej kontroli. Wspólna kontrola to określony w umowie podział bezpośredniej lub pośredniej kontroli nad działalnością z możliwością świadczeń. Udziały we wspólnych przedsięwzięciach wykazywane są zgodnie z metodą praw własności (zob. 1.5.4 poniżej).

Jednostki stowarzyszone

Jednostki stowarzyszone to jednostki, na które UE bezpośrednio lub pośrednio wywiera znaczący wpływ, lecz nie ma nad nimi kontroli. Przyjmuje się, że znaczący wpływ występuje wtedy, gdy UE posiada bezpośrednio lub pośrednio przynajmniej 20 % praw głosu. Udział w jednostkach stowarzyszonych wykazywany jest zgodnie z metodą praw własności (zob. 1.5.4 poniżej).

Jednostki nieobjęte konsolidacją, których środkami zarządza Komisja

Środkami wspólnego systemu ubezpieczenia chorobowego dla pracowników UE, Europejskiego Funduszu Rozwoju oraz funduszu gwarancyjnego dla uczestników zarządza w ich imieniu Komisja, jednak z uwagi na to, że jednostki te nie są kontrolowane przez UE, nie są one ujęte w jej skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

1.4. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1.4.1. Waluta i zasady przeliczania

Waluta funkcjonalna i sprawozdawcza

Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w mln euro, przy czym euro jest walutą funkcjonalną i sprawozdawczą UE.

Transakcje i salda

Transakcje w walutach obcych przelicza się na euro według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Dodatnie i ujemne różnice kursowe wynikające z rozliczenia transakcji w walutach obcych oraz z ponownego przeliczenia według kursów wymiany obowiązujących na koniec roku pieniężnych składników aktywów i zobowiązań denominowanych w walutach obcych ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

Inne metody przeliczania stosuje się w przypadku rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, które zachowują wartość w euro według kursu na dzień zakupu.

Stan na koniec roku pieniężnych składników aktywów i zobowiązań denominowanych w walutach obcych przelicza się na euro według kursu obowiązującego na dzień 31 grudnia:

Kurs wymiany EUR

Waluta	31.12.2015	31.12.2014
BGN	1,9558	1,9558
CZK	27,0230	27,7350
DKK	7,4626	7,4453
GBP	0,7340	0,7789
HRK	7,6380	7,6580
HUF	315,9800	315,5400
PLN	4,2639	4,2732
RON	4,5240	4,4828

Waluta	31.12.2015	31.12.2014
SEK	9,1895	9,3930
CHF	1,0835	1,2024
JPY	131,0700	145,2300
USD	1,0887	1,2141

Zmiany wartości godziwej instrumentów finansowych rynku pieniężnego denominowanych w walucie obcej i zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, które powiązane są z różnicami wynikającymi z przeliczenia walut, ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Różnice wynikające z przeliczenia dotyczące niepieniężnych składników aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy ujmowane są w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Różnice wynikające z przeliczenia dotyczące niepieniężnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży wykazywane są w kapitale z aktualizacji wyceny.

1.4.2. Wykorzystanie szacunków

Zgodnie z IPSAS i ogólnie przyjętymi zasadami rachunkowości kwoty wykazane w sprawozdaniu finansowym muszą opierać się na szacunkach i założeniach kierownictwa, których podstawą są możliwie jak najbardziej wiarygodne dostępne informacje. Istotne szacunki dotyczą m.in.: kwot na zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych, rezerw, ryzyka finansowego związanego z zapasami i należnościami, naliczonych dochodów i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów, aktywów i zobowiązań warunkowych oraz stopnia utraty wartości w przypadku wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych, a także kwot ujawnionych w informacji dodatkowej dotyczącej instrumentów finansowych. Rzeczywiste wyniki mogą nie pokrywać się z tymi szacunkami. Zmiany w zakresie szacunków znajdują odzwierciedlenie w okresie, w którym stają się one wiadome.

1.5. BILANS

1.5.1. Wartości niematerialne i prawne

Zakupione licencje na oprogramowanie komputerowe wykazywane są według kosztu historycznego pomniejszonego o umorzenie i straty z tytułu trwałej utraty wartości. Te aktywa amortyzuje się metodą liniową przez szacowany okres ich użytkowania. Szacowany okres użytkowania tych aktywów odpowiada ich okresowi ekonomicznej użyteczności lub okresowi użyteczności określone w drodze umowy. Wartości niematerialne i prawne powstałe w wyniku procesów wewnętrznych są kapitalizowane, gdy spełnione są odpowiednie kryteria określone w zasadach rachunkowości UE, wyłącznie w odniesieniu do etapu wytworzenia danego składnika aktywów. Koszty, które można kapitalizować, obejmują wszystkie koszty, które da się bezpośrednio przyporządkować i które są niezbędne do opracowania, wytworzenia i przygotowania danego składnika aktywów, aby mógł on funkcjonować w sposób zgodny z zamierzeniami kierownictwa. Koszty powiązane z działalnością naukowo-badawczą, koszty prac rozwojowych oraz koszty utrzymania, których nie można kapitalizować, ujmuje się jako koszty okresu, w którym zostały poniesione.

1.5.2. Rzeczowe aktywa trwałe

Wszystkie rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według kosztu historycznego pomniejszonego o umorzenie i straty z tytułu trwałej utraty wartości. Koszt obejmuje wydatki, które da się bezpośrednio przyporządkować do nabycia, budowy lub przekazania składnika aktywów.

Późniejsze koszty są uwzględniane w wartości bilansowej składnika aktywów lub ujmowane jako odrębny składnik aktywów, jedynie gdy jest prawdopodobne, że przyszłe korzyści ekonomiczne lub świadczenia związane z danym składnikiem aktywów wpłyną do UE oraz pod warunkiem że możliwa jest wiarygodna wycena kosztu tego składnika aktywów. Koszty związane z naprawą i utrzymaniem wykazywane są w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności w okresie obrachunkowym, w którym zostały poniesione.

Grunty i dzieła sztuki nie podlegają amortyzacji, jako że uznaje się, że mają one nieokreślony okres użytkowania. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji, ponieważ aktywa te nie są jeszcze dostępne do użytku. Inne składniki aktywów amortyzowane są metodą liniową w celu alokacji ich kosztu pomniejszonego o ich wartość końcową przez szacunkowy okres ich użytkowania w następujący sposób:

Aktywa	Stawka amortyzacji metodą liniową
Budynki	4 % do 10 %
Urządzenia i wyposażenie techniczne	10 % do 25 %
Meble i środki transportu	10 % do 25 %

Aktywa	Stawka amortyzacji metodą liniową
Sprzęt komputerowy	25 % do 33 %
Inne	10 % do 33 %

Zyski i straty ze zbycia ustala się, porównując wpływy, pomniejszone o koszty sprzedaży, z wartością bilansową zbywanego składnika aktywów i ujmuje się je w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

Leasing

Leasing rzeczowych aktywów trwałych, w przypadku którego zasadniczo całe ryzyko oraz wszystkie korzyści związane z własnością przypadają na UE, uznaje się za leasing finansowy. Leasing finansowy kapitalizuje się w kwocie równej wartości godziwej przedmiotu leasingu, ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu, lub w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych, jeżeli jest ona niższa od wartości godziwej. Część odsetkowa raty leasingu finansowego ujmowana jest jako koszt przez okres leasingu według stałej okresowej stopy procentowej w stosunku do nieuregulowanego salda zobowiązania. Zobowiązania z tytułu opłat leasingowych bez uwzględnienia kosztów finansowych ujmuje się w zobowiązaniach finansowych (długo- i krótkoterminowych). Odsetki od kosztów finansowych ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności przez okres leasingu, tak aby uzyskać stałą okresową stopę procentową w stosunku do nieuregulowanego salda zobowiązania w każdym z okresów. Aktywa posiadane na podstawie leasingu finansowego amortyzuje się przez okres użytkowania składnika aktywów lub przez okres leasingu, w zależności od tego, który z nich jest krótszy.

Leasing, w przypadku którego leasingodawca zachowuje znaczącą część ryzyka i korzyści związanych z własnością, jest leasingiem operacyjnym. Raty leasingu operacyjnego ujmuje się metodą liniową jako koszt w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności przez okres leasingu.

1.5.3. Utrata wartości aktywów niefinansowych

Aktywa o nieokreślonym okresie użytkowania nie podlegają amortyzacji ani umorzeniu i są corocznie kontrolowane pod kątem utraty wartości. Składniki aktywów podlegające amortyzacji i umorzeniu są analizowane pod kątem utraty wartości, gdy zdarzenia lub zmiana okoliczności wskazują, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Stratę z tytułu trwałej utraty wartości ujmuje się w kwocie, o którą wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna to wartość godziwa składnika aktywów pomniejszona o koszty sprzedaży lub wartość użytkowa, w zależności od tego, która z tych wartości jest wyższa.

Wartości końcowe i okresy użytkowania wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych poddawane są przeglądowi i w razie konieczności korygowane, co najmniej raz do roku. Wartość bilansowa składnika aktywów jest natychmiast odpisywana do jego wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego szacunkowa wartość odzyskiwalna. Jeżeli przyczyny utraty wartości ujętej w poprzednich latach nie mają już zastosowania, odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości są odpowiednio cofane.

1.5.4. Inwestycje rozliczane zgodnie z metodą praw własności

Udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach

Udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach wykazywane są zgodnie z metodą praw własności i są początkowo ujmowane według kosztu. Udział UE w wynikach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć jest ujmowany w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności, a jej udział w zmianach stanu kapitałów rezerwowych jest ujmowany w kapitałach rezerwowych. Wartość księgowa jednostki stowarzyszonej i wspólnego przedsięwzięcia w sprawozdaniu finansowym na dzień bilansowy jest równa kosztowi początkowemu wraz ze wszystkimi zmianami (dalsze wkłady, udział w wynikach ekonomicznych i zmianach stanu kapitału rezerwowego, utraty wartości oraz dywidendy). Otrzymane wypłaty od jednostek stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięć obniżają wartość bilansową danego składnika aktywów.

Jeżeli udział UE w deficycie wspólnego przedsięwzięcia jest równy jej udziałowi w tym wspólnym przedsięwzięciu lub go przekracza, UE przestaje ujmować swój udział w przyszłych stratach („nieujęte straty”). Nieujęty udział w stratach uzyskuje się w drodze technicznej operacji rachunkowej wymaganej przy stosowaniu metody praw własności. Takie nieujęte straty nie stanowią strat dla UE i wynikają z faktu, że tradycyjnie wydatki ujmowane są przed podwyższeniem kapitału w drodze wniesienia wkładu niepieniężnego przez wspólników przedsięwzięcia innych niż UE.

Niezrealizowane zyski i straty z transakcji pomiędzy UE a jej jednostkami stowarzyszonymi lub wspólnymi przedsięwzięciami nie są znaczące, w związku z czym nie zostały wyeliminowane. Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki stowarzyszone lub wspólne przedsięwzięcia mogą różnić się od zasad przyjętych przez UE dla podobnych transakcji i zdarzeń w podobnych okolicznościach.

Jeżeli występują oznaki utraty wartości, w razie konieczności dokonuje się odpisu do niższej wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalną określa się zgodnie z zasadami opisanymi w informacji dodatkowej **1.5.3**. Jeżeli przyczyny utraty wartości przestają mieć zastosowanie w późniejszym terminie, dokonuje się cofnięcia odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości do wartości bilansowej, jaka zostałaby określona, gdyby nie dokonano żadnego odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

W przypadku gdy UE posiada przynajmniej 20 % funduszu kapitału inwestycyjnego, nie dąży do wywierania znaczącego wpływu. Takie fundusze traktuje się zatem jako instrumenty finansowe i klasyfikuje jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

1.5.5. *Aktywa finansowe*

Klasyfikacja

UE dzieli swoje aktywa finansowe na następujące kategorie: aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy; udzielone pożyczki i należności; inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności; oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. Klasyfikacja instrumentów finansowych ustalana jest w momencie początkowego ujęcia i podlega ponownej wycenie na każdy dzień bilansowy.

(i) *Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy*

Składnik aktywów zalicza się do tej kategorii, jeżeli został nabyty zasadniczo w celu sprzedaży w perspektywie krótkoterminowej lub jeżeli został do tej kategorii zaklasyfikowany przez UE. W kategorii tej ujmuje się również instrumenty pochodne. Należące do tej kategorii aktywa uznaje się za aktywa obrotowe, jeżeli ich zbycie przewidziane jest w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego. W ciągu ostatniego roku budżetowego UE nie utrzymywała żadnych aktywów finansowych zaliczających się do tej kategorii.

(ii) *Udzielone pożyczki i należności*

Udzielone pożyczki i należności to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, ze stałymi lub ustalonymi płatnościami, nienotowane na aktywnym rynku. Powstają one, gdy UE przekazuje środki pieniężne, towary lub usługi bezpośrednio dłużnikowi i nie ma zamiaru wprowadzać należności do obrotu lub w przypadku, gdy UE wstępuje w prawa pierwotnego kredytodawcy po dokonaniu przez UE płatności w ramach umowy gwarancji. Płatności należne w terminie do 12 miesięcy od dnia bilansowego uznaje się za aktywa obrotowe. Płatności należne w terminie przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego uznaje się za aktywa trwałe. Pożyczki i należności obejmują depozyty terminowe o pierwotnym terminie zapadalności powyżej trzech miesięcy.

(iii) *Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności*

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, ze stałymi lub ustalonymi płatnościami i stałymi terminami zapadalności, które UE ma zamiar i może utrzymywać do terminu zapadalności. W ciągu ostatniego roku budżetowego UE nie utrzymywała żadnych inwestycji zaliczających się do tej kategorii.

(iv) *Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży*

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży to aktywa niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały przypisane do niniejszej kategorii lub które nie zaliczają się do żadnej z pozostałych kategorii. Klasyfikuje się je jako aktywa obrotowe lub trwałe, w zależności od okresu, przez który UE planuje je posiadać i który zwykle odpowiada terminowi zapadalności. Inwestycje w jednostkach nieobjętych konsolidacją ani nieujmowanych metodą praw własności oraz inne inwestycje kapitałowe (np. operacje w oparciu o kapitał podwyższonego ryzyka) również klasyfikuje się jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Początkowe ujęcie i wycena

Zakup i sprzedaż aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy, utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży (z wyjątkiem środków pieniężnych i ich ekwiwalentów), ujmuje się na dzień transakcji, czyli dzień, w którym UE zobowiązała się kupić lub sprzedać składnik aktywów. Pożyczki ujmuje się w dniu przekazania środków pieniężnych pożyczkobiorcom. Instrumenty finansowe ujmuje się początkowo według wartości godziwej. W przypadku wszystkich aktywów finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy koszty transakcji dodaje się do wartości godziwej przy początkowym ujęciu. Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy ujmuje się początkowo w wartości godziwej, a koszty transakcji ujmuje się jako koszty w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

W początkowym ujęciu wartość godziwa składnika aktywów finansowych odpowiada zwykle cenie transakcji (tj. wartości godziwej otrzymanej zapłaty). Jednakże wartość godziwą udzielonej pożyczki długoterminowej, która jest nieoprocentowana lub oprocentowana poniżej rynkowych stóp procentowych, ustala się jako wartość bieżącą wszystkich przyszłych wpływów środków pieniężnych dyskontowanych w oparciu o obowiązującą rynkową stopę procentową dla podobnego instrumentu o podobnym ratingu.

Pożyczki udzielone wycenia się w ich kwocie nominalnej, którą uznaje się za wartość godziwą pożyczki. Istnieją ku temu następujące powody:

- „Otoczenie rynkowe” pożyczek UE jest bardzo specyficzne i różni się od rynku kapitałowego, na którym emitowane są obligacje komercyjne lub skarbowe. Pożyczkodawcy na rynku kapitałowym mają bowiem możliwość wyboru alternatywnych inwestycji, co znajduje swoje odzwierciedlenie w cenach rynkowych. UE jest jednak pozbawiona tej możliwości, jako że nie może ona inwestować środków na rynkach kapitałowych; pożyczka ona środki tylko po to, by udzielić pożyczek o takiej samej stopie procentowej. Oznacza to, że w odniesieniu do pożyczonych przez siebie środków UE nie dysponuje innymi możliwościami udzielania pożyczek ani inwestowania tych środków. Dlatego też nie istnieją koszty alternatywne i tym samym nie ma podstawy do porównania ze stopami rynkowymi. W rzeczywistości pożyczki udzielane przez UE same w sobie stanowią osobny rynek. Zasadniczo, jako że nie można zastosować opcji kosztu alternatywnego, cena rynkowa nie oddaje rzetelnie istoty operacji udzielania pożyczek przez UE. W związku z tym nie jest właściwe ustalanie wartości godziwej pożyczek UE poprzez odniesienie do obligacji komercyjnych i skarbowych.
- Ponadto, jako że nie istnieje aktywny rynek ani podobne transakcje, z którymi można by porównać operacje udzielania pożyczek przez UE, stopa procentowa stosowana przez UE do ustalenia wartości godziwej pożyczek udzielanych w ramach EFSM, pożyczek na wsparcie bilansu płatniczego oraz innych takich pożyczek, powinna być równa pobieranej stopie procentowej.
- Co więcej, w przypadku tych pożyczek, między pożyczkami udzielonymi i zaciągniętymi występują efekty równoważące z uwagi na ich charakter wzajemny (ang. *back-to-back*). Stąd też efektywna stopa procentowa dla pożyczki udzielonej równa się efektywnej stopie procentowej powiązanych pożyczek zaciągniętych. Poniesione przez UE koszty transakcji, którymi następnie obciąża się beneficjenta pożyczki, są bezpośrednio ujmowane w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

Instrumenty finansowe usuwa się z ksiąg w przypadku wygaśnięcia praw do otrzymywania przepływów pieniężnych z inwestycji oraz w przypadku, gdy UE przeniosła zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z prawem własności na inny podmiot.

Późniejsza wycena

- (i) Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy są następnie wykazywane w wartości godziwej. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej kategorii „instrumenty finansowe wykazywane według wartości godziwej przez wynik finansowy” ujmują się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności w okresie, w którym powstały. Obecnie UE nie utrzymuje inwestycji zaliczających się do tej kategorii.
- (ii) Udzielone pożyczki i należności oraz inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności ujmują się po zamortyzowanym koszcie w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej. W przypadku pożyczek udzielonych z pożyczonych środków ta sama efektywna stopa procentowa stosowana jest do udzielonych i zaciągniętych pożyczek, gdyż pożyczki te mają cechy operacji wzajemnych (ang. *back-to-back*), a różnice między warunkami i kwotami pożyczek udzielonych i zaciągniętych nie są istotne. Poniesione przez UE koszty transakcji, którymi następnie obciąża się beneficjenta pożyczki, są bezpośrednio ujmowane w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.
- (iii) Utrzymywane do terminu zapadalności – UE obecnie nie posiada inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności.
- (iv) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wykazuje się następnie w wartości godziwej. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmują się w kapitale z aktualizacji wyceny, z wyjątkiem różnic wynikających z przeliczenia walut dotyczących składników aktywów pieniężnych, które ujmują się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. W przypadku usunięcia z ksiąg lub sprzedaży lub utraty wartości aktywów sklasyfikowanych jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, skumulowane korekty wartości godziwej ujęte uprzednio w kapitale z aktualizacji wyceny ujmują się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Odsetki od aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży obliczone w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej ujmują się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Dywidendy od instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży ujmują się po stwierdzeniu prawa UE do otrzymania płatności.

Wartość godziwą inwestycji notowanych na aktywnych rynkach ustala się w oparciu o bieżące oferowane ceny zakupu. W przypadku składników aktywów finansowych, dla których nie ma aktywnego rynku (i w przypadku nienotowanych papierów wartościowych), UE określa wartość godziwą w oparciu o metody wyceny. Obejmują one wykorzystanie niedawnych transakcji na warunkach rynkowych, odniesienie do innych analogicznych instrumentów, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modele wyceny opcji oraz inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku.

W przypadku gdy nie można w wiarygodny sposób wycenić wartości godziwej inwestycji w instrumenty kapitałowe, które nie są notowane na aktywnym rynku, inwestycje te wycenia się po koszcie pomniejszonym o straty z tytułu trwałej utraty wartości.

Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy UE ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości danego składnika aktywów finansowych. Utrata wartości danego składnika aktywów finansowych następuje tylko i wyłącznie wtedy, gdy istnieją obiektywne dowody trwałej utraty wartości w związku z jednym lub większą liczbą zdarzeń, które miały miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów, oraz gdy zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma (mają) wpływ na szacunkowe przyszłe przepływy pieniężne związane z danym składnikiem aktywów finansowych, który to wpływ można w wiarygodny sposób oszacować. Dokonywany jest wówczas odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

(a) Aktywa wykazywane po zamortyzowanym koszcie

Jeżeli istnieją obiektywne dowody straty z tytułu trwałej utraty wartości udzielonych pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności wykazywanych po zamortyzowanym koszcie, kwotę straty wycenia się jako różnicę między wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą szacunkowych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały poniesione), dyskontowaną według pierwotnej efektywnej stopy procentowej dla składnika aktywów finansowych. Wartość bilansowa składnika aktywów jest zmniejszana, a kwota straty ujmowana jest w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Jeżeli pożyczka lub inwestycja utrzymywana do terminu zapadalności ma zmienne oprocentowanie, w celu wyceny straty z tytułu trwałej utraty wartości przyjmuje się stopę dyskontową odpowiadającą bieżącej efektywnej stopie procentowej określonej w umowie. Wartość bieżącą szacunkowych przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu zabezpieczonego składnika aktywów finansowych oblicza się na podstawie przepływów pieniężnych, które mogą wynikać z zajęcia, pomniejszonych o koszty uzyskania i sprzedaży zabezpieczenia, bez względu na prawdopodobieństwo zajęcia. Jeżeli w kolejnym okresie kwota straty z tytułu trwałej utraty wartości ulegnie zmniejszeniu oraz jeżeli zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem mającym miejsce po ujęciu utraty wartości, dokonuje się cofnięcia uprzednio ujętego odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

(b) Aktywa wykazywane w wartości godziwej

W przypadku inwestycji kapitałowych zaklasyfikowanych jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, podczas ustalania, czy nie nastąpiła utrata wartości papierów wartościowych, należy wziąć pod uwagę istotny lub trwały (trwający przez dłuższy okres) spadek wartości godziwej papierów wartościowych poniżej ich kosztu. Jeżeli istnieją tego rodzaju dowody dla aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączną kwotę straty – ustaloną jako różnica między kosztem nabycia a bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów finansowych ujęte uprzednio w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności – usuwa się z kapitałów rezerwowych i ujmuje w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych ujęte w odpowiednim sprawozdaniu z finansowych wyników działalności nie mogą być cofnięte w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Jeżeli w kolejnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego zaklasyfikowanego jako składnik aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wzrośnie i jeżeli wzrost ten w obiektywny sposób można powiązać ze zdarzeniem mającym miejsce po ujęciu odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości, dokonuje się cofnięcia odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

Inwestycje w fundusze *venture capital*

Inwestycje w fundusze *venture capital* klasyfikuje się jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży i w związku z tym wykazuje się je w wartości godziwej, a zyski i straty wynikające ze zmian wartości godziwej (wraz z różnicami wynikającymi z przeliczenia walut) ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny. Jako że inwestycjom w fundusze *venture capital* nie można przypisać wartości wynikającej z notowania na aktywnym rynku, wycenia się je w rozbiciu na poszczególne pozycje po koszcie lub według przypisanej wartości aktywów netto (biorąc za podstawę wyceny niższą z obydwu wartości). Niezrealizowane zyski z wyceny według wartości godziwej ujmuje się w kapitałach rezerwowych, a niezrealizowane straty ocenia się pod kątem utraty wartości w celu ustalenia, czy należy je ująć jako odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności czy jako zmiany w kapitale z aktualizacji wyceny.

1.5.6. Zapasy

Zapasy wycenia się według kosztu lub według wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z tych kwot jest niższa. Koszt ustala się z zastosowaniem metody FIFO („pierwsze weszło, pierwsze wyszło”). Koszt wyrobów gotowych i produkcji w toku obejmuje koszty surowców, robocizny bezpośredniej, inne koszty, które da się bezpośrednio przyporządkować, oraz powiązane pośrednie koszty produkcji (przy normalnej zdolności produkcyjnej). Możliwa do uzyskania wartość netto stanowi szacunkową cenę sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej pomniejszoną o koszty realizacji i koszty sprzedaży. Zapasy utrzymywane w celu dystrybucji nieodpłatnej lub za stawkę nominalną wycenia się według kosztu lub aktualnego kosztu odtworzenia, w zależności od tego, która z tych wartości jest niższa. Aktualny koszt odtworzenia stanowi koszt, który UE musiałaby ponieść, aby nabyć składnik aktywów na dzień sprawozdawczy.

1.5.7. Kwoty płatności zaliczkowych

Zaliczkowanie jest formą płatności z wyprzedzeniem na rzecz beneficjenta, mającą na celu zapewnienie finansowania z góry. Może być ono rozbite na szereg płatności dokonywanych w okresie wskazanym w danej umowie, decyzji, danym porozumieniu lub akcie podstawowym. Płatność lub zaliczka musi zostać wykorzystana na cele, na które była przeznaczona, w okresie wskazanym w umowie albo podlega zwrotowi. Beneficjent, który nie poniesie kosztów kwalifikowalnych, zobowiązany jest do zwrotu UE przyznanej zaliczki. Kwota płatności zaliczkowych może zostać pomniejszona (całkowicie lub częściowo) o zatwierdzone koszty kwalifikowalne (które ujmuje się jako koszty).

W kolejne dni bilansowe zaliczkowanie jest wyceniane w kwocie początkowo ujętej w bilansie pomniejszonej o wydatki kwalifikowane (w tym w stosownych przypadkach kwoty szacunkowe) poniesione w danym okresie.

Odsetki od płatności zaliczkowych ujmuje się w chwili ich uzyskania zgodnie z przepisami odnośnej umowy. Szacunek przychodów z tytułu naliczonych odsetek dokonywany jest na koniec roku w oparciu o najbardziej wiarygodne dane, a następnie uwzględniany jest w bilansie.

Pozostałe zaliczki dla państw członkowskich, wynikające ze zwracania przez UE kwot wypłaconych przez państwo członkowskie jako zaliczki na rzecz beneficjentów (w tym „instrumenty finansowe objęte zarządzaniem dzielonym”), uwzględnia się jako aktywa i ujmuje w pozycji „Zaliczkowanie”. Następnie pozostałe zaliczki dla państw członkowskich wycenia się w kwocie początkowo ujętej w bilansie pomniejszonej o najlepsze możliwe oszacowanie wydatków kwalifikowanych poniesionych przez beneficjentów końcowych, obliczone na podstawie rozsądnych i mających poparcie faktograficzne założeń.

Wkłady UE do funduszy powierniczych Europejskiego Funduszu Rozwoju lub innych jednostek nieobjętych konsolidacją również klasyfikuje się jako zaliczkowanie, gdyż ich celem jest umożliwienie funduszowi powierniczemu finansowania działań określonych w celach danego funduszu. Wkłady UE do funduszy powierniczych wycenia się w kwocie początkowo ujętej w bilansie pomniejszonej o wydatki kwalifikowane, w tym w stosownych przypadkach kwoty szacunkowe, poniesione przez fundusz powierniczy w okresie sprawozdawczym i alokowane do wkładu UE zgodnie z umową dotyczącą danego projektu.

1.5.8. Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany

Ponieważ zgodnie z wymogami zasad rachunkowości UE konieczna jest odrębna prezentacja transakcji wymiany i transakcji innych niż transakcje wymiany, na potrzeby sporządzenia sprawozdania finansowego należności dzieli się na należności wynikające z transakcji wymiany oraz na należności wynikające z transakcji innych niż transakcje wymiany (kiedy UE otrzymuje wartości od innej jednostki, nie przekazując bezpośrednio w zamian wartości zbliżonej – na przykład należności od państw członkowskich związane z zasobami własnymi).

Należności z tytułu transakcji wymiany spełniają kryteria definicji instrumentów finansowych i w związku z tym klasyfikuje się je jako udzielone pożyczki i należności, i odpowiednio wycenia (zob. 1.5.5 powyżej). Ujawnienia w informacjach dodatkowych na temat instrumentów finansowych w odniesieniu do należności z tytułu transakcji wymiany obejmują naliczone dochody i czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów z tytułu transakcji wymiany, ponieważ nie są one istotne.

Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany wykazuje się w kwocie początkowej (skorygowanej o odsetki i kary) pomniejszonej o odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości. Odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany dokonuje się, gdy istnieją obiektywne dowody na to, że UE nie będzie w stanie pobrać wszystkich należnych kwot zgodnie z pierwotnymi warunkami należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany. Kwota odpisu aktualizującego stanowi różnicę między wartością bilansową składnika aktywów a jego wartością odzyskiwalną. Kwota odpisu ujmowana jest w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Na podstawie doświadczeń z ubiegłych lat dokonuje się również ogólnego odpisu aktualizującego wartość w odniesieniu do nierozliczonych nakazów odzyskania środków nieobjętych jeszcze żadnym określonym odpisem. W informacji dodatkowej 1.5.14 poniżej przedstawiono bardziej szczegółowe informacje dotyczące ujęcia naliczonych dochodów na koniec roku. Kwoty wykazane w bilansie i ujawnione jako należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany nie są instrumentami finansowymi, ponieważ w przeciwieństwie do nich nie wynikają z umowy, która powodowałaby powstanie zobowiązań finansowych lub instrumentów kapitałowych. Niemniej jednak, w informacjach dodatkowych do sprawozdania finansowego należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany ujawnia się w stosownych przypadkach razem z należnościami z tytułu transakcji wymiany.

1.5.9. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty to instrumenty finansowe, które klasyfikuje się jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. Obejmują one środki pieniężne w kasie, depozyty bankowe płatne na żądanie lub w krótkim terminie i inne krótkoterminowe wysoce płynne inwestycje o pierwotnym terminie zapadalności do trzech miesięcy.

1.5.10. Świadczenia emerytalno-rentowe oraz inne świadczenia pracownicze

Zobowiązania emerytalno-rentowe

Programy emerytalno-rentowe UE to programy określonych świadczeń. Pracownicy wnoszą z wynagrodzenia jedną trzecią spodziewanego kosztu tych świadczeń, jednak zobowiązanie nie jest finansowane kapitałowo. Zobowiązanie ujęte w bilansie w odniesieniu do programów emerytalnych określonych świadczeń to wartość bieżąca zobowiązań z tytułu określonych świadczeń na dzień bilansowy pomniejszona o wartość godziwą wszelkich aktywów programu. Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń obliczają aktuariusz w oparciu o metodę prognozowanych uprawnień jednostkowych. Wartość bieżącą zobowiązania z tytułu określonych świadczeń określa się, dyskontując szacunkowe przyszłe wypływy środków pieniężnych w oparciu o stopy procentowe obligacji państwowych denominowanych w walucie, w której zostaną wypłacone świadczenia, i których termin zapadalności jest zbliżony do terminu realizacji powiązanych zobowiązań emerytalno-rentowych.

Zyski i straty aktuarialne wynikające z korekt założeń aktuarialnych i zmian założeń aktuarialnych ujmuje się bezzwłocznie w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Koszty przeszłego zatrudnienia ujmuje się bezzwłocznie w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności, chyba że zmiany w programie emerytalno-rentowym uzależnione są od pewnej długości okresu zatrudnienia pracowników (okres nabywania uprawnień). W takim przypadku koszty przeszłego zatrudnienia amortyzuje się metodą liniową przez okres nabywania uprawnień.

Świadczenia chorobowe po okresie zatrudnienia

UE zapewnia swoim pracownikom świadczenia opieki zdrowotnej poprzez zwrot kosztów leczenia. Stworzono odrębny fundusz na potrzeby bieżącego zarządzania tymi świadczeniami. Z systemu korzystają obecni pracownicy, emeryci i renciści, wdowy lub wdowcy oraz uprawnieni do ubezpieczenia członkowie ich rodzin. Świadczenia przyznane osobom nieaktywnym zawodowo (emerytom, rencistom, sierotom itp.) uznaje się za „świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia”. Z uwagi na charakter tych świadczeń niezbędne jest dokonanie obliczeń aktuarialnych. Zobowiązania ujęte w bilansie ustala się w podobny sposób jak zobowiązania emerytalne i rentowe (zob. powyżej).

1.5.11. Rezerwy

Rezerwy ujmuje się, gdy UE związana jest prawnym lub zwyczajowo oczekiwanym zobowiązaniem wobec osób trzecich w wyniku przyszłych zdarzeń, gdy istnieje większe prawdopodobieństwo, że w celu realizacji zobowiązania konieczny będzie wpływ środków, niż że nie będzie to konieczne, oraz gdy kwotę można wiarygodnie oszacować. Nie ujmuje się rezerw na przyszłe straty operacyjne. Kwotę rezerwy ustala się poprzez najlepsze możliwe oszacowanie spodziewanych wydatków, które będą konieczne w celu realizacji bieżącego zobowiązania na dzień sprawozdawczy. W przypadkach, w których rezerwa odnosi się do zbioru wielu pozycji, przy szacunkowym określaniu kwoty zobowiązania uwzględnia się wszystkie możliwe wyniki oraz odpowiadające im prawdopodobieństwa (metoda „oczekiwanej wartości”).

1.5.12. Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy lub zobowiązania finansowe ujemne po zamortyzowanym koszcie. Zaciągnięte pożyczki obejmują pożyczki od instytucji kredytowych i zobowiązania potwierdzone certyfikatami. Zaciągnięte pożyczki ujmuje się początkowo w wartości godziwej, czyli w wysokości wpływów z tytułu uzyskania pożyczki (wartości godziwej otrzymanej zapłaty) po odliczeniu poniesionych kosztów transakcji, a następnie wykazuje się je po zamortyzowanym koszcie w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej; wszelkie różnice pomiędzy wpływami (po odliczeniu kosztów transakcji) a wartością wykupu ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności w okresie pożyczkowym w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej.

Zobowiązania finansowe klasyfikuje się jako zobowiązania długoterminowe, z wyjątkiem składników, których termin wymagalności przypada w terminie krótszym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego. W przypadku pożyczek udzielonych z pożyczonych środków metody efektywnej stopy procentowej nie można stosować do udzielonych i zaciągniętych pożyczek ze względu na zasadę istotności. Poniesione przez UE koszty transakcji, którymi następnie obciąża się beneficjenta pożyczki, są bezpośrednio ujemne w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

Zobowiązania finansowe zaklasyfikowane jako wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują instrumenty pochodne, o ile ich wartość godziwa jest ujemna. Są księgowane w taki sam sposób jak aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy; zob. informacja dodatkowa 1.5.5. W ciągu ostatniego roku budżetowego UE nie utrzymywała żadnych zobowiązań finansowych zaliczających się do tej kategorii.

1.5.13. *Zobowiązania*

Znacząca kwota zobowiązań UE nie jest związana z transakcjami wymiany, takimi jak zakup towarów lub usług, tylko stanowi niezapłacone kwoty roszczeń z tytułu zestawień poniesionych wydatków od beneficjentów dotacji lub innych form finansowania przez UE (transakcje inne niż transakcje wymiany). Są one ujmowane jako zobowiązania w kwocie roszczenia w momencie otrzymania zestawienia poniesionych wydatków. Po weryfikacji i zatwierdzeniu kosztów kwalifikowalnych zobowiązania wycenia się w wysokości zatwierdzonej i kwalifikowalnej kwoty.

Zobowiązania z tytułu zakupu towarów i usług ujmowane są w momencie otrzymania faktury w wysokości pierwotnej kwoty, a powiązane koszty ujmowane są w momencie realizacji i akceptacji dostaw i usług przez UE.

Fundusze powiernicze UE są tworzone i zarządzane przez Komisję, uznawane za część działań operacyjnych Komisji i uwzględniane w zapisach księgowych Komisji. W związku z tym wkłady do funduszy powierniczych UE od innych darczyńców spełniają warunki przychodów z transakcji innych niż transakcje wymiany i do momentu poniesienia kosztów przez fundusz powierniczy są ujmowane jako zobowiązania. Fundusz powierniczy musi finansować określone projekty i w momencie likwidacji zwrócić pozostałe środki. Na dzień bilansowy pozostającą kwotę zobowiązań związanych z wkładami wycenia się w kwocie otrzymanych wkładów pomniejszonej o koszty poniesione przez fundusz powierniczy, w tym w stosownych przypadkach kwoty szacunkowe, oraz alokuje do wkładów innych darczyńców zgodnie z umową dotyczącą danego projektu.

1.5.14. *Rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychodów*

Transakcje i zdarzenia ujmuje się w sprawozdaniu finansowym w okresie, do którego się odnoszą. Na koniec roku, w przypadku gdy faktura nie została jeszcze wystawiona, a usługa lub dostawa została zrealizowana przez UE, lub w przypadku istnienia porozumienia umownego (np. poprzez odniesienie do traktatu), w sprawozdaniu finansowym ujmuje się naliczone przychody. Ponadto na koniec roku, w przypadku gdy faktura została wystawiona, ale usługi lub dostawy nie zostały jeszcze zrealizowane, przychody uznaje się za przychody przyszłych okresów i ujmuje w kolejnym okresie obrachunkowym.

Również koszty ujmuje się w okresie, do którego się odnoszą. Na koniec okresu obrachunkowego bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów są ujmowane w oparciu o szacowaną kwotę zobowiązań do przeniesienia przypadających na dany okres. Obliczenia biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów dokonuje się zgodnie z wydanymi przez Komisję szczegółowymi wytycznymi operacyjnymi i praktycznymi, które mają zapewnić wierne odzwierciedlenie w sprawozdaniu finansowym zjawisk ekonomicznych i innych zjawisk, które ma ono przedstawiać.

1.6. SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI

1.6.1. *Dochody*

PRZYCHODY Z TRANSAKCI INNYCH NIŻ TRANSAKcje WYMIANY

Zdecydowana większość przychodów UE dotyczy transakcji innych niż transakcje wymiany:

Zasoby własne oparte na DNB oraz zasoby własne oparte na VAT

Przychody ujmuje się za okres, za który Komisja wysłała do państw członkowskich wezwanie do zapłaty należnych składek. Wykazywane są w wysokości „kwoty, do której wniesienia wezwano”. Ponieważ zasoby oparte na VAT i DNB bazują na szacunkach za dany rok budżetowy, można wprowadzać w nich zmiany do czasu podania ostatecznych danych przez państwa członkowskie. Wpływ zmian w zakresie wartości szacunkowych uwzględnia się przy ustalaniu nadwyżki lub deficytu netto za okres, w którym nastąpiła zmiana.

Tradycyjne zasoby własne

Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany i powiązane przychody ujmuje się w chwili otrzymania właściwego miesięcznego wyciągu z konta „A” (obejmującego pobrane cła oraz kwoty należne, które są zabezpieczone i nie są kwestionowane) od państw członkowskich. Na dzień sprawozdawczy dochody pobrane przez państwa członkowskie za dany okres, lecz niewypłacone jeszcze Komisji, szacuje się i ujmuje jako naliczone dochody. Kwartalne wyciągi z konta „B” (obejmującego cła niepobrane i niezabezpieczone, jak również kwoty zabezpieczone zakwestionowane przez dłużnika) otrzymane od państw członkowskich ujmuje się jako przychody pomniejszone o koszty poboru, do których zatrzymania uprawnione są państwa członkowskie. Ponadto ujmuje się zmniejszenie wartości w wysokości szacunkowych środków, które mogą nie zostać odzyskane.

Grzywny

Przychód z tytułu grzywien ujmuje się po podjęciu przez UE decyzji o nałożeniu grzywny i oficjalnym powiadomieniu o takiej decyzji jej adresata. W razie wątpliwości co do wypłacalności przedsiębiorstwa ujmuje się zmniejszenie wartości należnej kwoty. Po podjęciu decyzji o nałożeniu grzywny, od daty powiadomienia dłużnicy mają dwa miesiące na:

- zaakceptowanie decyzji – wówczas zobowiązani są do uiszczenia grzywny we wskazanym terminie, a kwota zostaje ostatecznie pobrana przez UE;
- lub odrzucenie decyzji – wówczas składają skargę na mocy prawa UE.

Jednak nawet w wypadku złożenia skargi grzywna musi zostać zapłacona we wskazanym terminie trzech miesięcy, ponieważ skarga nie ma skutku zawieszającego (art. 278 Traktatu UE); w pewnych okolicznościach i za zgodą księgowego Komisji dłużnik może natomiast przedłożyć gwarancję bankową na odnośną kwotę.

Jeżeli przedsiębiorstwo zaskarży decyzję i dokona tymczasowej zapłaty grzywny, kwotę ujmuje się jako zobowiązanie warunkowe. Jednak ponieważ skarga na decyzję UE nie ma skutku zawieszającego, otrzymane środki pieniężne wykorzystywane są w celu rozliczenia należności. Jeśli zamiast płatności otrzymana zostanie gwarancja, grzywna pozostaje należnością. Jeśli wydaje się prawdopodobne, że Sąd może nie wydać wyroku korzystnego dla UE, wówczas konieczne jest ujęcie rezerwy na pokrycie związanego z tym ryzyka. W przypadku gdy przedłożona została gwarancja, należy dokonać odpowiedniego odpisu aktualizującego wartość nieuregulowanej należności. Uzyskane przez Komisję skumulowane odsetki z rachunków bankowych, na których zdeponowane były płatności, ujmuje się jako przychody i odpowiednio zwiększa wszelkie zobowiązania warunkowe.

Od 2010 r. Komisja zarządza wszystkimi tymczasowo zainkasowanymi grzywnami za pomocą specjalnie w tym celu utworzonego funduszu (BUFI), inwestując dostępne środki w instrumenty finansowe zaklasyfikowane jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

PRZYCHODY Z TRANSAKJI WYMIANY

Przychody ze sprzedaży towarów i usług ujmuje się, gdy znaczące ryzyko oraz korzyści wynikające z własności towarów zostają przeniesione na kupującego. Przychody związane ze świadczeniem usług ujmuje się poprzez odniesienie do etapu realizacji transakcji na dzień sprawozdawczy.

Przychody i koszty odsetkowe

Przychody i koszty odsetkowe ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej. Jest to metoda obliczenia zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji przychodów lub kosztów odsetkowych przez dany okres. Obliczając efektywną stopę procentową, UE szacuje przepływy pieniężne przy uwzględnieniu wszystkich warunków umownych dotyczących danego instrumentu finansowego (na przykład opcji wcześniejszej spłaty), lecz nie bierze pod uwagę przyszłych strat kredytowych. W obliczeniach uwzględniane są wszystkie wynagrodzenia i opłaty zapłacone lub uzyskane przez strony umowy, które stanowią integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie lub dyskonta.

Po dokonaniu odpisu aktualizującego wartość składnika aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych wskutek straty z tytułu trwałej utraty wartości, przychody odsetkowe ujmuje się w oparciu o stopę procentową, za pomocą której dyskontuje się przyszłe przepływy pieniężne w celu ustalenia wysokości odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend ujmuje się z chwilą powstania uprawnienia do otrzymania płatności.

1.6.2. Koszty

Koszty z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany stanowią większość kosztów UE. Odnoszą się one do transferów na rzecz beneficjentów i dzielą się na trzy kategorie: wierzytelności, transfery na mocy umów oraz dotacje, wkłady i darowizny uznaniowe.

Transfery ujmują się jako koszty w okresie, w którym miały miejsce zdarzenia leżące u ich podstaw, pod warunkiem że przepisy (rozporządzenie finansowe, regulamin pracowniczy lub inne przepisy) dopuszczają tego rodzaju transfer lub została podpisana umowa dopuszczająca transfer, beneficjent spełnia wszelkie kryteria kwalifikowalności oraz możliwe jest wiarygodne oszacowanie kwoty.

Otrzymany wniosek o płatność lub zestawienie poniesionych wydatków spełniające kryteria ujmowania wykazywane są jako koszt w wysokości kwalifikowalnej kwoty. Na koniec roku poniesione koszty kwalifikowalne należne beneficjentom, lecz jeszcze przez nich nie zgłoszone, szacuje się i ujmuje jako bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów.

Koszty z tytułu transakcji wymiany wynikające z zakupu towarów i usług ujmują się z chwilą realizacji i akceptacji dostaw przez UE. Wycenia się je po kwocie początkowej określonej na fakturze. Ponadto na dzień bilansowy koszty związane z usługami dostarczonymi w okresie, za który jeszcze nie otrzymano lub nie zaakceptowano faktury, szacuje się i ujmuje w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

1.7. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE

1.7.1. Aktywa warunkowe

Składnik aktywów warunkowych to składnik aktywów, który może powstać na skutek przeszłych zdarzeń i którego istnienie zostanie potwierdzone dopiero poprzez wystąpienie lub niewystąpienie niepewnego przyszłego zdarzenia lub kilku takich zdarzeń, które nie są w pełni zależne od UE. Informacje o aktywach warunkowych ujawnia się, jeśli wpływ korzyści ekonomicznych lub innych świadczeń jest prawdopodobny.

1.7.2. Zobowiązania warunkowe

Zobowiązanie warunkowe to zobowiązanie, które może powstać na skutek przeszłych zdarzeń i którego istnienie zostanie potwierdzone dopiero poprzez wystąpienie lub niewystąpienie niepewnego przyszłego zdarzenia lub kilku takich zdarzeń, które nie są w pełni zależne od UE; lub obecne zobowiązanie, które powstaje na skutek przeszłych zdarzeń, ale nie jest ujmowane w sprawozdaniu, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby w celu wykonania zobowiązania konieczny był wpływ środków reprezentujących korzyści ekonomiczne lub świadczenia lub, w rzadkich przypadkach, gdy kwoty zobowiązania nie można wycenić wystarczająco wiarygodnie.

2. INFORMACJE DODATKOWE DO BILANSU

AKTYWA

2.1. WARTOŚCI NIEMATERIALNE I PRAWNE

	<i>mln EUR</i>
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2014	577
Zwiększenia	134
Zbycie	(14)
Przesunięcia między kategoriami aktywów	0
Inne zmiany	0
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2015	698
Umorzenie na dzień 31.12.2014	(295)
Odpis amortyzacyjny za rok	(74)
Zbycie	9
Przesunięcia między kategoriami aktywów	0

	<i>mln EUR</i>
<i>Inne zmiany</i>	—
Umorzenie na dzień 31.12.2015	(361)
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2015	337
<i>Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2014</i>	282

Powyższe kwoty odnoszą się przede wszystkim do oprogramowania komputerowego.

2.2. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

Wzrost stanu rzeczowych aktywów trwałych wynika głównie z dalszego wzrostu aktywów związanych z programami kosmicznymi Galileo i Copernicus, które powstają przy pomocy Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA).

W przypadku Galileo, europejskiego systemu nawigacji satelitarnej, wartość aktywów w budowie na dzień 31 grudnia 2015 r. wynosiła ogółem 2 110 mln EUR (w 2014 r.: 1 478 mln EUR). W tym okresie do kosztów zaliczono koszty prac rozwojowych w kwocie 17 mln EUR (w 2014 r.: 17 mln EUR), których nie można skapitalizować. Po ukończeniu system będzie składać się z 30 satelitów i sieci stacji naziemnych. Na dzień bilansowy wystrzelono 12 satelitów Galileo.

W przypadku programu Copernicus, programu obserwacji i monitorowania Ziemi, związane z nim aktywa po przeniesieniu z ESA są ujmowane w bilansie UE od 2014 r. Na dzień bilansowy 1 188 mln EUR dotyczących satelitów Copernicus w budowie ujęto jako składnik aktywów w budowie (w 2014 r.: 1 228 mln EUR). Ponadto 498 mln EUR dotyczących satelitów Sentinel 1 A i 2 A na orbicie ujęto jako składnik rzeczowych aktywów trwałych, bez umorzenia (w 2014 r.: 283 mln EUR), po tym, jak w okresie sprawozdawczym satelita Sentinel 2 A został wystrzelony i zaczął działać. Satelity Sentinel 1 A i 2 A amortyzuje się przez przewidywany okres ich użytkowania wynoszący 7 lat.

Rzeczowe aktywa trwałe

	mln EUR							
	Grunty i budynki	Urządzenia i wyposażenie techniczne	Mebel i środki transportu	Sprzęt komputerowy	Inne	Leasing finansowy	Aktywa w budowie	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2014	4 768	990	242	623	261	2 693	3 176	12 754
Zwiększenia	41	58	16	54	34	61	998	1 262
Zbycie	(8)	(25)	(12)	(53)	(8)	(1)	(38)	(145)
Przesunięcia między kategoriami aktywów	54	261	—	0	(11)	0	(305)	—
Inne zmiany	1	3	2	2	0	31	1	39
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2015	4 856	1 288	248	627	277	2 784	3 832	13 911
Umorzenie na dzień 31.12.2014	(2 549)	(477)	(168)	(501)	(173)	(950)		(4 817)
Odpis amortyzacyjny za rok	(158)	(116)	(18)	(69)	(27)	(103)		(489)
Korekty amortyzacji	—	0	0	1	0	—		1
Zbycie	6	24	11	52	7	1		101
Przesunięcia między kategoriami aktywów	—	(10)	—	0	10	0		—
Inne zmiany	0	(3)	(1)	(1)	0	(2)		(6)
Umorzenie na dzień 31.12.2015	(2 701)	(581)	(176)	(517)	(182)	(1 054)		(5 211)
WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO NA DZIEŃ 31.12.2015	2 155	708	72	110	94	1 730	3 832	8 700
WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO NA DZIEŃ 31.12.2014	2 219	513	74	122	89	1 743	3 176	7 937

2.3. INWESTYCJE ROZLICZANE ZGODNIE Z METODĄ PRAW WŁASNOŚCI

mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2015	31.12.2014
Udziały we wspólnych przedsięwzięciach	2.3.1	5	—
Udziały w jednostkach stowarzyszonych	2.3.2	491	409
Ogółem		497	409

Udziały we wspólnych przedsięwzięciach wykazywane są metodą praw własności.

2.3.1. Udziały we wspólnych przedsięwzięciach

mln EUR

	WPG	SESAR	BBI	„Czyste niebo”	IMI	ECSEL	FCH	Ogółem
Udziały na dzień 31.12.2014	—	0	—	0	0	0	0	0
Wkłady	—	93	1	224	147	145	67	677
Udział w wyniku finansowym netto	—	(93)	4	(163)	(147)	(145)	(67)	(611)
Ujęcie poprzednio nieuwjętego udziału w stratach	—	—	—	(61)	—	—	—	(61)
Inne zmiany stanu kapitału	—	0	0	0	0	0	0	(0)
Udziały na dzień 31.12.2015	—	0	5	0	0	0	0	5
Nieujęty udział w stratach ⁽¹⁾	—	(252)	—	(38)	(161)	(55)	(156)	(662)

⁽¹⁾ Szczegółowe objaśnienia na temat nieuwjętego udziału w stratach znajdują się w informacji dodatkowej 1.5.4.

Następujące wartości bilansowe można przypisać Komisji w oparciu o procentowy udział w jednostkach stowarzyszonych:

mln EUR

	31.12.2015	31.12.2014
Aktywa trwałe	188	250
Aktywa obrotowe	301	178
Zobowiązania długoterminowe	—	—
Zobowiązania krótkoterminowe	(856)	(813)
Dochody	13	2
Koszty	(811)	(666)

Międzynarodowa Organizacja Energii Termojądrowej ITER (ITER)

Po przeglądzie dotyczącym ujmowania wspólnych przedsięwzięć ustalono, że organizacja ITER nie spełnia kryteriów ujmowania jako wspólne przedsięwzięcie. Od 2015 r. nie jest ujmowana jako wspólne przedsięwzięcie, a wkład UE na jej rzecz jest traktowany jako koszty. Jako że wartość bilansowa organizacji ITER na dzień 31 grudnia 2014 r. wynosiła zero, a wpływ zmian nie jest istotny, nie dokonywano korekty zeszłorocznych wyników.

Wspólne Przedsiębiorstwo Galileo (WPG)

WPG zostało postawione w stan likwidacji pod koniec 2006 r. i proces ten trwa nadal. W 2015 r. jednostka ta nie prowadziła działalności i była nadal w stanie likwidacji.

Wspólne przedsięwzięcie SESAR

Na dzień 31 grudnia 2015 r. udział posiadany przez Komisję w przedsięwzięciu SESAR wynosił 41,28 % (w 2014 r.: 43,53 %).

Wspólne inicjatywy technologiczne

Partnerstwa publiczno-prywatne (PPP) w postaci wspólnych inicjatyw technologicznych (WIT), które wprowadzono w życie poprzez wspólne przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 187 Traktatu, utworzono w celu realizacji założeń programu na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w ramach w strategii lizbońskiej. Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu (BBI), „Czyste niebo”, Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych (IMI), Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL (będące efektem połączenia poprzednich wspólnych przedsiębiorstw ARTEMIS i ENIAC) oraz Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych (FCH) są partnerstwami publiczno-prywatnymi utworzonymi jako wspólne inicjatywy technologiczne. Udziały posiadane na koniec roku: 57,81 % w BBI (w 2014 r.: n.d.); 63,59 % (w 2014 r.: 61,39 %) w „Czystym niebie”; 67,07 % (w 2014 r.: 80,47 %) w IMI; 96,29 % (w 2014 r.: 95,47 %) w ECSEL oraz 64,86 % (w 2014 r.: 70,85 %) w FCH.

2.3.2. Udziały w jednostkach stowarzyszonych

Europejski Fundusz Inwestycyjny

Udział Komisji w Europejskim Funduszu Inwestycyjnym (EFI) jest traktowany jak udział w jednostce stowarzyszonej i wyceniany metodą praw własności. EFI jest instytucją finansową UE specjalizującą się w dostarczaniu kapitału wysokiego ryzyka oraz w gwarancjach na rzecz MSP.

	<i>mln EUR</i>
	EFI
Udziały na dzień 31.12.2014	409
Wkłady	44
Udział w wyniku finansowym netto	31
Inne zmiany stanu kapitału	7
Udziały na dzień 31.12.2015	491

Następujące wartości bilansowe można przypisać Komisji w oparciu o procentowy udział w jednostkach stowarzyszonych:

	<i>mln EUR</i>	
	31.12.2015	31.12.2014
Aktywa	578	497
Zobowiązania	(87)	(87)
Dochody	51	38
Nadwyżka/(deficyt)	26	21

Komisja wpłaciła 20 % kwoty swojego udziału, w związku z czym pozostałe saldo kapitału, którego nie wniesiono wobec braku wezwania, wynosi 909 mln EUR.

<i>mln EUR</i>		
	Kapitał EFI ogółem	Kapitał subskrybowany przez Komisję
Kapitał podstawowy ogółem	4 286	1 136
Opłacony	(857)	(227)
Niewniesiony	3 429	909

2.4. AKTYWA FINANSOWE

<i>mln EUR</i>			
	Informacja dodatkowa	31.12.2015	31.12.2014
Trwałe aktywa finansowe			
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	2.4.1	7 222	6 550
Udzielone pożyczki	2.4.2	49 743	49 888
Ogółem		56 965	56 438
Obrotowe aktywa finansowe			
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	2.4.1	2 399	2 856
Udzielone pożyczki	2.4.2	7 508	8 955
Ogółem		9 907	11 811
Ogółem		66 871	68 249

2.4.1. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

<i>mln EUR</i>		
	31.12.2015	31.12.2014
Inwestycje BUFI	2 647	3 068
Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	2 002	1 825
EWWiS w likwidacji	1 699	1 699
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR)	188	188
Suma cząstkowa	6 536	6 780
<i>Instrumenty budżetowe:</i>		
Mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka	773	842
„Horyzont 2020”	765	514
Mechanizm finansowania początkowego ETF	485	399
Inicjatywa w zakresie obligacji projektowych	217	125
Instrument Gwarancji Kredytowych dla projektów TEN-T (LGTT)	208	186
Operacje w oparciu o kapitał podwyższonego ryzyka	152	145

	mln EUR	
	31.12.2015	31.12.2014
Europejski Fundusz na rzecz Europy Południowo-Wschodniej	118	117
Inne instrumenty budżetowe	366	298
Suma cząstkowa	3 084	2 626
Ogółem	9 620	9 406
Trwałe	7 222	6 550
Obrotowe	2 399	2 856

Inwestycje BUFI

Tymczasowo zainkasowane grzywny związane ze sprawami z zakresu konkurencji Komisja alokuje do specjalnie utworzonego funduszu (BUFI) i inwestuje w instrumenty dłużne zaklasyfikowane jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych ma zastosowanie do pożyczek gwarantowanych przez UE, w szczególności pożyczek udzielanych przez EBI poza UE oraz pożyczek udzielanych w ramach pomocy makrofinansowej (MFA), jak również pożyczek Euratomu udzielanych poza UE. Jest to instrument długoterminowy (część długoterminowa: 1 614 mln EUR) zarządzany przez EBI, z którego pokrywane są niespłacone zobowiązania wynikające z pożyczek objętych gwarancją UE. Środki funduszu pochodzą z wpłat z budżetu UE, wpływów z odsetek od zainwestowanych środków funduszu oraz kwot odzyskanych od zalegających ze spłatami dłużników, w odniesieniu do których fundusz musiał już uruchomić gwarancję. Wszelkie roczne nadwyżki są zwracane do budżetu UE jako dochód. UE ma obowiązek przewidzieć rezerwę gwarancyjną na pożyczki dla państw trzecich. Rezerwa ta jest przeznaczona na pokrycie potrzeb Funduszu Gwarancyjnego oraz, w razie potrzeby, uruchomionych gwarancji przekraczających kwotę dostępną w funduszu, tak aby tymi kwotami można było obciążyć budżet. Rezerwa odpowiada kwocie docelowej w wysokości 9 % kwoty pożyczek niespłaconych na koniec roku.

EWWiS w likwidacji

Jeśli chodzi o kwoty dotyczące EWWiS w likwidacji, wszystkie aktywa finansowe dostępne do sprzedaży stanowią dłużne papiery wartościowe denominowane w euro i notowane na aktywnym rynku.

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju

Ponieważ Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR) nie jest notowany na żadnej giełdzie oraz w związku z ograniczeniami umownymi zawartymi w jego akcie założycielskim, odnoszącymi się, między innymi, do sprzedaży udziałów kapitałowych ograniczonej do kosztów nabycia i zarezerwowanej wyłącznie dla obecnych udziałowców, udział Komisji wycenia się po kosztach pomniejszonych o wszelkie odpisy aktualizujące wartość.

	mln EUR	
	Kapitał EBOR ogółem	Kapitał subskrybowany przez Komisję
Kapitał podstawowy ogółem	29 674	900
Opłacony	(6 202)	(188)
Niewniesiony	23 472	712

Instrumenty budżetowe

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży będące w posiadaniu UE to dłużne papiery wartościowe (np. skrypty dłużne) i instrumenty kapitałowe. Dłużne papiery wartościowe wykorzystuje się przede wszystkim do zainwestowania kwot alokowanych do unijnych instrumentów gwarancyjnych i instrumentów podziału ryzyka do czasu ich wykorzystania w przypadku uruchomienia gwarancji.

Mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka

Mechanizmem finansowania opartym na podziale ryzyka (RSFF) zarządza EBI, a portfel inwestycyjny Komisji wykorzystuje się na pokrycie ryzyka finansowego z tytułu pożyczek i gwarancji udzielonych przez EBI na rzecz kwalifikowalnych projektów badawczych. Łącznie w ramach WRF na lata 2007–2013 Komisja alokowała na RSFF do 1 mld EUR. W ramach WRF na lata 2014–2020 nie przewiduje się nowych wkładów budżetowych na rzecz RSFF. W 2015 r. 65 mln EUR z wkładu UE na rzecz RSFF przekazano do instrumentu dłużnego, który jest jego następcą w ramach programu „Horyzont 2020”. Na dzień 31 grudnia 2015 r. wkład na rzecz RSFF wniesiony przez Komisję, w tym państwa EFTA i państwa trzecie, wyniósł 791 mln EUR. Należy zauważyć, że całkowite ryzyko Komisji jest ograniczone do kwoty, którą przekazuje ona na rzecz mechanizmu.

„Horyzont 2020”

Na mocy rozporządzenia UE ustanawiającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (na lata 2014–2020) ustanowiono nowe instrumenty finansowe mające na celu zwiększenie dostępu do finansowania dla podmiotów zaangażowanych w badania i innowacje. Te instrumenty to: świadczenia pożyczkowo-gwarancyjne InnovFin na rzecz badań i innowacji – w ramach których Komisja dzieli ryzyko finansowe związane z portfelem nowych operacji finansowych EBI; InnovFin do celów gwarancji dla MŚP, w tym instrument gwarancji nieograniczonych co do kwoty w inicjatywie dotyczącej MŚP (SIUGI) – instrumenty gwarancyjne zarządzane przez EFI udzielające gwarancji i kontrgwarancji pośrednikom finansowym w odniesieniu do nowych portfeli pożyczek (w ramach SIUGI Komisja dzieli ryzyko finansowe związane z gwarancjami udzielanymi przez państwa członkowskie, EFI i EBI); oraz instrument kapitałowy InnovFin na rzecz badań i innowacji – zapewniający inwestycje w fundusze *venture capital* i zarządzany przez EFI. Na dzień 31 grudnia 2015 r. łączny wkład UE na rzecz instrumentów finansowych „Horyzont 2020” wyniósł 1 060 mln EUR.

Mechanizm finansowania początkowego ETF

Są to instrumenty kapitałowe finansowane przez program na rzecz wzrostu i zatrudnienia, program MAP, program CIP oraz projekt pilotażowy „Transfer technologii”, które są nadzorowane przez EFI, i wspierają – poprzez inwestycje w odpowiednich wyspecjalizowanych funduszach *venture capital* – tworzenie i finansowanie MŚP rozpoczynających działalność.

Hierarchia wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży:

	<i>mln EUR</i>	
	31.12.2015	31.12.2014
Poziom 1: Ceny notowane na aktywnych rynkach	8 123	8 183
Poziom 2: Obserwowalne dane inne niż ceny notowane	188	76
Poziom 3: Techniki wyceny z wykorzystaniem danych nieopartych na obserwowalnych danych rynkowych	1 310	1 147
Ogółem	9 620	9 406

W przedmiotowym okresie 10 mln EUR przeniesiono z poziomu 2 na poziom 1.

Uzgodnienie aktywów finansowych wycenionych przy użyciu technik wyceny z danymi nieopartymi na obserwowalnych danych rynkowych (poziom 3):

	<i>mln EUR</i>
Saldo otwarcia na dzień 31.12.2014	1 147
Zakup i sprzedaż	98
Zyski lub straty za okres w przychodach finansowych lub kosztach finansowania	(27)
Zyski lub straty w aktywach netto	91
Przesunięcia do poziomu 3	—
Przesunięcia z poziomu 3	—
Inne	—
Saldo zamknięcia na dzień 31.12.2015	1 310

2.4.2. Udzielone pożyczki

	mln EUR	
	31.12.2015	31.12.2014
Pożyczki z pożyczonych środków	56 874	58 509
Pożyczki udzielone z budżetu	377	334
Ogółem	57 251	58 843
Trwałe	49 743	49 888
Obrotowe	7 508	8 955

Pożyczki udzielone z pożyczonych środków

	mln EUR					
	Pomoc makrofinansowa	Euratom	Wsparcie bilansu płatniczego	Europejski mechanizm stabilizacji finansowej	EWWiS w likwidacji	Ogółem
Ogółem na dzień 31.12.2014	1 842	349	8 590	47 507	221	58 509
Nowe udzielone pożyczki	1 245	—	—	12 160	—	13 405
Spląty	(67)	(48)	(2 700)	(12 160)	—	(14 975)
Różnice kursowe	—	—	—	—	14	14
Zmiany wartości bilansowej	4	—	(79)	2	(6)	(79)
Utrata wartości	—	—	—	—	—	—
Ogółem na dzień 31.12.2015	3 024	301	5 811	47 509	229	56 874
Trwałe	2 937	251	4 200	42 050	218	49 656
Obrotowe	87	50	1 611	5 459	11	7 218

Zmiana wartości bilansowej odpowiada zmianom naliczonych odsetek.

Pomoc makrofinansowa jest opartym na założeniach politycznych instrumentem finansowym, umożliwiającym udzielanie niewiązanego i nieukierunkowanego wsparcia bilansu płatniczego lub wsparcia budżetowego państwom partnerskim aktualnie objętym programem MFW. Pomoc ta przyjmuje formę średnio- bądź długoterminowych pożyczek lub dotacji, albo odpowiedniego połączenia tych instrumentów, i zasadniczo służy uzupełnieniu finansowania zapewnianego w ramach programu korekt i reform wspieranego przez MFW. Pożyczki te są objęte gwarancją z Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych. Na dzień 31 grudnia 2015 r. w związku z umową pożyczki w ramach pomocy makrofinansowej 1 323 mln EUR przyznano: Ukrainie (1 200 mln EUR), Tunezji (100 mln EUR), Gruzji (13 mln EUR) i Kirgistanowi (10 mln EUR), ale kwoty te nie zostały jeszcze wypłacone.

Euratom jako osoba prawna (reprezentowana przez Komisję) pożyczka środki finansowe, zarówno państwom członkowskim, jak i państwom spoza UE, na sfinansowanie projektów dotyczących instalacji energetycznych. Na dzień 31 grudnia 2015 r. Ukrainie przyznano pożyczki w wysokości 300 mln EUR, ale kwota ta nie została jeszcze wypłacona. W odniesieniu do pożyczek udzielonych przez Euratom uzyskano od osób trzecich gwarancje w wysokości 301 mln EUR (w 2014 r.: 349 mln EUR).

Instrument wsparcia bilansu płatniczego jest opartym na założeniach politycznych instrumentem finansowym, który umożliwia udzielanie średnioterminowej pomocy finansowej państwom członkowskim UE. Umożliwia on udzielanie pożyczek państwom członkowskim, które mają trudności lub są poważnie zagrożone trudnościami z bieżącym bilansem płatniczym lub przepływem kapitału. Z tego instrumentu mogą korzystać wyłącznie państwa członkowskie, które nie przyjęły euro. Pomoc dla bilansu płatniczego na rzecz Łotwy została przyznana przed wprowadzeniem euro z dniem 1 stycznia 2014 r. Maksymalna kwota pożyczek, jakich można udzielić w ramach tego instrumentu, wynosi 50 mld EUR.

Zaciągnięte pożyczki związane z tymi pożyczkami na wsparcie bilansu płatniczego są gwarantowane przez budżet UE – zatem na dzień 31 grudnia 2015 r. maksymalna ekspozycja budżetu na ewentualne ryzyko z tytułu tych udzielonych pożyczek wynosiła 5,8 mld EUR.

Mechanizm umożliwia przyznanie pomocy finansowej państwu członkowskiemu, które ma trudności lub jest istotnie zagrożone poważnymi trudnościami z racji nadzwyczajnych okoliczności pozostających poza jego kontrolą. Pomoc może być udzielona w formie pożyczki lub linii kredytowej. Zgodnie z konkluzjami Rady Ecofin z dnia 9 maja 2010 r. pułap tego mechanizmu ograniczono do 60 mld EUR, jednak istnieje ograniczenie prawne, zgodnie z którym łączna kwota pożyczek lub linii kredytowych jest ograniczona do marginesu dostępnego w ramach pułapu zasobów własnych. Zaciągnięte pożyczki związane z pożyczkami wypłaconymi w ramach EFSM są gwarantowane przez budżet UE – zatem na dzień 31 grudnia 2015 r. maksymalna ekspozycja budżetu na ewentualne ryzyko z tytułu tych udzielonych pożyczek wynosiła 47,5 mld EUR. Ponieważ obydwa programy w ramach EFSM wygasły, nie ma zaległych dostępnych niewypłaconych kwot. Nie przewiduje się zaangażowania EFSM w nowe programy finansowania ani zawierania przez nie nowych umów o udzielenie pożyczek.

Pożyczki EWWiS w likwidacji udzielane są z pożyczonych funduszy zgodnie z art. 54 i 56 Traktatu EWWiS.

Efektywne stopy procentowe udzielonych pożyczek (wyrażone jako przedział stóp procentowych) przedstawiały się następująco:

Udzielone pożyczki	31.12.2015	31.12.2014
Pomoc makrofinansowa (MFA)	0 % – 4,54 %	0,181 % – 4,54 %
Euratom	0,08 % – 5,76 %	0,26 % – 5,76 %
Wsparcie bilansu płatniczego (BOP)	2,375 % – 3,625 %	2,375 % – 3,625 %
Europejski mechanizm stabilizacji finansowej (EFSM)	0,625 % – 3,75 %	1,875 % – 3,750 %
EWWiS w likwidacji	5,2354 % – 5,8103 %	5,2354 % – 5,8103 %

Pożyczki udzielone z budżetu

	<i>mln EUR</i>	
	31.12.2015	31.12.2014
Pożyczki na specjalnych warunkach	113	130
Pożyczki EWWiS w likwidacji na budownictwo czynszowe ⁽¹⁾	6	9
Depozyty terminowe – od 3 do 12 miesięcy	257	195
Ogółem	377	334
Trwałe	88	116
Obrotowe	290	217

⁽¹⁾ Udzielane z funduszy własnych EWWiS.

Pożyczki na specjalnych warunkach z preferencyjnym oprocentowaniem udzielane są w ramach współpracy z państwami trzecimi.

Utrata wartości pożyczek udzielonych z budżetu

	<i>mln EUR</i>					
	31.12.2014	Zwiększenia	Odwrócenia	Umorzenie	Inne	31.12.2015
Pożyczki na specjalnych warunkach	6	75	0	0	149	231
Pożyczki EWWiS w likwidacji na budownictwo czynszowe	—	0	0	0	0	—
Ogółem	6	75	0	0	149	231

Pożyczki na specjalnych warunkach obejmują również pożyczki będące przedmiotem subrogacji, tj. pożyczki niespłacone, udzielone przez EBI, w odniesieniu do których wszystkie prawa zostały przeniesione na UE w następstwie płatności z Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych i które całkowicie utraciły wartość, w wysokości 217 mln EUR (w 2014 r.: 149 mln EUR).

2.5. ZALICZKOWANIE

mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2015	31.12.2014
Zaliczkowanie długoterminowe			
Zaliczkowanie	2.5.1	28 543	15 980
Inne zaliczki dla państw członkowskich	2.5.2	1 332	2 378
Wkłady do funduszy powierniczych		4	—
Ogółem		29 879	18 358
Zaliczkowanie krótkoterminowe			
Zaliczkowanie	2.5.1	11 498	29 222
Inne zaliczki dla państw członkowskich	2.5.2	3 779	5 015
Ogółem		15 277	34 237
Ogółem		45 156	52 595

Zaliczkowanie stanowi dużą część łącznych aktywów UE i w związku z tym jest przedmiotem odpowiedniej i regularnej uwagi. Należy zauważyć, że kwoty zaliczkowania w ramach różnych programów muszą być wystarczające, aby zapewnić beneficjentowi niezbędne finansowanie, które umożliwi mu rozpoczęcie projektu, przy jednoczesnym zabezpieczeniu interesów finansowych UE oraz uwzględnieniu ograniczeń prawnych i operacyjnych, a także ograniczeń związanych z efektywnością kosztową. Komisja zwróciła należytą uwagę na te elementy i starała się zapewnić lepszy nadzór nad zaliczkowaniem.

2.5.1. Zaliczkowanie

mln EUR

	Kwota brutto	Rozliczone w procedurze zakończenia księgowania na koniec roku	Kwota netto na dzień 31.12.2015	Kwota brutto	Rozliczone w procedurze zakończenia księgowania na koniec roku	Kwota netto na dzień 31.12.2014
Zarządzanie dzielone						
EFROW oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	4 726	(1 629)	3 097	5 644	(2 115)	3 529
EFRR i FS	24 268	(7 416)	16 852	24 934	(2 182)	22 752
EFS	7 251	(1 325)	5 926	6 884	(953)	5 931
Inne	4 359	(2 365)	1 994	4 626	(2 535)	2 091
Ogółem	40 604	(12 735)	27 869	42 088	(7 785)	34 303
Zarządzanie bezpośrednie						
Wydatkowane przez:						
Komisję	12 512	(9 536)	2 976	13 173	(10 215)	2 958

	mln EUR					
	Kwota brutto	Rozliczone w procedurze zakończenia księgowości na koniec roku	Kwota netto na dzień 31.12.2015	Kwota brutto	Rozliczone w procedurze zakończenia księgowości na koniec roku	Kwota netto na dzień 31.12.2014
Agencje wykonawcze UE	11 065	(7 767)	3 298	9 079	(6 618)	2 461
Fundusze powiernicze	14	(5)	9	—	—	—
Ogółem	23 591	(17 308)	6 283	22 252	(16 833)	5 419
Zarządzanie pośrednie						
Wydatkowane przez:						
Inne agencje i organy UE	627	(95)	532	548	(98)	450
Państwa trzecie	2 151	(1 229)	922	1 981	(1 169)	812
Organizacje międzynarodowe	6 640	(4 014)	2 626	6 236	(3 476)	2 760
Inne podmioty	5 330	(3 521)	1 809	4 370	(2 910)	1 460
Ogółem	14 748	(8 859)	5 889	13 135	(7 653)	5 482
Ogółem	78 943	(38 902)	40 041	77 474	(32 273)	45 202
Trwałe	28 543	—	28 543	15 980	—	15 980
Obrotowe	50 401	(38 902)	11 498	61 495	(32 273)	29 222

Zamknięcie okresu programowania 2007–2013 oraz stopniowe tworzenie programów na okres 2014–2020 mają istotny wpływ na wielkość tego składnika aktywów: płatności zaliczkowe związane z dawnymi programami ulegają zmniejszeniu ze względu na zatwierdzanie kosztów, natomiast wypłacane są zaliczki w związku z nowym okresem programowania.

W przypadku zarządzania dzielonego etap przejściowy między okresami programowania jest także przyczyną zmian w saldach aktywów obrotowych i trwałych. Nowe płatności zaliczkowe wypłacone w związku z okresem programowania 2014–2020 księguje się zazwyczaj jako długoterminowe; kwoty wypłacone w 2015 r. wynoszą łącznie 10 mld EUR, w tym 7 mld EUR w związku z polityką spójności. Okres programowania 2007–2013 jest w fazie zamykania, w związku z czym więcej kwot staje się wymagalnych w okresie dwunastu miesięcy.

Zabezpieczenia otrzymane w związku z zaliczkowaniem

Są to zabezpieczenia, których Komisja wymaga w niektórych przypadkach od beneficjentów innych niż państwa członkowskie przy wypłacie płatności zaliczkowych (zaliczkowaniu). W przypadku tego rodzaju zabezpieczeń wykazuje się dwie wartości – „wartość nominalną” i „wartość bieżącą”. W przypadku wartości nominalnej zdarzenie generujące jest związane z istnieniem zabezpieczenia. W przypadku wartości bieżącej zdarzeniem generującym zabezpieczenia jest płatność zaliczkowa lub późniejsze rozliczenia. Na dzień 31 grudnia 2015 r. wartość nominalna uzyskanych gwarancji w odniesieniu do zaliczkowania wynosiła 844 mln EUR, natomiast wartość bieżąca tych gwarancji – 626 mln EUR (w 2014 r. odpowiednio 957 mln EUR i 605 mln EUR).

Niektóre kwoty zaliczkowania wypłacone w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań i rozwoju technologicznego (7PR) i programu „Horyzont 2020” są w istocie pokrywane z funduszu gwarancyjnego dla uczestników (PGF). Jest to instrument wzajemnych gwarancji, ustanowiony w celu zabezpieczenia ryzyka finansowego związanego z niedokonaniem płatności przez beneficjentów w trakcie realizacji działań pośrednich w ramach 7PR oraz programu „Horyzont 2020”. Wszyscy uczestnicy działań pośrednich otrzymujący dotację z UE wnoszą 5 % łącznego wkładu na poczet kapitału PGF.

Na dzień 31 grudnia 2015 r. kwoty zaliczkowania objęte PGF wynosiły 1,7 mld EUR (w 2014 r.: 1,8 mld EUR). UE (reprezentowana przez Komisję) działa jako przedstawiciel wykonawczy udziałowców PGF, ale to oni są jego właścicielami.

Aktywa PGF na koniec roku wynosiły ogółem 1 838 mln EUR (w 2014 r.: 1 640 mln EUR). Aktywa PGF obejmują także aktywa finansowe zarządzane przez Dyрекcję Generalną ds. Gospodarczych i Finansowych. Ponieważ PGF jest odrębną jednostką, jego aktywa nie podlegają konsolidacji w niniejszym sprawozdaniu finansowym UE.

2.5.2. *Inne zaliczki dla państw członkowskich*

	<i>mln EUR</i>	
	31.12.2015	31.12.2014
Zaliczki dla państw członkowskich w ramach instrumentów finansowych objętych zarządzaniem dzielonym	3 287	3 823
Programy pomocy	1 824	3 570
Ogółem	5 111	7 393
<i>Trwałe</i>	1 332	2 378
<i>Obrotowe</i>	3 779	5 015

W ramach programów finansowanych z funduszy strukturalnych oraz EFRROW na lata 2007–2013 można było dokonywać płatności zaliczkowych z budżetu UE na rzecz państw członkowskich, aby zasilić instrumenty finansowe (które mogą przybierać formę pożyczek, inwestycji kapitałowych czy też gwarancji). Te instrumenty finansowe są tworzone i zarządzane przez państwa członkowskie, a nie Komisję. Środki pieniężne niewykorzystane w ramach tych instrumentów na koniec roku stanowią własność UE (tak jak w przypadku całego zaliczkowania) i dlatego traktuje się je jako składnik aktywów w bilansie UE. Podstawowe akty prawne nie zobowiązują jednak państw członkowskich do składania Komisji okresowych sprawozdań na temat wykorzystania tych zaliczek, a w niektórych przypadkach państwa członkowskie nawet ich nie podają w zestawieniach wydatków przedkładanych Komisji.

W odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich Komisja wystąpiła o informacje na temat niewykorzystanych kwot bezpośrednio do agencji płatniczych w państwach członkowskich. Na podstawie tych informacji szacuje się, że na dzień 31 grudnia 2015 r. 56 mln EUR nie zostało wykorzystane.

W odniesieniu do polityki spójności każdego roku Komisja gromadzi informacje o tych instrumentach finansowych od państw członkowskich i zbiera je w rocznym sprawozdaniu z wykonania. Kolejne sprawozdanie, dotyczące kwot niewykorzystanych na koniec 2015 r., ma powstać do dnia 1 października 2016 r., w związku z czym informacje te nie będą dostępne na tyle wcześnie, by można je uwzględnić w niniejszym sprawozdaniu. Wartość tego składnika aktywów szacuje się zatem na podstawie najnowszych wiarygodnych dostępnych informacji, tj. rocznego sprawozdania z wykonania na dzień 31 grudnia 2014 r. i wypłat dokonanych w 2015 r. Szacunki opierają się ponadto na założeniu, że środki zostaną wykorzystane w całości i równomiernie w pozostałym okresie obowiązywania (kończącym się dnia 31 marca 2017 r.). Szacuje się, że na koniec 2015 r. kwota 3 231 mln EUR pozostawała do wykorzystania na inwestycje przez beneficjentów końcowych.

W miarę zbliżania się końca okresu obowiązywania rozpoczęto ukierunkowany proces gromadzenia danych, mający na celu zebranie informacji od państw członkowskich na temat niewydatowanych środków na dzień 31 grudnia 2015 r. Przekazane dane wyraźnie wskazują, że szacunki Komisji są dostatecznie dokładne.

Łączny wkład, o który państwa członkowskie zwróciły się do Komisji w związku z tymi instrumentami wynosił 10 938 mln EUR, z czego 353 mln EUR pozostało niewypłacone na koniec roku. W 2015 r. wypłacone zostały ograniczone kwoty dotyczące okresu programowania 2014–2020.

Podobnie zaliczki wypłacone przez państwa członkowskie w związku z różnymi programami pomocy (pomoc państwa, środki związane z rynkiem w ramach EFRG), które nie zostały wykorzystane na koniec roku, wykazuje się w bilansie UE po stronie aktywów. Komisja oszacowała wartość tych zaliczek w oparciu o informacje dostarczone przez państwa członkowskie; odpowiednie kwoty ujęto w podpozycji „Programy pomocy” powyżej. W ramach łącznej kwoty szacuje się, że 972 mln EUR zaliczek wypłaconych na rozwój obszarów wiejskich nie zostało wykorzystanych do końca 2015 r.

2.6. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU TRANSAKCJI WYMIANY I NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU TRANSAKCJI INNYCH NIŻ TRANSAKCJE WYMIANY

mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2015	31.12.2014
Trwale			
Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	2.6.1	857	1 158
Należności z tytułu transakcji wymiany	2.6.2	13	40
Ogółem		870	1 198
Obrotowe			
Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	2.6.1	8 882	13 828
Należności z tytułu transakcji wymiany	2.6.2	572	551
Ogółem		9 454	14 380
Ogółem		10 324	15 578

2.6.1. Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany

mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2015	31.12.2014
Trwale			
Państwa członkowskie	2.6.1.1	857	305
Naliczone dochody i czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	2.6.1.3	—	853
Ogółem		857	1 158
Obrotowe			
Państwa członkowskie	2.6.1.1	6 845	10 679
Grzywny	2.6.1.2	1 601	2 270
Naliczone dochody i czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	2.6.1.3	369	832
Inne należności		67	48
Ogółem		8 882	13 828
Ogółem		9 739	14 987

2.6.1.1. Należności od państw członkowskich

mln EUR

	31.12.2015	31.12.2014
Zapisane na rachunku A	3 041	2 789
Zapisane na odrębnym rachunku	1 283	1 617

	mln EUR	
	31.12.2015	31.12.2014
Należne zasoby własne	—	5 413
Utrata wartości	(760)	(1 144)
Inne	10	12
Należności związane z zasobami własnymi	3 573	8 686
Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	3 846	2 250
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	750	52
Prześciowy Instrument Rozwoju Obszarów Wiejskich (TRDI)	26	27
Specjalny Program Akcesyjny na rzecz Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich (SAPARD)	175	166
Utrata wartości	(1 092)	(840)
Należności związane z EFRG i rozwojem obszarów wiejskich	3 705	1 655
Spodziewane płatności zaliczkowe do odzyskania	313	437
VAT zapłacony i podlegający odzyskaniu	36	44
Inne należności od państw członkowskich	75	161
Ogółem	7 701	10 984
Trwałe	857	305
Obrotowe	6 845	10 679

Kwoty należności długoterminowych od państw członkowskich wynikają z niewykonanych decyzji w ramach kontroli zgodności w odniesieniu do Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), które mają być wykonane w ratach rocznych, lub odroczeń.

Należności związane z zasobami własnymi

Wkład państw członkowskich do budżetu UE oparty na VAT i na DNB podlega rocznemu dostosowaniu, które ma miejsce co roku w pierwszym dniu roboczym grudnia. Korekta w 2014 r. obejmowała znaczące rewizje DNB sięgające wstecz do 2002 r. W związku z tym skala korekty była bezprecedensowa – wyniosła 9,5 mld EUR dla wszystkich państw członkowskich UE, w tym 5,4 mld EUR, które miano otrzymać do końca roku. Pozostające kwoty otrzymano w 2015 r. zgodnie z planowanymi odroczeniami płatności.

Korekta w 2015 r. nie doprowadziła do odzyskania żadnych kwot od państw członkowskich.

Należności związane z EFRG i rozwojem obszarów wiejskich

Pozycja ta obejmuje przede wszystkim kwoty należne od państw członkowskich na dzień 31 grudnia, na podstawie kwot zadeklarowanych i poświadczonych przez państwa członkowskie na dzień 15 października. Należności powstałe w okresie między zadeklarowaniem tych kwot a dniem 31 grudnia podlegają oszacowaniu. Komisja szacuje także wysokość odpisu aktualizującego wartość w odniesieniu do kwot należnych od beneficjentów, których odzyskanie jest mało prawdopodobne. Ujęcie takiej korekty nie oznacza, że Komisja odstępuje od odzyskania tych kwot w przyszłości. W korekcie uwzględnia się także odliczenie w wysokości 20 %, które odpowiada kwocie, którą państwa członkowskie mają prawo zatrzymać na pokrycie kosztów administracyjnych.

2.6.1.2. Grzywny

Pozycja ta dotyczy grzywien nałożonych przez Komisję, które nie zostały (tymczasowo) zainkasowane na koniec roku (2 165 mln EUR), pomniejszonych o kwoty odpisów (181 mln EUR) oraz kwoty dotyczące wyroków Trybunału korzystnych dla przedsiębiorstw (384 mln EUR). Na poczet grzywien nierozliczonych na koniec roku otrzymano gwarancje w całkowitej kwocie 1 428 mln EUR (w 2014 r.: 1 916 mln EUR). Należy zauważyć, że z wyżej wymienionej kwoty należności kwota 116 mln EUR przypadała do zapłaty po dniu 31 grudnia 2015 r.

Zmniejszenie salda grzywien, w przypadku których postępowanie było jeszcze niezakończony na koniec roku, wynika z faktu, że grzywny stały się ostateczne i zostały przekazane do budżetu w 2015 r. oraz że ich wysokość została zmniejszona przez Trybunał Sprawiedliwości.

2.6.1.3. Naliczone dochody i czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów

	mln EUR	
	31.12.2015	31.12.2014
Fundusze na rzecz spójności, rozwoju rolnego i rozwoju obszarów wiejskich: korekty finansowe	10	1 502
Inne naliczone dochody	162	83
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów związane z transakcjami innymi niż transakcje wymiany	196	101
Ogółem	369	1 686
Trwałe	—	853
Obrotowe	369	832

2.6.2. Należności z tytułu transakcji wymiany

	mln EUR	
	31.12.2015	31.12.2014
Trwałe		
Inne należności	13	40
Ogółem	13	40
Obrotowe		
Od klientów	225	211
Utrata wartości należności od klientów	(107)	(103)
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów związane z transakcjami wymiany	228	219
Inne	227	224
Ogółem	572	551
Ogółem	585	591

Utrata wartości należności od klientów wykazana powyżej obejmuje 39 mln EUR utraty należności stwierdzonej w indywidualnych przypadkach.

2.7. ZAPASY

	mln EUR	
	31.12.2015	31.12.2014
Materiały naukowe	55	66
Inne	83	62
Ogółem	138	128

2.8. ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY

	mln EUR		
	Informacja dodatkowa	31.12.2015	31.12.2014
Rachunki – administracje finansowe i banki centralne		17 119	11 840
Rachunki bieżące		110	303
Rachunki zaliczkowe		4	4
Przekazanie (środki pieniężne w drodze)		—	—
Inne depozyty terminowe		28	28
Rachunki bankowe na potrzeby wykonania budżetu oraz inne depozyty terminowe	2.8.1	17 262	12 174
Środki pieniężne związane z instrumentami finansowymi	2.8.2	1 298	1 275
Środki pieniężne związane z grzywami	2.8.3	1 908	2 738
Środki pieniężne związane z innymi instytucjami, agencjami i organami		1 012	1 358
Środki pieniężne związane z funduszami powierniczymi		192	—
Ogółem		21 671	17 545

2.8.1. Rachunki bankowe na potrzeby wykonania budżetu oraz inne depozyty terminowe

W tej pozycji ujęto wszelkie środki UE znajdujące się na rachunkach bankowych w poszczególnych państwach członkowskich i państwach EFTA (administracja finansowa lub bank centralny), jak również na rachunkach bieżących w bankach komercyjnych, na rachunkach zaliczkowych, a także środki podręczne (*petty cash*).

Wysokie saldo na koniec 2015 r. wynika przede wszystkim z wysokich składek na poczet zasobów własnych związanych z saldami VAT i DNB z 2014 r., wpłaconych przez państwa członkowskie dopiero w 2015 r., płatności salda DNB i VAT z 2015 r. w 2015 r. oraz wysokiej kwoty grzywien za naruszenie przepisów z zakresu konkurencji, które stały się ostateczne. Budżet korygujący oparty na rozporządzeniu w sprawie zasobów własnych, obniżający składki państw członkowskich, przyjęto pod koniec 2015 r., w związku z czym odpowiednie kwoty zwrócono państwom członkowskim dopiero w styczniu 2016 r. na łączną kwotę 9,5 mld EUR. Ponadto dwa państwa członkowskie opłaciły swoje saldo DNB na 2016 r. z góry.

2.8.2. Środki pieniężne związane z instrumentami finansowymi

Kwoty wykazane w tej pozycji obejmują przede wszystkim ekwiwalenty środków pieniężnych, którymi w imieniu Komisji zarządzają powiernicy w celu wdrażania określonych programów za pomocą instrumentów finansowych, które są finansowane z budżetu UE. Środki pieniężne należące do instrumentów finansowych mogą zostać wykorzystane jedynie na dany program.

2.8.3. Środki pieniężne związane z grzywnami

Środki te obejmują kwoty otrzymane w związku z grzywnami nałożonymi przez Komisję, w przypadku których postępowanie jest nadal w toku. Kwoty te znajdują się na specjalnych rachunkach depozytowych, które wykorzystywane są wyłącznie do tego celu. W przypadkach, gdy została złożona skarga lub gdy nie wiadomo, czy druga strona złoży skargę, odnośną kwotę wykazuje się jako zobowiązanie warunkowe w informacji dodatkowej 5.2.

Zmniejszenie stanu tych środków wynika z faktu, że od 2010 r. Komisja zarządza wszelkimi nowymi tymczasowo zainkasowanymi grzywnami, korzystając ze specjalnie utworzonego funduszu (BUFI) i inwestując dostępne środki w instrumenty finansowe zaklasyfikowane jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (zob. informacja dodatkowa 2.4.1).

ZOBOWIĄZANIA

2.9. ŚWIADCZENIA EMERYTALNO-RENTOWE ORAZ INNE ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

Zobowiązania z tytułu systemu świadczeń pracowniczych netto

	<i>mln EUR</i>				
	System emerytalno-rentowy urzędników europejskich	Inne systemy świadczeń emerytalnych	Wspólny system ubezpieczenia chorobowego	Ogółem na dzień 31.12.2015	Ogółem na dzień 31.12.2014
Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń	54 967	1 613	7 662	64 242	59 053
Aktywa programu		(149)	(280)	(428)	(437)
Zobowiązania netto	54 967	1 465	7 382	63 814	58 616

Zwiększenie łącznych zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych wynika głównie z przesunięć w dwóch głównych systemach:

systemie emerytalno-rentowym urzędników europejskich:

- Znaczny wpływ miało dalsze obniżenie rzeczywistej stopy dyskontowej z 0,7 % do 0,6 %. Obniżenie stopy dyskontowej zwiększyło bieżącą wartość świadczeń i podniosło koszty bieżącego zatrudnienia.
- Zmieniła się też przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń, z 1,1 % na 1,2 %.
- Inne zmiany założeń i parametrów aktuarialnych (np. zyski i straty aktuarialne wynikające z założeń i zmian w populacji) wpłynęły na obliczenia dotyczące zobowiązań.

wspólnym systemie ubezpieczenia chorobowego, gdzie aktualizowano założenia finansowe.

Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń stanowią teoretyczne oszacowanie kwoty, którą pracodawca musiałby wpłacić do systemu w celu pokrycia zobowiązań, jakie ma wobec członków systemu emerytalno-rentowego w danym momencie. Systemy mają jednak charakter bieżący, w związku z czym wszystkie płatności, które corocznie muszą zostać dokonane z systemu, są co roku uwzględniane w budżecie UE.

2.9.1. System emerytalno-rentowy urzędników europejskich

Zgodnie z art. 83 regulaminu pracowniczego świadczenia przewidziane w pracowniczym systemie emerytalno-rentowym pokrywane są z budżetu UE. System ten nie jest systemem kapitałowym, ale państwa członkowskie gwarantują wypłacanie tych świadczeń. Ponadto urzędnicy ponoszą jedną trzecią kosztów długoterminowego finansowania tego systemu emerytalno-rentowego, wnosząc obowiązkową składkę odliczaną od ich wynagrodzenia.

Zobowiązania w ramach systemu emerytalno-rentowego wyceniono na podstawie liczby pracowników i pracowników emerytowanych na dzień 31 grudnia 2015 r. oraz obowiązujących na ten dzień zasad określonych w regulaminie pracowniczym. Wycena ta została przeprowadzona w oparciu o metody określone w IPSAS 25 (a zatem zgodnie z 12. regułą rachunkowości UE). W 2016 r. Komisja wzmocni procedury stosowane do obliczania zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych. W stosownych przypadkach ewentualne rezultaty zostaną uwzględnione w sprawozdaniu za 2016 r.

2.9.2. *Inne systemy świadczeń emerytalnych*

Pozycja ta obejmuje zobowiązania emerytalno-rentowe wobec członków i byłych członków Komisji, Trybunału Sprawiedliwości (oraz Sądu), Trybunału Obrachunkowego, Sekretarzy Generalnych Rady, Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, Europejskiego Inspektora Ochrony Danych oraz Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej. W pozycji tej ujęto również zobowiązanie dotyczące świadczeń emerytalno-rentowych dla posłów do Parlamentu Europejskiego.

2.9.3. *Wspólny system ubezpieczenia chorobowego*

Oprócz powyższych systemów świadczeń emerytalnych dokonuje się również wyceny w celu oszacowania zobowiązań UE związanych ze wspólnym systemem ubezpieczenia chorobowego w odniesieniu do kosztów opieki zdrowotnej, które trzeba ponieść po okresie aktywności pracowników (z odliczeniem ich wkładów).

Zmiany wartości bieżącej zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń pracowniczych

Wartość bieżąca zobowiązania z tytułu określonych świadczeń to wartość bieżąca – niepominiejszona o aktywa programu świadczeń – przewidywanych przyszłych płatności, których dokonanie wymagane jest do wywiązania się z zobowiązań wynikających z pracy wykonywanej przez pracowników w okresie bieżącym i w okresach ubiegłych.

Poniżej przedstawiono analizę zmian zobowiązań z tytułu określonych świadczeń w bieżącym roku:

	<i>mln EUR</i>			
	System emerytalno-rentowy urzędników europejskich	Inne systemy świadczeń emerytalnych	Wspólny system ubezpieczenia chorobowego	Ogółem
Wartość bieżąca na dzień 31.12.2014	50 897	1 488	6 668	59 053
Koszty bieżącego zatrudnienia	3 323	77	243	3 643
Koszty odsetek	1 170	27	140	1 337
(Zyski) i straty aktuarialne netto	1 429	91	674	2 194
Wkłady członków			21	21
Wyplacone świadczenia	(1 244)	(52)	(85)	(1 380)
Wzrost/(spadek) zobowiązań z powodu podatków od emerytur i rent	(608)	(17)		(625)
Wartość bieżąca na dzień 31.12.2015	54 967	1 613	7 662	64 242

Koszty bieżącego zatrudnienia stanowią wzrost wartości bieżącej zobowiązań z tytułu określonych świadczeń wynikający z bieżącego zatrudnienia członków w bieżącym okresie.

Koszty odsetek to wzrost w ciągu danego okresu wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na skutek tego, że termin rozliczenia świadczeń zbliżył się o jeden okres.

Zyski i straty aktuarialne netto obejmują:

- korekty założeń aktuarialnych *ex post* (skutki różnic pomiędzy poprzednimi założeniami aktuarialnymi a tym, co faktycznie nastąpiło), oraz
- skutki zmiany założeń aktuarialnych, takich jak założenia finansowe, współczynniki umieralności i przewidywane wzrosty wynagrodzeń. Założenia te są z natury rzeczy niepewne i w związku z tym mogą znacznie się zmieniać z roku na rok.

Wypłacone świadczenia to świadczenia wypłacone w trakcie roku zgodnie z zasadami systemu (np. emerytury). Wpłata tych świadczeń prowadzi do spadku zobowiązań z tytułu określonych świadczeń, ponieważ nie będą już musiały być wypłacane w przyszłości.

Założenia aktuarialne – świadczenia pracownicze

Zasadę założeń aktuarialnych zastosowaną do wyceny dwóch głównych systemów świadczeń pracowniczych UE przedstawiono poniżej:

	System emerytalno-rentowy urzędników europejskich	Wspólny system ubezpieczenia chorobowego
2015		
Nominalna stopa dyskontowa	2,0 %	2,1 %
Spodziewana stopa inflacji	1,4 %	1,4 %
Rzeczywista stopa dyskontowa	0,6 %	0,7 %
Spodziewana stopa wzrostu wynagrodzeń	1,2 %	1,2 %
Wskaźniki charakteryzujące tendencje dotyczące kosztów leczenia	nie dotyczy	3,0 %
Wiek emerytalny	63/64/65	63/64/66
2014		
Nominalna stopa dyskontowa	2,0 %	2,1 %
Spodziewana stopa inflacji	1,3 %	1,3 %
Rzeczywista stopa dyskontowa	0,7 %	0,8 %
Spodziewana stopa wzrostu wynagrodzeń	1,1 %	1,1 %
Wskaźniki charakteryzujące tendencje dotyczące kosztów leczenia	nie dotyczy	3,0 %
Wiek emerytalny	63/64/65	63

Współczynniki umieralności oparto na tabeli zawierającej dane dotyczące długości życia międzynarodowych urzędników służby cywilnej (ICSLT 2013).

Nominalną stopę dyskontową określa się jako wartość dochodowości obligacji zerokuponowych denominowanych w euro (o okresie zapadalności wynoszącym 18 lat zgodnie ze stanem na grudzień 2015 r. w przypadku systemu emerytalno-rentowego urzędników europejskich i 20 lat w przypadku wspólnego systemu ubezpieczenia chorobowego). Zastosowana stopa inflacji to przewidywana stopa inflacji w równoważnym okresie. Następnie określa się ją empirycznie, w oparciu o przewidywane wartości określone w indeksowanych obligacjach na europejskich rynkach finansowych. Rzeczywistą stopę dyskontową oblicza się na podstawie nominalnej stopy dyskontowej i przewidywanej długoterminowej stopy inflacji.

Zmiana wartości bieżącej aktywów programu

mln EUR

	Inne systemy świadczeń emerytalnych	Wspólny system ubezpieczenia chorobowego	Ogółem
Wartość bieżąca na dzień 31.12.2014	165	272	437
Zmiana aktywów programu netto	(16)	8	(8)
Wartość bieżąca na dzień 31.12.2015	149	280	428

Tendencja na przestrzeni 5 lat

mln EUR

	2011	2012	2013	2014	2015
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	34 835	42 503	46 818	58 616	63 814

Znaczne zwiększenie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych w ciągu 5 lat w dużym stopniu można wytłumaczyć obniżeniem rzeczywistej stopy dyskontowej stosowanej do dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych. Obniżenie to jest związane z nadzwyczajnymi warunkami ekonomicznymi, w szczególności spadkiem stóp procentowych. Na przykład w przypadku głównego systemu emerytalno-rentowego urzędników europejskich rzeczywista stopa dyskontowa spadła z 3,0 % na koniec 2011 r. do 0,6 % na koniec 2015 r.

Kwoty uwzględnione w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności

mln EUR

	System emerytalno-rentowy urzędników europejskich	Inne systemy świadczeń emerytalnych	Wspólny system ubezpieczenia chorobowego	Ogółem
2015				
Koszty bieżącego zatrudnienia	2 981	68	243	3 293
Koszty odsetek	1 050	24	140	1 214
Zmiana aktywów programu			(71)	(71)
Suma cząstkowa – uwzględniona w kosztach personelu oraz rent i emerytur	4 031	92	312	4 435
Zyski i straty aktuarialne	1 282	84	674	2 040
Uwzględnione – ogółem	5 313	176	986	6 475

Wspólny system ubezpieczenia chorobowego – wrażliwość

Zmiana o jeden punkt procentowy w zakładanych wskaźnikach charakteryzujących tendencje dotyczące kosztów leczenia miałaby następujące skutki:

	mln EUR	
	Wzrost o jeden punkt procentowy	Spadek o jeden punkt procentowy
Łączna kwota kosztów bieżącego zatrudnienia oraz kosztów odsetek będących składnikami okresowych kosztów leczenia po okresie zatrudnienia	88	(54)
Łączne zobowiązania z tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia związane z kosztami leczenia	2 765	(1 686)

2.10. REZERWY

	mln EUR						
	Stan na dzień 31.12.2014	Dodatkowe rezerwy	Cofnięte kwoty niewykorzystane	Kwoty wykorzystane	Przesunięcia do pozycji krótkoterminowych	Zmiana w szacunkach	Stan na dzień 31.12.2015
Sprawy sądowe	728	252	(52)	(469)	—	0	459
Likwidacja obiektów jądrowych	1 091	—	—	(32)	—	19	1 078
Rezerwy finansowe	332	262	(0)	(179)	—	(5)	411
Grzywny	30	4	(30)	—	—	—	4
Inne	102	19	(19)	(24)	—	0	79
Ogółem	2 282	537	(101)	(703)	—	15	2 030
Trwałe	1 537	315	(48)	(22)	(87)	20	1 716
Obrotowe	745	222	(53)	(681)	87	(6)	314

Sprawy sądowe

W pozycji tej wykazano szacunkowe kwoty, które prawdopodobnie będzie należało wypłacić po zakończeniu roku w związku z toczącymi się sprawami sądowymi. Spadek odnotowany w 2015 r. wynikał z zastosowania wcześniej powstałych przepisów dotyczących spraw sądowych w związku z korektami finansowymi dotyczącymi wydatków z EFRG (457 mln EUR) – sprawy te przegrano i większość kwot została opłacona do końca roku. W 2015 r. odnotowano nowe przepisy dotyczące spraw sądowych w związku z polityką spójności (120 mln EUR) i rolnictwem (123 mln EUR).

Likwidacja obiektów jądrowych

W 2014 r. podstawa została zmieniona zgodnie ze zaktualizowaną strategią w zakresie likwidacji obiektów jądrowych i gospodarowania odpadami z 2014 r. Sporządzono ją w następstwie uwag zgłoszonych przez ekspertów zewnętrznych w następstwie przeglądu programu JRC w zakresie likwidacji obiektów jądrowych i gospodarowania odpadami w 2012 r. Zgodnie z zasadami rachunkowości UE ta rezerwa jest indeksowana wskaźnikiem inflacji, a następnie dyskontowana do wartości bieżącej netto (w oparciu o krzywą swapu zero-kuponowego w euro). Na dzień 31 grudnia 2015 r. stan tej rezerwy wynosi w związku z tym 1 078 mln EUR, podzielone na kwoty, których wykorzystania należy się spodziewać w 2016 r. (25 mln EUR) i później (1 053 mln EUR).

Z uwagi na przewidywany czas trwania programu (około 20 lat) należy zaznaczyć, że dane szacunkowe są obarczone niepewnością i że ostateczny koszt może różnić się od obecnie ujętej kwoty.

Rezerwy finansowe

Rezerwy finansowe to przede wszystkim rezerwy odpowiadające szacunkowym stratom, które zostaną poniesione w związku z gwarancjami udzielonymi w ramach różnych instrumentów finansowych. Dotyczy to przypadków, gdy EFI oraz EBI są upoważnione do udzielania gwarancji we własnym imieniu, ale z upoważnienia i na ryzyko Komisji. Istnieją

jednak ograniczenia dotyczące ryzyka finansowego powiązanego z wykorzystanymi i niewykorzystanymi gwarancjami. Długoterminowe rezerwy finansowe są dyskontowane do ich wartości bieżącej netto (w oparciu o roczną stopę swapu w euro).

2.11. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE

mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2015	31.12.2014
Długoterminowe zobowiązania finansowe			
Zaciągnięte pożyczki	2.11.1	49 642	49 743
Inne zobowiązania finansowe	2.11.2	2 122	2 108
Ogółem		51 764	51 851
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe			
Zaciągnięte pożyczki	2.11.1	7 218	8 727
Inne zobowiązania finansowe	2.11.2	721	101
Ogółem		7 939	8 828
Ogółem		59 703	60 680

2.11.1. Zaciągnięte pożyczki

mln EUR

	31.12.2015	31.12.2014
Zaciągnięte pożyczki	56 860	58 491
Wylimitowanie: Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych ⁽¹⁾	—	(20)
Ogółem	56 860	58 470

⁽¹⁾ Na dzień 31 grudnia 2014 r. Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych posiadał obligacje europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej wyemitowane przez Komisję, które należało zatem wylimitować.

Zaciągnięte pożyczki w podziale na instrumenty finansowe mln EUR

mln EUR

	Pomoc makrofinansowa	Euratom	Wsparcie bilansu płatniczego	Europejski mechanizm stabilizacji finansowej	EWWiS w likwidacji	Ogółem
Ogółem na dzień 31.12.2014	1 842	349	8 590	47 507	203	58 491
Nowe pożyczki	1 245	—	—	12 160	—	13 405
Spląty	(67)	(48)	(2 700)	(12 160)	—	(14 975)
Różnice kursowe	—	—	—	—	13	13
Zmiany wartości bilansowych	4	—	(79)	2	(1)	(74)
Ogółem na dzień 31.12.2015	3 024	301	5 811	47 509	215	56 860
Trwałe	2 937	251	4 200	42 050	204	49 642
Obrotowe	87	50	1 611	5 459	11	7 218

Zaciągnięte pożyczki obejmują głównie zobowiązania potwierdzone certyfikatami, opiewające na kwotę 56 656 mln EUR (w 2014 r.: 58 261 mln EUR). Zmiany wartości bilansowej odpowiadają zmianom naliczonych odsetek.

Efektywne stopy procentowe zaciągniętych pożyczek (wyrażone jako przedział stóp procentowych)

Zaciągnięte pożyczki	31.12.2015	31.12.2014
Pomoc makrofinansowa (MFA)	0 % – 4,54 %	0,181 % – 4,54 %
Euratom	0 % – 5,6775 %	0,138 % – 5,6775 %
Wsparcie bilansu płatniczego (BOP)	2,375 % – 3,625 %	2,375 % – 3,625 %
Europejski mechanizm stabilizacji finansowej (EFSM)	0,625 % – 3,75 %	1,875 % – 3,750 %
EWWiS w likwidacji	6,92 % – 9,78 %	6,92 % – 9,78 %

2.11.2. Inne zobowiązania finansowe

mln EUR

	31.12.2015	31.12.2014
Trwale		
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 648	1 674
Budynki, których cena zakupu płacona jest w ratach	352	371
Zobowiązania z tytułu gwarancji finansowych dotyczące Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)	—	—
Inne	122	63
Ogółem	2 122	2 108
Obrotowe		
Grzywny do zwrotu	625	—
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	75	81
Budynki, których cena zakupu płacona jest w ratach	21	20
Ogółem	721	101
Ogółem	2 842	2 209

Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego

mln EUR

Opis	Kwoty do zapłaty w przyszłości			
	< 1 rok	1–5 lat	> 5 lat	Zobowiązania ogółem
Grunty i budynki	69	385	1 256	1 711
Inne rzeczowe aktywa trwałe	6	7	—	13
Ogółem na dzień 31.12.2015	75	392	1 256	1 723

mln EUR

Opis	Kwoty do zapłaty w przyszłości			
	< 1 rok	1–5 lat	> 5 lat	Zobowiązania ogółem
Odsetki	57	265	352	674
Przyszłe minimalne opłaty leasingowe ogółem na dzień 31.12.2015	132	658	1 608	2 396
<i>Przyszłe minimalne opłaty leasingowe ogółem na dzień 31.12.2014</i>	151	638	1 700	2 489

2.12. ZOBOWIĄZANIA

mln EUR

	Kwota brutto	Dostosowania ⁽¹⁾	Kwota netto na dzień 31.12.2015	Kwota brutto	Dostosowania ⁽¹⁾	Kwota netto na dzień 31.12.2014
Zestawienia poniesionych wydatków i faktury otrzymane od następujących podmiotów:						
Państwa członkowskie						
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	2 621	(230)	2 391	318	(23)	295
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Spójności	8 361	(950)	7 411	19 928	(2 306)	17 622
Europejski Fundusz Społeczny	3 355	(2)	3 353	5 893	(272)	5 621
Inne	434	(102)	332	751	(93)	658
Podmioty prywatne i publiczne	1 928	(223)	1 705	1 718	(106)	1 612
Otrzymane zestawienia poniesionych wydatków i faktury ogółem	16 699	(1 507)	15 192	28 608	(2 800)	25 808
Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji	6 851	nie dotyczy	6 851	11 066	nie dotyczy	11 066
Zobowiązania z tytułu zasobów własnych	9 506	nie dotyczy	9 506	5 945	nie dotyczy	5 945
Zobowiązania różne	356	nie dotyczy	356	156	nie dotyczy	156
Inne	286	nie dotyczy	286	204	nie dotyczy	204
Ogółem	33 698	(1 507)	32 191	45 980	(2 800)	43 180

⁽¹⁾ Szacunkowe kwoty niekwalifikowalne oraz zaliczki pozostające do wypłacenia.

Zobowiązania obejmują zestawienia poniesionych wydatków otrzymane przez Komisję w ramach działań związanych z dotacjami. Są one zapisywane na dobro konta w kwocie rozszczenia od momentu otrzymania wniosku. Jeśli beneficjentem jest państwo członkowskie, klasyfikuje się je jako zobowiązania wobec państwa. Ta sama procedura obowiązuje w odniesieniu do faktur i not kredytowych otrzymanych w związku z udzielaniem zamówień. Odpowiednie zestawienia poniesionych wydatków zostały uwzględnione w ramach procedur zakończenia księgowania na koniec roku (procedury cut-off). Po dokonaniu tych zapisów przy zakończeniu księgowania szacowane kwoty kwalifikowalne ujęto w związku z tym jako koszty, natomiast pozostała część wykazano jako „Szacunkowe kwoty niekwalifikowalne oraz zaliczki pozostające do wypłacenia” (zob. poniżej).

Największa zmiana zobowiązań jest związana z polityką spójności (10 763 mln EUR w 2015 r. w stosunku do 23 243 mln EUR w 2014 r.) i wynika głównie z niskiego poziomu zestawień poniesionych wydatków przedstawianych przez państwa członkowskie w odniesieniu do okresu programowania 2007–2013. Zestawienia poniesionych wydatków przedłożone w odniesieniu do okresu programowania 2014–2020 są ograniczone, ponieważ państwa członkowskie zbyt późno spełniły jeden z podstawowych warunków – z opóźnieniem wyznaczyły instytucje zarządzające i organy kontroli.

Zobowiązania z tytułu zasobów własnych odnoszą się do składek państw członkowskich do budżetu UE, które miały zostać zwrócone na koniec roku w następstwie 8. budżetu korygującego z 2015 r. Znaczny wzrost w porównaniu z ostatnim rokiem wynika z późnego przyjęcia budżetu korygującego nr 8/2015, który oparto na rozporządzeniu w sprawie zasobów własnych; odpowiednie kwoty zwrócono państwu członkowskiemu dopiero w styczniu 2016 r.

Szacunkowe kwoty niekwalifikowalne oraz zaliczki pozostające do wypłacenia

Zobowiązania zmniejszono o tę część kwoty z otrzymanych wniosków o zwrot kosztów, wymagających jeszcze sprawdzenia, którą uznano za niekwalifikowalną. Największe kwoty są związane z dyrekcjami generalnymi odpowiedzialnymi za działania strukturalne. Zobowiązania zmniejszono także o część kwoty z otrzymanych wniosków o zwrot kosztów dotyczących innych zaliczek dla państw członkowskich (zob. informacja dodatkowa 2.5.2), które są nadal do wypłaty na koniec roku (770 mln EUR).

Wnioski o płatności zaliczkowe

Oprócz wspomnianych powyżej kwot wnioski o płatności zaliczkowe, które wpłynęły, opiewają na kwotę 711 mln EUR, a płatności z ich tytułu nie zostały jeszcze zrealizowane na koniec roku. Zgodnie z zasadami rachunkowości UE kwot tych nie księguje się jako zobowiązania.

2.1.3. BIERNE ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE KOSZTÓW I PRZYCHODY PRZYSZŁYCH OKRESÓW

	<i>mln EUR</i>	
	31.12.2015	31.12.2014
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	67 358	55 798
Przychody przyszłych okresów	869	56
Inne	175	118
Ogółem	68 402	55 973

Wzrost biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów wynika z rozpoczęcia wdrażania WRF na lata 2014–2020; Komisja oszacowała koszty poniesione w ramach nowych WRF, ale jeszcze nie otrzymano zestawień poniesionych wydatków.

Wzrost przychodów przyszłych okresów wynika z wcześniejszej zapłaty składek w wysokości 726 mln EUR na poczet zasobów własnych. Takie płatności nie są niczym wyjątkowym – w 2014 r. 557 mln EUR zapłacono z góry, ale kwota ta była częścią zobowiązań. W 2015 r. zdecydowano, że kwoty te są *de facto* przychodami przyszłych okresów i tak powinny być ujmowane.

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów mają następującą strukturę:

	<i>mln EUR</i>	
	31.12.2015	31.12.2014
Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji	38 263	33 667
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	14 806	13 414
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Spójności	5 026	3 157
Europejski Fundusz Społeczny	2 636	976
Inne	6 627	4 584
Ogółem	67 358	55 798

AKTYWA NETTO

2.14. REZERWY

mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2015	31.12.2014
Kapitał z aktualizacji wyceny	2.14.1	292	238
Kapitał rezerwowy Funduszu Gwarancyjnego	2.14.2	2 561	2 372
Inne kapitały rezerwowe	2.14.3	1 829	1 825
Ogółem		4 682	4 435

2.14.1. **Kapitał z aktualizacji wyceny**

Zgodnie z zasadami rachunkowości UE korekta do wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży jest ujmowana w kapitale z aktualizacji wyceny.

Zmiany w kapitale z aktualizacji wyceny dotyczące aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży w okresie sprawozdawczym:

mln EUR

	2015	2014
Uwzględnione w kapitale z aktualizacji wyceny	79	135
Uwzględnione w informacjach dodatkowych do sprawozdania z finansowych wyników działalności	(33)	(10)
Ogółem	46	125

Ponadto kwota 7 mln EUR (w 2014 r.: 15 mln EUR) w zmianie ogółem stanu kapitału z aktualizacji wyceny dotyczy inwestycji ewidencjonowanych metodą praw własności.

2.14.2. **Kapitał rezerwowy Funduszu Gwarancyjnego**

Ten kapitał rezerwowy odzwierciedla kwotę docelową w wysokości 9% nieuregulowanych kwot zobowiązań gwarantowanych przez fundusz, wymaganą do zatrzymania jako aktywa.

2.14.3. **Inne kapitały rezerwowe**

Kwota ta obejmuje przede wszystkim kapitał rezerwowy EWWiS w likwidacji (1 534 mln EUR) na aktywa Funduszu Badawczego Węgla i Stali, który utworzono w związku z likwidacją EWWiS.

2.15. KWOTY, DO WNIESIENIA KTÓRYCH NALEŻY WEZWAĆ PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE

mln EUR

Kwoty, do wniesienia których należy wezwać państwa członkowskie, na dzień 31.12.2014	62 441
Zwrot nadwyżki budżetowej za 2014 r. państwom członkowskim	1 435
Zmiany stanu kapitału rezerwowego Funduszu Gwarancyjnego	189
Inne zmiany stanu kapitału rezerwowego	26
Wynik ekonomiczny za rok	13 033
Kwoty, do wniesienia których należy wezwać państwa członkowskie, na dzień 31.12.2015	77 124

Kwota ta stanowi tę część kosztów poniesionych już przez Komisję do dnia 31 grudnia, która będzie musiała zostać sfinansowana z przyszłych budżetów. Wiele kosztów ujmowanych jest zgodnie z zasadami rachunkowości memoriałowej w roku N, choć mogą one zostać faktycznie poniesione w roku N+1 (lub później) i sfinansowane w związku z tym z budżetu na rok N+1 (lub później). W związku z ujęciem w sprawozdaniu finansowym tych zobowiązań oraz ze względu na fakt, że odpowiednie kwoty są finansowane z przyszłych budżetów, na koniec roku zobowiązania znacząco przekraczają poziom aktywów. Najbardziej znaczące kwoty, na które należy zwrócić uwagę, odnoszą się do działań Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji. W większości kwoty, do wniesienia których należy wezwać, są w rzeczywistości wpłacane przez państwa członkowskie w okresie krótszym niż 12 miesięcy od końca danego roku budżetowego jako część budżetu na kolejny rok.

Należy również zauważyć, że nie ma to wpływu na wynik budżetu – dochody budżetowe powinny zawsze być równe wydatkom budżetowym lub je przewyższać, a każda nadwyżka dochodów zwracana jest państwu członkowskiemu.

3. INFORMACJE DODATKOWE DO SPRAWOZDANIA Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI

PRZYCHODY

PRZYCHODY Z TRANSAKCJI INNYCH NIŻ TRANSAKCJE WYMIANY

3.1. ZASOBY WŁASNE OPARTE NA DNB

Przychody z tytułu zasobów własnych stanowią zasadniczą część przychodów operacyjnych UE. Spośród trzech kategorii zasobów własnych, do których należą tradycyjne zasoby własne („TZW”), zasoby oparte na VAT oraz zasoby oparte na DNB, najbardziej znaczące są zasoby oparte na DNB w kwocie 95 355 mln EUR (w 2014 r.: 104 688 mln EUR).

3.2. TRADYCYJNE ZASOBY WŁASNE

	<i>mln EUR</i>	
	2015	2014
Cła	18 524	17 204
Oplaty wyrównawcze od cukru	125	(67)
Ogółem	18 649	17 137

Tradycyjne zasoby własne (TZW) obejmują cła i opłaty wyrównawcze od cukru. Państwa członkowskie zatrzymują — na poczet kosztów poboru — 20 % tradycyjnych zasobów własnych, a powyższe kwoty są przedstawione z uwzględnieniem tego odliczenia.

3.3. ZASOBY WŁASNE OPARTE NA VAT

Zasoby własne oparte na VAT pochodzą z obciążeń podstaw VAT państw członkowskich, które zostały w tym celu hipotetycznie ujednoczone zgodnie z przepisami UE. Składka oparta na VAT obliczana jest przy zastosowaniu jednolitej stawki poboru w wysokości 0,3 % w odniesieniu do podstawy każdego państwa członkowskiego. Na lata 2014–2020 w decyzji Rady 5602/14 przewidziano obniżoną stawkę poboru (0,15 %) w przypadku Niemiec, Niderlandów i Szwecji.

PRZYCHODY Z TRANSAKCJI INNYCH NIŻ TRANSAKCJE WYMIANY: PRZESUNIĘCIA ŚRODKÓW

3.4. GRZYWNY

Przychody wynoszące 531 mln EUR (w 2014 r.: 2 297 mln EUR) odnoszą się do grzywien nałożonych przez Komisję za naruszenie przepisów, głównie w sprawach z zakresu konkurencji. Należności i powiązane przychody ujmuje się po podjęciu przez Komisję decyzji o nałożeniu grzywny i oficjalnym powiadomieniu o takiej decyzji jej adresata. Największe kwoty w 2015 r. dotyczą rynków napędów optycznych (116 mln EUR) i opakowań spożywczych do sprzedaży detalicznej (116 mln EUR).

3.5. ODZYSKANIE WYDATKÓW

	<i>mln EUR</i>	
	2015	2014
Zarządzanie dzielone	1 465	3 328
Zarządzanie bezpośrednie	76	45

		<i>mln EUR</i>	
		2015	2014
Zarządzanie pośrednie		6	45
	Ogółem	1 547	3 418

Ta pozycja obejmuje wystawione przez Komisję nakazy odzyskania środków, realizowane w drodze wpłaty gotówkowej przez dłużnika lub potrącenia należności od późniejszych płatności zarejestrowanych w systemie rachunkowości Komisji, mające na celu odzyskanie środków wcześniej wydatkowanych z budżetu ogólnego. Odzyskanie środków dokonywane jest na podstawie kontroli, audytów lub analizy kwalifikowalności; działania te zajmują więc istotne miejsce w wykonaniu budżetu UE. Operacje te służą ochronie budżetu UE przed wydatkami poniesionymi z naruszeniem przepisów prawa i są o tyle istotne, że wyniki audytu przeprowadzonego przez Trybunał Obrachunkowy wskazują na istotny poziom błędów w dokonywaniu płatności z budżetu UE – zob. roczne sprawozdanie Trybunału zawierające poświadczenie wiarygodności rachunków, jak również legalności i prawidłowości operacji leżących u ich podstaw.

Pozycja ta obejmuje także nakazy odzyskania środków wystawione przez państwa członkowskie beneficjentom środków EFRG, a także zmiany szacunków dotyczących naliczonych dochodów na koniec poprzedniego roku w porównaniu z rokiem bieżącym.

Kwoty przedstawione w powyższej tabeli odzwierciedlają przychody uzyskane przez wystawienie nakazów odzyskania środków. Z tego względu dane te nie mogą odzwierciedlać i nie odzwierciedlają w pełni środków zastosowanych w celu ochrony budżetu UE, w szczególności w odniesieniu do polityki spójności, w przypadku której istnieją specjalne mechanizmy, które zapewniają korektę wydatków niekwalifikowalnych i które w większości przypadków nie wymagają wystawienia nakazu odzyskania środków. Nie uwzględniono w nich kwot odzyskanych przez kompensowanie z wydatkami, kwot odzyskanych przez wycofanie płatności oraz odzyskanych płatności zaliczkowych.

Zdecydowana większość kwoty ogółem przypada na zarządzanie dzielone.

Rolnictwo: EFRG i rozwój obszarów wiejskich

W odniesieniu do EFRG oraz EFRROW kwoty ujęte w ramach tej pozycji jako przychód za dany rok to korekty finansowe za ten rok oraz zwroty zgłoszone przez państwa członkowskie i odzyskane w ciągu roku, a także wzrost netto nieuregulowanych kwot zgłoszonych przez państwa członkowskie do odzyskania na koniec roku w związku z nadużyciami finansowymi i nieprawidłowościami.

Polityka spójności

Główne kwoty odnoszące się do polityki spójności obejmują nakazy odzyskania środków, wystawione przez Komisję w celu odzyskania nienależnych wypłat dokonanych w poprzednich latach, oraz pomniejszenia wydatków pomniejszone o zmniejszenie naliczonych przychodów na koniec roku.

3.6. INNE PRZYCHODY Z TRANSAKCJI INNYCH NIŻ TRANSAKCJE WYMIANY

		<i>mln EUR</i>	
		2015	2014
Podatki i składki płacone przez personel		1 115	1 276
Dostosowania budżetowe		984	794
Wkłady państw trzecich		946	726
Opłaty rolne		814	409
Przekazanie aktywów		197	1 448
Dostosowania rezerw		71	369
Inne		939	600
	Ogółem	5 067	5 623

Przychody z podatków i składek płaconych przez personel wynikają przede wszystkim z odliczeń od wynagrodzeń pracowników i obejmują przede wszystkim dwie znaczące kwoty: składki emerytalno-rentowe i podatki dochodowe personelu.

Dostosowania budżetowe obejmują nadwyżkę budżetową z 2014 r. (1 435 mln EUR), która została pośrednio zwrócona państwom członkowskim poprzez odliczenie kwot zasobów własnych, które państwa te muszą przekazać UE w kolejnym roku — tym samym stanowi ona przychód w 2015 r.

Wkłady państw trzecich to wkłady państw EFTA oraz krajów przystępujących.

Opłaty rolne obejmują opłaty wyrównawcze w sektorze mleka, które są instrumentem zarządzania rynkiem i mają na celu karanie tych producentów mleka, którzy przekroczyli swoje ilości referencyjne. Jako że nie są one powiązane z wcześniejszymi płatnościami dokonany przez Komisję, w praktyce uznaje się je za dochody przeznaczone na określony cel. Podwyżka opłat wyrównawczych w sektorze mleka w tym roku wynika przede wszystkim z dodatkowej opłaty w wysokości 811 mln EUR.

Przychody z przekazania aktywów dotyczą przede wszystkim przekazania Komisji satelitów w ramach programu Copernicus (dawny program GMES) przez Europejską Agencję Kosmiczną (ESA) (zob. informacja dodatkowa 2.2). Zgodnie z zasadami rachunkowości UE przekazanie to jest transakcją inną niż transakcja wymiany; nastąpi ono powtórnie w przyszłych okresach w odniesieniu do pozostałych satelitów Copernicus, które są obecnie w budowie.

PRZYCHODY Z TRANSAKJI WYMIANY

3.7. PRZYCHODY FINANSOWE

	<i>mln EUR</i>	
	2015	2014
<i>Przychody odsetkowe z tytułu:</i>		
<i>Płatności zaliczkowych</i>	9	16
<i>Opóźnień w płatnościach</i>	20	387
<i>Aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży</i>	56	65
<i>Udzielonych pożyczek</i>	1 616	1 722
<i>Środków pieniężnych i ich ekwiwalentów</i>	14	10
<i>Aktywów finansowych, które utraciły wartość</i>	7	—
<i>Innych</i>	0	1
Przychody odsetkowe	1 721	2 202
Przychody z tytułu dywidend	8	6
Zrealizowany zysk ze sprzedaży aktywów finansowych	50	30
Inne przychody finansowe	66	61
Ogółem	1 846	2 298

Przychody odsetkowe z tytułu pożyczek dotyczą głównie pożyczek udzielonych z pożyczonych środków (zob. informacja dodatkowa 2.4.2).

Zrealizowane zyski lub straty z aktywów finansowych

	<i>mln EUR</i>	
	2015	2014
<i>Zrealizowane zyski/(straty) z aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży</i>	3	13

3.8. INNE PRZYCHODY Z TRANSAKCJI WYMIANY

	mln EUR	
	2015	2014
Dodatnie różnice kursowe	970	478
Przychody z opłat z tytułu świadczonych usług	358	323
Sprzedaż towarów	43	44
Przychody z opłat i premii powiązanych z instrumentami finansowymi	43	59
Przychody powiązane z rzeczowymi aktywami trwałymi	4	16
Inne	145	146
Ogółem	1 562	1 066

WYDATKI

PŁATNOŚCI TRANSFEROWE I DOTACJE WEDŁUG TRYBU ZARZĄDZANIA

3.9. ZARZĄDZANIE DZIELONE

	mln EUR	
	2015	2014
Wydatkowane przez państwa członkowskie		
Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji	45 032	44 465
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	16 376	14 046
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Spójności	38 745	43 345
Europejski Fundusz Społeczny	9 849	12 651
Inne	2 380	2 307
Ogółem	112 382	116 814

Zmniejszenie wydatków na obszar spójności jest spowodowane przejściem z poprzedniego okresu programowania 2007–2013 do okresu 2014–2020: koszty zadeklarowane za poprzedni okres spadają, natomiast koszty związane z bieżącym okresem są niskie ze względu na powolne tempo na początku wdrażania.

Podpozycja „Inne” obejmuje przede wszystkim: bezpieczeństwo wewnętrzne (509 mln EUR), rybołówstwo i gospodarkę morską (503 mln EUR), Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (492 mln EUR) oraz azyl i migrację (299 mln EUR).

3.10. ZARZĄDZANIE BEZPOŚREDNIE

	mln EUR	
	2015	2014
Wydatkowane przez Komisję	10 089	10 431
Wydatkowane przez agencje wykonawcze	5 532	4 880
Wydatkowane przez fundusze powiernicze	6	—
Ogółem	15 626	15 311

Kwoty te dotyczą przede wszystkim realizacji polityki badawczej (6,9 mln EUR) i programów sieci transeuropejskich (1,7 mld EUR), a także europejskiej polityki sąsiedztwa (1,6 mld EUR) oraz instrumentów współpracy na rzecz rozwoju (1,3 mld EUR).

3.11. ZARZĄDZANIE POŚREDNIE

	<i>mln EUR</i>	
	2015	2014
Wydatkowane przez inne agencje i organy UE	1 209	1 025
Wydatkowane przez państwa trzecie	905	1 005
Wydatkowane przez organizacje międzynarodowe	2 127	1 765
Wydatkowane przez inne podmioty	2 107	1 799
Ogółem	6 348	5 594

3.12. KOSZTY PERSONELU ORAZ RENT I EMERYTUR

	<i>mln EUR</i>	
	2015	2014
Koszty personelu	5 838	5 693
Koszty rent i emerytur	4 435	3 970
Ogółem	10 273	9 662

Koszty rent i emerytur odnoszą się do tych elementów przepływów, które są skutkiem wyceny aktuarialnej zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych różnych od założeń aktuarialnych.

3.13. ZMIANY W ZAŁOŻENIACH AKTUARIALNYCH DOTYCZĄCYCH ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH

Strata aktuarialna netto w wysokości 2 mld EUR wykazana w tej pozycji dotyczy zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych ujętych w bilansie (zob. informacja dodatkowa 2.9).

3.14. KOSZTY FINANSOWE

	<i>mln EUR</i>	
	2015	2014
Koszty odsetkowe:		
Zaciągnięte pożyczki	1 607	1 712
Inne	21	22
Leasing finansowy	91	90
Straty z tytułu trwałej utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	27	3
Odписy aktualizujące z tytułu utraty wartości pożyczek i należności	174	1 030
Zrealizowana strata ze sprzedaży aktywów finansowych	3	17

<i>mln EUR</i>		
	2015	2014
<i>Inne koszty finansowe</i>	63	51
Ogółem	1 986	2 926

Kwota kosztów odsetkowych z tytułu zaciągniętych pożyczek odpowiada dochodom z odsetek od pożyczek udzielonych (transakcje zabezpieczające).

3.15. UDZIAŁ W WYNIKU NETTO WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ I JEDNOSTEK STOWARZYSZONYCH

Zgodnie z metodą praw własności UE ujmuje w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności swój udział w wyniku netto swoich wspólnych przedsięwzięć i jednostek stowarzyszonych (zob. również informacja dodatkowa 2.3.1 i 2.3.2).

3.16. INNE KOSZTY

<i>mln EUR</i>		
	2015	2014
<i>Koszty administracyjne i informatyczne</i>	2 419	2 070
<i>Koszty powiązane z rzeczowymi aktywami trwałymi</i>	1 304	1 186
<i>Zmniejszenie grzywien przez Trybunał Sprawiedliwości</i>	1 137	—
<i>Ujemne różnice kursowe</i>	785	370
<i>Dostosowania rezerw</i>	520	688
<i>Inne</i>	458	839
Ogółem	6 623	5 152

Wzrost innych kosztów wynika przede wszystkim z anulowania grzywien, w przypadku których Trybunał Sprawiedliwości orzekł na rzecz ukaranego przedsiębiorstwa. W poprzednich latach kwoty te zostały wykazane jako koszty finansowe. W 2015 r. uznano, że charakter tych kwot nie ma związku z utratą wartości instrumentów finansowych, a zatem zostały one ujęte w tej pozycji.

Koszty związane z badaniami i rozwojem zostały ujęte w kosztach administracyjnych i informatycznych; a przedstawiają się one następująco:

<i>mln EUR</i>		
	2015	2014
<i>Koszty prac badawczych</i>	384	353
<i>Niekapitalizowane koszty prac rozwojowych</i>	60	54
Ogółem	443	406

W kosztach powiązanych z rzeczowymi aktywami trwałymi uwzględniono kwotę 373 mln EUR (w 2014 r.: 369 mln EUR) związaną z leasingiem operacyjnym. Kwoty, które zobowiązano się zapłacić w pozostałym okresie obowiązywania tych umów leasingu, przedstawiają się następująco:

<i>mln EUR</i>				
	Kwoty do zapłaty w przyszłości			Ogółem
	< 1 roku	1–5 lat	> 5 lat	
<i>Budynki</i>	366	1 086	1 040	2 491

mln EUR

	Kwoty do zapłaty w przyszłości			Ogółem
	< 1 roku	1–5 lat	> 5 lat	
<i>Sprzęt informatyczny i inne wyposażenie</i>	8	11	0	20
Ogółem	374	1 097	1 040	2 511

3.17. SPRAWOZDAWCZOŚĆ DOTYCZĄCA SEGMENTÓW DZIAŁALNOŚCI WEDŁUG DZIAŁÓW WIELOLETNICH RAM FINANSOWYCH (WRF)

	mln EUR						
	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	Trwały wzrost	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	Globalny wymiar Europy	Administracja	Nieprzyszielone do działań WRF (1)	Ogółem
Zasoby własne oparte na DNB	—	—	—	—	—	95 355	95 355
Tradycyjne zasoby własne	—	—	—	—	—	18 649	18 649
VAT	—	—	—	—	—	18 328	18 328
Grzywny	—	—	—	—	—	531	531
Odzyskanie wydatków	103	1 408	14	21	0	0	1 547
Inne	875	869	3	1	4 522	(1 204)	5 067
Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany	978	2 278	18	22	4 522	131 659	139 478
Przychody finansowe	61	2	0	29	1	1 753	1 846
Inne	105	(10)	(9)	34	289	1 153	1 562
Przychody z transakcji wymiany	167	(8)	(9)	63	290	2 906	3 408
Przychody ogółem	1 144	2 270	9	85	4 812	134 565	142 886
Koszty wydatkowane przez państwa członkowskie:							
EFRG	—	(45 032)	—	—	—	—	(45 032)
EFROW oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	—	(16 376)	—	—	—	—	(16 376)
EFRR i FS	(38 745)	—	—	—	—	—	(38 745)
EFS	(9 849)	—	—	—	—	—	(9 849)
Inne	(181)	(517)	(908)	(773)	—	—	(2 380)
Wydatkowane przez KE, agencje wykonawcze i fundusze powiernicze	(9 813)	(464)	(799)	(4 545)	(13)	8	(15 626)
Wydatkowane przez inne agencje i organy UE	(994)	(51)	(551)	(19)	—	407	(1 209)
Wydatkowane przez państwa trzecie i organizacje międzynarodowe	(343)	(0)	1	(2 661)	0	(29)	(3 031)
Wydatkowane przez inne podmioty	(1 552)	—	(0)	(555)	(0)	—	(2 107)

	mln EUR						
	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	Trwały wzrost	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	Globalny wymiar Europy	Administracja	Nieprzydzielone do działań WRF ⁽¹⁾	Ogółem
Koszty personelu oraz rent i emerytur	(1 534)	(329)	(370)	(569)	(6 617)	(854)	(10 273)
Zmiany w założeniach aktuarialnych dotyczących świadczeń pracowniczych	—	—	—	—	(2 040)	—	(2 040)
Koszty finansowe	(89)	(63)	(1)	(18)	(136)	(1 678)	(1 986)
Udział w deficycie netto wspólnych przedsięwzięć i jednostek stowarzyszonych	(641)	—	—	—	—	—	(641)
Inne koszty	(1 223)	(181)	(122)	(121)	(4 104)	(872)	(6 623)
Koszty ogółem	(64 964)	(63 014)	(2 750)	(9 262)	(12 911)	(3 019)	(155 919)
Wynik ekonomiczny za rok	(63 820)	(60 744)	(2 741)	(9 177)	(8 098)	131 547	(13 033)

⁽¹⁾ Pozycja „Nieprzydzielone do działań WRF” obejmuje wykonanie budżetu jednostek objętych konsolidacją i wyłączenia konsolidacyjne, operacje pozabudżetowe i nieprzydzielone, nietotne programy.

Prezentacja przychodów i kosztów według działań wieloletnich ram finansowych opiera się na szacunkach, ponieważ nie wszystkie zobowiązania są powiązane z działami WRF.

4. INFORMACJE DODATKOWE DO RACHUNKU PRZEPIYWÓW PIENIĘŻNYCH

4.1. CEL I SPORZĄDZENIE RACHUNKU PRZEPIYWÓW PIENIĘŻNYCH

Na podstawie informacji o przepływach pieniężnych przeprowadza się ocenę zdolności UE do generowania środków pieniężnych i ich ekwiwalentów oraz ocenę potrzeb UE w zakresie wykorzystywania tych przepływów pieniężnych.

Rachunek przepływów pieniężnych sporządzono, wykorzystując metodę pośrednią. Oznacza to, że wynik ekonomiczny w danym roku budżetowym korygowany jest o wpływ transakcji bezgotówkowych, rozliczeń międzyokresowych wynikających z przeszłych lub przyszłych operacyjnych wpływów lub płatności gotówkowych oraz pozycji przychodów lub wydatków wynikających z inwestowania przepływów pieniężnych.

Przepływy pieniężne wynikające z transakcji w walucie obcej są ujmowane w walucie sprawozdawczej UE (euro) poprzez przeliczenie kwoty w obcej walucie według kursu wymiany euro na walutę obcą obowiązującego w dniu przepływu pieniężnego.

W przedstawionej tabeli przepływu środków pieniężnych ujęto przepływy pieniężne w danym okresie według podziału na działalność operacyjną i inwestycyjną (UE nie prowadzi działalności finansowej).

4.2. DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA

Działalność operacyjna to działalność UE, której nie zalicza się do działalności inwestycyjnej. Zalicza się do niej większość prowadzonej działalności. Pożyczek udzielanych beneficjentom (w stosownych przypadkach również powiązanych zaciąganych pożyczek) nie uważa się za działalność inwestycyjną (ani finansową), ponieważ wpisują się one w cele ogólne i tym samym dotyczą codziennej działalności UE. Działalność operacyjna obejmuje również inwestycje, takie jak EFI, EBOR i fundusze *venture capital*. Celem tej działalności jest przyczynianie się do osiągnięcia celów wyznaczonych w różnych obszarach polityki.

4.3. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

Do działalności inwestycyjnej zalicza się nabywanie i zbywanie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych, jak również pozostałych inwestycji, których nie uwzględniono w ekwiwalentach środków pieniężnych. Do działalności inwestycyjnej nie zalicza się pożyczek udzielanych beneficjentom. W tej pozycji wykazane mają być rzeczywiste inwestycje, których dokonała UE.

5. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE ORAZ INNE ISTOTNE POZYCJE

5.1. AKTYWA WARUNKOWE

	<i>mln EUR</i>	
	31.12.2015	31.12.2014
Gwarancje otrzymane:		
Gwarancje wykonania	398	400
Inne gwarancje	27	27
Inne aktywa warunkowe	48	49
Ogółem	474	476

Gwarancji wykonania wymaga się, aby zagwarantować wywiązanie się przez beneficjentów finansowania UE ze zobowiązań przewidzianych w umowach zawartych z UE.

5.2. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE

	<i>mln EUR</i>		
	Informacja dodatkowa	31.12.2015	31.12.2014
Udzielone gwarancje	5.2.1	21 401	20 862

mln EUR			
	Informacja dodatkowa	31.12.2015	31.12.2014
Grzywny	5.2.2	3 951	5 602
EFRG, rozwój obszarów wiejskich, pomoc przedakcesyjna	5.2.3	1 377	505
Polityka spójności	5.2.4	3	9
Sprawy sądowe i inne spory prawne	5.2.5	795	789
Pozostałe zobowiązania warunkowe		58	5
Ogółem		27 584	27 772

Wszystkie zobowiązania warunkowe, z wyjątkiem tych dotyczących grzywien, gdyby stały się wymagalne, byłyby w kolejnych latach finansowane z budżetu UE.

5.2.1. Udzielone gwarancje

mln EUR		
	31.12.2015	31.12.2014
<i>Gwarancje dotyczące pożyczek udzielonych przez EBI</i>		
Gwarancja 65 %	18 712	18 283
Gwarancja 70 %	356	447
Gwarancja 75 %	112	168
Gwarancja 100 %	270	300
Ogółem	19 450	19 198
Gwarancja na portfel EFIS	202	—
Inne udzielone gwarancje	1 749	1 664
Ogółem	21 401	20 862

Gwarancje na pożyczki udzielone przez EBI – Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Gwarancje z budżetu UE obejmują pożyczki, na które EBI podpisał umowy i których bank ten udzielił z własnych zasobów państwom trzecim (w tym pożyczki udzielone państwom członkowskim przed ich przystąpieniem do UE). Gwarancja UE ograniczona jest jednak do określonego procentowego pułapu zatwierdzonej wysokości linii kredytowej: 65 % (w przypadku w przypadku umów podpisanych do 2007 r.), 70 %, 75 % lub 100 %. W przypadku gdy pułap ten nie zostaje osiągnięty, gwarancja unijna obejmuje pełną kwotę. W przypadku umów podpisanych po 2007 r. (upoważnienia na lata 2007–2013 i 2014–2020) gwarancja UE jest ograniczona do 65 % sald należności, a nie zatwierdzonej wysokości linii kredytowej. Na dzień 31 grudnia 2015 r. nieuregulowana kwota wynosiła 19 450 mln EUR i jest to kwota odpowiadająca maksymalnemu poziomowi ryzyka ponoszonego przez UE. Na dzień 31 grudnia 2015 r. około 82 % operacji udzielania pożyczek przez EBI (państwom i jednostkom państwowym niższego szczebla) jest objęte gwarancją generalną, natomiast w przypadku pozostałych operacji EBI korzysta jedynie z gwarancji na pokrycie ryzyka o charakterze politycznym.

Gwarancja UE na portfel Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)

Gwarancja UE udzielona grupie EBI w ramach EFIS została ujęta jako zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej w odniesieniu do portfela dłużnego oraz jako zobowiązanie warunkowe w odniesieniu do portfela dłużnego i kapitałowego. Przy jednogłośnie poparcu unijnej grupy doradczej ds. standardów rachunkowości księgowy stwierdził, że kryteria kontroli oraz wymogi rachunkowe związane z konsolidacją unijnych reguł rachunkowości (oraz MSRSP) nie zostały dochowane. W związku z tym powiązane z nimi aktywa finansowe nie zostały uwzględnione w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym UE.

W przypadku portfela dłużnego EFIS gwarancja UE obejmuje pierwszy element straty w portfelu operacji finansowych EBI, które mają głównie postać standardowych pożyczek i gwarancji. Gwarancja unijna uruchamiana jest, gdy dłużnik nie dokona w terminie płatności lub w przypadku strat związanych z restrukturyzacją. Wynagrodzenie pobierane przez UE jest proporcjonalne do podejmowanego ryzyka i ma postać dystrybucji pomiędzy EBI a UE przychodów z tytułu ryzyka otrzymywanych przez EBI z operacji gwarantowanych przez EFIS. Przychody UE powinny być w pierwszej kolejności przeznaczone na pokrycie strat z tytułu operacji gwarantowanych przez EFIS. Gwarancja UE jest zatem rozliczana jako zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej i wyceniana w momencie początkowego ujęcia według wartości godziwej, którą jest wartość bieżąca netto należności z tytułu premii (przychody UE). W kolejnych dniach bilansowych zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej jest aktualizowane do wyższej z dwóch wartości: oczekiwanej straty lub początkowo ujętej kwoty, w odpowiednich przypadkach pomniejszonej o skumulowaną amortyzację przychodów. Zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej jest uwzględniane z odliczeniem niepobranych jeszcze przychodów UE.

W ramach portfela kapitałowego segmentu EFIS na infrastrukturę i innowacje, który składa się z bezpośrednich udziałów kapitałowych lub *quasi*-kapitałowych bądź pożyczek podporządkowanych, EBI inwestuje na zasadzie równorzędności na własne ryzyko, a także na ryzyko UE. W związku z powyższym gwarancja unijna obejmuje część inwestycji kapitałowych gwarantowaną przez UE, ujemne korekty wartości (niezrealizowane straty) na każdy dzień bilansowy, wartość poniesionych strat na wyjściu z inwestycji i koszty finansowania ponoszone przez EBI. W przypadkach, w których wartość inwestycji, która była wcześniej przedmiotem ujemnej korekty wartości, wzrosła w kolejnych dniach sprawozdawczych, EBI zwraca UE tę kwotę do poziomu kosztu wytworzenia inwestycji. W momencie wyjścia z inwestycji UE ma również prawo do pobrania zysków z inwestycji przekraczających wysokość kosztu wytworzenia. Zwrot z inwestycji UE pochodzi z przychodów EBI uzyskanych z gwarantowanych operacji, w tym z odsetek, dywidend i zrealizowanych zysków. Rozliczenie między UE a EBI dokonywane jest co roku po skompensowaniu strat i przychodów. Na dzień 31 grudnia 2015 r. w ramach operacji gwarantowanych przez UE w portfelu kapitałowym segmentu EFIS na infrastrukturę i innowacje zainwestowano 7,6 mln EUR, które zaksięgowano jako zobowiązanie warunkowe.

Wciąż trwają dyskusje między Komisją a grupą EBI na temat portfela kapitałowego segmentu EFIS na małe i średnie przedsiębiorstwa, który nie został wdrożony w 2015 r. Podejście księgowe do operacji kapitałowych zostanie określone przez księgowego po zasięgnięciu opinii unijnej grupy doradczej ds. standardów rachunkowości po zakończeniu prac nad zmienioną podstawą prawną.

Kwota ujęta jako zobowiązanie warunkowe obejmuje kwoty, które na koniec roku zostały faktycznie przeznaczone na zobowiązania i wydatkowane przez EBI/EFI na operacje gwarantowane przez EFIS (zarówno w portfelu dłużnym, jak i w portfelu kapitałowym), ale które przekraczają wartość oczekiwanej straty netto. Kwoty środków przeznaczonych na zobowiązania i wydatkowanych przez EBI/EFI na operacje gwarantowane przez EFIS, które stanowią równowartość oczekiwanej straty netto, ujmowane są jako zobowiązania z tytułu gwarancji finansowej (o wartości zerowej na dzień 31 grudnia 2015 r.) – zob. informacja dodatkowa 2.11.2. Całkowitą kwotę niewykorzystanej unijnej gwarancji do wysokości 16 mld EUR ujmuje się jako istotne zobowiązania prawne – zob. uwaga dodatkowa 5.3.2. Kwota ta obejmuje działania w ramach programów COSME i „Horyzont 2020”, które są tymczasowo objęte unijną gwarancją EFIS.

Inne udzielone gwarancje

Inne udzielone gwarancje dotyczą przede wszystkim: mechanizmu finansowania opartego na podziale ryzyka – na kwotę 845 mln EUR (w 2014 r.: 883 mln EUR); programu „Horyzont 2020” – na kwotę 459 mln EUR (w 2014 r.: 365 mln EUR); inicjatywy w zakresie obligacji projektowych na kwotę 220 mln EUR (w 2014 r.: 138 mln EUR) oraz instrumentu gwarancji kredytowych dla projektów TEN-T – na kwotę 209 mln EUR (w 2014 r.: 209 mln EUR).

5.2.2. Grzywny

Kwoty te dotyczą grzywnien, które Komisja nałożyła za naruszenie reguł konkurencji i które wstępnie uiszczono, przy czym złożono odwołanie lub nie wiadomo, czy zostanie ono złożone. Zobowiązanie warunkowe zostanie utrzymane, dopóki nie uprawomocni się orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości w danej sprawie. Uzyskane odsetki od płatności tymczasowych ujęto w wyniku ekonomicznym za dany rok oraz jako zobowiązania warunkowe, tak aby uwzględnić brak pewności co do tytułu prawnego Komisji do tych kwot.

5.2.3. EFRG, rozwój obszarów wiejskich, pomoc przedakcesyjna

Są to zobowiązania warunkowe wobec państw członkowskich uzależnione od wyroku Trybunału Sprawiedliwości, związane z decyzjami dotyczącymi zgodności odnośnie do EFRG, oraz korektami finansowymi w odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich i pomocy przedakcesyjnej. Ustalenie ostatecznej kwoty zobowiązania oraz roku, w którym kwota wynikająca z pomyślnego zaskarżenia decyzji przed Trybunałem Sprawiedliwości zostanie zapisana w budżecie, zależy od czasu trwania postępowania przed Trybunałem.

5.2.4. *Polityka spójności*

Są to zobowiązania warunkowe wobec państw członkowskich w związku z działaniami w ramach polityki spójności, ujęte w oczekiwaniu na wyznaczenie daty rozprawy lub wyrok Trybunału Sprawiedliwości.

5.2.5. *Sprawy sądowe i inne spory prawne*

Pozycja ta odnosi się do powództw o odszkodowanie obecnie wniesionych przeciwko UE, innych sporów prawnych oraz szacunkowych kosztów postępowania przed sądem. Należy zauważyć, że w przypadku powództwa o odszkodowanie na mocy art. 288 Traktatu WE strona skarżąca musi udowodnić, że instytucja dopuściła się wystarczająco poważnego naruszenia przepisu prawa przyznającego uprawnienia osobom fizycznym, oraz wykazać faktyczne szkody poniesione przez stronę skarżącą, jak również istnienie związku przyczynowo-skutkowego między bezprawnym działaniem a szkodą.

5.3. INNE ISTOTNE POZYCJE

5.3.1. *Zobowiązania budżetowe pozostające do spłaty nieujęte jeszcze jako koszty*

	<i>mln EUR</i>	
	31.12.2015	31.12.2014
Zobowiązania budżetowe pozostające do spłaty nieujęte jeszcze jako koszty	177 477	144 741

Powyższa kwota stanowi budżetowe RAL (zobowiązania pozostające do spłaty) pomniejszone o powiązane kwoty, które ujęto w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności za 2015 r. jako koszty. Zobowiązania budżetowe pozostające do spłaty (RAL) to kwota otwartych zobowiązań, w przypadku których nie dokonano jeszcze płatności lub umorzenia. Jest to normalna konsekwencja istnienia programów wieloletnich. Na dzień 31 grudnia 2015 r. kwota budżetowych RAL wynosiła 217 692 mln EUR (w 2014 r.: 189 585 mln EUR).

5.3.2. *Istotne zobowiązania prawne*

	<i>mln EUR</i>	
	31.12.2015	31.12.2014
Działania wieloletnie w ramach zarządzania dzielonego	343 715	433 527
Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)	16 000	—
Instrument „Łącząc Europę”	10 051	—
Program Copernicus	2 939	3 476
Umowy w sprawie połowów	373	176
Galileo	124	719
Protokoły z krajami śródziemnomorskimi	—	264
Inne zobowiązania umowne	3 101	3 127
Ogółem	376 303	441 288

Przedmiotowe zobowiązania powstały, ponieważ UE zaciągnęła długoterminowe zobowiązania prawne w odniesieniu do kwot, które nie miały jeszcze pokrycia w budżecie w środkach na zobowiązania. Może to dotyczyć programów wieloletnich, takich jak działania strukturalne, lub kwot, które UE jest zobowiązana zapłacić w przyszłości na mocy umów administracyjnych obowiązujących w dniu bilansowym (np. dotyczących świadczenia usług w zakresie ochrony, sprzątnięcia itp., ale także zobowiązań umownych dotyczących konkretnych projektów, np. prac budowlanych). Znaczący wzrost zobowiązań prawnych dotyczących działań strukturalnych jest związany z rozpoczęciem WRF na lata 2014–2020 w trakcie okresu sprawozdawczego.

Działania wieloletnie w ramach zarządzania dzielonego

W poniższej tabeli przedstawiono porównanie między zobowiązaniami prawnymi, w odniesieniu do których nie zaciągnięto jeszcze zobowiązań budżetowych, a maksymalnymi zobowiązaniami w stosunku do kwot przewidzianych w WRF na lata 2014–2020 w dziale 1B, 2 i 3. Przyszłe zobowiązania odnoszą się do nieuregulowanych kwot, w przypadku których Komisja jest wciąż zobowiązana do dokonania płatności po dniu 31 grudnia 2015 r.

mln EUR						
Fundusze	Ramy finansowe na lata 2014–2020 (A)	Zaciągnięte zobowiązania prawne (B)	Zobowiązania budżetowe (C)	Umorzenia (D)	Zobowiązania prawne pomniejszone o zobowiązania budżetowe (= B-C+D)	Przyszłe zobowiązania (= A-C)
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Spójności	259 802	259 802	66 572	—	193 230	193 230
Europejski Fundusz Społeczny	89 624	89 624	26 410	—	63 213	63 213
Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym	3 814	3 814	1 036	—	2 777	2 777
DZIAŁ 1B: FUNDUSZE W RAMACH POLITYKI SPÓJNOŚCI	353 239	353 239	94 018	—	259 221	259 221
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	99 348	98 786	23 414	—	75 371	75 933
Europejski Fundusz Morski i Rybacki	5 749	5 749	1 586	—	4 163	4 163
DZIAŁ 2: ZASOBY NATURALNE	105 097	104 535	25 000	—	79 535	80 096
Fundusz Azylu, Migracji i Integracji	3 371	631	631	—	0	2 741
Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego	2 195	538	538	—	—	1 657
DZIAŁ 3: BEZPIECZEŃSTWO I OBYWATELSTWO	5 566	1 169	1 169	—	0	4 398
Ogółem	463 902	458 943	120 187	—	338 755	343 715

Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)

Zobowiązania te dotyczą zobowiązań prawnych, które nie zostały wykorzystane na koniec roku, w stosunku do całkowitej unijnej gwarancji w wysokości 16 mld EUR.

mln EUR	
	31.12.2015
Zobowiązania prawne EFIS pozostające do spłaty na koniec roku	16 000
w tym	
Zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej w ramach EFIS	—
Zobowiązanie warunkowe w ramach EFIS	202

Instrument „Łącząc Europę”

Instrument „Łącząc Europę” zapewnia pomoc finansową dla sieci transeuropejskich w formie wsparcia dla projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania w sektorach transportu oraz infrastruktury telekomunikacyjnej i energetycznej.

Program Copernicus

Program Copernicus to europejski program obserwacji Ziemi – zob. również uwaga dodatkowa 2.2.

Umowy w sprawie połowów

Są to zobowiązania zaciągnięte wobec państw trzecich w związku z działaniami realizowanymi na mocy międzynarodowych umów w sprawie połowów.

Protokoły z krajami śródziemnomorskimi

Z najnowszej analizy wynika, że brakuje w tej chwili podstawy prawnej dla jakichkolwiek dalszych zobowiązań, warunkowych lub innych, w odniesieniu do tych protokołów.

Galileo

Są to kwoty, które zobowiązano się przekazać na program Galileo, którego celem jest opracowanie europejskiego globalnego systemu nawigacji satelitarnej – zob. także informacja dodatkowa 2.2.

Inne zobowiązania umowne

Kwoty ujęte w tej pozycji odpowiadają kwotom zobowiązań, które mają zostać spłacone w okresie obowiązywania umów. Najwyższe kwoty ujęte w tej pozycji obejmują 2 023 mln EUR dla wspólnego przedsięwzięcia „Fusion for Energy” w ramach projektu ITER, a także 388 mln EUR w większości przeznaczone na zamówienia Parlamentu Europejskiego na roboty budowlane.

6. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM

Poniższe informacje odnoszące się do zarządzania ryzykiem finansowym UE dotyczą:

- działalności w zakresie udzielania i zaciągania pożyczek, którą Komisja prowadzi poprzez działania w ramach europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej, wsparcia bilansu płatniczego, pomocy makrofinansowej oraz działania Euratomu i EWWiS w likwidacji;
- operacji skarbcowych przeprowadzonych przez Komisję w celu wykonania budżetu UE, w tym pobierania grzywien;
- Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych;
- funduszu gwarancyjnego EFIS oraz
- instrumentów finansowych finansowanych z budżetu.

6.1. RODZAJE RYZYKA

Ryzyko rynkowe polega na tym, że wartość godziwa instrumentu finansowego lub przyszłe przepływy pieniężne z nim związane będą ulegać wahaniom ze względu na zmiany cen rynkowych. Ryzyko rynkowe niesie ze sobą nie tylko potencjał strat, ale i potencjał zysków. Obejmuje ono *ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej oraz inne ryzyko cenowe* (UE nie jest narażona na znaczące inne ryzyko cenowe).

- (1) *Ryzyko walutowe* polega na tym, że wartość operacji UE lub jej inwestycji jest uzależniona od zmian kursów walutowych. Ryzyko to wynika ze zmiany ceny jednej waluty w stosunku do drugiej.

- (2) Ryzyko stopy procentowej polega na możliwości spadku wartości papierów wartościowych, w szczególności obligacji, na skutek wzrostu stóp procentowych. Z reguły wyższe stopy procentowe prowadzą do niższych cen obligacji o stałym oprocentowaniu i odwrotnie.

Ryzyko kredytowe to ryzyko straty spowodowanej niespłaceniem przez dłużnika/pożyczkobiorcę pożyczki lub innej linii kredytowej (kwoty głównej lub odsetek, bądź obu) lub niewywiązaniem się w inny sposób z obowiązków umownych. Zdarzenia związane z niewykonaniem zobowiązania obejmują opóźnienia w dokonywaniu spłat, restrukturyzację spłat pożyczkobiorcy i upadłość.

Ryzyko płynności to ryzyko wynikające z trudności w sprzedaży składnika aktywów; np. ryzyko, że danego papieru wartościowego lub składnika aktywów nie będzie można sprzedać na rynku na tyle szybko, aby uniknąć straty lub wywiązać się ze zobowiązania.

6.2. POLITYKA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Wykonanie budżetu UE w coraz większym stopniu wiąże się z wykorzystaniem instrumentów finansowych. W przeciwieństwie do tradycyjnej metody wykonywania budżetu, która polega na udzielaniu dotacji i subwencji, to nowe podejście opiera się na tym, że za każde euro wydane z budżetu z wykorzystaniem instrumentów finansowych beneficjent końcowy otrzymuje ponad 1 EUR wsparcia finansowego dzięki efektowi dźwigni. Inteligentne wykorzystanie budżetu UE pozwala maksymalnie zwiększyć efekty osiągnięte za pomocą dostępnych środków. Więcej informacji na ten temat znajduje się w informacji dodatkowej **2.4**.

Cechą wspólną większości instrumentów finansowych jest to, że ich wykonanie zostało powierzone albo grupie EBI (w tym EFI) w oparciu o umowę między WE a EBI, albo innym pośrednikowi finansowemu. Umowy podpisywane z tymi pośrednikami nakładają na nich ściśle określone warunki i obowiązki, co ma służyć zapewnieniu prawidłowego zarządzania środkami UE i odpowiedniej sprawozdawczości. Po zadeklarowaniu wkładu finansowego do jednego z instrumentów środki przekazywane są na rachunek bankowy specjalnie w tym celu utworzony przez pośrednika finansowego (tj. rachunek powierniczy). Pośrednik finansowy może, w zależności od rodzaju instrumentu, wykorzystać te środki na rachunku powierniczym do udzielania pożyczek, emisji instrumentów dłużnych itp. Wpływy z instrumentów finansowych muszą co do zasady zostać zwrócone do budżetu UE.

Ryzyko w przypadku tych instrumentów finansowych jest zwykle ograniczone do pułapu określonego w odnośnych umowach, a konkretnie do kwoty przewidzianej w budżecie na dany instrument. Ponieważ Komisja ponosi często pierwszą stratę, a instrumenty są przeznaczone na finansowanie beneficjentów o wyższym poziomie ryzyka (którzy mają trudności z uzyskaniem finansowania od pożyczkodawców komercyjnych), prawdopodobne jest, że zaistnieją pewne straty dla budżetu UE.

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek

UE dokonuje transakcji zaciągania i udzielania pożyczek oraz zarządza związanymi z nimi zasobami finansowymi, w stosownych przypadkach zgodnie z odpowiednimi decyzjami Rady oraz z wewnętrznymi wytycznymi. Odpowiednie jednostki operacyjne korzystają z opracowanych przez nie zbiorów procedur dotyczących poszczególnych dziedzin, takich jak zaciąganie i udzielanie pożyczek czy zarządzanie zasobami finansowymi. Co do zasady nie prowadzi się działalności służącej zrównoważeniu wahań stopy procentowej czy wahań kursu obcej waluty (działalności zabezpieczającej), gdyż operacje udzielania pożyczek finansowane są za pomocą zaciąganych pożyczek wzajemnych, które nie powodują powstawania otwartych pozycji stopy procentowej czy otwartych pozycji walutowych. Stosowanie systemu pożyczek wzajemnych podlega regularnym kontrolom.

Zasoby finansowe

Reguły i zasady dotyczące zarządzania operacjami finansowymi Komisji określono w rozporządzeniu Rady 1150/2000 (zmienionym rozporządzeniami Rady 2028/2004 i 105/2009) i w rozporządzeniu finansowym oraz przepisach wykonawczych do niego.

Na podstawie wspomnianych rozporządzeń obowiązują następujące główne zasady:

- Państwa członkowskie wpłacają środki na poczet zasobów własnych na rachunki otwarte w tym celu w imieniu Komisji przez administrację finansową lub organ wyznaczony przez każde państwo członkowskie. Komisja może obciążać wspomniane rachunki jedynie w celu zaspokojenia potrzeb w zakresie środków pieniężnych.
- Państwa członkowskie wpłacają środki na poczet zasobów własnych w swojej walucie krajowej, natomiast płatności Komisji są denominowane głównie w EUR.

- Nie można przekraczać stanu rachunków bankowych otwartych w imieniu Komisji. Ograniczenie to nie ma zastosowania do rachunków Komisji prowadzonych na potrzeby zasobów własnych w przypadku niewykonania zobowiązań z tytułu pożyczek zaciągniętych lub gwarantowanych na mocy rozporządzeń i decyzji Rady UE oraz – na pewnych warunkach – w przypadku gdy zapotrzebowanie na zasoby pieniężne przekracza środki na rachunkach.
- Środki pieniężne na rachunkach bankowych prowadzonych w walutach innych niż euro są wykorzystywane do płatności w tych samych walutach lub okresowo przeliczane na euro.

Oprócz rachunków prowadzonych na potrzeby zasobów własnych Komisja otwiera inne rachunki w bankach centralnych i bankach komercyjnych w celu dokonywania płatności i otrzymywania wpływów innych niż z tytułu składek państw członkowskich do budżetu.

Operacje skarbcowe i płatnicze są w dużej mierze zautomatyzowane i opierają się na nowoczesnych systemach informatycznych. Aby zagwarantować bezpieczeństwo systemu oraz zapewnić rozdział obowiązków zgodnie z przepisami rozporządzenia finansowego, standardami kontroli wewnętrznej Komisji i zasadami audytu, stosuje się określone procedury.

Zarządzanie operacjami skarbcowymi i płatniczymi Komisji regulują zawarte na piśmie wytyczne i procedury, które mają na celu ograniczenie ryzyka operacyjnego i finansowego oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu kontroli. Wspomniane wytyczne i procedury odnoszą się do różnych obszarów działań (np.: wykonywanie płatności i zarządzanie środkami pieniężnymi, prognozy przepływów pieniężnych, ciągłości działania itd.), a ich przestrzeganie jest regularnie sprawdzane. Ponadto Dyrekcja Generalna ds. Budżetu i Dyrekcja Generalna ds. Gospodarczych i Finansowych wymieniają się informacjami na temat zarządzania ryzykiem i najlepszych praktyk.

Grzywny

Tymczasowo zainkasowane grzywny: depozyty

Kwoty otrzymane przed 2010 r. pozostają na rachunkach bankowych w bankach specjalnie wybranych do zdeponowania tymczasowo zainkasowanych grzywien. Wyboru banków dokonuje się zgodnie z procedurami przetargowymi określonymi w rozporządzeniu finansowym. Umieszczenie środków w określonych bankach wynika z wewnętrznej polityki zarządzania ryzykiem, w której określone są wymogi dotyczące ratingu kredytowego oraz kwota środków, jaką można umieścić w stosunku do kapitału własnego kontrahenta. Określane jest i oceniane ryzyko finansowe i operacyjne, a ponadto regularnie sprawdzane jest przestrzeganie wewnętrznych zasad i procedur.

Tymczasowo zainkasowane grzywny: portfel BUFI

Grzywny nałożone i tymczasowo zainkasowane od 2010 r. są inwestowane w specjalnie w tym celu utworzony fundusz BUFI. Fundusz ma przede wszystkim na celu zmniejszenie zagrożeń związanych z rynkami finansowymi i równe traktowanie wszystkich podmiotów, na które nałożono grzywnę, poprzez zapewnienie gwarantowanego zwrotu obliczonego na tej samej podstawie. Zarządzaniem aktywami w przypadku tymczasowo zainkasowanych grzywien zajmuje się Komisja, która działa zgodnie z wewnętrznymi wytycznymi w zakresie zarządzania aktywami. Odpowiednie jednostki operacyjne korzystają z opracowanych przez nie podręczników dotyczących procedur w zakresie poszczególnych dziedzin, takich jak zarządzanie zasobami finansowymi. Regularnie określane jest i oceniane ryzyko finansowe i operacyjne, a ponadto weryfikowane jest przestrzeganie wewnętrznych zasad i procedur.

Celem działalności związanej z zarządzaniem aktywami jest zainwestowanie grzywien tymczasowo wpłaconych na rachunek Komisji, w taki sposób, aby:

- a) zapewnić łatwą dostępność środków w razie potrzeby,
- b) starając się przy tym w zwykłych okolicznościach uzyskać zwrot z inwestycji, który jest przeciętnie co najmniej równy referencyjnej stopie zwrotu z funduszu BUFI po odliczeniu poniesionych kosztów.

Inwestycje są zasadniczo ograniczone do następujących kategorii: depozyty terminowe w bankach centralnych strefy euro, agencjach obsługujących dług państwowy w strefie euro, należących w całości do skarbu państwa lub objętych gwarancjami państwa bankach lub instytucjach ponadnarodowych, a także obligacje, weksle i certyfikaty depozytowe wystawiane przez państwa lub instytucje ponadnarodowe.

Gwarancje bankowe

W posiadaniu Komisji znajdują się gwarancje o znacznej wartości wystawione przez instytucje finansowe i związane z grzywami nakładanymi przez Komisję na przedsiębiorców naruszających unijne reguły konkurencji (zob. informacja dodatkowa 2.6.1.2). Przedstawienie gwarancji przez ukarane przedsiębiorstwo stanowi alternatywę dla dokonania tymczasowej zapłaty. Gwarancjami zarządza się zgodnie z wewnętrzną polityką zarządzania ryzykiem. Określane jest i oceniane ryzyko finansowe i operacyjne, a ponadto regularnie sprawdzane jest przestrzeganie wewnętrznych zasad i procedur.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Zasady zarządzania aktywami Funduszu Gwarancyjnego określono w porozumieniu między Komisją a EBI z dnia 25 listopada 1994 r. oraz jego kolejnych zmianach z 17/23 września 1996 r., 8 maja 2002 r., 25 lutego 2008 r. i 9 listopada 2010 r. Fundusz Gwarancyjny jest obsługiwany wyłącznie w euro. Inwestycji dokonuje się tylko w tej walucie, aby uniknąć wszelkiego ryzyka walutowego. Zarządzanie aktywami opiera się na tradycyjnych zasadach ostrożności, stosowanych w przypadku działalności finansowej. Przy zarządzaniu funduszem konieczne jest zwracanie szczególnej uwagi na ograniczanie ryzyka i dbałość o to, aby zbywanie i przenoszenie aktywów, którymi zarządza fundusz, następowało bez większych opóźnień, przy uwzględnieniu stosownych zobowiązań.

Fundusz gwarancyjny EFIS

Fundusz gwarancyjny EFIS został ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2017 z dnia 25 czerwca 2015 r. Zasady zarządzania aktywami funduszu określono w decyzji Komisji C(2016)165 z dnia 21 stycznia 2016 r. Na dzień 31 grudnia 2015 r. w funduszu gwarancyjnym EFIS nie było jeszcze środków finansowych, gdyż wpływy zaplanowano od kwietnia 2016 r.

6.2.1. Uzgodnienie wartości bilansowej i wartości godziwej instrumentów finansowych

Uzgodnienie wartości bilansowej i wartości godziwej w podziale na kategorie aktywów finansowych:

mln EUR

	31.12.2015		31.12.2014	
	Wartość bilansowa	Wartość godziwa	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej				
<i>Aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży</i>	9 620	9 620	9 406	9 406
<i>Środków pieniężnych i ich ekwiwalentów</i>	21 671	21 671	17 545	17 545
Ogółem	31 292	31 292	26 951	26 951
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu				
<i>Udzielonych pożyczek</i>	57 251	57 252	58 843	58 843
<i>Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany</i>	10 324	10 324	15 578	15 578
Ogółem	67 575	67 576	74 421	74 421
Ogółem	98 867	98 868	101 372	101 372

Uzgodnienie wartości bilansowej i wartości godziwej w podziale na kategorie zobowiązań finansowych:

mIn EUR

	31.12.2015		31.12.2014	
	Wartość bilansowa	Wartość godziwa	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej	—	—	—	—
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu				
<i>Zaciągnięte pożyczki</i>	56 860	56 860	58 470	58 470
<i>Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego</i>	1 723	1 723	1 755	1 755
<i>Zobowiązania</i>	32 191	32 191	43 180	43 180
<i>Inne</i>	1 120	1 120	454	454
Ogółem	91 894	91 894	103 859	103 859

6.3. RYZYKO WALUTOWE

Ekspozycja UE na ryzyko walutowe związane z instrumentami finansowymi – pozycja netto na koniec roku

	mIn EUR													
	31.12.2015						31.12.2014							
	USD	GBP	DKK	SEK	EUR	Inne	Ogółem	USD	GBP	DKK	SEK	EUR	Inne	Ogółem
Aktywa finansowe														
Aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	81	76	11	8	9 416	28	9 620	68	77	7	9	9 203	42	9 406
Udzielone pożyczki ⁽¹⁾	5	0	—	—	354	18	377	2	—	—	—	303	28	334
Należności	10	542	53	85	9 555	78	10 324	2	4 102	50	88	11 197	140	15 578
Środków pieniężnych i ich ekwivalentów	36	1 785	368	1 287	17 342	853	21 671	44	1 157	471	928	14 180	764	17 545
Ogółem	132	2 403	433	1 380	36 667	977	41 992	116	5 336	528	1 024	34 883	974	42 862
Zobowiązania finansowe														
Zobowiązania	(1)	(2)	0	(0)	(32 187)	(1)	(32 191)	—	(10)	—	—	(43 168)	(2)	(43 180)
Ogółem	(1)	(2)	0	(0)	(32 187)	(1)	(32 191)	—	(10)	—	—	(43 168)	(2)	(43 180)
Ogółem	131	2 401	433	1 380	4 480	976	9 801	116	5 326	528	1 024	(8 284)	972	(318)

⁽¹⁾ Z wyłączeniem pożyczek wzajemnych.

Umocnienie się euro wobec innych walut o 10 % miałyby następujące skutki:

mln EUR

	Wynik ekonomiczny			
	USD	GBP	DKK	SEK
31.12.2015	(5)	(212)	(38)	(125)
31.12.2014	(4)	(483)	(47)	(92)

mln EUR

	Aktywa netto			
	USD	GBP	DKK	SEK
31.12.2015	(7)	(7)	(1)	(1)
31.12.2014	(6)	(7)	(1)	(1)

Oslabienie się euro wobec tych samych walut o 10 % miałyby następujące skutki:

mln EUR

	Wynik ekonomiczny			
	USD	GBP	DKK	SEK
31.12.2015	6	259	47	152
31.12.2014	5	591	58	113

mln EUR

	Aktywa netto			
	USD	GBP	DKK	SEK
31.12.2015	9	8	1	1
31.12.2014	8	9	1	1

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek

Ponieważ większość aktywów i zobowiązań finansowych jest w euro, UE nie jest narażona w tych przypadkach na ryzyko walutowe. UE udziela jednak pożyczek w dolarach amerykańskich, wykorzystując w tym celu instrument finansowy Euratomu, a pożyczki te są finansowane pożyczkami zaciągniętymi na równoważną kwotę w dolarach amerykańskich (pożyczki wzajemne). Na dzień bilansowy UE nie jest narażona na ryzyko walutowe w odniesieniu do Euratomu.

Zasoby finansowe

Środki na poczet zasobów własnych wpłacane przez państwa członkowskie w walutach innych niż euro są przechowywane na rachunkach przeznaczonych na potrzeby zasobów własnych, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie zasobów własnych. Są one przeliczane na euro, w przypadku gdy są potrzebne do wykonania płatności. Procedury stosowane do zarządzania tymi środkami są określone w wyżej wymienionym rozporządzeniu. W ograniczonej liczbie przypadków środki te są bezpośrednio wykorzystywane do wykonania płatności w danych walutach.

Komisja posiada w bankach komercyjnych rachunki prowadzone w walutach państw UE innych niż euro, a także w USD i CHF w celu wykonywania płatności w tych walutach. Środki na tych rachunkach są uzupełniane w zależności od kwoty płatności, jakie mają zostać wykonane, w wyniku czego salda tych rachunków nie są narażone na ryzyko walutowe.

Wpływy różne (inne niż wpływy na poczet zasobów własnych) otrzymywane w walutach innych niż EUR są przelewane na rachunki Komisji prowadzone w tej samej walucie, jeżeli są one niezbędne do wykonania płatności, albo przeliczane na euro i przekazywane na rachunki prowadzone w euro. Środki na rachunkach zaliczkowych prowadzonych w walutach innych niż euro są uzupełniane w zależności od szacowanej kwoty lokalnych płatności krótkoterminowych, które mają być wykonane w tej samej walucie. Salda na tych rachunkach nie mogą przekraczać odnośnych pułapów.

Grzywny

Tymczasowo zainkasowane grzywny (depozyty i portfel BUFI) oraz gwarancje bankowe

Ponieważ wszystkie grzywny są nakładane i wpłacane w euro, nie ma w ich przypadku ryzyka walutowego.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Aktywa finansowe funduszu są denominowane w euro, ryzyko walutowe zatem nie występuje. Pożyczki będące przedmiotem subrogacji UE w wyniku uruchomienia funduszu w związku z zaleganiem z płatnością przez pożyczkobiorcę realizowane są w oryginalnej walucie i tym samym narażają UE na ryzyko walutowe. Nie prowadzi się działalności służącej zrównoważeniu wahań kursu obcej waluty (działalności zabezpieczającej) ze względu na niepewność co do terminu spłaty pożyczki.

6.4. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

Poniższa tabela ilustruje wrażliwość na zmiany stopy procentowej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży przy założeniu, że możliwa jest zmiana poziomu stóp procentowych o +/- 100 punktów bazowych (1 %).

		<i>mln EUR</i>
	Wzrost (+)/spadek (-) w punktach bazowych	Wpływ na wynik ekono- miczny i aktywa netto
31.12.2015: Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	+ 100	(206)
	-100	223
31.12.2014: Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	+ 100	(138)
	-100	149

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek

Zaciągane i udzielane pożyczki o zmiennej stopie procentowej

Ze względu na charakter działalności UE w zakresie zaciągania i udzielania pożyczek, znaczna część jej aktywów i zobowiązań jest oprocentowana. Zaciągane pożyczki w ramach pomocy makrofinansowej i pożyczki Euratomu o zmiennym oprocentowaniu narażają UE na ryzyko stopy procentowej. Ryzyko stopy procentowej wynikające z zaciągniętych pożyczek niwelują jednak odpowiadające im pożyczki udzielane na analogicznych warunkach (pożyczki wzajemne). Na dzień bilansowy wartość udzielonych pożyczek UE (wrażonych w kwotach nominalnych) o zmiennej stopie procentowej wynosiła 380 mln EUR (w 2014 r.: 484 mln EUR), przy czym co 6 miesięcy przeprowadza się ponowną wycenę.

Zaciągane i udzielane pożyczki o stałej stopie procentowej

UE udziela także pożyczek w ramach pomocy makrofinansowej i Euratomu o stałym oprocentowaniu, które w 2015 r. opiewały na 2 927 mln EUR (w 2014 r.: 1 692 mln EUR) i których ostateczne terminy zapadalności wynoszą mniej niż rok (13 mln EUR), od roku do pięciu lat (760 mln EUR) i ponad pięć lat (2 154 mln EUR). Co istotniejsze, UE udzieliła 7 pożyczek o stałej stopie procentowej w ramach instrumentu finansowego wsparcia bilansu płatniczego, których łączna kwota w 2015 r. wyniosła 5,7 mld EUR (w 2014 r.: 8,4 mld EUR) i których ostateczne terminy zapadalności wynoszą mniej niż rok (1,5 mld EUR), od jednego roku do pięciu lat (4,0 mld EUR) i ponad pięć lat (0,2 mld EUR). W ramach instrumentu finansowego EFSM UE udzieliła 23 pożyczek o stałej stopie procentowej, których łączna kwota w 2015 r. wyniosła 46,8 mld EUR (w 2014 r.: 46,8 mld EUR) i których ostateczne terminy zapadalności wynoszą mniej niż rok (4,75 mln EUR), od jednego roku do pięciu lat (4,5 mld EUR) i ponad pięć lat (37,55 mld EUR).

Zasoby finansowe

Komisja nie zaciąga pożyczek pieniężnych, w związku z czym nie jest narażona na ryzyko stopy procentowej. Od sald na poszczególnych rachunkach bankowych naliczane są jednak odsetki. Komisja wprowadziła w związku z tym środki zapewniające, aby dochody z tytułu odsetek od środków zdeponowanych na jej rachunkach bankowych stale odzwierciedlały rynkowe stopy procentowe, a także ich ewentualne wahania.

Rachunki otwarte przez administracje finansowe państw członkowskich na potrzeby wpływów na poczet zasobów własnych nie generują odsetek i są prowadzone nieodpłatnie. Rachunki prowadzone przez narodowe banki centralne mogą generować odsetki według oficjalnych stawek stosowanych przez każdą z instytucji. Ze względu na to, że odsetki generowane na niektórych z tych rachunków obecnie mogą mieć wartość ujemną, stosowane są odpowiednie procedury zarządzania środkami pieniężnymi w celu zminimalizowania salda na tych rachunkach.

Salda jednodniowych depozytów składanych na rachunkach w bankach komercyjnych generują codziennie dochody z tytułu odsetek. Opiera się to na zmiennym oprocentowaniu rynkowym, do którego stosuje się marżę umowną (dodatnią lub ujemną). Minimalny poziom stopy procentowej stosowanej przez banki komercyjne zgodnie z warunkami umownymi jest z reguły zerowy. W związku z tym nie ma ryzyka, że dochody z tytułu odsetek Komisji będą naliczane według stopy procentowej niższej niż rynkowa.

Grzywny

Tymczasowo zainkasowane grzywny (depozyty, portfel BUFI) oraz gwarancje bankowe

Depozyty i gwarancje bankowe nie są narażone na ryzyko stopy procentowej. Odsetki uzyskiwane z depozytów odzwierciedlają rynkowe stopy procentowe, a także ich ewentualne wahania. 8,76 % portfela BUFI stanowią obligacje o zmiennym oprocentowaniu i o wartości nominalnej wynoszącej 225 mln EUR. Parametr wrażliwości na zmiany stopy procentowej – okres ważności portfela – jest ściśle powiązany z okresem ważności wskaźnika BUFI. Niekorzystnym zmianom wyceny aktywów będą więc towarzyszyć zmiany po stronie zobowiązań BUFI. Pozostaje jedynie niewielka ekspozycja na ryzyko stopy procentowej, w przypadku gdyby taka niekorzystna zmiana w okresie zapadalności grzywny spowodowała ujemną wartość wskaźnika ogółem.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Emitowane w ramach Funduszu Gwarancyjnego dłużne papiery wartościowe o zmiennym oprocentowaniu są narażone na skutki wahań stóp procentowych, podczas gdy dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu wiążą się z ryzykiem dotyczącym ich wartości godziwej. Na dzień bilansowy obligacje o stałym oprocentowaniu stanowią około 88 % portfela inwestycyjnego (w 2014 r.: 65 %).

6.5. RYZYKO KREDYTOWE

Kwotami, które odzwierciedlają ekspozycję UE na ryzyko kredytowe na koniec okresu sprawozdawczego, są wartości bilansowe instrumentów finansowych ujęte w uwadze dodatkowej 2.

Analiza wiekowa aktywów finansowych, które nie utraciły wartości

	Ogółem	Inne niż preterminowane i objęte utratą wartości	Przeterminowane, ale bez utraty wartości		
			< 1 rok	1–5 lat	> 5 lat
Udzielonych pożyczek	57 251	57 251	0	—	—
Należności	10 324	8 672	120	1 384	148
Ogółem na dzień 31.12.2015 r.	67 575	65 922	120	1 384	148
Udzielonych pożyczek	58 843	58 843	—	—	—
Należności	15 578	7 968	5 624	1 847	138
Ogółem na dzień 31.12.2014 r.	74 421	66 811	5 624	1 847	138

mln EUR

Należności o terminie zapadalności od 1 roku do 5 lat obejmują należności dotyczące grzywien za naruszenie zasad konkurencji w wysokości 1 305 mln EUR, które są w dużej mierze objęte gwarancją bankową, dzięki czemu Komisja nie jest narażona na ryzyko kredytowe. Przedstawienie gwarancji przez ukarane przedsiębiorstwo stanowi alternatywę dla dokonania tymczasowej zapłaty.

Jakość kredytowa aktywów finansowych, które nie są ani zaległe, ani objęte utratą wartości

mln EUR

	31.12.2015				31.12.2014			
	Dostępne do sprzedaży ⁽¹⁾	Udzielone pożyczki i należności	Środki pieniężne	Ogółem	Dostępne do sprzedaży ⁽¹⁾	Udzielone pożyczki i należności	Środki pieniężne	Ogółem
Kontrahenci z zewnętrznym ratingiem kredytowym								
Rating prime i wysoki	5 945	3 256	16 147	25 349	7 511	2 951	13 947	24 409
Rating średnio-wysoki	1 087	23 818	4 503	29 409	359	25 045	2 932	28 335
Rating średnio-niski	1 247	4 527	263	6 037	347	6 001	301	6 649
Rating nieinwestycyjny	32	29 371	732	30 136	42	28 191	317	28 550
Ogółem	8 310	60 973	21 646	90 930	8 259	62 188	17 497	87 944
Kontrahenci bez zewnętrznego ratingu kredytowego								
Grupa 1	—	4 855	25	4 880	—	4 488	48	4 537
Grupa 2	—	95	—	95	—	136	—	136
Ogółem	—	4 950	25	4 975	—	4 624	48	4 673
Ogółem	8 310	65 922	21 671	95 905	8 259	66 812	17 545	92 616

⁽¹⁾ Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (z wył. instrumentów kapitałowych).

W powyższej tabeli nie uwzględniono aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży w formie instrumentów kapitałowych bez zewnętrznego ratingu kredytowego. Cztery wymienione kategorie ryzyka są zasadniczo oparte na kategoriach ratingów zewnętrznych agencji ratingowych i odpowiadają następującym ratingom:

- rating prime i wysoki: Moody's: P-1, Aaa – Aa3; S&P: A-1+, A-1, AAA – AA –; Fitch: F1+, F1, AAA – AA – i równoważne;
- rating średnio-wysoki: Moody's: P-2, A1 – A3; S&P: A-2, A+ – A–; Fitch: F2, A+ – A– i równoważne;
- rating średnio-niski: Moody's: P-3, Baa1 – Baa3, S&P: A-3, BBB+ – BBB–; Fitch: F-3, BBBB+ – BBB– i równoważne;
- rating nieinwestycyjny: Moody's: not prime, Ba1 – C; S&P: B, C, BB+ – D; Fitch: B, C, BB+ – D i równoważne.

Należy przy tym pamiętać, że UE wykorzystuje wymienione kategorie ratingu agencji zewnętrznych jako punkt odniesienia dla instrumentów finansowych i banków komercyjnych, ale może – po dokonaniu własnej analizy indywidualnych przypadków – przechowywać środki finansowe w jednej z powyższych kategorii ryzyka, nawet jeżeli co najmniej jedna z wyżej wymienionych agencji ratingowych obniżyła rating danego kontrahenta. Jeśli chodzi o kontrahentów nieobjętych ratingiem, grupa 1 odnosi się do dłużników bez odnotowanego niewykonania zobowiązania, a grupa 2 odnosi się do dłużników, którzy znaleźli się w sytuacji niewykonania zobowiązania.

Kwoty wykazane powyżej w ramach Udzielonych pożyczek i należności zakwalifikowanych do ratingu nieinwestycyjnego odnoszą się głównie do wsparcia finansowego pożyczek wypłaconych przez Komisję państwom członkowskim znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej oraz należności od niektórych państw członkowskich na mocy przepisów dotyczących zasobów własnych lub innej podstawy prawnej. Kwota środków pieniężnych odnosi się do zasobów własnych przechowywanych na rachunkach bankowych otwartych przez administracje finansowe lub przez banki centralne państw członkowskich w celu wpłacania składek na poczet zasobów własnych, zgodnie z przepisami rozporządzenia. Komisja może dokonywać obciążeń na tych rachunkach wyłącznie w celu pokrycia potrzeb gotówkowych wynikających z wykonania budżetu.

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek

Ekspozycją na ryzyko kredytowe zarządza się przede wszystkim poprzez uzyskanie gwarancji od państw (w przypadku Euratomu), następnie za pomocą Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych (pomoc makrofinansowa i Euratom), potem przez możliwość pobrania niezbędnych środków finansowych z rachunków Komisji prowadzonych na potrzeby zasobów własnych w państwach członkowskich i wreszcie poprzez budżet UE. W przepisach dotyczących zasobów własnych pułap płatności na poczet zasobów własnych określono na poziomie 1,23 % DNB państw członkowskich i w ciągu 2015 r. na pokrycie środków na płatności faktycznie wykorzystano 0,92 %. Oznacza to, że na dzień 31 grudnia 2015 r. na pokrycie tych gwarancji dostępny był margines w wysokości 0,31 %. Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych ustanowiono w 1994 r. w celu zabezpieczenia ryzyka niewykonania zobowiązań, dotyczącego pożyczek zaciągniętych na sfinansowanie pożyczek udzielanych państwom spoza UE. W każdym przypadku ekspozycja na ryzyko kredytowe jest zmniejszona przez możliwość obciążenia rachunków Komisji prowadzonych na potrzeby zasobów własnych w państwach członkowskich w wysokości przekraczającej środki na tych rachunkach, gdyby dłużnik nie był w stanie zwrócić w całości należnych kwot. W tym celu UE ma prawo zwrócić się do wszystkich państw członkowskich, aby zapewnić przestrzeganie zobowiązań prawnych UE wobec jej pożyczkodawców.

Przy przeprowadzaniu operacji skarbcowych należy stosować się do wytycznych dotyczących wyboru kontrahentów. Zgodnie z tymi wytycznymi jednostka operacyjna może przeprowadzać transakcje jedynie z bankami kwalifikującymi się i posiadającymi wystarczające limity ustalone dla kontrahentów.

Zasoby finansowe

Większa część zasobów finansowych Komisji, zgodnie z rozporządzeniem Rady nr 1150/2000 w sprawie zasobów własnych, jest przechowywana na rachunkach otwartych przez państwa członkowskie w celu wpłacania swoich składek (na poczet zasobów własnych). Wszystkie tego rodzaju rachunki to rachunki otwarte przez administracje finansowe państw członkowskich lub rachunki prowadzone w narodowych bankach centralnych. Instytucje te niosą ze sobą najmniejsze ryzyko kredytowe (lub ryzyko kontrahenta) dla Komisji, gdyż ekspozycja pozostaje po stronie państwa członkowskiego. Jeśli chodzi o część zasobów finansowych Komisji przechowywaną w bankach komercyjnych, na potrzeby dokonywania płatności uzupełnia się środki na tych rachunkach dopiero wtedy, kiedy jest to niezbędne. Zarządzanie tym procesem odbywa się automatycznie za pośrednictwem systemu zarządzania środkami pieniężnymi. Na każdym rachunku utrzymywany jest minimalny stan środków pieniężnych, dostosowany do średniej kwoty dokonywanych z niego dziennych płatności. W rezultacie łączne kwoty utrzymywane przez noc na tych rachunkach pozostają stale na niskich poziomach (ogółem średnio ok. 60 mln EUR rozłożonych na ponad 20 rachunkach), dzięki czemu ekspozycja Komisji na ryzyko jest niewielka. Kwoty te należy postrzegać w odniesieniu do sald środków finansowych ogółem, które wahały się w 2015 r. w przedziale od 300 mln EUR do 34 mld EUR, przy ogólnej kwocie płatności dokonanych w 2015 r. z rachunków Komisji przekraczającej 142 mld EUR.

Dodatkowo przy wyborze banków komercyjnych zastosowanie mają szczegółowe wytyczne w celu dalszego zminimalizowania ryzyka kontrahenta, na które narażona jest Komisja.

- Wszystkie banki komercyjne są wybierane w drodze zaproszenia do składania ofert. Aby zostać dopuszczonym do udziału w procedurach przetargowych, wymagane jest posiadanie minimalnego krótkoterminowego ratingu kredytowego na poziomie P-1 przyznanego przez agencję ratingową Moody's lub na poziomie równoważnym. W szczególnych i należyście uzasadnionych okolicznościach można dopuścić niższy poziom ratingu.
- Ratingi kredytowe banków komercyjnych, w których Komisja posiada rachunki, są poddawane przeglądowi codziennie. W kontekście kryzysu finansowego przyjęto, a następnie utrzymano wzmożone środki monitorowania i dzienne przeglądy ratingów banków komercyjnych.
- W delegaturach poza UE rachunki zaliczkowe są prowadzone w lokalnych bankach wybranych w drodze uproszczonej procedury przetargowej. Wymagany poziom ratingu uzależniony jest od uwarunkowań lokalnych i może znacząco różnić się w poszczególnych państwach. Aby zmniejszyć ekspozycję na ryzyko, salda na tych rachunkach utrzymywane są na jak najniższym poziomie (przy uwzględnieniu potrzeb operacyjnych), przechowywane na nich środki są regularnie uzupełniane, a obowiązujące pułapy są co roku poddawane przeglądowi.

Grzywny

Tymczasowo zainkasowane grzywny: depozyty

Banki, w których zdeponowane są środki z tytułu grzywien tymczasowo zainkasowanych przed 2010 r., wybiera się w procedurze przetargowej zgodnie z polityką zarządzania ryzykiem, w której określone są wymogi dotyczące ratingu kredytowego oraz kwota środków, które można zdeponować w stosunku do kapitału własnego kontrahenta.

W przypadku banków komercyjnych, które wybiera się specjalnie w celu zdeponowania w nich tymczasowo zainkasowanych grzywien, wymagany jest co do zasady minimalny długoterminowy rating na poziomie A (S&P lub równoważny) oraz minimalny rating krótkoterminowy na poziomie A-1 (S&P lub równoważny). W przypadku gdy rating tych banków zostaje obniżony, stosuje się specjalne środki. Ponadto kwota zdeponowana w każdym banku jest ograniczona do określonej części procentowej jego środków własnych, która różni się w zależności od ratingu każdej instytucji. Przy obliczaniu takiego pułapu uwzględnia się także kwotę nierozliczonych gwarancji udzielonych Komisji przez tę instytucję. Zgodność złożonych depozytów z obowiązującymi wymogami wynikającymi z prowadzonej polityki podlega regularnej kontroli.

Tymczasowo zainkasowane grzywny: portfel BUFI

W przypadku inwestycji realizowanych z tymczasowo zainkasowanych grzywien Komisja jest narażona na ryzyko kredytowe. Największa koncentracja ekspozycji przypada na Francję i Włochy, ponieważ poziom inwestycji w tych krajach wynosi odpowiednio 32 % i 16 % całkowitej nominalnej wartości portfela.

Gwarancje bankowe

W posiadaniu Komisji znajdują się także gwarancje o znacznej wartości wystawione przez instytucje finansowe i związane z grzywiami nakładanymi przez Komisję na przedsiębiorców naruszających unijne reguły konkurencji (zob. informacja dodatkowa 2.6.1.2). Przedstawienie gwarancji przez ukarane przedsiębiorstwo stanowi alternatywę dla dokonania tymczasowej zapłaty. W 2012 r. poddano przeglądowi politykę zarządzania ryzykiem stosowaną w odniesieniu do przyjmowania takich gwarancji i zdefiniowano – uwzględniając bieżące warunki finansowe panujące w UE – nowy zestaw wymogów dotyczących ratingu kredytowego oraz ograniczonej części procentowej, jaka może przypadać na kontrahenta (proporcjonalnej do środków własnych każdego kontrahenta). Zapewnia to Komisji w dalszym ciągu wysoką jakość kredytową. Zgodność nierozliczonych gwarancji z obowiązującymi wymogami wynikającymi z prowadzonej polityki podlega regularnej kontroli.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Zgodnie z porozumieniem między UE a EBI w sprawie zarządzania Funduszem Gwarancyjnym wszystkie inwestycje (papiery wartościowe, depozyty itp.) muszą mieć rating inwestycyjny.

6.6. Ryzyko płynności

Analiza zobowiązań finansowych stosownie do okresu pozostałego do umownego terminu wymagalności

	<i>mln EUR</i>			
	< 1 roku	1–5 lat	> 5 lat	Ogółem
Zaciągnięte pożyczki	7 218	9 660	39 982	56 860
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	75	392	1 256	1 723
Zobowiązania	32 191	—	—	32 191
Inne	645	120	353	1 120
Ogółem na dzień 31.12.2015 r.	40 130	10 173	41 591	91 894
Zaciągnięte pożyczki	8 727	15 386	34 357	58 470
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	81	366	1 309	1 755
Zobowiązania	43 180	—	—	43 180
Inne	20	97	336	454
Ogółem na dzień 31.12.2014 r.	52 008	15 849	36 002	103 859

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek

Ryzyko utraty płynności wynikające z zaciągniętych pożyczek zasadniczo niwelują odpowiadające im pożyczki udzielane na analogicznych warunkach (pożyczki wzajemne). W przypadku pomocy makrofinansowej i Euratomu Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych służy za rezerwę płynności (lub zabezpieczenie) na wypadek niewykonania zobowiązania lub zwłoki w płatności ze strony pożyczkobiorców. W przypadku bilansu płatniczego rozporządzeniem Rady 431/2009 ustanowiono procedurę, która zapewnia wystarczająco dużo czasu na uruchomienie środków poprzez rachunki Komisji prowadzone na potrzeby zasobów własnych w państwach członkowskich. W przypadku EFSM rozporządzeniem Rady 407/2010 ustanowiono podobną procedurę.

Zasoby finansowe

Zasady budżetu UE gwarantują, że ogólne zasoby środków pieniężnych na dany rok są zawsze wystarczające do wykonania wszystkich płatności. Kwota składek państw członkowskich ogółem równa się bowiem kwocie środków na płatności na dany rok budżetowy. Składki państw członkowskich wpływają jednak w ciągu całego roku w postaci dwunastu miesięcznych rat, a tymczasem płatności charakteryzuje pewna sezonowość. Ponadto zgodnie z rozporządzeniem Rady 1150/2000 (rozporządzenie w sprawie zasobów własnych) składki państw członkowskich związane z budżetami (korygującymi) zatwierdzonymi po 16. dniu danego miesiąca (N) stają się dostępne dopiero w miesiącu N+2, natomiast związane z nimi środki na płatności dostępne są natychmiast. Obowiązujące procedury dotyczące regularnych prognoz w zakresie środków pieniężnych mają zagwarantować, że zasoby finansowe będą zawsze wystarczające na zrealizowanie płatności, jakie mają zostać wykonane w danym miesiącu, a w razie potrzeby można wezwać państwa członkowskie do przekazania środków na poczet zasobów własnych lub środków dodatkowych z wyprzedzeniem do wysokości określonego pułapu i pod pewnymi warunkami. Sezonowy charakter wydatków i ogólne ograniczenia budżetowe w ostatnich latach sprawiły, że konieczne stało się uważniejsze monitorowanie tempa dokonywania płatności w ciągu roku. Oprócz tego, w kontekście bieżących operacji finansowych Komisji, automatyczne narzędzia zarządzania środkami pieniężnymi gwarantują odpowiednią płynność na wszystkich rachunkach bankowych Komisji na co dzień.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Zarządzanie funduszem opiera się na zasadzie, że aktywa mają mieć wystarczający stopień płynności i mobilizacyjności w stosunku do odpowiednich zobowiązań. Fundusz musi utrzymywać w portfelu co najmniej 100 mln EUR o zapadalności poniżej 12 miesięcy, które mają być zainwestowane w instrumenty rynku pieniężnego. Na dzień 31 grudnia 2015 r. wartość tych inwestycji wraz ze środkami pieniężnymi wyniosła 173 mln EUR. Ponadto co najmniej 20 % wartości nominalnej funduszu powinno obejmować instrumenty rynku pieniężnego, obligacje o stałym oprocentowaniu, w przypadku których okres pozostający do terminu zapadalności nie przekracza roku, oraz obligacje o zmiennej stopie procentowej. Na dzień 31 grudnia 2015 r. część ta wynosiła 28 %.

7. UJAWNIENIE INFORMACJI NA TEMAT PODMIOTÓW POWIĄZANYCH

7.1. PODMIOTY POWIĄZANE

Do podmiotów powiązanych UE zalicza się jednostki UE objęte konsolidacją, jednostki stowarzyszone i przedstawiciele kadry kierowniczej najwyższego szczebla tych jednostek. Transakcje między tymi jednostkami stanowią część normalnych operacji UE i jako takie – zgodnie z regułami rachunkowości UE – nie są objęte szczególnymi obowiązkami informacyjnymi.

7.2. ŚWIADCZENIA PRZYSŁUGUJĄCE KADRZE KIEROWNICZEJ NAJWYŻSZEGO SZCZEBŁA

Do celów prezentacji informacji na temat transakcji podmiotów powiązanych dotyczących kadry kierowniczej najwyższego szczebla UE osoby te pogrupowano w pięć kategorii:

Kategoria 1: przewodniczący Rady Europejskiej, przewodniczący Komisji i prezes Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Kategoria 2: wiceprzewodniczący Komisji i wysoki przedstawiciel Unii Europejskiej ds. wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz pozostali wiceprzewodniczący Komisji

Kategoria 3: sekretarz generalny Rady, członkowie Komisji, sędziowie i rzecznicy generalni Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, prezes i członkowie Sądu, prezes i członkowie Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej, europejski rzecznik praw obywatelskich i europejski inspektor ochrony danych

Kategoria 4: prezes i członkowie Trybunału Obrachunkowego

Kategoria 5: urzędnicy instytucji i agencji o najwyższym zaszerogowaniu

Informacje o przysługujących im uprawnieniach przedstawiono poniżej – pozostałe informacje dostępne są także w opublikowanym na portalu Europa regulaminie pracowniczym, który stanowi oficjalny dokument opisujący prawa i obowiązki wszystkich urzędników UE. Przedstawiciele kadry kierowniczej najwyższego szczebla nie otrzymali od UE żadnych pożyczek o preferencyjnym oprocentowaniu.

ŚWIADCZENIA FINANSOWE PRZYSŁUGUJĄCE KADRZE KIEROWNICZEJ NAJWYŻSZEGO SZCZEBŁA

EUR					
Świadczenie (na pracownika)	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	Kategoria 4	Kategoria 5
Wynagrodzenie podstawowe (miesięcznie)	26 167,89	23 702,80 -	18 962,24 -	20 479,22 -	12 057,21 -
		24 650,91	21 332,52	21 806,58	18 962,24
Dodatek mieszkaniowy/zagraniczny	15 %	15 %	15 %	15 %	0 – 4 % – 16 %
Dodatki rodzinne:					
na gospodarstwo domowe (% wynagrodzenia)	2 % + 176,01	2 % + 176,01	2 % + 176,01	2 % + 176,01	2 % + 176,01
na dziecko pozostające na utrzymaniu	384,60	384,60	384,60	384,60	384,60
przedszkolny	93,95	93,95	93,95	93,95	93,95
edukacyjny lub	260,95	260,95	260,95	260,95	260,95
edukacyjny– gdy dziecko uczy się w szkole innej niż zapewniana przez zakład pracy rodzica	521,90	521,90	521,90	521,90	521,90
Dodatek dla sędziów-przewodniczących	<i>nie dotyczy</i>	<i>nie dotyczy</i>	607,71	<i>nie dotyczy</i>	<i>nie dotyczy</i>
Dodatek reprezentacyjny	1 418,07	911,38	607,71	<i>nie dotyczy</i>	<i>nie dotyczy</i>
Roczne koszty podróży	<i>nie dotyczy</i>	<i>nie dotyczy</i>	<i>nie dotyczy</i>	<i>nie dotyczy</i>	<i>nie dotyczy</i>
Przelewy do państw członkowskich:					
dodatek edukacyjny ⁽¹⁾	tak	tak	tak	tak	tak
% wynagrodzenia ⁽¹⁾	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
% wynagrodzenia bez zastosowania współczynnika korygującego	maks. 25 %	maks. 25 %	maks. 25 %	maks. 25 %	maks. 25 %
Wydatki reprezentacyjne	<i>zwracane</i>	<i>zwracane</i>	<i>zwracane</i>	<i>nie dotyczy</i>	<i>nie dotyczy</i>

EUR

Świadczenie (na pracownika)	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	Kategoria 4	Kategoria 5
Objęcie stanowiska:					
Koszty zagospodarowania	52 335,78	47 405,60 - 49 301,82	37 924,50 - 42 665,04	40 958,44 - 43 613,16	zwracane
Koszty podróży rodziny	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane
Koszty przeprowadzki	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane
Opuszczenie stanowiska:					
Koszty ponownego zagospodarowania	26 167,89	23 702,80 - 24 650,91	18 962,24 - 21 332,52	20 479,22 - 21 806,58	zwracane
Koszty podróży rodziny	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane
Koszty przeprowadzki	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane
Przeniesienie (% wynagrodzenia) ⁽²⁾	40 % – 65 %	40 % – 65 %	40 % – 65 %	40 % – 65 %	nie dotyczy
Ubezpieczenie zdrowotne	pokryte	pokryte	pokryte	pokryte	pokryte
Świadczenia emerytalno-rentowe (% wynagrodzenia, przed opodatkowaniem)	<i>maksymalnie</i> 70 %	<i>maksymalnie</i> 70 %	<i>maksymalnie</i> 70 %	<i>maksymalnie</i> 70 %	<i>maksymalnie</i> 70 %
odliczenia:					
Podatek od wynagrodzenia	8 % – 45 %	8 % – 45 %	8 % – 45 %	8 % – 45 %	8 % – 45 %
Ubezpieczenie zdrowotne (% wynagrodzenia)	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %	1,7 %
Specjalny podatek od wynagrodzenia	7 %	7 %	7 %	7 %	6 – 7 %
Odliczenie emerytalne	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	10,1 %
Liczba osób na koniec roku	3	8	93	28	112

⁽¹⁾ Przy zastosowaniu współczynnika korygującego („cc”).

⁽²⁾ Wypłacane przez pierwsze trzy lata po opuszczeniu stanowiska.

8. ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU BILANSOWYM

Na dzień podpisania niniejszego sprawozdania finansowego, oprócz informacji przedstawionych poniżej, księgowy Komisji nie wiedział ani nie został powiadomiony o żadnych istotnych zdarzeniach, które wymagałyby zamieszczenia odrębnych informacji w tej sekcji. Roczne sprawozdanie finansowe i powiązane informacje dodatkowe opracowano, wykorzystując najnowsze dostępne informacje, co znalazło swoje odzwierciedlenie w przedstawionych informacjach.

Dnia 23 czerwca 2016 r. obywatele Zjednoczonego Królestwa zagłosowali za opuszczeniem Unii Europejskiej. Aby ta decyzja Brytyjczyków mogła zostać wcielona w życie, należy zastosować postanowienia art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej. W artykule tym określona jest procedura, jaką należy zastosować, gdy państwo członkowskie postanawia wystąpić z Unii Europejskiej, i dopiero po uruchomieniu tego artykułu będzie można przystąpić do negocjacji o wyjściu Zjednoczonego Królestwa z Unii. Zgodnie z wytycznymi Rady Europejskiej Unia przeprowadzi negocjacje i zawrze z tym państwem umowę określającą warunki jego wystąpienia, uwzględniając ramy jego przyszłych stosunków z Unią. Na dzień podpisania niniejszego sprawozdania nie przedłożono jeszcze formalnego zgłoszenia o uruchomieniu art. 50.

9. ZAKRES KONSOLIDACJI

A. JEDNOSTKI KONTROLOWANE (52)

1. Instytucje i organy konsultacyjne (11)

Parlament Europejski

Rada Europejska

Komisja Europejska

Europejski Trybunał Obrachunkowy

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Europejska Służba Działań Zewnętrznych

Europejski Inspektor Ochrony Danych

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

Komitet Regionów

Rada Unii Europejskiej

2. Agencje UE (39)

2.1. Agencje wykonawcze (6)

Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego

Agencja Wykonawcza ds. Konsumentów, Zdrowia, Rolnictwa i Żywności

Agencja Wykonawcza ds. Badan Naukowych

Agencja Wykonawcza ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw

Agencja Wykonawcza ds. Innowacyjności i Sieci

Agencja Wykonawcza Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych

2.2. Agencje zdecentralizowane (33)

Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego

Europejska Agencja Leków

Organ Nadzoru Europejskiego GNSS

Europejska Agencja Chemikaliów

Fusion for Energy (Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej)

Eurojust

Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy

Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób

Europejska Agencja Środowiska

Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego

Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki

Europejski Urząd Nadzoru Bankowego
Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu
Urząd Organu Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej
Europejska Agencja Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej
eu-LISA (Europejska Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości)
Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności
Europejska Agencja Kolejowa
Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin
Europejska Agencja Kontroli Rybołówstwa
Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii
Europejskie Kolegium Policyjne (CEPOL)
Europejski Urząd Policji (EUROPOL)
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego
Europejska Agencja ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji
Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej
Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych
Centrum Tłumaczeń dla Organów Unii Europejskiej
Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych
Europejska Fundacja Kształcenia
Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy
Urząd Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (znaki towarowe i wzory)

3. Inne jednostki kontrolowane (2)

Europejska Wspólnota Węgla i Stali (w likwidacji)
Europejski Instytut Innowacji i Technologii

B. WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA (7)

Wspólne Przedsięwzięcie SESAR
Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych 2
Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo 2”
Wspólne Przedsiębiorstwo Galileo w likwidacji
Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Drugiej Inicjatywy w zakresie Leków Innowacyjnych
Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL
Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu ⁽¹⁾

C. JEDNOSTKI STOWARZYSZONE (1)

Europejski Fundusz Inwestycyjny

⁽¹⁾ Objęta konsolidacją po raz pierwszy w 2015 r.

ZAGREGOWANE SPRAWOZDANIA Z WYKONANIA BUDŻETU ORAZ INFORMACJE DODATKOWE ⁽¹⁾

SPIS TREŚCI

WYNIK BUDŻETU UE	102
UZGODNIENIE WYNIKU EKONOMICZNEGO Z WYNIKIEM BUDŻETU	103
ZESTAWIENIE PORÓWNAWCZE KWOT UJĘTYCH W BUDŻECIE Z KWOTAMI RZECZYWISTYMI	104
INFORMACJA DODATKOWA DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z WYKONANIA BUDŻETU	107
1. CYKL BUDŻETOWY UE	107
1.1. WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE NA LATA 2014–2020	107
1.2. OBSZARY POLITYKI	108
1.3. BUDŻET ROCZNY	108
2. INFORMACJA DODATKOWA DO WYNIKU BUDŻETU	109
2.1. OBLICZENIE WYNIKU BUDŻETU	109
2.2. WYKONANIE BUDŻETU UE NA 2015 R.	110
3. INFORMACJA DODATKOWA DO UZGODNIENIA WYNIKU EKONOMICZNEGO Z WYNIKIEM BUDŻETU	111
4. WYKONANIE DOCHODÓW BUDŻETOWYCH UE	112
4.1. ZESTAWIENIE WYKONANIA DOCHODÓW BUDŻETOWYCH	112
4.2. WYKONANIE DOCHODÓW	115
5. WYKONANIE WYDATKÓW BUDŻETOWYCH UE	118
5.1. WRF: STRUKTURA I ZMIANY STANU ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI	118
5.2. WRF: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA	119
5.3. WRF: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI	120
5.4. WRF: ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ POZOSTAJĄCYCH DO SPŁATY (RAL)	121
5.5. WRF: ZESTAWIENIE ZOBOWIĄZAŃ POZOSTAJĄCYCH DO SPŁATY WEDŁUG ROKU POWSTANIA ZOBOWIĄZANIA	122
5.6. OBSZAR POLITYKI: STRUKTURA I ZMIANY STANU ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI	123
5.7. OBSZAR POLITYKI: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA	127
5.8. OBSZAR POLITYKI: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI	131
5.9. OBSZAR POLITYKI: ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ POZOSTAJĄCYCH DO SPŁATY	133
5.10. OBSZAR POLITYKI: ZESTAWIENIE ZOBOWIĄZAŃ POZOSTAJĄCYCH DO SPŁATY WEDŁUG ROKU POWSTANIA ZOBOWIĄZANIA	135
5.11. REALIZACJA WYDATKÓW W 2015 R.	138
6. WYKONANIE BUDŻETU INSTYTUCJI I AGENCJI	139
6.1. INSTYTUCJE: ZESTAWIENIE WYKONANIA DOCHODÓW BUDŻETOWYCH	139
6.2. INSTYTUCJE: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI	140

⁽¹⁾ Należy zauważyć, że w związku z zaokrągleniem danych liczbowych do mln EUR może się wydawać, że niektóre dane finansowe w poniższych tabelach nie sumują się.

6.3. DOCHODY AGENCJI: PROGNOZY BUDŻETOWE, NALEŻNOŚCI I OTRZYMANE KWOTY	142
6.4. ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKI NA PŁATNOŚCI Z PODZIAŁEM NA POSZCZEGÓLNE AGENCJE	143
6.5. WYNIK BUDŻETU Z UWZGLĘDNIENIEM AGENCJI	145

WYNIK BUDŻETU UE

		mln EUR	
	Informacja dodatkowa	2015	2014
Dochody za rok budżetowy	4.1	146 624	143 940
Płatności ze środków na bieżący rok	5.3	(143 485)	(141 193)
Środki na płatności przeniesione na rok N+1		(1 299)	(1 787)
Anulowanie niewykorzystanych środków przeniesionych z roku N-1		29	25
Stan dochodów przeznaczonych na określony cel		(704)	336
Różnice kursowe w roku budżetowym		182	110
Wynik budżetu ⁽¹⁾	2,2	1 347	1 432

⁽¹⁾ Z czego wynik EFTA wynosi (2) mln EUR w 2015 r. i (3) mln EUR w 2014 r.

UZGODNIENIE WYNIKU EKONOMICZNEGO Z WYNIKIEM BUDŻETU

	<i>mln EUR</i>	
	2015	2014
WYNIK EKONOMICZNY ZA ROK	(13 033)	(11 280)
Dochody		
<i>Należności ustalone w bieżącym roku, ale jeszcze niepobraone</i>	(318)	(6 573)
<i>Należności ustalone w poprzednich latach i pobrane w bieżącym roku</i>	7 943	4 809
<i>Naliczone dochody (netto)</i>	(359)	(4 877)
Wydatki		
<i>Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów (netto)</i>	9 920	9 223
<i>Wydatki poprzedniego roku poniesione w bieżącym roku</i>	(1 208)	(821)
<i>Efekt netto zaliczkowania</i>	(4 831)	457
<i>Środki na płatności przeniesione na następny rok</i>	(2 195)	(1 979)
<i>Płatności dokonane z przeniesionych środków i anulowane niewykorzystane środki na płatności</i>	1 979	1 858
<i>Zmiany stanu rezerw</i>	4 950	12 164
<i>Inne</i>	(1 671)	(1 719)
Wynik ekonomiczny agencji i EWWiS	169	170
WYNIK BUDŻETU ZA ROK	1 347	1 432

Dodatkowe wyjaśnienia na temat uzgodnienia wyniku ekonomicznego z wynikiem budżetu – zob. uwaga dodatkowa 3.
Zob. także tabela 6.5 Wynik budżetu z uwzględnieniem agencji.

ZESTAWIENIE PORÓWNAWCZE KWOT UJĘTYCH W BUDŻECIE Z KWOTAMI RZECZYWISTYMI

DOCHODY BUDŻETOWE

mln EUR

	Budżet początkowy	Budżety korygujące	Budżet ostateczny	Dochody
1 Zasoby własne	139 639	(9 971)	129 667	130 738
w tym cła	16 701	1 934	18 635	18 607
w tym VAT	18 264	(241)	18 023	18 269
w tym DNB	104 548	(11 664)	92 884	94 009
3 Nadwyżki, salda i dostosowania zasobów własnych	—	8 568	8 568	8 031
4 Dochody pochodzące od osób pracujących w instytucjach i innych organach Unii	1 301	—	1 301	1 329
5 Dochody z działalności administracyjnej instytucji	54	40	94	563
6 Wkłady i zwroty związane z realizacją porozumień i programów unijnych	60	—	60	4 198
7 Odsetki od zaległych płatności i grzywny	123	1 400	1 523	1 703
8 Operacje zaciągania i udzielania pożyczek	7	30	37	42
9 Dochody różne	30	—	30	19
Ogółem	141 214	66	141 280	146 624

Szczegółowe informacje na temat wykonania dochodów za 2015 r. – zob. uwaga dodatkowa 4.

**WYDATKI BUDŻETOWE: ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA WEDŁUG DZIAŁÓW WIELOLETNICH RAM FINANSOWYCH
(WRF)**

mln EUR

Dział WRF	Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Dodatkowe środki ⁽¹⁾	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania
1 Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	66 782	11 173	77 955	11 429	89 384	88 151
1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	17 552	0	17 552	2 538	20 090	18 905
1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	49 230	11 173	60 403	8 890	69 293	69 246
2 Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	58 809	5 069	63 877	5 262	69 140	67 375
w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	43 456	(1)	43 455	2 841	46 296	44 948
3 Bezpieczeństwo i obywatelstwo	2 147	375	2 522	347	2 869	2 826
4 Globalny wymiar Europy	8 408	386	8 795	979	9 774	9 397
5 Administracja	8 660	(0)	8 660	765	9 425	9 154
w tym: wydatki administracyjne instytucji	3 667	(0)	3 667	420	4 087	3 954
6 Wyrównania	—	—	—	—	—	—
8 Rezerwa ujemna	—	—	—	—	—	—
9 Instrumenty szczególne	515	(51)	465	231	696	288
Ogółem	145 322	16 952	162 273	19 013	181 286	177 190

⁽¹⁾ Dodatkowe środki obejmują środki przeniesione z poprzedniego roku, dochody przeznaczane na określony cel oraz środki dostępne w wyniku umorzenia.

WYDATKI BUDŻETOWE: ŚRODKI NA PŁATNOŚCI WEDŁUG DZIAŁÓW WIELOLETNICH RAM FINANSOWYCH (WRF)

mln EUR

Dział WRF	Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Dodatkowe środki ⁽¹⁾	Dostępne środki ogółem	Dokonane płatności
1 Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	66 923	(347)	66 576	3 740	70 316	68 009
1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	15 798	(189)	15 609	3 375	18 984	16 802
1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	51 125	(158)	50 967	365	51 332	51 207
2 Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	55 999	214	56 213	3 276	59 489	58 066
w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	43 448	(1)	43 447	2 857	46 304	44 940
3 Bezpieczeństwo i obywatelstwo	1 860	104	1 963	92	2 055	2 019
4 Globalny wymiar Europy	7 422	229	7 652	576	8 228	7 884
5 Administracja	8 659	0	8 659	1 526	10 185	8 978
w tym: wydatki administracyjne instytucji	3 667	(0)	3 667	877	4 543	3 791
6 Wyrównania	—	—	—	—	—	—
8 Rezerwa ujemna	—	—	—	—	—	—
9 Instrumenty szczególne	352	(134)	218	105	322	288
Ogółem	141 214	66	141 280	9 314	150 595	145 243

⁽¹⁾ Dodatkowe środki obejmują środki przeniesione z poprzedniego roku, dochody przeznaczony na określony cel oraz środki dostępne w wyniku umorzenia.

Szczegółowe informacje na temat wykonania wydatków w 2015 r. – zob. informacja dodatkowa 5 oraz nota wyjaśniająca 5.11.

INFORMACJA DODATKOWA DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z WYKONANIA BUDŻETU

1. CYKL BUDŻETOWY UE

Konta budżetowe prowadzi się zgodnie z rozporządzeniem finansowym (RF) i przepisami wykonawczymi do niego. Budżet ogólny, który jest głównym instrumentem unijnej polityki finansowej, jest narzędziem stanowienia i zatwierdzania corocznych dochodów i wydatków Unii. Zgodnie z RF można wyróżnić dwa główne elementy: wieloletnie ramy finansowe (WRF), w których określone są najważniejsze pułapy środków na okres siedmioletni, oraz roczną procedurę budżetową.

1.1. WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE NA LATA 2014–2020

Dział	mln EUR							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ogółem
1. Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	52 756	77 986	69 304	72 386	75 271	78 752	82 466	508 921
1.a Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	16 560	17 666	18 467	19 925	21 239	23 082	25 191	142 130
1.b Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	36 196	60 320	50 837	52 461	54 032	55 670	57 275	366 791
2. Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	49 857	64 692	64 262	60 191	60 267	60 344	60 421	420 034
w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	43 779	44 190	43 950	44 145	44 162	44 240	44 263	308 729
3. Bezpieczeństwo i obywatelstwo	1 737	2 456	2 546	2 578	2 656	2 801	2 951	17 725
4. Globalny wymiar Europy	8 335	8 749	9 143	9 432	9 825	10 268	10 510	66 262
5. Administracja	8 721	9 076	9 483	9 918	10 346	10 786	11 254	69 584
w tym: wydatki administracyjne instytucji	7 056	7 351	7 679	8 007	8 360	8 700	9 071	56 224
6. Wyrównania	29	—	—	—	—	—	—	29
8. Rezerwa ujemna								
9. Instrumenty szczególne								
Środki na zobowiązania:	121 435	162 959	154 738	154 505	158 365	162 951	167 602	1 082 555
Środki na płatności ogółem:	135 762	142 007	144 685	142 771	149 074	153 362	156 295	1 023 956

W powyższej tabeli przedstawiono pułapy WRF według cen bieżących. Rok 2015 był drugim rokiem budżetowym nowych WRF na lata 2014–2020. Łączny pułap środków na zobowiązania na rok 2015 wyniósł 162 959 mln EUR, co odpowiada 1,17 % DNB, a równocześnie odpowiedni pułap środków na płatności wyniósł 142 007 mln EUR, czyli 1,02 % DNB.

Przeprogramowanie niewykorzystanych środków na zobowiązania z 2014 r. na lata 2015–2016 (zgodnie z art. 19 rozporządzenia w sprawie WRF) zostało wdrożone rozporządzeniem Rady (UE, Euratom) 2015/623 z dnia 21 kwietnia 2015 r. (Dz.U. L 103 z 22.4.2015, s. 1) za pomocą przeglądu pułapów WRF i odnośnego budżetu korygującego na rok 2015. Główne skutki w 2015 r. odnotowano w dziale 1(b) (11,2 mld EUR) i dziale 2 (5 mld EUR), natomiast w 2016 r. główna zmiana widoczna jest w dziale 2 (4,4 mld EUR).

W odniesieniu do WRF na lata 2014–2020 uzgodniono nowe przepisy dotyczące elastyczności. Jeden z nich dotyczy możliwości przeniesienia niewykorzystanych marginesów w ramach pułapów płatności na kolejne lata za pomocą łącznego marginesu na płatności w ramach dostosowania technicznego WRF na kolejny rok. W związku z tym niewykorzystane kwoty z 2014 r. (104 mln EUR według cen bieżących w 2014 r.) zostało przeniesione na 2015 r. (106 mln EUR według cen bieżących w 2015 r.), a pułapy z 2014 i 2015 r. zostały odpowiednio skorygowane – zob. dostosowanie techniczne WRF na 2016 r. (COM(2015) 320 final z dnia 22 maja 2015 r.).

Wyjaśnienie poszczególnych działów wieloletnich ram finansowych przedstawiono poniżej:

Dział 1 – Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu

Dział ten obejmuje dwa oddzielne, ale powiązane ze sobą komponenty:

- (3) konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia – komponent ten obejmuje wydatki na badania i innowacje, edukację i szkolenia, instrument „Łącząc Europę”, politykę społeczną, rynek wewnętrzny i polityki powiązane;
- (4) spójność ekonomiczną, społeczną i terytorialną – komponent ten ma na celu poprawę konwergencji najmniej rozwiniętych państw członkowskich i regionów, stanowiąc uzupełnienie strategii UE na rzecz trwałego rozwoju poza mniej zamożnymi regionami i wspierania współpracy międzyregionalnej.

Dział 2 – Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne

Dział 2 obejmuje wspólną politykę rolną i rybołówstwa, środki w dziedzinie rozwoju obszarów wiejskich i środki środowiskowe, w szczególności program Natura 2000.

Dział 3 – Bezpieczeństwo i obywatelstwo

Dział 3 (Bezpieczeństwo i obywatelstwo) jest dowodem na to, że coraz większą wagę przywiązuje się do takich obszarów, jak sprawiedliwość i sprawy wewnętrzne, ochrona granic, polityka imigracyjna i azylowa, zdrowie publiczne i ochrona konsumentów, kultura, młodzież, polityka informacyjna i dialog z obywatelami, w których to dziedzinach powierzono UE szczególne zadania.

Dział 4 – Globalny wymiar Europy

Dział 4 obejmuje wszystkie działania zewnętrzne, w tym współpracę na rzecz rozwoju, pomoc humanitarną, instrumenty przedakcesyjne i politykę sąsiedztwa. EFR pozostaje poza budżetem UE i nie jest częścią WRF.

Dział 5 – Administracja

Dział ten obejmuje wydatki administracyjne wszystkich instytucji, renty i emerytury oraz szkoły europejskie. W przypadku instytucji innych niż Komisja koszty te stanowią sumę ich łącznych wydatków.

Dział 6 – Wyrównania

Zgodnie z porozumieniem politycznym, według którego nowe państwa członkowskie nie powinny być płatnikami netto budżetu UE na samym początku członkostwa, przewidziano w ramach tego działu środki na wyrównania. Kwota ta była dostępna w formie transferów na rzecz tych państw na wyrównanie różnicy pomiędzy wysokością składek wpłacanych przez nie do budżetu i kwot z niego uzyskiwanych.

1.2. OBSZARY POLITYKI

W ramach stosowania przez Komisję koncepcji zarządzania kosztami działań (ABM) wprowadziła ona w swoich procesach planowania i zarządzania metodę sporządzania budżetu zadaniowego (ABB). Z budżetem zadaniowym związana jest struktura budżetu, w której tytuły budżetu odpowiadają obszarom polityki, a rozdziały budżetu – działaniom. Celem metody ABB jest zapewnienie przejrzystych ram umożliwiających przełożenie celów politycznych Komisji na konkretne działania przy wykorzystaniu środków legislacyjnych, finansowych bądź innych środków polityki publicznej. Uporządkowanie pracy Komisji według działań pozwala na uzyskanie klarownego obrazu przedsięwzięć Komisji, a jednocześnie tworzy wspólne ramy do wyznaczania priorytetów. Zasoby rozdzielane są zgodnie z priorytetami w toku procedury budżetowej, przy czym odnośne działania stanowią podstawę tworzenia założeń budżetowych. Poprzez powiązanie działań z przydzielonymi na nie zasobami metoda ABB ma na celu zwiększenie efektywności i skuteczności korzystania z zasobów Komisji.

Obszar polityki można zdefiniować jako jednorodny zbiór działań składających się na pracę Komisji, które są istotne w procesie podejmowania decyzji. Każdy obszar polityki przyporządkowany jest do określonej dyrekcji generalnej i obejmuje średnio około sześciu lub siedmiu pojedynczych działań. Obszary polityki mają głównie charakter operacyjny, ponieważ główne działania podejmowane w ich ramach są skierowane do osób trzecich, odpowiednio w ich zakresie działalności. Budżet operacyjny uzupełniany jest o niezbędne wydatki administracyjne dla każdego obszaru polityki.

1.3. BUDŻET ROCZNY

Każdego roku Komisja szacuje dochody i wydatki wszystkich instytucji na nadchodzący rok oraz sporządza projekt budżetu, który przedkłada władzy budżetowej. Na podstawie projektu budżetu Rada przygotowuje swoje stanowisko, które następnie stanowi przedmiot negocjacji między obydwoma organami władzy budżetowej. Przewodniczący Parlamentu Europejskiego ogłasza, że wspólny projekt został ostatecznie uchwalony, co oznacza, że budżet podlega wykonaniu. W odnośnym roku budżetowym przyjmowane są budżety korygujące. Za wykonanie budżetu odpowiedzialna jest głównie Komisja.

Struktura budżetu obejmuje w przypadku Komisji środki administracyjne i środki operacyjne. Pozostałe instytucje dysponują jedynie środkami administracyjnymi. Ponadto w budżecie występują dwa rodzaje środków: nie zróżnicowane i zróżnicowane. Środki nie zróżnicowane są wykorzystywane na finansowanie operacji rocznych (zgodnych z zasadą jednoroczności). Środki zróżnicowane zostały wprowadzone w celu pogodzenia zasady jednoroczności z koniecznością zarządzania działaniami wieloletnimi. Środki zróżnicowane dzielą się na środki na zobowiązania i środki na płatności:

- **Środki na zobowiązania:** pokrywają łączny koszt zobowiązań prawnych zaciągniętych na bieżący rok budżetowy w odniesieniu do działań realizowanych przez kilka lat. Zobowiązania budżetowe z tytułu działań trwających dłużej niż jeden rok budżetowy można jednak rozłożyć na kilka lat, na roczne raty, o ile przewidziano to w akcie podstawowym.
- **Środki na płatności:** pokrywają wydatki wynikające ze zobowiązań zaciągniętych w bieżącym roku budżetowym lub w ubiegłych latach budżetowych.

Pochodzenie środków

Głównym źródłem środków jest przyjęty budżet Unii na bieżący rok. W przepisach rozporządzenia finansowego przewidziano jednak również inne rodzaje środków. Są to środki z wcześniejszych lat budżetowych lub środki ze źródeł zewnętrznych. Można zatem wyróżnić następujące źródła pochodzenia środków:

- **środki budżetowe** z budżetu początkowego i z budżetów korygujących;
- **środki przeniesione** z poprzedniego roku;
- **dochody przeznaczone na określony cel** obejmujące zwroty, środki EFTA, dochody od osób trzecich/innych państw, prace wykonane na rzecz osób trzecich oraz środki ponownie udostępnione w wyniku zwrotu płatności na rachunek.

Struktura całkowitego dostępnego budżetu

- Budżet początkowy = środki uchwalone w roku N-1;
- przyjęte budżety korygujące;
- środki dodatkowe = dochody przeznaczone na określony cel + środki przeniesione z poprzedniego roku budżetowego lub ponownie udostępnione po umorzeniu.

2. INFORMACJA DODATKOWA DO WYNIKU BUDŻETU

2.1. OBLICZENIE WYNIKU BUDŻETU

Nadwyżka budżetowa UE zwracana jest państwom członkowskim w następnym roku poprzez odpowiednie pomniejszenie ich kwot należnych za ten rok.

Kwoty zasobów własnych ujęte w sprawozdaniu to kwoty zaksięgowane w ciągu roku na rachunkach otwartych w imieniu Komisji przez rządy państw członkowskich. Dochody obejmują także, w przypadku nadwyżki, wynik budżetu za poprzedni rok budżetowy. Pozostałe dochody ujęte w sprawozdaniu stanowią kwotę faktycznie uzyskaną w ciągu roku.

Do celów obliczenia wyniku budżetu za dany rok przyjęto, że wydatki obejmują płatności zrealizowane ze środków na dany rok oraz wszelkie środki na dany rok przeniesione na rok następny. Płatności zrealizowane ze środków na dany rok oznaczają płatności zrealizowane przez księgowego do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego. W przypadku EFRG płatności obejmują płatności zrealizowane przez państwa członkowskie między dniem 16 października roku N-1 a dniem 15 października roku N, pod warunkiem że księgowy został poinformowany o zobowiązaniu i autoryzacji do dnia 31 stycznia roku N+1. Wydatki dotyczące EFRG mogą podlegać decyzji w sprawie zgodności wydanej w wyniku kontroli przeprowadzonych w państwach członkowskich.

Wynik budżetu obejmuje dwa elementy: wynik UE oraz wynik udziału krajów EFTA należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG). Zgodnie z art. 15 rozporządzenia nr 1150/2000 w sprawie zasobów własnych wynik ten stanowi różnicę pomiędzy:

- łącznymi dochodami otrzymanymi za dany rok budżetowy oraz

- kwotą płatności dokonanych ze środków na bieżący rok budżetowy, zwiększoną o kwotę środków na ten rok budżetowy przeniesionych na następny rok.

Różnicę tę powiększa się lub pomniejsza o:

- saldo netto anulowanych środków na płatności przeniesionych z ubiegłych lat budżetowych oraz wszelkich płatności, które ze względu na zmiany kursu euro przekraczają środki niezróżnicowane przeniesione z poprzedniego roku budżetowego,
- stan dochodów przeznaczonych na określony cel oraz
- saldo wynikające z dodatnich i ujemnych różnic kursowych w ciągu roku budżetowego.

Środki przeniesione z poprzedniego roku budżetowego, które wynikają z wkładów osób trzecich i prac wykonanych na rzecz osób trzecich oraz które z zasady nigdy nie wygasają, ujmuje się jako środki dodatkowe na rok budżetowy. Wyjaśnia to różnicę między kwotami przeniesionymi z poprzedniego roku budżetowego ujętymi w sprawozdaniu z wykonania budżetu za 2015 r. a kwotami przeniesionymi na następny rok ujętymi w sprawozdaniu z wykonania budżetu za 2014 r. Środki ponownie udostępnione w wyniku zwrotu zaliczek nie są uwzględniane przy obliczaniu wyniku budżetowego.

Przeniesione środki na płatności obejmują: przeniesienia automatyczne i przeniesienia decyzją. Anulowane niewykorzystane środki na płatności przeniesione z poprzedniego roku obejmują anulowane środki przeniesione automatycznie lub decyzją.

2.2. WYKONANIE BUDŻETU UE NA 2015 r.

Nadwyżka budżetowa w wysokości 1,3 mld EUR:

- Nadwyżka ta widoczna jest przede wszystkim po stronie dochodów, a w szczególności wynika z rewizji zasobów własnych opartych na DNB i VAT z 2014 r., które zostały wpłacone przez państwa członkowskie w 2015 r.;
- pozostała kwota nadwyżki wynosząca 182 mln EUR wynika z dodatnich różnic kursowych.

Dochody:

- Dochody – wynoszące 146,6 mld EUR – były o 5,3 mld EUR wyższe niż wynikało z budżetu ostatecznego, przede wszystkim wskutek dochodów przeznaczonych na określony cel w dziale 5 i 6 – zob. tabela 4.1 poniżej;
- dochody pochodzące z grzywien w wysokości 1,3 mld EUR wykorzystano na sfinansowanie zwiększonego zapotrzebowania na środki na płatności;
- w 2014 r. zastosowano wyjątkowo dużą rewizję zasobów własnych opartych na DNB (9,5 mld EUR) obejmującą okres od 2002 r. Miało to znaczący wpływ na dochody budżetowe w 2015 r., ponieważ odnośne kwoty zostały wpłacone dopiero w 2015 r.

Wydatki:

- Środki na płatności w budżecie ostatecznym, z wyłączeniem instrumentów szczególnych, wynosiły 141,1 mld EUR i były o 1,6 % wyższe niż w 2014 r. – zob. tabela 5.1;
- środki na płatności ogółem wyniosły 145,2 mld EUR (w 2014 r.: 142,5 mld EUR) – zob. tabela 5.3.

Środki na zobowiązania i zobowiązania pozostające do spłaty

- Dostępne środki na zobowiązania w wysokości 181,3 mld EUR zostały zrealizowane na ogólnym poziomie 97,7 % – zob. tabela 5.2;
- kwota zobowiązań pozostających do spłaty wzrosła ze 189,6 mld EUR na koniec 2014 r. do 217,7 mld EUR na koniec 2015 r. – zob. tabela 5.4. Odzwierciedla to rosnące wykonanie zobowiązań w nowym okresie programowania.

Bardziej szczegółowa analiza dostosowań budżetowych, ich właściwego kontekstu, uzasadnienia i wpływu znajduje się w sprawozdaniu Komisji z zarządzania budżetem i finansami za rok budżetowy 2015, w części A zawierającej ogólny przegląd na poziomie budżetu oraz w części B dotyczącej poszczególnych działów wieloletnich ram finansowych.

3. INFORMACJA DODATKOWA DO UZGODNIENIA WYNIKU EKONOMICZNEGO Z WYNIKIEM BUDŻETU

Zgodnie z rozporządzeniem finansowym wynik ekonomiczny za rok oblicza się w oparciu o zasadę rachunkowości memoriałowej, natomiast wynik budżetu opiera się na zmodyfikowanej metodzie kasowej. Ponieważ oba wspomniane wyniki bazują na tych samych operacjach leżących u podstaw rozliczeń, ich uzgodnienie stanowi przydatny rodzaj kontroli.

Pozycje uzgadniane – Dochody

Faktyczne dochody budżetowe za dany rok budżetowy odpowiadają dochodom pobranym z tytułu należności ustalonych w ciągu tego roku oraz kwotom pobranym z tytułu należności ustalonych w ubiegłych latach. Dlatego należności ustalone w bieżącym roku, ale jeszcze nie pobrane, odlicza się od wyniku ekonomicznego na użytek uzgodnienia, jako że nie są one częścią dochodów budżetowych. Z kolei należności ustalone w poprzednich latach i pobrane w bieżącym roku dolicza się do wyniku ekonomicznego na użytek uzgodnienia.

Na naliczone dochody netto składają się głównie naliczone dochody z tytułu opłat rolnych, zasobów własnych oraz odsetek i dywidend. Uwzględnia się jedynie efekt netto, tj. naliczone dochody za bieżący rok pomniejszone o wpływ z tytułu naliczonych dochodów z poprzedniego roku.

Pozycje uzgadniane – Wydatki

Na bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów netto składają się głównie bierne rozliczenia międzyokresowe dokonane na użytek procedur zakończenia księgowania na koniec roku (tzw. procedur *cut-off*), tj. wydatki kwalifikowalne poniesione przez beneficjentów środków unijnych, które nie zostały jeszcze zgłoszone Komisji. Biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów nie uważa się za wydatki budżetowe, natomiast płatności dokonane w bieżącym roku powiązane z fakturami ujętymi we wcześniejszych latach stanowią część wydatków budżetowych bieżącego roku.

Efekt netto zaliczkowania obejmuje (1) nowe kwoty płatności zaliczkowych wypłacone w bieżącym roku i ujęte jako wydatki budżetowe tego roku i (2) rozliczenie płatności zaliczkowych wypłaconych w bieżącym roku lub we wcześniejszych latach poprzez zatwierdzenie kosztów kwalifikowalnych. Te ostatnie stanowią wydatek zgodnie z zasadą memoriałową, jednak nie jest on ujmowany na kontach budżetowych, jako że płatność początkowych zaliczek została już uwzględniona jako wydatek budżetowy w momencie jej dokonania.

Oprócz płatności dokonanych ze środków na dany rok, przy obliczaniu wyniku budżetu za ten rok należy uwzględnić także środki na ten rok przeniesione na rok następny (zgodnie z art. 15 rozporządzenia nr 1150/2000). To samo podejście stosuje się do płatności budżetowych dokonanych w bieżącym roku ze środków przeniesionych z poprzednich lat oraz anulowania niewykorzystanych środków na płatności.

Zmiany stanu rezerw odnoszą się do szacunków na koniec roku dokonanych na kontach rozliczeń międzyokresowych (głównie świadczenia pracownicze), które nie mają wpływu na konta budżetowe. Pozostałe uzgadniane kwoty obejmują rozmaite elementy, takie jak amortyzacja aktywów, nabycie aktywów, raty leasingowe (część kapitałowa) oraz udziały finansowe, które są różnie traktowane w rachunkowości budżetowej i rachunkowości memoriałowej.

4. WYKONANIE DOCHODÓW BUDŻETOWYCH UE
4.1. ZESTAWIENIE WYKONANIA DOCHODÓW BUDŻETOWYCH

Tytuł	mIn EUR										
	Dochody przewidziane w budżecie		Ustalone należności			Dochody			Wpływy		Nierozliczone
	Budżet początkowy	Budżet ostateczny	Bieżący rok	Przeniesione	Ogółem	Z należności za bieżący rok	Z należności przeniesionych	Ogółem	(% budżetu)		
1 Zasoby własne	139 639	129 667	130 733	32	130 766	130 729	9	130 738	100,83 %	28	
3 Nadwyżki, salda i dostosowania	—	8 568	2 624	5 407	8 031	2 624	5 407	8 031	93,74 %	—	
4 Dochody pochodzące od osób pracujących w instytucjach i innych organach Unii	1 301	1 301	1 334	8	1 343	1 320	8	1 329	102,12 %	14	
5 Dochody z działalności administracyjnej instytucji	54	94	560	21	581	548	15	563	596,25 %	17	
6 Wkłady i zwroty związane z realizacją porozumień i programów unijnych	60	60	4 202	271	4 473	4 065	133	4 198	6 996,33 %	275	
7 Odsetki od zaległych płatności i grzywny	123	1 523	480	8 016	8 497	256	1 447	1 703	111,82 %	6 793	
8 Operacje zaciągania i udzielania pożyczek	7	37	45	3	48	39	3	42	114,97 %	6	
9 Dochody różne	30	30	21	9	30	18	1	19	64,21 %	10	
Ogółem	141 214	141 280	139 999	13 768	153 768	139 599	7 024	146 624	103,78 %	7 144	

Tytuł 1 w ujęciu szczegółowym: Zasoby własne

Rozdział	Dochoły przewidziane w budżecie		Ustalone należności			Dochoły			Wpływy		Zaległe
	Budżet początkowy	Budżet ostateczny	Bieżący rok	Przeniesione	Ogółem	Z należności za bieżący rok	Z należności przeniesionych	Ogółem	(% budżetu)		
										mIn EUR	
11	125	125	124	—	124	124	—	124	99,21%	—	
12	16 701	18 635	18 602	32	18 634	18 597	9	18 607	99,85%	28	
13	18 264	18 023	18 269	—	18 269	18 269	—	18 269	101,36%	—	
14	104 548	92 884	94 009	—	94 009	94 009	—	94 009	101,21%	—	
15	—	—	(270)	—	(270)	(270)	—	(270)	—	—	
Ogółem	139 639	129 667	130 733	32	130 766	130 729	9	130 738	100,83%	28	

Tytuł 3 w ujęciu szczegółowym: Nadwyżki, salda i dostosowania

Rozdział	Dochoły przewidziane w budżecie		Ustalone należności			Dochoły			Wpływy		Zaległe
	Budżet początkowy	Budżet ostateczny	Bieżący rok	Przeniesione	Ogółem	Z należności za bieżący rok	Z należności przeniesionych	Ogółem	(% budżetu)		
										mIn EUR	
30	—	1 435	1 435	—	1 435	1 435	—	1 435	100,00%	—	
31	—	(193)	24	(205)	(182)	24	(205)	(182)	94,40%	—	
32	—	7 326	1 346	5 613	6 958	1 346	5 613	6 958	94,98%	(0)	
34	—	—	(7)	—	(7)	(7)	—	(7)	—	—	
35	—	—	(27)	—	(27)	(27)	—	(27)	—	—	

Rozdział	Dochody przewidziane w budżecie		Ustalone należności			Dochody			Wpływy		Zaległe
	Budżet początkowy	Budżet ostateczny	Bieżący rok	Przeniesione	Ogółem	Z należności za bieżący rok	Z należności przeniesionych	Ogółem	(% budżetu)	—	
36 Rabat brytyjski – obliczenie pośrednie	—	—	(1 46)	—	(1 46)	(1 46)	—	(1 46)	—	—	—
Ogółem	—	8 568	2 624	5 407	8 031	2 624	5 407	8 031	93,74 %	—	—

mln EUR

4.2. WYKONANIE DOCHODÓW

4.2.1. Przegląd dochodów z 2015 r.

Kwota środków na płatności w początkowo przyjętym budżecie, podpisanym przez przewodniczącego Parlamentu Europejskiego w dniu 17 grudnia 2014 r., wynosiła 141 214 mln EUR, a z zasobów własnych sfinansowana miała zostać kwota 139 639 mln EUR. Szacunki dotyczące dochodów i wydatków w początkowym budżecie są zazwyczaj korygowane w trakcie roku budżetowego, przy czym tego rodzaju zmiany przedstawia się w budżetach korygujących. Korekty zasobów własnych opartych na DNB gwarantują, że dochody przewidziane w budżecie będą dokładnie odpowiadać zapisanym w budżecie wydatkom. Zgodnie z zasadą równowagi dochody i wydatki budżetowe (środki na płatności) muszą się równoważyć.

W 2015 r. przyjęto osiem budżetów korygujących. Przy uwzględnieniu tych budżetów ostateczne przyjęte dochody ogółem w 2015 r. wyniosły 141 280 mln EUR. Zostały one sfinansowane z zasobów własnych w wysokości 129 667 mln EUR (zatem o 9 972 mln EUR niższych, niż początkowo prognozowano), a w pozostałej części z innych dochodów. Wynika to głównie z nadwyżki za poprzedni rok budżetowy, nadzwyczajnych dochodów pochodzących z dostosowań w zakresie VAT i DNB za poprzednie lata i grzywien, które znacząco zmniejszyły wysokość wkładu równoważącego DNB państw członkowskich w 2015 r. Jeżeli chodzi o wynik zasobów własnych, pobór tradycyjnych zasobów własnych był bardzo zbliżony do prognozowanych kwot. Stało się tak dlatego, że szacunki budżetowe – zmienione w momencie sporządzenia budżetu korygującego nr 6/2015 (zwiększone wówczas o 1 134 mln EUR zgodnie z nową wiosenną prognozą z 2015 r.) – zostały ponownie zmienione w budżecie korygującym nr 8/2015 w celu uwzględnienia rzeczywistego tempa poboru. Zostały one zatem ponownie zwiększone o 800 mln EUR.

Także ostateczne płatności państw członkowskich z tytułu VAT i DNB są zbliżone do ostatecznych szacunków budżetowych. Różnice między szacowanymi kwotami a kwotami faktycznie wpłaconymi wynikają z różnic między kursami euro stosowanymi dla celów budżetowych a kursami obowiązującymi w dniu faktycznego dokonania płatności przez państwa członkowskie spoza UGW.

Salda VAT i DNB w 2014 r. obejmowały znaczące rewizje poziomu DNB sięgające do 2002 r. W związku z tym skala korekty była bezprecedensowa – wyniosła 9,5 mld EUR dla wszystkich państw członkowskich UE. W związku z tą wyjątkową sytuacją Rada przyjęła dnia 18 grudnia 2014 r. wniosek Komisji (rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1377/2014 z dnia 18 grudnia 2014 r.), w którym zezwala się państwom członkowskim na odroczenie płatności, bez naliczania odsetek i na ściśle określonych warunkach, do dnia 1 września 2015 r. W związku z tym 6 państw członkowskich zdecydowało się na zapłatę kwoty wynikającej z korekty w 2015 r. Kwota odroczonej płatności wyniosła 5,4 mld EUR. Zwykle dostosowanie odnoszące się do 2015 r. wyniosło 1,4 mld EUR. Pozycja „Wkłady i zwroty związane z realizacją porozumień i programów UE” dotyczy głównie dochodów z EFRG i EFRROW (a w szczególności rozliczenia rachunków i nieprawidłowości), udziału państw trzecich w programach badawczych oraz innych wkładów i zwrotów na rzecz programów/działań Unii. Znaczną część tej kwoty stanowią dochody przeznaczone na określony cel, co zwykle wiąże się z wpisaniem dodatkowych środków po stronie wydatków.

Budżet korygujący nr 8/2015 zawierał nałożone na przedsiębiorstwa grzywny i związane z nimi odsetki w łącznej wysokości 1 345 mln EUR, które były znane w momencie sporządzenia projektu tego budżetu korygującego. Do dnia 31 grudnia 2015 r. pozostałe grzywny stały się wymagalne, albo wskutek wydania prawomocnego wyroku, albo ze względu na brak odwołania ze strony przedsiębiorstw od nowych decyzji o nałożeniu grzywny.

4.2.2. Dochody z tytułu zasobów własnych

Zdecydowana większość dochodów pochodzi z zasobów własnych. Wynika to z art. 311 Traktatu o funkcjonowaniu UE, zgodnie z którym: „bez uszczerbku dla innych dochodów budżet jest finansowany całkowicie z zasobów własnych”. Większość wydatków budżetowych jest finansowana z zasobów własnych.

Zasoby własne można podzielić na następujące kategorie:

- (1) tradycyjne zasoby własne (TZW), na które składają się cła i opłaty wyrównawcze od cukru. Te zasoby własne pochodzą od podmiotów gospodarczych. Pobierają je państwa członkowskie w imieniu UE. Państwa członkowskie zatrzymują jednak 25 % na pokrycie kosztów poboru (20 % zgodnie z decyzją Rady 2014/335/UE, Euratom z dnia 26 maja 2014 r. w oczekiwaniu na zakończenie procesu ratyfikacji pozwalającego na stosowanie z mocą wsteczną od 2014 r.). Cła nakłada się na przywóz produktów pochodzących z państw trzecich, według stawek opartych na Wspólnej Taryfie Celnej. Opłaty wyrównawcze od cukru wpłacane są przez producentów cukru w celu finansowania refundacji wywozowych na cukier. TZW stanowią zwykle około 13 % kwoty dochodów z tytułu zasobów własnych.
- (2) Zasoby własne oparte na podatku od wartości dodanej (VAT) pochodzą z obciążeń podstaw opodatkowania VAT w państwach członkowskich. Podstawy VAT zostały w tym celu ujednoczone zgodnie z zasadami UE i są obciążane według jednakowej stawki procentowej dla wszystkich państw członkowskich. Niemniej podstawa VAT uwzględniana w tej kalkulacji jest ograniczona do 50 % DNB każdego państwa członkowskiego. Zasoby oparte na VAT zwykle stanowią około 13 % dochodów z tytułu zasobów własnych.

- (3) Zasoby oparte na dochodzie narodowym brutto (DNB) wykorzystywane są do zrównoważenia dochodów i wydatków, tj. do sfinansowania tej części budżetu, która nie jest objęta żadnym innym rodzajem dochodów. DNB każdego państwa członkowskiego obciążone jest taką samą stawką procentową, ustaloną zgodnie z przepisami UE. Zasoby oparte na DNB zwykle stanowią około 74 % dochodów z tytułu zasobów własnych.

Podział zasobów własnych przeprowadzany jest zgodnie z zasadami określonymi w decyzji Rady nr 2007/436/WE, Euratom z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawie systemu zasobów własnych UE (DZW z 2007 r.). Nowa decyzja dotycząca utworzenia systemu zasobów własnych UE została przyjęta na okres 2014–2020 (DZW z 2014 r.: decyzja Rady 2014/335/UE, Euratom z dnia 26 maja 2014 r.). DZW z 2014 r. wejdzie w życie po jej ratyfikacji przez wszystkie państwa członkowskie, zgodnie z ich porządkiem konstytucyjnymi (prawdopodobnie w 2016 r.). Do tego czasu obowiązuje DZW z 2007 r. Moc wsteczna (DZW z 2014 r. będzie obowiązywać od dnia 1 stycznia 2014 r.) zostanie uwzględniona w roku budżetowym, w którym decyzja wejdzie w życie.

4.2.3. *Tradycyjne zasoby własne*

Wszelkie ustalone kwoty tradycyjnych zasobów własnych należy ująć na jednym z rachunków prowadzonych przez właściwe organy.

- Na rachunku zwyczajnym określonym w art. 6 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 1150/2000 ujmują się wszelkie kwoty odzyskane lub objęte zabezpieczeniem.
- Na odrębnym rachunku określonym w art. 6 ust. 3 lit. b) rozporządzenia nr 1150/2000 ujmują się wszelkie kwoty jeszcze nieodzyskane lub nieobjęte zabezpieczeniem; na rachunku tym mogą też zostać ujęte kwoty objęte zabezpieczeniem, lecz kwestionowane.

Kwartalne sprawozdanie państw członkowskich dla Komisji, dotyczące odrębnych rachunków, obejmuje:

- saldo do odzyskania w poprzednim kwartale,
- ustalone należności w danym kwartale,
- korekty podstawy (poprawki/anulowania) w danym kwartale,
- kwoty odpisane (których nie można udostępnić zgodnie z art. 17 ust. 2 rozporządzenia 1150/2000),
- kwoty odzyskane w danym kwartale,
- saldo pozostające do odzyskania na koniec danego kwartału.

Tradycyjne zasoby własne należy zapisać na rachunku Komisji otwartym przez administrację finansową lub organ wyznaczony przez państwo członkowskie najpóźniej w pierwszym dniu roboczym następującym po 19. dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym ustalono należności (lub odzyskano, w przypadku odrębnego rachunku). Państwa członkowskie zatrzymują jednak 25 % tradycyjnych zasobów własnych na pokrycie kosztów poboru (20 % zgodnie z decyzją Rady 2014/335/UE, Euratom z dnia 26 maja 2014 r. w oczekiwaniu na zakończenie procesu ratyfikacji pozwalającego na stosowanie z mocą wsteczną od 2014 r.). Warunkowe należności z tytułu zasobów własnych są korygowane w oparciu o stopień prawdopodobieństwa ich odzyskania.

4.2.4. *Zasoby oparte na VAT oraz zasoby oparte na DNB*

Zasoby własne oparte na VAT wynikają z zastosowania obowiązującej wszystkie państwa członkowskie jednolitej stawki do zharmonizowanej podstawy VAT określonej zgodnie z przepisami art. 2 ust. 1 lit. b) DZW z 2007 r. Jednolitą stawkę ustalono na 0,30 %, z wyjątkiem okresu 2007–2013, w którym stawkę poboru dla Austrii ustalono na 0,225 %, dla Niemiec na 0,15 %, a dla Niemiec i Szwecji na 0,10 %. Podstawa VAT jest ograniczona do 50 % DNB dla każdego państwa członkowskiego. Zgodnie z DZW z 2014 r. stawka poboru pozostanie na poziomie 0,3 %, z wyjątkiem okresu 2014–2020, w przypadku którego stawkę poboru dla Niemiec, Niemiec i Szwecji ustalono na poziomie 0,15 %. Te niższe stawki zostaną wprowadzone z mocą wsteczną po zakończeniu ratyfikacji DZW z 2014 r.

Zasoby oparte na DNB to zasoby zmienne, mające zapewnić dochody wymagane w danym roku w celu pokrycia wydatków przekraczających kwotę uzyskaną z tradycyjnych zasobów własnych, zasobów opartych na VAT i dochodów różnych. Dochody te wynikają z zastosowania jednolitej stawki do sumy DNB wszystkich państw członkowskich. Zasoby oparte na VAT i DNB ustala się na podstawie prognoz podstaw VAT i DNB sporządzonych w momencie sporządzenia projektu budżetu. Następnie prognozy te koryguje się; dane liczbowe aktualizuje się w danym roku budżetowym za pomocą

budżetu korygującego. Rzeczywiste kwoty podstaw VAT i DNB znane są w roku następującym po danym roku budżetowym. Komisja oblicza różnice między kwotami należnymi od państw członkowskich według rzeczywistej podstawy a kwotami faktycznie zapłaconymi na podstawie (skorygowanych) prognoz. Komisja wzywa państwa członkowskie do uregulowania salda VAT i DNB (dodatniego lub ujemnego) na pierwszy dzień roboczy miesiąca grudnia roku następującego po danym roku budżetowym. W dniu 18 grudnia 2014 r. Rada przyjęła rozporządzenie (UE, Euratom) nr 1377/2014, które umożliwia państwom członkowskim, pod pewnymi warunkami, odroczenie udostępniania kwot sald VAT i DNB do pierwszego dnia roboczego września następnego roku. W ciągu kolejnych czterech lat nadal można wprowadzać korekty do rzeczywistych podstaw VAT i DNB, o ile nie zostaną wydane zastrzeżenia. Salda obliczone wcześniej są korygowane, a różnica staje się wymagalna w tym samym czasie co salda VAT i DNB za poprzedni rok budżetowy.

Podczas prowadzonych kontroli sprawozdań VAT i danych dotyczących DNB Komisja może zgłaszać państwom członkowskim zastrzeżenia dotyczące kwestii, które mogą mieć konsekwencje dla ich składek na poczet zasobów własnych. Kwestie te mogą na przykład wynikać z braku zadowalających danych lub potrzeby opracowania odpowiedniej metodyki. Zastrzeżenia te należy postrzegać jako potencjalne roszczenia względem państw członkowskich o niepewnych kwotach, ponieważ nie można dokładnie oszacować ich wpływu finansowego. Kiedy możliwe jest określenie dokładnej kwoty, wzywa się do przekazania odpowiednich zasobów opartych na VAT i DNB w powiązaniu z saldami VAT i DNB lub wystawia się indywidualne wezwania do wpłacenia środków.

4.2.5. **Rabat brytyjski**

Mechanizm ten polega na redukcji płatności Zjednoczonego Królestwa na poczet zasobów własnych proporcjonalnie do tzw. „nierównowagi budżetowej” Zjednoczonego Królestwa i powoduje odpowiedni wzrost płatności innych państw członkowskich na poczet zasobów własnych. Mechanizm korekty nierównowagi budżetowej na rzecz Zjednoczonego Królestwa ustanowiono na posiedzeniu Rady Europejskiej w Fontainebleau (w czerwcu 1984 r.) oraz na mocy wynikającej z niego decyzji w sprawie zasobów własnych z dnia 7 maja 1985 r. Mechanizm ma na celu ograniczenie nierównowagi budżetowej Zjednoczonego Królestwa poprzez redukcję jego płatności na rzecz UE. Niemcy, Austria, Szwecja i Niderlandy korzystają ze zmniejszonego wkładu w finansowanie rabatu (ograniczonego do jednej czwartej ich nominalnego wkładu na ten cel).

4.2.6. **Obniżka brutto**

Na posiedzeniu w dniach 7–8 lutego 2013 r. Rada Europejska stwierdziła, że Dania, Niderlandy i Szwecja mogą korzystać z obniżek brutto swoich rocznych wkładów opartych na DNB wyłącznie w okresie 2014–2020 oraz że Austria może korzystać z obniżek brutto swoich rocznych wkładów opartych na DNB wyłącznie w okresie 2014–2016. Dania, Niderlandy i Szwecja korzystają z obniżki brutto swojego rocznego wkładu opartego na DNB w wysokości odpowiednio 130 mln EUR, 695 mln EUR i 185 mln EUR. Austria korzysta z obniżki brutto swojego rocznego wkładu opartego na DNB w wysokości 30 mln EUR w 2014 r., 20 mln EUR w 2015 roku i 10 mln EUR w 2016 r. (wszystkie kwoty według cen z 2011 r.). Przepisy te zostały ujęte w DZW z 2014 r. i obowiązują (z mocą wsteczną) od dnia jej wejścia w życie.

5. WYKONANIE WYDATKÓW BUDŻETOWYCH UE

5.1. WRF: STRUKTURA I ZMIANY STANU ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI

mln EUR

	Środki na zobowiązania						Środki na płatności					
	Środki budżetowe			Dodatkowe środki			Środki budżetowe			Dodatkowe środki		
	Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Przeniesienia	Dochody przeznaczony na określony cel	Ogółem	Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Przeniesienia	Dochody przeznaczony na określony cel	Ogółem
	1	2	3 = 1 + 2	4	5	6 = 3 + 4 + 5	7	8	9 = 7 + 8	10	11	12 = 9 + 10 + 11
Dział WRF												
1. Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	66 782	11 173	77 955	8 480	2 949	89 384	66 923	(347)	66 576	128	3 612	70 316
1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	17 552	0	17 552	—	2 538	20 090	15 798	(189)	15 609	112	3 263	18 984
1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	49 230	11 173	60 403	8 480	411	69 293	51 125	(158)	50 967	16	349	51 332
2. Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	58 809	5 069	63 877	2 867	2 395	69 140	55 999	214	56 213	902	2 374	59 489
w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	43 456	(1)	43 455	868	1 973	46 296	43 448	(1)	43 447	884	1 973	46 304
3. Bezpieczeństwo i obywatelstwo	2 147	375	2 522	254	93	2 869	1 860	104	1 963	8	84	2 055
4. Globalny wymiar Europy	8 408	386	8 795	335	644	9 774	7 422	229	7 652	42	534	8 228
5. Administracja	8 660	(0)	8 660	93	672	9 425	8 659	0	8 659	845	681	10 185
w tym: wydatki administracyjne instytucji	3 667	(0)	3 667	93	327	4 087	3 667	(0)	3 667	543	334	4 543
6. Wyrównania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8. Rezerwa ujemna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Instrumenty szczególne	515	(51)	465	162	69	696	352	(134)	218	36	69	322
Ogółem	145 322	16 952	162 273	12 191	6 822	181 286	141 214	66	141 280	1 960	7 354	150 595

5.2. WRF: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA

Dział WRF	min EUR														
	Zaciągnięte zobowiązania					Środki przeniesione na 2016 r.					Środki wygasające				
	Dostępne środki ogółem	Z budżetu ostatecznego	Zę środków przemieszonych	Z dochodów znaczonych na określony cel	Ogółem	%	Dochody przeznaczone na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	%	Z budżetu ostatecznego	Zę środków przemieszonych	Z dochodów znaczonych na określony cel (EFTA)	Ogółem	%
1	1	2	3	4	5 = 2 + 3 + 4	6 = 5/1	7	8	9 = 7 + 8	10 = 9/1	11	12	13	14 = 11+12+13	15 = 14/1
1. Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	89 384	77 917	8 480	1 754	88 151	98,62%	1 190	7	1 198	1,34%	30	—	5	35	0,04%
1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	20 090	17 542	—	1 364	18 905	94,10%	1 170	0	1 170	5,83%	10	—	5	14	0,07%
1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	69 293	60 375	8 480	391	69 246	99,93%	20	7	27	0,04%	21	—	—	21	0,03%
2. Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	69 140	63 432	2 853	1 090	67 375	97,45%	1 306	410	1 716	2,48%	35	14	—	49	0,07%
2 w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	46 296	43 018	854	1 077	44 948	97,09%	896	410	1 306	2,82%	27	14	—	42	0,09%
3. Bezpieczeństwo i obywatelstwo	2 869	2 520	254	53	2 826	98,49%	41	—	41	1,42%	2	0	0	3	0,09%
4. Globalny wymiar Europy	9 774	8 745	335	317	9 397	96,15%	327	17	344	3,52%	32	1	—	33	0,34%
5. Administracja	9 425	8 577	92	484	9 154	97,12%	187	2	189	2,01%	82	1	—	82	0,87%
5 w tym: wydatki administracyjne in-sytuacji	4 087	3 585	92	276	3 954	96,74%	51	2	53	1,29%	80	1	0	81	1,97%
6. Wyrównania	—	—	—	—	—	0,00%	—	—	—	0,00%	—	—	—	—	0,00%
8. Rezerwa ujemna	—	—	—	—	—	0,00%	—	—	—	0,00%	—	—	—	—	0,00%
9. Instrumenty szczególne	696	126	162	—	288	41,46%	69	219	288	41,43%	119	—	—	119	17,11%
Ogółem	181 286	161 317	12 175	3 698	177 190	97,74%	3 119	656	3 775	2,08%	301	15	5	321	0,18%

5.3. WRF: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI

Dział WRF	Dokładane płatności						Środki przeniesione na 2016 r.						Środki wygasające				
	Z budżetu ostatecznego	Z pozostałości budżetowych	Z dochodów znaczących na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie	Środki przeniesione de-cyzią	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	%	Z budżetu ostatecznego	Z pozostałości budżetowych	Dochody przeznaczone na określony cel (EFTA)	Ogółem	10 = 7 + 8 + 9		
	1	2	3	4	5 = 2 + 3 + 4	6 = 5/1	7	8	9	10 = 7 + 8 + 9	11 = 10/1	12	13	14	15 = 12 + 13 + 14	16 = 15/1	
1. Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	70 316	66 429	114	1 466	96,72%	119	2	2 144	2 264	3,22%	27	14	2	42	0,06%		
1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	18 984	15 482	100	1 221	88,50%	104	2	2 041	2 147	11,31%	22	12	2	36	0,19%		
1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	51 332	50 947	14	246	99,76%	15	—	103	118	0,23%	5	2	—	7	0,01%		
2. Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	59 489	55 748	885	1 432	97,61%	20	410	942	1 372	2,31%	35	17	—	51	0,09%		
w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednio	46 304	42 995	868	1 077	97,05%	14	410	896	1 320	2,85%	28	16	—	44	0,10%		
3. Bezpieczeństwo i obywatelstwo	2 055	1 951	7	60	98,22%	9	—	23	32	1,58%	3	1	0	4	0,20%		
4. Globalny wymiar Europy	8 228	7 611	37	237	95,82%	33	—	297	330	4,02%	8	5	—	13	0,16%		
5. Administracja	10 185	7 871	680	427	88,14%	704	2	255	961	9,44%	82	165	—	246	2,42%		
w tym: wydatki administracyjne in-sytuacji	4 543	3 129	408	254	83,43%	456	2	80	537	11,83%	80	135	—	215	4,74%		
6. Wyrównania	—	—	—	—	0,00%	—	—	—	—	0,00%	—	—	—	—	0,00%		
8. Rezerwa ujemna	—	—	—	—	0,00%	0	—	—	—	0,00%	—	—	—	—	0,00%		
9. Instrumenty szczególne	322	217	36	35	89,41%	1	—	33	34	10,51%	0	0	—	0	0,08%		
Ogółem	150 595	139 827	1 759	3 657	96,45%	886	413	3 695	4 994	3,32%	154	202	2	358	0,24%		

mln EUR

5.4. WRF: ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ POZOSTAJĄCYCH DO SPŁATY (RAL)

Dział WRF	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec poprzedniego roku						Zobowiązania za rok				Środki na zobowiązania ogółem
	Zobowiązania przeniesione z poprzedniego roku	Umorzenie/aktualizacja wyceny/anulowanie	Środki na płatności	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania osiągnięte w ciągu roku	Środki na płatności	Anulowane zobowiązania, których nie można przeliczyć na następne okresy	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Środki na zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku		
1. Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	1 43 009	(2 320)	(57 944)	82 746	88 151	(10 066)	(4)	78 081	160 827		
1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	33 532	(1 177)	(10 967)	21 389	18 905	(5 835)	(4)	13 066	34 455		
1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	1 09 477	(1 143)	(46 977)	61 357	69 246	(4 230)	(0)	65 015	126 372		
2. Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	19 382	(500)	(8 803)	10 079	67 375	(49 263)	(0)	18 112	28 191		
w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	43	(2)	(30)	11	44 948	(44 910)	—	38	49		
3. Bezpieczeństwo i obywatelstwo	2 582	(252)	(864)	1 466	2 826	(1 155)	—	1 671	3 137		
4. Globalny wymiar Europy	23 846	(685)	(5 934)	17 227	9 397	(1 951)	(0)	7 446	24 673		
5. Administracja	781	(97)	(683)	1	9 154	(8 294)	5	864	865		
w tym: wydatki administracyjne instytucji	469	(67)	(401)	0	3 954	(3 389)	5	570	570		
6. Wyrównania	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
8. Rezerwa ujemna	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
9. Instrumenty szczególne	0	(0)	(0)	—	288	(288)	—	1	1		
Ogółem	189 600	(3 855)	(74 227)	111 518	177 190	(71 016)	—	106 175	217 692		

mln EUR

5.5. WRF: ZESTAWIENIE ZOBOWIĄZAŃ POZOSTAJĄCYCH DO SPŁATY WEDŁUG ROKU POWSTANIA ZOBOWIĄZANIA

Dział WRF	mln EUR									
	< 2009	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem	
1. Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	1 949	710	1 446	2 995	11 077	35 400	29 168	78 081	160 827	
1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	295	672	1 209	1 541	3 885	5 942	7 844	13 066	34 455	
1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	1 653	38	237	1 455	7 191	29 459	21 324	65 015	126 372	
2. Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	223	62	82	127	213	7 231	2 140	18 112	28 191	
w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednio	—	—	—	0	3	—	8	38	49	
3. Bezpieczeństwo i obywatelstwo	21	39	62	136	277	580	350	1 671	3 137	
4. Globalny wymiar Europy	938	522	883	1 412	3 364	4 719	5 390	7 446	24 673	
5. Administracja	—	—	—	—	—	0	0	864	865	
w tym: wydatki administracyjne instytucji	0	0	0	0	0	0	0	570	570	
9. Instrumenty szczególne	—	—	—	—	—	—	—	1	1	
Ogółem	3 130	1 333	2 473	4 671	14 931	47 931	37 049	106 175	217 692	

5.6. OBSZAR POLITYKI: STRUKTURA I ZMIANY STANU ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI

Obszar polityki	Środki na zobowiązania						Środki na płatności						Ogółem
	Środki budżetowe			Dodatkowe środki			Środki budżetowe			Dodatkowe środki			
	Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Przeniesione	Dochody przeznaczane na określony cel	Ogółem	Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Przeniesione	Dochody przeznaczane na określony cel	Ogółem	
1	2	3 = 1 + 2	4	5	6 = 3 + 4 + 5	7	8	9 = 7 + 8	10	11	12 = 9 + 10 + 11		
01 Sprawy gospodarcze i finansowe	371	1 281	1 652	—	118	1 770	(43)	416	7	121	544		
02 Przedsiębiorstwa i przemysł	2 536	(19)	2 517	—	298	2 815	(120)	2 147	19	369	2 534		
03 Konkurencja	98	(1)	97	—	6	103	(1)	97	7	6	110		
04 Zatrudnienie, sprawy społeczne i włączenie społeczne	13 096	2 817	15 913	2 161	83	18 157	(305)	10 625	51	175	10 850		
05 Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich	57 603	4 347	61 951	2 912	2 382	67 245	298	55 240	892	2 376	58 508		
06 Mobilność i transport	3 281	(699)	2 582	—	178	2 760	(96)	1 960	5	174	2 139		
07 Środowisko	431	0	432	—	17	448	(3)	395	16	14	425		
08 Badania naukowe i innowacje	6 699	(501)	6 198	—	769	6 967	(144)	5 843	23	1 223	7 089		
09 Sieci komunikacyjne, treści i technologie	1 727	0	1 728	—	169	1 897	21	1 748	16	254	2 018		
10 Bezpośrednie badania naukowe	404	(11)	393	—	551	944	(5)	397	44	492	933		
11 Gospodarka morską i rybołówstwo	1 082	724	1 806	29	31	1 866	(49)	958	3	14	975		
12 Rynek wewnętrzny i usługi	119	(3)	116	—	12	128	(4)	111	4	12	127		
13 Polityka regionalna i miejska	35 347	8 393	43 739	6 481	422	50 642	131	40 851	11	267	41 130		
14 Podatki i unia celna	161	(0)	161	—	9	170	13	151	5	8	163		
15 Edukacja i kultura	2 918	(26)	2 892	—	447	3 339	164	2 825	14	610	3 450		
16 Komunikacja	245	2	247	—	12	259	5	244	12	12	269		
17 Zdrowie i ochrona konsumentów	616	(14)	601	7	24	632	(31)	536	10	25	572		

mln EUR

mln EUR

	Środki na zobowiązania						Środki na płatności					
	Środki budżetowe			Dodatkowe środki			Środki budżetowe			Dodatkowe środki		
	Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Przeniesione	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Przeniesione	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem
	1	2	3 = 1 + 2	4	5	6 = 3 + 4 + 5	7	8	9 = 7 + 8	10	11	12 = 9 + 10 + 11
Obszar polityki												
18 Sprawy wewnętrzne	1 172	389	1 560	247	53	1 860	972	161	1 133	3	41	1 178
19 Instrumenty polityki zagranicznej	759	(51)	708	15	51	774	578	(22)	556	10	47	612
20 Handel	115	(1)	114	0	3	117	124	(10)	114	3	3	121
21 Rozwój i współpraca	5 023	391	5 414	7	281	5 702	4 308	74	4 382	26	212	4 620
22 Rozszerzenie	1 524	1	1 525	40	15	1 580	976	(13)	963	5	11	980
23 Pomoc humanitarna i ochrona ludności	1 019	164	1 183	199	173	1 555	999	277	1 275	10	140	1 426
24 Zwalczanie nadużyć finansowych	80	(0)	79	—	1	80	76	(0)	76	7	1	83
25 Koordynacja polityki Komisji i doradztwo prawne	192	1	192	—	11	204	192	1	192	14	11	218
26 Administracja Komisji	997	16	1 013	—	162	1 176	992	19	1 011	158	166	1 335
27 Budżet	70	(14)	57	—	8	64	70	(14)	57	7	8	71
28 Audyty	12	0	12	—	1	13	12	0	12	0	1	13
29 Statystyka	134	1	135	—	14	149	116	1	117	5	22	144
30 Emerytury, renty i wydatki powiązane	1 567	(4)	1 563	—	0	1 563	1 567	(4)	1 563	—	0	1 563
31 Służby językowe	389	(5)	384	—	70	454	389	(5)	384	18	70	471
32 Energia	1 064	(100)	964	—	114	1 078	1 035	(43)	992	6	125	1 123
33 Sprawiedliwość	209	2	211	—	9	220	195	(20)	175	3	10	188
34 Działania w dziedzinie klimatu	127	0	128	—	1	129	84	(18)	66	3	1	70
40 Rezerwy	465	(127)	338	—	—	338	150	(150)	—	—	—	—
90 Inne instytucje	3 667	(0)	3 667	93	327	4 087	3 667	(0)	3 667	543	334	4 543
Ogółem	145 322	16 952	162 273	12 191	6 822	181 286	141 214	66	141 280	1 960	7 354	150 595

5.6.1. OBSZAR POLITYKI: ZESTAWIENIE PORÓWNAWCZE ZOBOWIĄZAŃ UJĘTYCH W BUDŻECIE ZE ZOBOWIĄZANIAMI RZECZYWISTYMI

mln EUR

Obszar polityki	Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Dodatkowe środki ⁽¹⁾	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania
01 Sprawy gospodarcze i finansowe	371	1 281	1 652	118	1 770	1 654
02 Przedsiębiorstwa i przemysł	2 536	(19)	2 517	298	2 815	2 704
03 Konkurencja	98	(1)	97	6	103	100
04 Zatrudnienie, sprawy społeczne i włączenie społeczne	13 096	2 817	15 913	2 244	18 157	18 069
05 Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich	57 603	4 347	61 951	5 294	67 245	65 492
06 Mobilność i transport	3 281	(699)	2 582	178	2 760	2 683
07 Środowisko	431	0	432	17	448	443
08 Badania naukowe i innowacje	6 699	(501)	6 198	769	6 967	6 674
09 Sieci komunikacyjne, treści i technologie	1 727	0	1 728	169	1 897	1 833
10 Bezpośrednie badania naukowe	404	(11)	393	551	944	504
11 Gospodarka morska i rybołówstwo	1 082	724	1 806	60	1 866	1 834
12 Rynek wewnętrzny i usługi	119	(3)	116	12	128	126
13 Polityka regionalna i miejska	35 347	8 393	43 739	6 903	50 642	50 599
14 Podatki i unia celna	161	(0)	161	9	170	165
15 Edukacja i kultura	2 918	(26)	2 892	447	3 339	3 249
16 Komunikacja	245	2	247	12	259	253
17 Zdrowie i ochrona konsumentów	616	(14)	601	30	632	622
18 Sprawy wewnętrzne	1 172	389	1 560	300	1 860	1 837
19 Instrumenty polityki zagranicznej	759	(51)	708	66	774	706
20 Handel	115	(1)	114	3	117	116
21 Rozwój i współpraca	5 023	391	5 414	288	5 702	5 596
22 Rozszerzenie	1 524	1	1 525	55	1 580	1 573
23 Pomoc humanitarna i ochrona ludności	1 019	164	1 183	372	1 555	1 484
24 Zwalczanie nadużyć finansowych	80	(0)	79	1	80	79
25 Koordynacja polityki Komisji i doradztwo prawne	192	1	192	11	204	199
26 Administracja Komisji	997	16	1 013	162	1 176	1 121

mln EUR

Obszar polityki	Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Dodatkowe środki ⁽¹⁾	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania
27 Budżet	70	(14)	57	8	64	60
28 Audyt	12	0	12	1	13	12
29 Statystyka	134	1	135	14	149	141
30 Emerytury, renty i wydatki powiązane	1 567	(4)	1 563	0	1 563	1 563
31 Służby językowe	389	(5)	384	70	454	425
32 Energia	1 064	(100)	964	114	1 078	980
33 Sprawiedliwość	209	2	211	9	220	212
34 Działania w dziedzinie klimatu	127	0	128	1	129	128
40 Rezerwy	465	(127)	338	—	338	—
90 Inne instytucje	3 667	(0)	3 667	420	4 087	3 954
Ogółem	145 322	16 952	162 273	19 013	181 286	177 190

⁽¹⁾ Dodatkowe środki obejmują środki przeniesione z poprzedniego roku, dochody przeznaczone na określony cel oraz środki dostępne w wyniku umorzenia.

5.7. OBSZAR POLITYKI: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA

Obszar polityki	Zaciągnięte zobowiązania										Środki przeniesione na 2016 r.					Środki wygasające			
	Dostępne środki ogółem	Z budżetu ostatecznego	Ze środków przemieszonych	Z dochodów znaczących na określony cel	Ogółem	%	Dochody przeznaczone na określony cel	Środki przeniesione decyzyjną	Ogółem	%	Z budżetu ostatecznego	Ze środków przemieszonych	Dochody przeznaczone na określony cel (EFTA)	Ogółem	%				
																1	2	3	4
01 Sprawy gospodarcze i finansowe	1 770	1 651	—	3	1 654	93,42%	115	—	115	6,51%	1	—	—	1	0,06%				
02 Przedsiębiorstwa i przemyśl	2 815	2 521	—	184	2 704	96,07%	110	—	110	3,91%	(4)	5	1	0,02%					
03 Konkurencja	103	97	—	3	100	97,52%	3	—	3	2,46%	0	—	0	0,02%					
04 Zatrudnienie, sprawy społeczne i włączenie społeczne	18 157	15 902	2 161	6	18 069	99,51%	77	—	77	0,42%	12	—	12	0,06%					
05 Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich	67 245	61 508	2 898	1 086	65 492	97,39%	1 296	410	1 705	2,54%	33	14	47	0,07%					
06 Mobilność i transport	2 760	2 579	—	104	2 683	97,22%	74	—	74	2,67%	3	—	3	0,11%					
07 Środowisko	448	431	—	12	443	98,81%	5	—	5	1,04%	1	—	1	0,14%					
08 Badania naukowe i innowacje	6 967	6 197	—	477	6 674	95,79%	292	—	292	4,19%	1	—	1	0,02%					
09 Sieci komunikacyjne, treści i technologie	1 897	1 728	—	105	1 833	96,63%	64	—	64	3,37%	0	—	0	0,00%					
10 Bezpośrednie badania naukowe	944	393	—	111	504	53,44%	439	—	439	46,56%	0	—	0	0,00%					
11 Gospodarka morską i rybołówstwo	1 866	1 803	29	2	1 834	98,32%	29	0	29	1,56%	2	—	2	0,12%					
12 Rynek wewnętrzny i usługi	128	116	—	10	126	98,15%	2	—	2	1,77%	0	—	0	0,08%					
13 Polityka regionalna i miejska	50 642	43 725	6 481	393	50 599	99,91%	29	—	29	0,06%	14	—	14	0,03%					
14 Podatki i unia celna	170	161	—	4	165	96,71%	5	0	5	3,17%	0	—	0	0,13%					
15 Edukacja i kultura	3 339	2 891	—	358	3 249	97,31%	89	—	89	2,67%	1	—	1	0,02%					
16 Komunikacja	259	246	—	7	253	97,89%	5	—	5	1,99%	0	—	0	0,12%					
17 Zdrowie i ochrona konsumentów	632	601	7	15	622	98,52%	9	—	9	1,44%	0	—	0	0,05%					
18 Sprawy wewnętrzne	1 860	1 559	247	31	1 837	98,74%	22	—	22	1,20%	1	0	1	0,05%					
19 Instrumenty polityki zagranicznej	774	663	15	28	706	91,12%	23	17	40	5,18%	28	0	29	3,70%					

mln EUR

mln EUR

	Zaciągnięte zobowiązania						Środki przeniesione na 2016 r.				Środki wygasające			
	Dostępne środki ogółem	Z budżetu ostatecznego	Z środków przemiesionych	Z dochodów znaczonych na określony cel	Ogółem	%	Dochody przeznaczone na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	%	Z budżetu ostatecznego	Z środków przemiesionych	Dochody przeznaczone na określony cel (EFTA)	Ogółem
1	2	3	4	5 = 2 + 3 + 4	6 = 5/1	7	8	9 = 7 + 8	10 = 9/1	11	12	13	14 = 11+12+13	15 = 14/1
Obszar polityki														
20 Handel	117	114	2	116	98,46%	2	—	2	1,30%	0	0	—	0	0,24%
21 Rozwój i współpraca	5 702	5 406	7	5 596	98,15%	98	7	105	1,85%	0	—	—	0	0,01%
22 Rozszerzenie	1 580	1 524	40	1 573	99,56%	6	—	6	0,37%	1	—	—	1	0,07%
23 Pomoc humanitarna i ochrona ludności	1 555	1 182	199	1 484	95,39%	70	—	70	4,51%	2	—	—	2	0,11%
24 Zwalczanie nadużyć finansowych	80	79	—	79	98,44%	1	—	1	1,18%	0	—	—	0	0,37%
25 Koordynacja polityki Komisji i doradztwo prawne	204	192	—	199	97,32%	5	0	5	2,61%	0	—	—	0	0,07%
26 Administracja Komisji	1 176	1 013	—	1 121	95,30%	55	—	55	4,68%	0	—	—	0	0,02%
27 Budżet	64	57	—	60	94,03%	4	—	4	5,85%	0	—	—	0	0,12%
28 Audyt	13	12	—	12	96,96%	0	—	0	3,00%	0	—	—	0	0,05%
29 Statystyka	149	135	—	141	94,86%	7	—	7	4,92%	0	—	0	0	0,22%
30 Emerytury, renty i wydatki powiązane	1 563	1 563	—	1 563	99,99%	0	—	0	0,01%	0	—	—	0	0,00%
31 Służby językowe	454	384	—	425	93,55%	29	—	29	6,43%	0	—	—	0	0,02%
32 Energia	1 078	961	—	980	90,96%	95	—	95	8,78%	3	—	—	3	0,27%
33 Sprawiedliwość	220	210	—	212	96,29%	7	—	7	3,36%	1	—	0	1	0,36%
34 Działania w dziedzinie klimatu	129	128	—	128	99,57%	0	—	0	0,34%	0	—	—	0	0,09%
40 Rezerwy	338	—	—	—	0,00%	—	219	219	64,84%	119	—	—	119	35,16%
90 Inne instytucje	4 087	3 585	92	3 954	96,74%	51	2	53	1,29%	80	1	0	81	1,97%
Ogółem	181 286	161 317	12 175	177 190	97,74%	3 698	656	3 775	2,08%	301	15	5	321	0,18%

5.7.1. OBSZAR POLITYKI: ZESTAWIENIE PORÓWNAWCZE KWOT UJĘTYCH W BUDŻECIE Z KWOTAMI RZECZYWISTYMI

mln EUR

Obszar polityki	Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Dodatkowe środki ⁽¹⁾	Dostępne środki ogółem	Dokonane płatności
01 Sprawy gospodarcze i finansowe	459	(43)	416	128	544	424
02 Przedsiębiorstwa i przemysł	2 266	(120)	2 147	388	2 534	2 234
03 Konkurencja	98	(1)	97	13	110	98
04 Zatrudnienie, sprawy społeczne i włączenie społeczne	10 929	(305)	10 625	226	10 850	10 711
05 Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich	54 942	298	55 240	3 267	58 508	57 093
06 Mobilność i transport	2 056	(96)	1 960	179	2 139	2 055
07 Środowisko	397	(3)	395	30	425	416
08 Badania naukowe i innowacje	5 987	(144)	5 843	1 246	7 089	6 229
09 Sieci komunikacyjne, treści i technologie	1 727	21	1 748	270	2 018	1 855
10 Bezpośrednie badania naukowe	402	(5)	397	536	933	517
11 Gospodarka morska i rybołówstwo	1 007	(49)	958	17	975	960
12 Rynek wewnętrzny i usługi	115	(4)	111	16	127	121
13 Polityka regionalna i miejska	40 721	131	40 851	278	41 130	41 078
14 Podatki i unia celna	137	13	151	12	163	154
15 Edukacja i kultura	2 661	164	2 825	624	3 450	3 176
16 Komunikacja	240	5	244	25	269	250
17 Zdrowie i ochrona konsumentów	567	(31)	536	35	572	552
18 Sprawy wewnętrzne	972	161	1 133	45	1 178	1 163
19 Instrumenty polityki zagranicznej	578	(22)	556	56	612	589
20 Handel	124	(10)	114	6	121	116
21 Rozwój i współpraca	4 308	74	4 382	238	4 620	4 523
22 Rozszerzenie	976	(13)	963	17	980	962
23 Pomoc humanitarna i ochrona ludności	999	277	1 275	150	1 426	1 325
24 Zwalczanie nadużyć finansowych	76	(0)	76	8	83	74
25 Koordynacja polityki Komisji i doradztwo prawne	192	1	192	25	218	195
26 Administracja Komisji	992	19	1 011	324	1 335	1 120

mln EUR

Obszar polityki	Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Dodatkowe środki ⁽¹⁾	Dostępne środki ogółem	Dokonane płatności
27 Budżet	70	(14)	57	15	71	60
28 Audyt	12	0	12	1	13	12
29 Statystyka	116	1	117	27	144	125
30 Emerytury, renty i wydatki powiązane	1 567	(4)	1 563	0	1 563	1 563
31 Służby językowe	389	(5)	384	87	471	424
32 Energia	1 035	(43)	992	130	1 123	1 035
33 Sprawiedliwość	195	(20)	175	13	188	179
34 Działania w dziedzinie klimatu	84	(18)	66	4	70	64
40 Rezerwy	150	(150)	—	—	—	—
90 Inne instytucje	3 667	(0)	3 667	877	4 543	3 791
Ogółem	141 214	66	141 280	9 314	150 595	145 243

⁽¹⁾ Dodatkowe środki obejmują środki przeniesione z poprzedniego roku, dochody przeznaczone na określony cel oraz środki dostępne w wyniku umorzenia.

5.8. OBSZAR POLITYKI: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI

Obszar polityki	Dokone płaćności										Środki przeniesione na 2016 r.					Środki wygasające				min EUR
	Dostępne środki ogółem	Z budżetu ostatecznego	Z pozostałości budżetu	Z docho- dów prze- znaczo- nych na określony cel	Ogółem	%	Środki przenie- sione au- tomatycz- nie	Środki przenie- sione de- cyzją	Dochody przeznac- zone na określony cel	Ogółem	%	Z budżetu ostatecz- nego	Z pozosta- łości bud- żetowych	Dochody przeznac- zone na określony cel (EFTA)	Ogółem	%				
1	2	3	4	5 = 2 + 3 + 4	6 = 5/1	7	8	9	10 = 7 + 8 + 9	11 = 10/1	12	13	14	15 = 12 + 13 + 14	16 = 15/1					
01 Sprawy gospodarcze i finansowe	544	410	6	8	77,95%	6	—	113	119	21,81%	0	1	—	1	0,24%					
02 Przedsiębiorstwa i przemysł	2 534	2 130	17	87	88,13%	15	—	282	296	11,69%	2	2	0	4	0,17%					
03 Konkurencja	110	88	7	3	89,16%	8	—	3	11	10,31%	0	1	—	1	0,53%					
04 Zatrudnienie, sprawy społeczne i włączenie społeczne	10 850	10 602	47	61	98,72%	13	—	113	126	1,16%	9	4	—	13	0,12%					
05 Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich	58 508	54 778	875	1 440	97,58%	21	410	936	1 366	2,34%	32	17	—	48	0,08%					
06 Mobilność i transport	2 139	1 947	4	104	96,05%	4	—	69	73	3,42%	9	1	1	11	0,53%					
07 Środowisko	425	390	15	11	97,99%	4	—	3	7	1,56%	1	1	—	2	0,46%					
08 Badania naukowe i innowacje	7 089	5 811	21	397	87,86%	30	—	826	856	12,08%	2	2	—	4	0,06%					
09 Sieci komunikacyjne, treści i technologie	2 018	1 736	15	104	91,91%	10	—	151	161	7,98%	1	1	—	2	0,11%					
10 Bezpośrednie badania naukowe	933	357	39	121	55,46%	39	—	371	411	44,03%	0	5	—	5	0,51%					
11 Gospodarka morską i rybołówstwo	975	955	2	2	98,39%	3	—	12	15	1,52%	1	0	—	1	0,09%					
12 Rynek wewnętrzny i usługi	127	107	3	10	94,97%	3	—	2	6	4,64%	0	0	—	1	0,40%					
13 Polityka regionalna i miejska	41 130	40 840	10	228	99,87%	11	—	39	50	0,12%	0	1	—	2	0,00%					
14 Podatki i unia celna	163	146	4	4	94,87%	5	—	3	8	5,02%	0	0	—	0	0,12%					
15 Edukacja i kultura	3 450	2 812	13	351	92,07%	13	—	259	272	7,89%	0	1	—	1	0,03%					
16 Komunikacja	269	233	11	6	92,97%	11	—	6	17	6,42%	0	1	—	2	0,61%					
17 Zdrowie i ochrona konsumentów	572	526	9	16	96,48%	9	—	9	19	3,24%	1	1	0	2	0,28%					
18 Sprawy wewnętrzne	1 178	1 127	3	33	98,77%	5	—	8	13	1,11%	1	0	—	1	0,12%					
19 Instrumenty polityki zagranicznej	612	551	9	29	96,24%	3	—	18	21	3,43%	2	0	—	2	0,32%					

	Dokomane płatności										Środki przeniesione na 2016 r.					Środki wygasające				
	Dostępne środki ogółem	Z budżetu ostatecznego	Ze środków przemieszczonych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie	Środki przeniesione de-cyzyjną	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	%	Z budżetu ostatecznego	Ze środków przemieszczonych	Dochody przeznaczone na określony cel (EFTA)	Ogółem	%				
																	1	2	3	4
Obszar polityki																				
20 Handel	121	112	3	2	116	96,43%	2	—	2	4	3,31%	0	—	—	0	0,26%				
21 Rozwój i współpraca	4 620	4 357	22	143	4 523	97,89%	24	—	69	93	2,02%	0	—	—	4	0,09%				
22 Rozszerzenie	980	951	4	7	962	98,19%	6	—	4	10	1,07%	6	—	—	7	0,74%				
23 Pomoc humanitarna i ochrona ludności	1 426	1 268	9	47	1 325	92,94%	6	—	93	100	6,98%	1	—	—	1	0,08%				
24 Zwalczanie nadużyć finansowych	83	68	5	1	74	88,81%	6	2	0	7	8,94%	0	—	—	2	2,25%				
25 Koordynacja polityki Komisji i doradztwo prawne	218	178	12	6	195	89,85%	14	0	6	20	9,31%	0	—	—	2	0,84%				
26 Administracja Komisji	1 335	893	144	83	1 120	83,88%	118	—	83	200	15,01%	0	—	—	15	1,11%				
27 Budżet	71	50	7	3	60	83,84%	7	—	5	11	15,52%	0	—	—	0	0,64%				
28 Audyty	13	11	0	0	12	90,64%	1	—	0	1	8,50%	0	—	—	0	0,85%				
29 Statystyka	144	112	5	8	125	86,78%	5	—	14	18	12,78%	0	—	—	1	0,44%				
30 Emerytury, renty i wydatki powiązane	1 563	1 563	—	0	1 563	99,99%	0	—	0	0	0,01%	0	—	—	0	0,00%				
31 Służby językowe	471	371	17	37	424	90,04%	14	—	33	46	9,82%	0	—	—	1	0,14%				
32 Energia	1 123	985	5	45	1 035	92,22%	5	—	80	84	7,51%	2	—	—	3	0,27%				
33 Sprawiedliwość	188	171	3	6	179	95,52%	4	—	4	7	3,92%	0	—	—	1	0,56%				
34 Działania w dziedzinie klimatu	70	61	3	0	64	91,31%	4	—	0	4	6,02%	1	—	—	2	2,68%				
40 Rezerwy	—	—	—	—	—	0,00%	—	—	—	—	0,00%	—	—	—	—	0,00%				

Obszar polityki	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec poprzedniego roku						Zobowiązania za rok					Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku ogółem
	Zobowiązania przeniesione z poprzedniego roku	Umorzenie/aktualizacja wyceny/anulowanie	Środki na płatności	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania zapłacone w ciągu roku	Środki na płatności	Anulowane zobowiązania, których nie można przeznaczyć na następne okresy	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku ogółem			
12 Rynek wewnętrzny i usługi	21	(3)	(15)	3	126	(105)	—	21	23			
13 Polityka regionalna i miejska	84 237	(1 085)	(37 414)	45 738	50 599	(3 664)	(0)	46 935	92 673			
14 Podatki i unia celna	122	(8)	(76)	39	165	(79)	—	86	125			
15 Edukacja i kultura	2 879	(52)	(1 312)	1 515	3 249	(1 864)	(0)	1 386	2 901			
16 Komunikacja	110	(7)	(83)	21	253	(167)	(0)	86	107			
17 Zdrowie i ochrona konsumentów	535	(68)	(262)	206	622	(290)	—	333	538			
18 Sprawy wewnętrzne	1 586	(147)	(403)	1 036	1 837	(760)	—	1 076	2 113			
19 Instrumenty polityki zagranicznej	862	(73)	(333)	456	706	(256)	(0)	449	905			
20 Handel	22	(1)	(15)	6	116	(101)	(0)	14	20			
21 Rozwój i współpraca	16 379	(387)	(3 772)	12 220	5 596	(751)	(0)	4 845	17 066			
22 Rozszerzenie	3 669	(53)	(857)	2 759	1 573	(105)	(0)	1 468	4 227			
23 Pomoc humanitarna i ochrona ludności	671	(3)	(400)	268	1 484	(925)	—	559	827			
24 Zwalczanie nadużyć finansowych	31	(5)	(18)	8	79	(56)	(0)	23	31			
25 Koordynacja polityki Komisji i doradztwo prawne	14	(2)	(12)	—	199	(184)	(0)	15	15			
26 Administracja Komisji	201	(17)	(171)	13	1 121	(948)	(0)	172	185			
27 Budżet	7	(0)	(7)	—	60	(53)	—	7	7			
28 Audyt	0	(0)	(0)	—	12	(12)	—	1	1			
29 Statystyka	105	(6)	(45)	54	141	(80)	(0)	61	115			
30 Emerytury, renty i wydatki powiązane	—	—	—	—	1 563	(1 563)	(0)	—	—			
31 Służby językowe	18	(1)	(17)	—	425	(408)	—	17	17			
32 Energia	4 416	(509)	(914)	2 993	980	(121)	(0)	859	3 853			
33 Sprawiedliwość	181	(22)	(66)	94	212	(114)	—	99	193			
34 Działania w dziedzinie klimatu	105	(1)	(40)	64	128	(25)	—	104	168			

Obszar polityki	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec poprzedniego roku					Zobowiązania za rok					Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku ogółem
	Zobowiązania przeniesione z poprzedniego roku	Umorzenie/aktualizacja wyceny/anulowanie	Środki na płatności	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania zaciągnięte w ciągu roku	Środki na płatności	Anulowane zobowiązania, których nie można przeznaczyć na następne okresy	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku ogółem		
40 Rezerwy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
90 Inne instytucje	469	(67)	(401)	0	3 954	(3 389)	5	570	570	570	
Ogółem	189 600	(3 855)	(74 227)	111 518	177 190	(71 016)	0	106 175	217 692		

5.10. OBSZAR POLITYKI: ZESTAWIENIE ZOBOWIĄZAŃ POZOSTAJĄCYCH DO SPŁATY WEDŁUG ROKU POWSTANIA ZOBOWIĄZANIA

	mIn EUR											
	< 2009	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem			
01 Sprawy gospodarcze i finansowe	14	—	—	0	60	178	244	16	1 370	1 883		
02 Przedsiębiorstwa i przemysł	11	20	34	60	60	184	304	323	1 688	2 623		
03 Konkurencja	—	—	—	—	—	—	—	0	9	9		
04 Zatrudnienie, sprawy społeczne i włączenie społeczne	515	36	26	448	1 662	6 383	7 203	16 993	33 266			
05 Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich	75	0	—	3	206	6 830	1 856	16 453	25 424			
06 Mobilność i transport	76	44	85	402	695	700	1 612	2 270	5 883			
07 Środowisko	49	61	74	102	136	177	202	318	1 118			
08 Badania naukowe i innowacje	70	87	283	584	2 005	3 160	4 017	4 978	15 185			
09 Sieci komunikacyjne, treści i technologie	17	20	40	82	284	551	980	1 273	3 247			
10 Bezpośrednie badania naukowe	9	1	3	2	3	15	24	118	174			
11 Gospodarka morska i rybołówstwo	99	—	8	25	47	454	49	1 519	2 201			
12 Rynek wewnętrzny i usługi	—	—	—	—	0	0	3	21	23			

	mln EUR										
	< 2009	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem		
90 Inne instytucje	—	—	—	—	—	—	—	570	570	570	
Ogółem	3 130	1 333	2 473	4 671	14 931	47 931	37 049	106 175	217 692		

5.11. REALIZACJA WYDATKÓW W 2015 R.

Rok 2015 był drugim rokiem nowego okresu programowania 2014–2020.

Środki na zobowiązania

Budżet początkowy wszystkich instytucji z wyłączeniem instrumentów szczególnych ustalono na kwotę 144 806 mln EUR.

Budżet ten od początku został poddany znaczącym zmianom wskutek niskiego wskaźnika wykonania zobowiązań w 2014 r. związanego z późnym przyjęciem programów operacyjnych dla funduszy podlegających zarządzaniu dzielonemu na początku nowego okresu programowania. Środki przeniesione na 2015 r. wyniosły 12 mld EUR, natomiast przeprogramowaniem objęto niewykorzystane w 2014 r. środki zobowiązania w wysokości 16 mld EUR.

W związku ze zwiększeniem środków na zobowiązania w 2015 r. stan zobowiązań pozostających do spłaty wrócił do poziomu sprzed 2014 r. (217 mld EUR). Odnotowana w 2014 r. obniżka miała więc – tak jak przewidywano – charakter tymczasowy.

W 2015 r. do działu 1a dołączono nowo utworzony Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS), na który przeznaczono kwotę 1 360 mln EUR (z czego 10 mln na Europejskie Centrum Doradztwa Inwestycyjnego) w postaci środków na zobowiązania (realokowanych z instrumentu „Łącząc Europę”, programu „Horyzont 2020” oraz programu międzynarodowego eksperymentalnego reaktora termojądrowego (ITER) zgodnie z budżetem korygującym nr 2/2015), które w całości zostały rozdysponowane.

Oprócz zmiany przydziału, inne dostosowania środków na zobowiązania były w większości związane z migracją i przepływem uchodźców: zwiększenie środków dla agencji FRONTEX, Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa oraz środków przeznaczonych na pomoc humanitarną dla Syrii i państw ościennych.

W budżecie ostatecznym środki na zobowiązania, z wyłączeniem instrumentów szczególnych, wyniosły 161 808 mln EUR, z czego rozdysponowano 161 191 mln EUR (wskaźnik wykonania wyniósł 99,6 %).

Niewykorzystane środki w wysokości 202 mln EUR i nieuruchomione rezerwy wynoszące 119 mln EUR na Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji wygasły z końcem 2015 r.

Środki na płatności

Budżet początkowy, z wyłączeniem instrumentów szczególnych, ustalono na kwotę 140 862 mln EUR (co oznacza wzrost o 1,6 % w porównaniu z budżetem ostatecznym na 2014 r.). Początkowa kwota środków na płatności stanowi 1,01 % DNB całej Unii. W ciągu roku środki te zostały zwiększone o 66 mln EUR, gdyż nowe potrzeby związane z kryzysem migracyjnym i uchodźczym były w większości pokrywane z przegrupowania środków.

Przeniesienie środków z 2014 r. wyniosło 1 960 mln EUR.

Kwota budżetu ostatecznego wyniosła 141 280 mln EUR, z czego 139 827 mln EUR zostało wpłacone w 2015 r. (99 %).

Ogółem kwota 358 mln EUR, w tym kwota 0,5 mln EUR pochodząca z rezerwy, wygasła z końcem 2015 r.

Bardziej szczegółowa analiza dostosowań budżetowych, ich właściwego kontekstu, uzasadnienia i wpływu znajduje się w sprawozdaniu Komisji z zarządzania budżetem i finansami za rok budżetowy 2015, w części A zawierającej ogólny przegląd na poziomie budżetu oraz w części B dotyczącej poszczególnych działów wieloletnich ram finansowych.

6. WYKONANIE BUDŻETU INSTYTUCJI I AGENCJI
6.1. INSTYTUCJE: ZESTAWIENIE WYKONANIA DOCHODÓW BUDŻETOWYCH

Instytucja	Dochoły przewidziane w budżecie		Ustalone należności			Dochody			Wpływy (% budżetu)	Nierozliczone
	Budżet początkowy	Budżet ostateczny	Bieżący rok	Przeniesione	Ogółem	Z należności za bieżący rok	Z należności przeniesionych	Ogółem		
									mIn EUR	
Parlament Europejski	149	149	176	21	198	173	3	176	118,49%	21
Rada Europejska i Rada Komisja	57	57	73	4	77	71	3	74	129,14%	3
Komisja	140 885	140 951	139 403	13 743	153 147	139 010	7 018	146 027	103,60%	7 119
Trybunał Sprawiedliwości	45	45	50	0	50	49	0	50	110,39%	0
Trybunał Obrachunkowy	20	20	19	0	19	19	0	19	96,20%	0
Komitet Ekonomiczno-Społeczny	11	11	15	—	15	15	0	15	138,57%	—
Komitet Regionów	8	8	10	—	10	10	0	10	127,90%	0
Rzecznik Praw Obywatelskich	1	1	1	—	1	1	0	1	101,02%	—
Europejski Inspektor Ochrony Danych	1	1	1	—	1	1	0	1	102,41%	—
Europejska Służba Działań Zewnętrznych	38	38	251	0	251	250	0	250	661,85%	1
Ogółem	141 214	141 280	139 999	13 768	153 768	139 599	7 024	146 624	103,78%	7 144

Skonsolidowane sprawozdanie z wykonania budżetu ogólnego UE obejmuje, podobnie jak w latach poprzednich, wykonanie budżetu wszystkich instytucji, ponieważ w ramach budżetu UE ustanowione są oddzielne budżety dla poszczególnych instytucji. Agencje nie mają oddzielnych budżetów w ramach budżetu UE i są częściowo finansowane z dotacji z budżetu Komisji.

Jeżeli chodzi o ESDZ, należy zauważyć, że oprócz własnego budżetu otrzymuje ona też wkłady od Komisji w wysokości 138 mln EUR (w 2014 r.: 208 mln EUR) i z EFR w wysokości 61 mln EUR (w 2014 r.: 56 mln EUR). Te środki budżetowe są przekazywane ESDZ (jako dochoły przeznaczone na określony cel) przede wszystkim na pokrycie kosztów personelu Komisji zatrudnionego w delegaturach UE, którymi zarządza Służba.

6.2. INSTYTUCJE: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI
Środki na zobowiązania

Instytucja	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania				Środki przeniesione na 2016 r.				Środki wygasające				
		Z budżetu ostatecznego	Ze środków przemieszonych	Z dochodów znaczących na określony cel	Ogółem	%	Z dochodów znaczących na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	%	Z budżetu ostatecznego	Ze środków przemieszonych	Dochody przeznaczone na określony cel (EFTA)	Ogółem
1	2	3	4	5 = 2 + 3 + 4	6 = 5/1	7	8	9 = 7 + 8	10 = 9/1	11	12	13	14 = 11 + 12 + 13	15 = 14/1
Parlament Europejski	1 929	1 779	34	1 899	98,45%	14	—	14	0,72%	16	—	—	16	0,83%
Rada Europejska i Rada	589	500	25	528	89,53%	20	—	20	3,36%	42	0	—	42	7,10%
Komisja	177 199	157 732	3 422	173 236	97,76%	3 068	654	3 723	2,10%	221	15	5	240	0,14%
Trybunał Sprawiedliwości	359	354	1	355	98,83%	1	—	1	0,23%	3	—	—	3	0,94%
Trybunał Obrachunkowy	133	131	0	131	98,62%	0	—	0	0,06%	2	—	—	2	1,32%
Komitet Ekonomiczno-Społeczny	134	124	4	128	95,98%	0	—	0	0,08%	5	—	—	5	3,93%
Komitet Regionów	91	87	2	89	98,17%	0	—	0	0,02%	2	—	—	2	1,81%
Rzecznik Praw Obywatelskich	10	10	—	10	92,32%	—	—	—	0,00%	1	—	—	1	7,68%
Europejski Inspektor Ochrony Danych	9	8	—	8	95,60%	—	—	—	0,00%	0	—	—	0	4,40%
Europejska Służba Działania Zewnętrznych	833	592	210	806	96,72%	16	2	18	2,16%	9	1	—	9	1,13%
Ogółem	181 286	161 317	3 698	177 190	97,74%	3 119	656	3 775	2,08%	301	15	5	321	0,18%

Środki na płatności

mln EUR

Instytucja	Dokonane płatności						Środki przeniesione na 2016 r.				Środki wygasające					
	Dostępne środki ogółem	Z budżetu ostatecznego	Zę środków przeniesionych	Z dochodów znaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione autonomicznie	Środki przeniesione de cyzją	Z dochodów znaczonych na określony cel	Ogółem	%	Z budżetu ostatecznego	Zę środków przeniesionych	Dochody przeznaczone na określony cel (EFTA)	Ogółem	%
1		2	3	4	5 = 2 + 3 + 4	6 = 5/1	7	8	9	10 = 7 + 8 + 9	11 = 10/1	12	13	14	15 = 12 + 13 + 14	16 = 15/1
Parlament Europejski	2 207	1 489	253	29	1 771	80,24 %	289	—	19	309	13,99 %	16	111	—	127	5,77 %
Rada Europejska i Rada	639	454	48	24	527	82,43 %	46	—	20	65	10,25 %	42	5	—	47	7,32 %
Komisja	146 051	136 698	1 351	3 404	141 453	96,85 %	430	412	3 615	4 456	3,05 %	74	66	2	142	0,10 %
Trybunał Sprawiedliwości	376	334	15	1	350	93,10 %	20	—	1	21	5,49 %	3	2	—	5	1,41 %
Trybunał Obrachunkowy	141	122	7	0	129	91,70 %	9	—	0	9	6,62 %	2	1	—	2	1,68 %
Komitet Ekonomiczno-Społeczny	142	114	6	3	124	87,24 %	9	—	1	11	7,48 %	5	2	—	7	5,28 %
Komitet Regionów	99	79	6	2	86	87,37 %	9	—	0	9	8,97 %	2	2	—	4	3,66 %
Rzecznik Praw Obywatelskich	11	9	0	—	9	86,37 %	1	—	—	1	5,91 %	1	0	—	1	7,72 %
Europejski Inspektor Ochrony Danych	10	8	0	—	8	82,61 %	1	—	—	1	8,24 %	0	0	—	1	9,15 %
Europejska Służba Działań Zewnętrznych	920	520	73	194	787	85,53 %	72	2	38	112	12,20 %	9	12	—	21	2,27 %
Ogółem	150 595	139 827	1 759	3 657	145 243	96,45 %	886	413	3 695	4 994	3,32 %	154	202	2	358	0,24 %

6.3. DOCHODY AGENCJI: PROGNOZY BUDŻETOWE, NALEŻNOŚCI I OTRZYMANE KWOTY

Agencja	Budżet ostateczny	Ustalone należności	Otrzymane kwoty	Nierozliczone	Finansowanie – obszar polityki Komisji
Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki	11	11	11	—	06
Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu	16	14	14	—	18
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego	185	150	150	0	06
Frontex	143	147	147	—	18
Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego	18	18	17	2	15
Europejskie Kolegium Policyjne	8	9	9	0	18
Europejska Agencja Chemikaliów	34	38	38	0	02
Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób	58	59	59	0	17
Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii	18	19	19	—	18
Europejski Urząd Nadzoru Bankowego	33	34	34	0	12
Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych	20	21	21	0	12
Europejska Agencja Środowiska	42	53	43	10	07
Europejski Urząd Policji	95	103	103	0	18
Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych	37	37	37	—	12
Wspólnotowa Agencja Kontroli Rybołówstwa	9	9	9	—	11
Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności	79	80	80	0	17
Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn	8	8	8	—	04
Organ Nadzorczy Galileo	23	361	361	0	06
Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej	414	493	493	0	08
Europejska Jednostka Współpracy Sądowej (Eurojust)	34	34	34	0	33
eu-LISA	68	74	71	2	18
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego	65	65	65	0	06
Urząd Harmonizacji Rynku Wewnętrznego	384	216	216	0	12
Europejska Agencja Leków	308	350	304	45	02
Europejska Agencja ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji	10	10	10	—	09
Urząd Organu Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej (BEREC)	4	4	4	—	09
Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej	22	22	22	—	18
Europejska Agencja Kolejowa	26	27	27	0	06
Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy	15	16	16	—	04
Europejski Instytut Innowacji i Technologii	243	229	229	0	15

Agencja	Budżet ostateczny	Ustalone należności	Otrzymane kwoty	Nierozliczone	Finansowanie – obszar polityki Komisji
Centrum Tłumaczeń dla Organów UE	50	42	42	0	15
Europejska Fundacja Kształcenia	20	21	21	0	15
Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin	15	13	13	—	17
Europejska Fundacja na Rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy	21	21	21	0	04
Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego	47	47	47	—	15
Agencja Wykonawcza ds. Konkurencyjności i Innowacyjności	36	36	36	—	06
Agencja Wykonawcza Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych	40	40	40	0	08
Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych	55	55	55	0	08
Agencja Wykonawcza ds. Zdrowia i Konsumentów	7	7	7	—	17
Agencja Wykonawcza ds. Transeuropejskiej Sieci Transportowej	18	18	18	—	06
Ogółem	2 740	3 007	2 946	61	

mln EUR

Rodzaj dochodów	Budżet ostateczny	Ustalone należności	Otrzymane kwoty	Nierozliczone
Dotacja Komisji	1 715	1 700	1 698	2
Dochody z opłat	588	647	602	45
Pozostałe dochody	438	660	646	14
Ogółem	2 740	3 007	2 946	61

6.4. ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKI NA PŁATNOŚCI Z PODZIAŁEM NA POSZCZEGÓLNE AGENCJE

mln EUR

Agencja	Środki na zobowiązania			Środki na płatności		
	Dostępne środki ogółem	Zrealizowane środki na zobowiązania	Przeniesione na 2016 r.	Dostępne środki ogółem	Zrealizowane środki na płatności	Przeniesione na 2016 r.
Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki	11	11	0	14	11	2
Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu	17	16	1	18	13	2
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego	208	140	65	213	127	84
Frontex	152	151	1	180	125	50
Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego	19	19	0	20	17	2
Europejskie Kolegium Policyjne	9	9	0	10	8	2
Europejska Agencja Chemikaliów	115	113	0	126	111	13

mln EUR

Agencja	Środki na zobowiązania			Środki na płatności		
	Dostępne środki ogółem	Zrealizowane środki na zobowiązania	Przeniesione na 2016 r.	Dostępne środki ogółem	Zrealizowane środki na płatności	Przeniesione na 2016 r.
Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób	60	56	0	71	55	11
Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii	19	18	1	20	18	1
Europejski Urząd Nadzoru Bankowego	33	33	—	39	35	3
Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych	20	20	0	26	22	3
Europejska Agencja Środowiska	68	58	10	73	55	17
Europejski Urząd Policji	103	100	3	109	93	15
Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych	37	35	2	43	35	7
Wspólnotowa Agencja Kontroli Rybołówstwa	9	9	—	10	9	1
Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności	81	81	0	87	79	8
Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn	8	8	0	10	7	3
Organ Nadzorczy Galileo	1 582	144	1 438	616	211	404
Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej	792	791	0	531	524	6
Europejska Jednostka Współpracy Sądowej (Eurojust)	34	34	0	38	34	4
eu-LISA	82	81	1	87	64	22
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego	70	64	6	70	58	10
Urząd Harmonizacji Rynku Wewnętrznego	424	266	—	424	231	29
Europejska Agencja Leków	308	290	6	349	291	43
Europejska Agencja ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji	10	10	—	11	11	1
Urząd Organu Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej (BEREC)	4	4	—	5	4	1
Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej	22	22	0	28	22	6
Europejska Agencja Kolejowa	27	26	0	30	27	3
Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy	17	15	1	21	15	5
Europejski Instytut Innowacji i Technologii	276	251	0	247	224	1
Centrum Tłumaczeń dla Organów UE	50	44	—	54	43	5
Europejska Fundacja Kształcenia	21	21	0	22	21	1
Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin	17	15	—	15	14	1
Europejska Fundacja na Rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy	22	22	0	26	23	3
Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego	47	46	—	52	46	5

mln EUR

Agencja	Środki na zobowiązania			Środki na płatności		
	Dostępne środki ogółem	Zrealizowane środki na zobowiązania	Przeniesione na 2016 r.	Dostępne środki ogółem	Zrealizowane środki na płatności	Przeniesione na 2016 r.
Agencja Wykonawcza ds. Konkurencyjności i Innowacyjności	36	36	—	40	34	5
Agencja Wykonawcza Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych	40	39	—	42	39	2
Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych	55	54	—	59	54	3
Agencja Wykonawcza ds. Zdrowia i Konsumentów	7	7	—	9	7	1
Agencja Wykonawcza ds. Transeuropejskiej Sieci Transportowej	18	18	—	20	18	2
Ogółem	4 930	3 175	1 538	3 864	2 835	787

mln EUR

Rodzaj kosztów	Środki na zobowiązania			Środki na płatności		
	Dostępne środki ogółem	Zrealizowane środki na zobowiązania	Przeniesione na 2016 r.	Dostępne środki ogółem	Zrealizowane środki na płatności	Przeniesione na 2016 r.
Personel	975	956	1	991	953	18
Koszty administracyjne	412	392	2	467	356	85
Koszty operacyjne	3 543	1 827	1 535	2 406	1 526	685
Ogółem	4 930	3 175	1 538	3 864	2 835	787

6.5. WYNIK BUDŻETU Z UWZGLĘDNIENIEM AGENCJI

mln EUR

	Unia Europejska	Agencje	Eliminacja dotacji dla agencji	Ogółem
Dochody za rok budżetowy	146 624	2 946	(1 698)	147 872
Płatności ze środków budżetowych na bieżący rok	(139 827)	(2 233)	1 698	(140 363)
Płatności z dochodów przeznaczonych na określony cel	(3 657)	(375)	—	(4 032)
Środki na płatności przeniesione na rok N+1	(1 299)	(787)	—	(2 086)
Anulowanie niewykorzystanych środków przeniesionych z roku N-1	29	268	—	297
Stan dochodów przeznaczonych na określony cel	(704)	145	—	(559)

mln EUR

	Unia Europejska	Agencje	Eliminacja dotacji dla agencji	Ogółem
Różnice kursowe w roku budżetowym	182	2	—	184
Wynik budżetu za 2015 r.	1 347	(34)	—	1 313

Aby uwzględnić wszelkie istotne dane budżetowe dotyczące agencji, w skonsolidowanym rocznym sprawozdaniu finansowym zawarto oddzielne sprawozdanie dotyczące wykonania poszczególnych budżetów agencji tradycyjnie objętych konsolidacją.
